



Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

R. P. PROSPERI
INTORCETTA
 SOCIETATIS JESU
 MISSIONARII SINENSIS
 TESTIMONIUM
DE CULTU SINENSI,

Datum anno 1668.



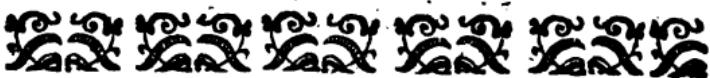
Lugduni & vaneunt,

P A R I S I I S

Apud NICOLAUM PEPIE', viâ
 Jacobæâ, sub signo sancti Basilij.

M. D C C.

C U M P R I V I L E G I O R E G I S.



MONITUM EDITORIS.

R. P. PROSPER INTORCETTA natiōne Siculus, post decursa Theologica studia Comes ad Sinas datus est Patri Martino Martinio qui cum aliis sexdecim laboriosissima illius Missionis Candidatis profectus eò est anno 1656. Macrum appulsus votorum quatuor professionem ibi emisit, & ingressus interiorem Sinam Ecclesiam Kiencianensem in Provinciâ Kiamsi orbam Pastore ab annis amplius viginti suscepit administrandam, atque ibi industriâ suâ & Neophytorum auxilio novum erexit pro Christianis templum & intra biennium ad duo millia Christo adjunxit. Exortâ deinde persecutione in omnes Pracones Evangelij anno 1664. in carcerem conjectus est in civitate Metropolis illius Provincie, & inde cum custodiâ militari adductus Pekinum fistere se debuit judicibus qui jam anteà eum cum majori parte sociorum condemnaverant ad quingentas plagas, & si ab illis vivus evassisset ad exilium in Tartariam desertam. Verùm hīc Deus miris portentis terruit judices, coegitque mutare sententiam relegando ferè omnes ad Australēm urbem Cantoniam. Itaque eò deductus cum aliis Missionariis numero viginti tribus Pater Intorcetta suam composuit scriptiōnem, qnam hīc damus, idque ex occasione quam ipse in contextu satis exponit. Tanta porrò fuit sociorum suorum de ipso existimatio, ut congregato ibidem cœtu ad eligendum Procuratorem, quem in Europam mitterent, conjecerint suffragia in Pa-

* ij

Monitum Editoris.

trem Prosperum Intorcessam, qui Romam tandem appulsus anno 1671. postulavit à R. P. Generali socios subscriptarios ad quadraginta qui redditâ Ecclesie Sinensi tranquillitate senescencibus ibi paulatim vinee illius Operariis suspectas ferrent. In redditu faustissimum accepit nuntium de liberatione suorum Concavitorum è custodiâ Cantonensi, & libertate rursus concessâ omnibus ex benignitate Regis Sinensis predicandi ubivis fidem Christi.

Ita ferè habetur in bibliotheca Scriptorum Societatis J E S U ubi & additur illum dum in Sinis esset scriptisse interpretationem Latinam unius ex opusculis Confucij Principis Philosophorum Sinensium, quam accurate examinarunt & approbarunt duodecim ex Patribus Societatis lingua Sinensis peritis & tres vice-Provinciales, cuius est titulus : Sinarum Scientia Politico-moralis, Cum characteribus Sinensibus & Latinis qua recognita & edita est Goë anno 1669. & Roma sum esset, reliquit totam paraphrasim integri textus Confucij typis dandam qua deinde Parisiis jussu Christianissimi Regis edita est, Caterum qua & quanta egerit tuleritque Pater Intorcessa ad suminam usque senectuam pro fide Christianâ in Ecclesiâ Ham-teheou Provincia Chekiam sibi commissâ laborans, videri poterit in Historiâ Edicti ab Imperatore Sinarum in gratiam Religionis Christianae concessi quam non ita pridem edidit Parisiis Pater Carolus le Gobien. Cursum tandem vir verè Apostolicus consummavit 3. octob. anno 1696. ex his porro qua de scriptore hactenus dicta sunt quanta ipsius scriptiori auctoritas accedere debet agimus Lector judicabis.

APPROBA



APPROBATIO

R. P. Vice-Provincialis.

Ego infra scriptus Societatis Jesu in Sinis V. Provincialis legi disputationem apologeticam de officiis & titibus, quibus Sinæ memoriam recolunt Confucii Magistri sui, & Progenitorum suorum vitâ functorum, Auctore P. Prospero Intorcetta Societatis nostræ Sacerdote: legi præterea auctoritates ex libris Sinicis depromptas & insertas memoratæ disputationi, quas P. Franciscus Brancatus ejusdem Societatis Sacerdos latinè vertit ad litteram, quasque unâ cum dictâ disputatione legendas dedi sex Patribus ex nostra Societate Theologis, qui omnes tamen hanc quam illas censuerunt legitimas, eoque approbarunt vehementius quod defendatur per eas sententia in cœtu nostro Quantoniensi firmata à Patribus omnino viginti, ex viginti tribus hic congregatis, & res Missionis Sinicæ discutienti-

aa ij

bus. In quorum fidem has litteras manu
eam signatas, & sigillo officii mei mu-
nitas dedi in Urbe Quām chēū Metro-
poli Sinensis Provinc. *Quamtūm 15.* Au-
gusti 1668.

FELICIANUS PACHECO.

Locus Sigilli.

¶; ¶; ¶; ¶; ¶; ¶; ¶; ¶;

Pars responsionis ad manuscriptum R. P. F. Dominici Navarette ex Sancta D. Dominici Familia Sacerdotis, quod jubentibus pér litteras superioribus suis scripsit, deditque Patribus Societatis Iesu 8. Martii 1668. quo tempore in urbe *Quam cheū* Metropoli Prov. *Quām sum exules* propter fidem degebamus tres & viginti Sacerdotes.

MAnuscriptum continet paragraphos seu numeros 42. In iis oppugnator narrationem facti, rationesque adducit, quibus Hispano Idiomate nititur probare praxim Patrum Societatis circā ritus permisso, aut toleratos Sinensibus Christianis ergà Magistrum suum, ergàque defunctos in multis errare. Hæc tamen pars responsionis nostræ probat ex iis ipsis quæ in manuscripto dicuntur (facta scilicet recta rerum collocatione, clarâque distinctione eorum, quæ à Patribus Societatis permittuntur Christianis ab iis quæ non permittuntur) ferè omnia in favorem Patrum Societatis vel ab ipso oppugnatore declarari: nunc itaque manuscripti numeros aggrediamur, & suam cuique numero responsionem aptemus.

aa ij

RESPONSO.

Ad numeros 1^{um}. 2^{um}. 3^{um}. 4^{um}. 5^{um}, & 6^{um}.

1. **L**AUDANDA IMPRIMIS MENS OPTIMA, Lanimusque P. Vestræ in propo-nendis suis rationibus ad solam veritatem indagandam, non autem ad ostentationem ingenii, contentionesq; excitandas in re proposita à R. P. F. Dominico Sarpetri in coetu 23. Patrum in bonum hujus Sinicæ Missionis Congregatorum. Miramur item diligentiam, & accuratum examen, non modò circa libros, qui dati sunt typis Si-nicis à nostris Prædecessoribus; sed etiam in notandis verbis, quæ forte aliquibus nostrorum exciderint in via, aut per trans-fennam prolatis in aliquo confessu, cùm sermo esset de quibusdam ceremoniis Confucii aut defunctorum Christianis Si-nensibus permisso, aut toleratis, juxta ea quæ in decretis Sacræ Inquisitionis Ro-manæ definita sunt. Ex quo probabiliter colligimus aut nullo modo repentinam fuisse auribus Paternitatis V. hanc propositam quæstionem à R. P. F. Dominico Sarpetri (præcipue cùm multis ante mensibus in mandatis habuerit Paternitas V^a. ab admo-dum R. P. Vicario suo Provinciali, ut du-bia haec omnia nobis discutienda propone-ret) aut saltem non minus imparatos ex-titisse ad hanc quæstionem, nos quibus

nulla jam dubia veniebant in mentem post tot, tantaque oppositarum rationum examina apud Romanam Curiam & Doctissimos Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinales orbis lumina, quām extiterit P. V.

2. Hæc eadem Romana Curia bene novit, non modò quæ ante tempora hæc circa ritus spectantes Confucium & defunctos evenere, sed præcipuè novit quos ritus hujus ætatis Sinæ superstitiones, quos item merè civiliter & politicè exercent. Patet hoc ex tractatibus & rationibus utriusque partis contrariæ Romæ discussis, & ex brevibus sententiis, sed à prolixis informationibus à sacra Inquisitione Romana deductis, hanc enim qui aliter judicat, levitatis arguat necesse est. Quis sanè credat ex unius Patris Martini de Martinis paucis admodum verbis, & non potius ex primorum Missionis Patrum testimoniis & rationibus contrarias rationes evertentibus sacram Congregationem mutasse, ex diversitate facti, sententiam. Patebit, & infra clariū ex responsionibus ad dubia Paternitatis vestræ.

Nec quidem latuit Romanos Theologos exemplum regis Ezechiæ 4. Reg. c. 18. v. 4. & quod ait D. Augustinus l. 1. de Trinit. c. 8. citatus à Suarez l. 2. contra Regem Angliæ cap. 12. num. 9. videlicet, cum populus errans serpentem propter facti memoriam reservatum, tanquam Idolum colere coepisset, Ezechias Rex religiosâ posestate Dea serviens cum

magna pietatis laude contrivit. Sed item novit Sacra Congregatio , quod Confucius apud Sinas non tanquam Idolum, sed ut regni magister , & cultu merè civili colatur. Fregit & Societas Nostra in Sinis ad Regis Ezechiæ exemplum idola ænea , quæ populus errans adorabat : sed non fregit Confucii statuam , aut honorificos ejus titulos in tabellis descriptos , propter diversitatem facti , & cultus merè civilis : & insuper ne societas temerè in se & legem sanctam totius gentis odium , cum tanto animalium detimento concitaret.

3. Eodem modo responsio hæc aptatur i^z. Confirmationi quæ à P. V. adducitur Sap. 14. acerbo luctu dolens pater citò sibi rapti filii fecit imaginem, & illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat , nunc tanquam Deum collere cœpit. Et ad id quod Glossa ordin. notat apud Lyr. de Regibus Babiloniae Belo & Nino , &c. Nam Confucium Sinnenes nunquam tanquam Deum coluere ; sed eum ut sapientissimum totius Regni Magistrum semper venerati sunt. Ad illa autem verba Paternitatis Vestræ. a Bien claramente se vè aqui delineado mi supuesto conque esta consequencia ex vi terminorum non valet : in primâ institutione hic cultus v. g. fuit bonus & licitus ; erga hic & nunc est etiam bonus , & licitus , &c. Dico quod si rectè ex-

a Hic satis evidenter habetur quod supposui , quo semel stabilito non valet ex vi terminorum illa consequentia ; in primâ institutione , &c.

plicantus

De cultu Sinensium.

5

plicentur verba illa , hic & nunc videlicet si idem cultus hic & nunc perseverat eodem modo ac prius , vel si non perseverat integer , sed in parte vitiatus sit ; tamen hic & nunc a vitio suo purificatur , & iterum ad primævam suam institutionem reducitur , consequentia valebit ; sin minus ; non valebit . Quod autem civilis idem cultus erga Confucium (saltem quoad substantialia) tanquam Regni Magistrum semper immutatus perseveraverit , ex infra dicendis facile colligi poterit :

Ad 1^{am}. Confirmationem ; quæ adducitur ex libris Sinicis P. Matthæi Ricci ~~tierhi~~ , cap. 7. fol. 54. P. Joannis Adami tom. 1. thè kidō yvén kici capit. 1. & Patris Juli Alesi tom. 8. part. 2. qui ubi quæstionem instituunt de origine idolorum , tibi respondent , non aliam fuisse quam quod defunctis viris illustribus dignitate vel armis , homines ob nimium erga illos affectum eorum imagines depinxerint ad servandam illorum memoriam , deinde vitio temporis aliqui incensum obtulerint ; mox alii petierint ab iis felicitatem ; alii adorant ; &c. & sic paulatim cultu idololatrico eos venerati sint cœci mortales . Dico quod hæc confirmatio solum probat idolorum originem ; non autem Confucium esse idolum . Quin potius non esse idolum confirmant eæ Patrum authoritates ; quas P. Vesta modè contraria nos adduxit . Nati hi iident Patres

b b

ex antiquioribus Sinicæ Missionis, (& de quibus Paternitas V^a. n. 36. hæc ait) ^a Los R R. P P. Ministros antiguos muy coçidos y versados en los libros Sinicos y sus costumbres, &c. Hi, inquam, Patres post accuratum examen rituum morumque Sinensium, cùm bene novissent & docuissent Christianos Idolorum originem, & idola omnia esse execranda, tamen ceremonias has & cultum erga Confucium (quem nos hodie permittimus) Christianis suis permiserunt : & posteros quoque ore vel scriptis docuerunt cultum hunc esse mere politicum ac civilem. Ergo si stemos autoritati prædictorum Patrum, Confucius à Sinensibus non colitur tanquam idolum. Nec novum aliquem, aut majorem cultum erga Confucium, nos posteri Christianis nostris permittimus, quam suis permiserint. Los R R. P P. Ministros antiguos muy coçidos y versados en los libros Sinicos , y sus Costumbres. Id de quo conqueritur D. Augustinus apud D. Thomam 2. 2. q. 84. art. 1. ^b Que muchas cosas sive humilitate nimia , sive adulatratione pestiferâ, Se han mudado y passado de un estado à otro. Quamvis sit verum, hic tamen in casu nostro nullam videtur habere vim.

^a Antiqui Patres atque Evangelii ministri multum exercitati & versati in libris institutisque Sinicis cognoscendis.

^b Multa de cultu divino usurpata sunt , quæ honoribus deferuntur humanis , sive humilitate nimia , sive adulatratione pestiferâ.

4. Ut magis clarè procedat Paternitas
Vestra recitat verba illa , seu Decretum Sa-
cræ Congregationis ad ea quæ proposuit
P. Martinus Societatis J e s u circa ritus
Confucianos.

Addit tamen in fine quod ex manuscri-
ptis extraxerit decretum , & quod Pater-
nitatum Vestrarum nemo viderit illud au-
thenticum , neque sciverint publicatum es-
se atque notificatum , &c. Ad hæc dico
R. P. F. Dominicum Coronado Sanctæ me-
moriæ & vidisse & legisse in urbe *Hâm cheū*.
Pater enim Martinus qui & erat Protone-
tarius Apostolicus , & alii Patres qui ibi
morabantur , cùm illac transiret dictus P.
Coronado , ei notificarunt nova ista decreta
Sacræ Congregationis. Item valdè mihi red-
ditur probabile Reverendissimum Patrem
Generalem Paternitatum vestrarum , ob pa-
ternam curam quam habet & ob vinculum
charitatis & unionem animorum , quam
semper inter nos hic esse ex animo expeti-
vit , cum miserit litteras ad Superiores
Manilenses & Sinenses , ut Missionarii Sacri
Ordinis hic se conformarent Patribus Societa-
tis quoad institutionem Christianorum , in re-
bus antea controversis , una simul notificasse
Paternitatibus vestris ultima decreta Sa-
cræ Inquisitionis.

Audivimus R. P. Provincialem Sacri Or-
dinis ex urbe Manilâ scripsisse ad Patres Si-
nenses subditos suos , dedisseque illis noti-
tiā de novis decretis Sacræ Congregatio-

12. *De cultu Sinensium.*

nis sub Alexandro VII. Dicebat enim Societatem post mortem Innocentii X. proprium sibi Pontificem habuisse, qui limitavit decreta priora edita ad instantiam P. Joannis Baptiste de Morales. Item Patrem Martinum scripsisse ad dictum P. Provincialem de hisce decretis. Item P. Antonium de Govea per litteras de iisdem decretis dedisse notitiam Patribus Sacri Ordinis residentibus in Provincia Fō kién & P. Franciscum Brancatum Patribus residentibus in Provincia Chē kian.

Accedit, quod Patres Societatis nulli PP^{um}. Vestrarum celarent talia decreta extare, sive per litteras sive ore tenus. Et estne credibile, ut in re tanti momenti, post tot annos nulli dubium fuerit, nec P. Vestræ (qui fatetur ex quodam manuscripto decretum extraxisse *assi lo seque de un manuscripto.*) An verè extarent talia decreta originalia, ut saltem peterent videre authentica, vel Romæ typis mandata. Si non suffecit authoritas tot Patrum Societatis affirmantium esse, & transcripta ostendisse cuilibet petenti, in dubiis tamen debisset fieri debita diligentia ut tolleretur dubium: nec ad nos pertinebat juridicè ea decreta PP^{bis}. vestrīs notificare.

5. Quamvis non judicemus P. Vestrām hoc suo manuscripto velle novas altercationes movere & contra Decreta Sacrae Congregationis dubia iterum suscitare, cùm satis superque decertatum sit Romæ, ta-

men ad indagandam veritatem sufficere vi-
debantur tum ipsa decreta Sacrae Congrega-
tionis tum. notitia præteritarum disputatio-
num hac de re sèpius hic & Romæ institu-
tarum , & quidem non brevibus, aut per
transennam sed longissimis tractatibus &
validissimis rationibus. Et cum hic nihil
ferè novum proponatur sed eadem repetan-
tur: videtur quod ut securè ac prudenter
quis operetur in posterum , ac sine pericu-
lo erroris , satis luminis jam habeat , præ-
terquam quod hujuscè luminis claritas in
Paternitatibus vestris augescere censeatur
claritate majori ac directione illa Reveren-
dissimi Patris Generalis Sacri Ordinis , qua-
is per epistolam jubet subditis suis , ut sc̄a
bis Societati nostra conforment. Et æquum sa-
nè videtur esse , ut quæstiones tandem ab-
solvantur , præcipue cùm rationes , quæ
contra præmixtum Societatis afferuntur , non
solum nullam habeant evidentiam sed nec
nostris rationibus probabiliores censeantur.
Nam si quoties novi adsunt Missionarii ve-
lint iterum atque iterum sub specie verita-
tis indagandæ easdem repetere quæstiones,
vel quia novi , vel quia anguntur scrupulis,
quos in illis forte excitabunt Sinensis aliqui-
jus verba , quæ vel ipsi in hac Missione ty-
rones non bene percipient , vel ille non rec-
tè explicet , aut hic idem velit connovere
Europæo interroganti , sicuti mos est inter
illos qui cùm non sint ad disputandum
proclives , levissimæ cuiquam rationi in utram-

bb iiij

libet partem facile dant manus, & si aliter in corde opinentur, ut quotidiana nos docet experientia, certe ad nauseam infiniti dabuntur processus, ne dicam tractatus.

Adde quod quæ hac de re in cœtu virginis trium Patrum anno præterito dicta & disputata sunt, satis esse possunt non modò ad indagandam à longè sed ad proprius obtinendam veritatem.

Quâ obtentâ nulla sanè erit dissensio inter Paulum & Barnabam: unus idemque erit animus inter Thomam & Bonaventuram: atque adeò utrinque victoria inter Hyeronymum & Augustinum disputantes.

6. Atque utinam quidem (ut respondeam ad verba illa quæ Paternitas vestram. 6º profert. ² De todo lo dicho se sigue, quan poco fundamento hay para sospechar y menos para juzgar o decir, que alguno deas Nuestros condena, o censura sentencias o pareceres contrarios á los nuestros. Siempre me pareció bien la doctrina del doctissimo Gerson de vir. Spir. lect. 4. babla contra los que arrojadamente condenan opiniones, y reprende este vicio; &c.

² Ex iis omnibus quæ dicta sunt, colligitur, quam immerito suspicari, multò vero minus existimare aut dicere quis possit nostros damnate auctoritatem virgulâ notare sentencias atque opiniones nostris contrarias. Mihi quidem multum semper placuit præceptum doctissimi Gersonis, qui I. de virtute Spir. lect. 4. arguit eos qui sentencias aliorum superbè reprehendunt, atque in istud vitium invehitur.

titinam, inquam, nulla nobis ansa præbetur, (quod ex dictis quoque colligi potest) suspicandi, ne dicam judicandi, quod sint, qui censurare (fortassis & damnare) velint sententiam nostram. Semper enim nobis placuit sententia devotissimi Thomæ à Kempis de Imitat. Christi. l. i. cap. 14. *aliorum facta careas judicare, &c.* Sed tamen quæ & scriptis & typis quondam (ut audivimus) Paternitates vestræ ediderunt, & quæ modò Paternitas vestra in hoc suo manuscripto, præcipue nu. 42. seu in suo epilogo alludentis instar contra nos affert, ac citat ex sacris litteris deprompta, talia sunt ut vix imperare possimus nobis ne judicemus, hoc ipso manuscripto velle iterum iterumque Paternitatem Vestram censurare doctrinam & praxim Patrum Societatis J e s u in Sinis. Hoc tamen non obstante charitatis erit interpretari omnia quam benignissimè, & ob bonum religiosæ pacis ac unionis quæ inter nos esse debet, judicare optimam fuisse intentionem Paternitatis Vestræ atque adeò debere nos, saltem hac tantum vice respondere propositionibus hisce jam toties citatis. Quâ responsione nostrâ nullo modo intendimus damnare aut censurare oppositas rationes; sed rationibus duntaxat rationes (ut moris est inter scholasticos) opponere, ut sic clarius veritas cognita jam iterum elucescat.

RESPONSIO.

Ad numerum 7^{um}. & alios seqq. usque
ad 20^{um}. inclusivè.

IN hac responsione ordinem numerorum non servabimus, ita exigente rectâ rerum collocatione, quæ suppositâ confusa narratione oppugnatoris, non distinguenter ea quæ permittuntur Christianis merè politica ab iis quæ non permittuntur; haud quaquam potest ad ejusdem oppugnatoris numeros respondere.

Tota vis argumenti contra nos consistit præcipue in quadam narratione facti seu functionum quæ fiunt in honorem Confucii à Sinensibus, quas oppositor reducit ad *Sacrificium* propriæ dictum, adeoque probare nititur aulam Confucii esse verum *templum*, & mensam esse verè ac propriè *altare*, ipsum quoque Confucium esse verè *idolum*, æstimatorique propriæ *sancuum* quin imo & *santiissimum*. Harum conclusionum fundamentum ex narratione ipsa, & ex quibusdam sententiis, legibus & ritualibus ut vocat, Sinicis, putat esse firmissimum; quo posito fundamento confirmat deinde suas, hasce conclusiones testimoniois præcipue duorum auctorum Christianorum qui interrogati de hisce ritibus, conscientiæ, ut ait; scrupulis acti responsione sua declararunt se non bene sentire de ritibus Confucianis.

Hæc

Hæc itaque sunt quæ continentur in numeris , & sequentibus usque ad numerum 20^{um}. inclusive.

Quid nos sentiamus de sententiis Sini-
cis , legibus , ac ritualibus citatis in hoc
manuscripto , tum infra videbitur , tum
etiam , quando respondebimus ad secundum
circa ritus defunctorum (quod oppugnator
se jam disponere ac præparare dicit) tum
una simul auctoritatibus Sinicis expositis ,
exponemus. Interim responsionem ad reli-
qua ordiamur tantillum infirmantes con-
clusionis fundamentum. Stricto tamen in-
ter nos manente vinculo charitatis & de-
bitâ reverentiâ non modò P. V^z. sed toti
Sacro Ordini animitus semper delato.

I. Demonstratio pro ritibus Confucianis adversus narrationem & argu- menta R.P. Navarrettæ

Nfirmatur 1º. Paternitas V^s. respondens ad rationem nostram datam in cœtu Pa-
trum , quâ dicebamus ad rationem proprii sacrificii requiri juxta Theologorum senten-
tias ut in eo cui offertur sacrificium , cog-
noscatur dominium vitæ & necis : & cum Sinenses nullum tale dominium agnoscant in Confucio (cum hunc ut Regni Magis-
trum , & non ut numen aliquod aut ido-
lum cæremoniis illis venerentur) ergo cæ-
remoniæ illæ non habent rationem veri
sacrificii , sed rationem cultus merè civi-
lis , &c. Respondens inquam P. V. num. 32.

mutans propositionem nostram ait : a istro dixò que para ser idolo , es necessario se reconosca en el dominium vita & necis. Esto no reconocen los letrados Chinos en el Confucio , ni los Chinos en los difuntos , ergo , &c. de donde infiriò tambien no ser sacrificio lo que a este , y a aquellos se haze en China.

(Aliud est querere rationem formalem Veri Sacrificii, aliud rationem formalem idoli : potest enim res : aliqua coli tanquam idolum absque eo quod in ea cognoscatur dominium vitae & necis , quod autem Confucius non colatur ut idolum à Sinen-sibus aliunde probatur ut infra constabit.)

b Respondoque no solo es idolo aquel , a quien se atribuye numen ; sino aquel à quien se atribuye aliquid numinis. Sint hæc verba nostri syllogismi major propositio. Deinde num. 41. incipiendo ab illis verbis.
c Tambien se dixo que de lo que yo propuse , y queda eserito , se haze fuerte argumento para provar , que los letrados no son ateos , supuesto que sacrifican , y piden à sus difuntos , &c. De que esto se siguiera y fuera esto assi , me holgara

a Alter dixit , ad rationem idoli requiri , ut in eo agnoscatur dominium vitae & necis ; porro istud dominium à litteratis Sinenibus non agnoscit in Confucio , neque à Sinis in progenitoribus defunctis : ergo , &c. Unde etiam illud deduxit sacrificium non esse id quod Sinæ vel erga Confucium , vel erga defunctos facere solent.

b Respondeo non modò idolum esse id cui tribuitur numen , sed etiam id cui tribuitur aliquid numinis.

yo mucho porque tendríamos vencida una grande difficultad y andado muchos escalones, para que estos señores terrados entraran en la lei de Dios &c. usque ad finem ejusdem num. ubi P. V. probat aliquibus auctoritatibus ac testimoniis, litteratos Sinenses esse Atheos: ac demum colligit suas conclusiones, dum ibidem ait a de donde colligo 1o. que todos los spiritus de sta secta son quasi chimericos y no passan de un poco de ayre imaginado. Lo 2. que à este ayre se endereçan sus sacrificios. Lo 3. es que lo demas, que hacen con todos estos sacrificios y ceremonias, no es mas que simular Religion para el governo politico, &c.

Hæ tres conclusiones sint minor sillogismi nostri propositio. Si enim omne id, quod in Còfucio litteratorum secta veneratur, non est numen aut aliquid numinis sed quid chymaticum y no passa de un poco de ayre imagi-

* Fuit etiam qui diceret ex iis quæ propo-
sueram, quæque & suprà exciphi, probari sa-
tis validè posse litteratos Atheos non esse, si
quidem progenitoribus suis mortuis sacrificent;
atque ad eos preces fundant, &c. quod si sequi-
tur, si ita est, benè mihi ac beatè erit; nam su-
peratà ingenti difficultate; atque obice remoto;
multò jam promptius ac facilius isti nostri lit-
terati ad sanctam Dei legem adducentur.

* Unde colligo 1. spiritus omnes quos ista
secta se admittere proficitur, esse chimericos;
aut certe nihil credi aliud præter aërem tenuem
ac subtilem. 2. ad istum aërem dirigi sacrificia;
3. demique tot sacrificiis ac cærimoniis: hoc u-
num sibi proponere; ut religionem simulant ac
mentiantur ad regiminiis politici bonum.

nado. Ergo Confucius non est verè aut protatatur idolum à secta litteratorum ; Et cum litterati non nisi simulatè & ad politicam gubernationem suas illas agant cærimoniis, apud ipsos litteratos manifestum remanet, quod Confucius non sit numen neque participet aliquam numinis rationem : argumentum ex ipsis quæ contra nos adducit oppugnator ; & si spectemus duntaxat sectam litteratorum (de qua hic quæstio instituitur) vim suam habere videtur. Præterquam quod nos nullomodo concedimus sectam litteratorum (præcipue priscam) atheam fuisse , ut fusiùs in expositione libri *chūñi yûm* : probatur tūm ex ipso priscorum textu , tum ex illis interpretibus , qui minus ad atheismum accessisse putantur , nec nostræ ætatis omnes omnino litteratos atheos esse ; quamvis fateamur nunc multos esse ; Et eos præsertim qui sequuntur Bonziorum legem illam quam interiorem vocant , quæ purè atheismus est. Accedit item quod falsum putemus (& suo loco probamus) litteratos hisce ritibus & cærimoniis simulare religionem ad decipiendum populum *para el governo politico*. Nullibi enim ex libris Sinicis hoc constat , neque ex praxi ipsâ litteratorum.

Figmentum forte hoc fuit alicujus litterati sectantis sectam Bonziorum , & ni fallor , Mandarini illius Christiani , erat hic uno oculo cæcutiens , de quo audivimus , ne

prohiberetur assistere ritibus Confucianis finxisse eum ac dixisse illos esse merè institutos ad politicam gubernationem ; sed cùm adhuc urgeretur à Paternitatibus vestris ne assisteret , ipse quamvis scrupulis agitatus , officii tamen necessitate compulsus , ritus illos peregit tandem , ac deinde ad confessionem accessit . Si unius aut alterius testimonium non sufficit ad imponendum tantum scelus priscæ Sinarum genti litteratæ , sine uno alio fundamento , quanto minus sufficiet unius aut alterius ſegmentum ?

{Accedit denique quod hodieque rūdis plebs quamvis à Bonziis & Sectariis quoad cultum idolorum decipiatur , ab iisdem tamen nec à litteratis decipitur quoad cultum Confucii ; plebs enim non spectat Confucium esse idolum , nam communiter loquendo , nunquam audivimus plebeios domi suæ inter idola statuam Confucii colere , illique vota solvere , aut in communi aliquâ necessitate ad aulam Confucii accedere , opemque ab illo petere uti facit cum omnibus suis idolis , quæ religiose colit .

Plebs quidem veneratur Confucium (cùm hujus passim mentio fiat ,) non modo in libris , sed etiam in quotidianis hujus gentis colloquiis , sed veneratur tanquam Regni magistrum , & virum ob virtutem doctrinamque illustrem . Ex textu libri *sim lí tâ cirén* dicti libr. 3. fol. 19.

constat cultum hunc fieri solitum Confucio à Sinensibus esse in grati animi signum ob ejus virtutem & doctrinam quam per totum regnum dilatavit. In eâ illustrum virorum classe Confucius reponitur tum à plebe tum etiam à litteratis, in qua classe apud eodem sunt illustres Prisci yâo, xán, laó, pam, y in, &c. sed hos nunquam audivimus coli à Sinensibus ut idola, sed coli tanquam viros, virtute, doctrinâ amore erga populum illustres ergo, &c.

II. Demonstratio pro ritibus Confucianis adversus narrationem & Argumen- ta R. P. Navarrettæ.

INfirmatur 2º. Illa omnia quæ Paternitas Vesta narrat, quin imo & iis plura, antequam Patres Societatis Romæ auditi fuissent, Sacra Congregatio jam audierat ex ore & scriptis R. P. F. Joannis Baptiste de Morales, à quo probabile est vestram paternitatem decerpisse, quia valde conformia sunt & nihil novi videtur esse præter citationes aliquas librorum sententiarumque Sinicarum, nec novum dico cum Paternitas Vesta ipsamet fateatur numer. 12.

* Estas averiguaciones há años, que se hi-

* De his diligenter est inquisitum ab annis aliquot: inquisitio facta denuò anno 1663. mis-
sique Christiani in Fô-xim chen, qui ista ecu-
lis usurpatent.

zieron : y el año de 1663. se hizieron las mesmas nuebas imbiando en Fo xim cheū Christianos , que lo viessen , &c. audierunt inquam , Sacrae Romanae Ecclesiæ Cardinales & priscæ notæ Theologi prolixas has narrationes sacrificiorum (ut vocat) tabella defunctorum xin guéi dictæ , alterius item tabella , quâ regem venerantur, titulorum denique Confucii , quibus Sinæ Magistrum suum quandoque compellant , & specialiter tituli xim-vel chi xim. cuius tituli xim & vocum xin guéi versionem Hispanicam nimiâ majestate fulgentem Paternitas vels tra affert numer. 7. ante a el tabernaculo est una tabla clavada de una vara con estas letras : ASSIENTO O TRONO DEL ESPIRITU O ANIMA , DEL SANCTISSIMO , Y SUPEREXCELLENTISSIMO PROTOMAESTRO CONFUCIO . Et tamen Sacra Congregatio ; antequam Pater Martinus ad Romanam Curiam accederet , ac Patrum Missionis hujus rationes exponeret , fere statuit (dixi ferè , quia non habeo ad manus originale & ideo formalia verba non recito , sed tantum verborum sententias , seu sensum indico) circa tabellas defunctorum quas P. F. Joann. Baptista , ut sedes animarum proposuerat : xin chi , vel xin guéi

Ante ipsum tabernaculum aiffgitur tabula , cui hæ litteræ inscriptæ sunt , Icede serenonus spiritus sive anima sanctissimæ & superexcellentissimi protomagistri Confucii

² non permittantur dictæ tabellæ in vero & proprio altari , multo minus permittantur sacrificia fieri . Ex sensu hujus primæ sententiæ colligitur tabellas defunctorum permitti quidem ; sed in vero & proprio altari colloqui non permittuntur . Colligitur item dictum Patrem dedisse notitiam variorum sacrificiorum seu cærimoniarum illarum quas Paternitas vestra vocat sacrificium .

Et hoc clarius patet ex sensu secundæ sententiæ circa tabellam , quâ regem suum Sinæ venerantur , in hunc ferè modum , ablato sacrificio & vere proprio altari , cetera que redolent cultum politicum , vel ad cultum politicum facile reduci possunt , videntur posse tolerari . Pia mater Ecclesia in his gentilium regnis ubi nullam vim coactivam , nec sæcularem , nec Ecclesiasticam habemus , iudicat posse nos tolerare quæ olen cultum politicum , aut ad hunc facile reduci possunt , quare nos non toleremus aliqua circa ritus Confucianos quæ non modo facile reduci possunt ad ritum politicum vel hunc redolent , sed verè in Sinis sunt ipse ritus politicus ? ut genuflexionibus , odoribus & muneribus honorare regni magistrum , hujusque memorativam tabellam venerari eo modo , quo venerantur magistros suos viventes . Quis unquam in Sinis vocavit Confucium litteris illis *Pū Sū* , quibus com-

• Verba formalia videntur esse haec : *Censuerunt non licere habere illas tabellas in proprio & vero altari majoribus dicato ex manu scripto quodam de prompta pellantur*

pellantur numina & idola gentis hujus? Quis unquam ex magistratibus aut popularibus, ut supra dicebam, accessit ad aulam Confucii tempore siccitatis ad petendam pluviam, & rogandum Confucium ut subveniret communi populi necessitatibus? Si numen est, & tam magnum atque praepotens idolum, ut illi meliora offerantur, ut magnum fiat sacrificium; a Las ceras ofrecidas a Confucio, sunt verba Paternitatis vestrae numero 26, in fine, mas preciosas son, que las que se ofrecen a los idolos; en el Confucio los nobles y letrados esperan recibir bienes, y los piden: en los idolos el vulgo y la gente ignorante: luego no solo hay sacrificios, Sino sacrificio grande. Quare nobiles & litterati, si esperan recibir bienes y los piden, tempore communis calamitatis, quando maxime indigent illius opem, operi non petunt ante statuam Confucii. Et tamen illo ipso tempore idola omnia, cœlum ipsum, & alia minora numina pūrā dicta precibus fatigant.

Fateatur necesse est Confucium ut magistrum coli, & cultu merè politico litteratis qui cum fruantur in dies ejus libris & doctrinæ; ad gradum & honores consequendos, non est mitum si in gratiâ affimi-

^a Ea que Confucio offeruntur, longe pietissiora sunt, quam quæ offerri solent idolis; atq[ue] ab idolis quidem solum vulgus rude atque impudicum bona petit & consecuturum se sperat; à Confucio vero Nobiles pac Litterati viri petunt atque ejus opem se consecuturos esse confidunt.

memoriam aulam illi dicarint, eum per honorificis titulis compellent, & aliquoties in anno eundem civiliter venerentur. Nec Sacram Congregationem latuere tituli, isti Confuciani, ille præcipue titulus *xim* aut *xi m* chi suprà memoratus.

Nam Responsio Sacræ Congregationis ad postulata P. F. Joannis Baptiste de Moraes in hunc fere modum prolatæ fuit: si littera *xim* sit determinata ad significandum propriam & veram sanctitatem, illa non utatur ad compellandum Confucium, si vero talis littera habet latitudinem uti possunt, legat nunc Paternitas vestra, perlegatque Siniça dictionaria omnia, & erit mihi magnus Apollo, si alicubi inveniat litteram *xim* non dico determinatam ad significandum veram & propriam sanctitatem, multas enim habet significaciones, sed

Ex lxx ym part. 4. fol. 7. pagin. 2. §. 2. san-
ctum illum vocant qui habet spiritualem quan-
dam claritatem, naturalem videlicet intelligen-
tiam, quæ exauriri nequit, seu percipi non
potest ob suam sublimitatem, nam sicuti cum
qui virtutibus & talentis naturalibus supra alios
emineat vocant Sincum etiæ seu perfectum, ita
cum qui ad summum hujus perfectionis natu-
ralis accessit, seu accessisse putatur, vocant
sanctum, & quia Sincus Confucius dum viveret
vocabant sanctum & omniscium à nobilitate, ip-
semet facetur fol. 6. ibidem pagin. 2. §. 1. se
non fuisse talem, sed studio ac labore acquisi-
tisse sapientiam suam. Hoc eodem modo respon-
det Confucius ibidem fol. 9. p. 2. §. 3. dum

voçarent eum adhuc viventem summè sanctam; seu chī xīm summeque perfectum, quid igitur si post mortem eodem titulo magistrum compellant? Sanctitas Confucii eo modo atcipienda videtur quo & ipsa sapientia, ex. gr. Platonis, qui voçatur summè sapiens. seu sapientissimus Plato, &c. quod xīm litterā aliquando non animi virtutes naturales, sed Confucij dotes naturales, artesque liberales voluerint Sinenses significare constat ex lib. lūn yū par. 5. fol. 2. p. 1. §. 4. & p. 2. §. 1. & 2.

an. inveniat eam significare saltem semel veram sanctitatem, & aliquid super naturale secundum substantiam. Mutuati sumus nos hanc litteram ad compellantos sanctos, quia nobiliorem significacionem inter alias litteras habere cognovimus, & non sine addicamento & explicatione, tum libris tum voce apud Christianos illā utimur, declarantes maximam diversitatem esse inter illos quos ipsi & quos nos litterā xīm sanctos compellamus.

Si hæc itaque omnia audiverat Roma ante accessum P. Martini, & priusquam Patres Societatis auditio fuisse, quid mireretur si accendentibus deinde Patrum nostrorum rationibus Sacra Congregatio per nova decreta in aliquo limitaverit priora decreta, data sub Innocentio X. Duxi, limitaverit, quia hoc ipso verbo usus est doctissimus R. P. E. Franciscus de Paula Provincialis Sacri Ordinis in urbe Manila & Sacrae Inquisitionis Commissarius, quando

dd ij

legit ut audivimus, nova ista decreta, de-
que iis per litteras monuit subditos suos in
Sinis degentes.

Diversitas igitur facti non consistit in eo,
quod Pater Martinus nostræ hujus Missionis
Procurator Romam missus brevibus ad-
modum verbis dumtaxat, uti compen-
diosè extant in formulâ illâ decretorum,
quæ Romæ typis data est, proposuerit di-
versitatem facti, sed in eo quòd sacra Con-
gregatio longissimos tractatus & rationes
utriusque partis serio expenderit, ac tan-
dem judicaverit limitanda esse priora de-
creta. Atque adeò non videmus quare P. V.
in hoc suo manuscripto numer. 38. tam-
tam vim faciat super illa verba, Sacrae
Congregationis, cum ex diversitate facti, &c.
quasi Roma audiverit dumtaxat P. Mar-
tinum diversimodè ac per paucis propo-
nentem, factum, ideoque forte videri de
novo rectius ac per pluribus proponendum
factum, præcipue cum videamus, P. V. in
hoc suo manuscripto nihil novi ex sub-
stantialibus proponere, quod non priùs pro-
posuerit R. P. F. Joannes Baptista, aut
Romana Curia non legerit. Non enim
tantæ levitatis esse, ut suprà innuimus, Sa-
cra Congregatio judicanda est, ut ad pauca
unius hominis verba, statim suam jàm la-
tam mutaverit sententiam.

Ad id autem quod Pater Ignatius à Cos-
ta, & alius quem non nominat, in itinere

Pekinensi dixerint Paternitati V. ^a que no
le parecia bien lo que el Padre Martino había
propuesto en Roma, &c.

¶ Extare adhuc manuscriptum P. Ignatii à Costa in manu P. Joannis Dominici Gabiani ex quo constat quæ mens fuerit dicti Patris à Costa, sed de hoc alibi. Dictus Pater Gabiani & nos sèpiùs audi-
vimus hæc à Patre à Costa, videlicet om-
nia à Patre Martino rectè fuisse proposita,
præter punctum illud juris positivi, debu-
set enim efficaciter proponere rationes, ne
obstringerentur ministri ad publicandum jus
positivum de jejuniis, festis &c ut obliga-
torium sub peccato mortali in hac Chris-
tianitate Sinensi, ubi nullam vim coacti-
vam habemus, & ubi graves persecutio-
nes oriri facile possunt ex conventu Chris-
tianorum in quibusdam diebus determi-
natis totius anni. Illa alia persona gravis
quam Paternitas Vestra non nominat ad-
huc extat in vivis, adeoque potest de sen-
su suorum verborum, quæ quondam fortè
protulit interrogari, nisi fortè in publico
cætu quem nuper habuimus, se se satis
declaravit, uti alii omnes Societatis Patres
ibidem se se declararunt, & tamen Pater-
nitas Vestra in hac re non instituit.

a Sibi minus probari id quod P. Martinus Ro-
mæ proposuerat.

**III. Demonstratio pro ritibus Confucianis
adversus Narrationem & Argu-
menta R. P. Navarretta.**

INfirmatur 30. ex ipsâ facti narratione; quâ P. V. n. 7. & sequentibus minutissime omnia exponit. Ait enim ^a suppongo pues por cosa cierta, que los grados de bachilleros, y licenciados no se dan ni en el Templo de Confucio, ni en la sala antecedente llamada mǐm lùn tān, ni denero de aquél edificio, llamada H I Ó L I, universidad o Escuela. Lo mismo digo de los exámenes para estos dos lugares particulares en las o ciudades y en Metropolis s donde examinados y aprobados las pasen en unas tablas en lugar publico. Ex vi de ista acción quedan graduados y gozan de su grado, y dignidad sin necesidad de otra cosa, y menos de ir al Templo de Confucio. Ex

^a Suppono quod est certissimum, Gradus Bacalaurei & Licentiati non conferri neque in templo Confucii, neque in aula præcedenti, quæ Mǐm lùn tān dicitur, neque in eo toto ædificio, quod appellant biō li, academiam vel Scholas. Illud ipsum dico de examinibus. Hæc enim fiunt in peculiaribus locis, qualia loca habentur in Civitatibus & Metropolibus, atque ibi Examinatorum atque approbatorum nomina publicè in tabulis descripta suo singula ordine 1. 2. & 3. Exponuntur. Atque ita, & ex vi istius actionis censentur ad gradus proiecti, suoque gradu ae dignitate fruuntur, neque necesse

est aliam rem ullam adhibere , multò minus conferre se ad templum Confucii.

his colligitur , quod ex hoc capite nihil superstitionis aut idololatricum agant litterati : adeoque quantum spectat ad examen vel gradus recipiendos , nullum habent impedimentum ad receptionem baptismi. Dubitamus tamen super illa verba : *I Gozan de su grado y dignidad sin necessidad de otra cosa , y menos de ir al Templo del Confucio.* Ratio dubitandi oritur ex iis quæ sincerè quidem narrat Paternitas vestra numero 10. agens de functionibus quatuor , quæ sunt en la Capella de Confucio ó aula. Ait enim la a 3^a. función es la que bayan los graduados recibido el grado estos un dia señalado acceden al Pretor , y el con ellos van à la Sobredicha Capilla ; allí les entrega al braço litterario , y quedan exemptos del bra-

^a 5. 10. Tertia sic ab iis qui ad gradus sunt admissi . Nimirum illi condicata die ad praetorem conveniunt , atque ille cum iis omnibus ad praedictum sacellum progreditur , ibique eos veluti brachio litterario tradit , unde jam immunes sunt , ut ita dicam , à brachio sacrari , veniuntque in potestatem eorum quos appellant *bio quon* , sive studiorum Rectores . Ibi se ante Confucii altare prosternunt ; atque odoramenta offerunt in prunariis , gratias agunt pro excellenti ipsius doctrinâ , seque discipulos ejus profidentur. Unus ex iis altâ & clarâ voce recitat orationem plenam Rhetoricæ flosculis. Quibus peractis domum redeunt omnes , atque inde eorum nomina libris regiis describuntur , & sic immatriculantur.

go secular, ut ita dicam, y sujetos à los hiò quoñ o Preceptores de los estudos. Allí se postran ante el altar de Confucio, y ofrecen en brazeros piveles, danle gracias por su doctrina, y profesan ser sus discípulos. Uno de ellos en voz alta hace una oración retórica, y se bueluen, quedando ya matriculados en los libros reales.

Ut ratio dubitandi clariùs procedat & ambages omnes penitus tollantur, explicanda sunt prius illa verba. Accedens al Prætor. Nunc Paternitas vestra Prætorēm non cùm vocat quem antea numero 7. vocavit, El magistrado real llamado Tí hiò táo, este es el Canciller, maestro escuela y el todo (parum enim refert, an sit is urbis Prætor, vel idem Tí hiò táo. Quisquis ille sit, cancellarii munus agit) Prætor igitur hic idem est ac Cancellarius cum suis examinatoribus, & aliis Mandarinis scitis, ac Doctotibus, quorum operâ usus est Cancellarius ad examen, non enim solus Cancellarius (ut ratio postulat, & experientia novimus) ad hanc 3am. functionem, quæ est perfectio, & complementum gradus, procedit a : Explicanda sunt

a Graduandorum examen capit initium ab ipsis civitatibus quæ subjacent majoribus urbibus ; quos hic Prætor & Examinateores existimarent habiles, offerunt Prætoribus majorum urbium examinandos & hi Prætores offerunt deinde summo Cancellaria, eos quos habiles invenerunt, summus Cancellarius seu Hiò táo post aliud examen eorum quos, graduandos existimavit, nomina exponit in tabula ab omnibus legenda, eos remittit matriculandos ad Prætores & Canellarios cuiusq; civitatis.

item

item illa verba offrecen en brazeros piveles,
danle gracias por su doctrina, &c.

Quamvis offerre odores & gratias politè referre, ob doctrinam illis relictam, in grati animi memoriam, genuflectere & similia juxta hujus gentis ritus, sit cultus merè civilis tamen non videtur hoc verificari de litteratis graduatis aut graduandis, & tercentenis qui in hac tertia functione merè assistant aut expectant matri-culationem seu complementum gradus: hi enim universaliter loquendo, nihil omnino offerunt, nec quidquam recitant in gratiarum actionem sed factâ cærimonâ ac reverentiâ more Sinico ante tabellam Confucii, quem ut regni magistrum agnoscunt ac venerantur, discedunt. Paternitas vestra fortassis loquitur de Cancellario ac sociis ejus ac paucis quibusdam aliis Mandarinis, qui hæc offerunt & horum paucorum oblationem applicat omnibus aliis litteratis gradus complementum expectantibus. Notavimus hæc ut narratio sit clara, & veritas elucescat, non quia putamus illicitam esse in Sinis oblationem politicam odorum aut munerum.

Quod autem hæc oblatio spectet ad paucos illos Præfectos & non ad omnes litteratos, patet ex iis quæ Paternitas vestra numero 15. fatetur illis verbis: *El Emperador Húm uù mandó, &c. y que se elijan prefectos letrados, y à hijos suyos para estas ceremonias, &c.* á los principios entendia yo, que

ee

qualquier letrado podia porsi offreter las cosas dichas, y hazer los dichos a sacrificios. Chō fī-chī Christiano antiquo de Hañ chū, y kiām biō tiē muchos años, por nombre Clemente, me dixo, que ninguno podia hazer esto fino los prefec-
tos, &c. y que los letrados que assitian fuera de los ministros estavan atrás, b &c. Explican-
da denique sunt verba illa y el con ellos van
á la sobredicha capilla.

Si Paternitas vestra pro capellâ intelligit locum illum nec adeò latum & capacem, ubi collocata est tabella memorativa Philosophi, aut hujus statua, (quamvis statua Confucii passim non extet in aulis) nunquam audivimus litteratos dicentes, quando petunt ad aulam Confucii, si interrogentur quo petant, *Imus ad Confucii*

a Notandum est in hac 3. funktione (quando graduandi matriculari debent aut graduari) omnes assistere & nisi adsint, eorum nomina expungi à libris Regiis : nullam fieri actionem ex iis quas opugnator vocat *sacrificium*. Has enim actiones aliis tempotibus fieri, nempe vere & aureumno bis scilicet in anno (quando non omnes litterati sed aliqui : & hi non ex necessitate accipiendi gradum, aut matriculacionem assistunt) manifestum est.

b Jussit Imperator *Hum-vu* Eligi ad has cærimoniæ peragendas Litteratos Præfectos ; vel eorum certè filios Credebam ego pri- mū eas quas dixi res , à Litterato quovis offerri posse , atque item sacrificia prædicta fieri. Sed Chō fī-chī Christianus antiquus ex urbe Ham-chu , quiq[ue] per multos annos fuit kiām biō hē , Clemens nomine , me docuit id à solis Præfectis præstari posse ; . . . Litteratos vero qui adessent pene ministros consistere.

statuam aut Capellam , sed passim respondent
Imus ad hiō lì , vel ad ven̄ mīdō , quod idem
litteraliter significat , ac imus ad littera-
riam domum vel ad eloquentia aulam , seu
templum , & hoc Paternitas vestra etiam
faretur numer. 7.

a Hay una como capilla , à qui se sube
por sus grados ; sobre la puerta está este ro-
tulo veñ miaó Esto es Templo de la sabiduria ,
q eloquencia ut ita dicamus (hoc ipsum cla-
rè indicat pertinere omnia ad rem littera-
riam , & non solum olere aut reduci pos-
se ad ritum politicum , sed verè esse politi-
ça) la puerta unas veces está abierta , otras
cerrada . Dentro está la estatua des Confucio den-
tro de un tabernaculo con dos medias puertas
cerrado que solo se b abren , quando le sa-
crifican . Si inquam , intelligit locum istum
materialiter sumptum , angustus est sanè
locus pro tot centenis litteratorum , si
moraliter accipiatur locus , scilicet , litte-
rati eo fine eò petunt , ut ibi Confucium

b Est una quasi capella in quam ingrediu-
tur qui graduandi sunt . Janua titulum hunc præ-
fert , ven̄ miáo , idest , templum Sapientiæ vel
Eloquentiæ , ut ita dicamus . Interdum aperta
est janua , interdum clausa . Intra capellam est
Confucii statua clausa tabernaculo quodam , cuius
duæ valvæ tunc solummodò aperiuntur , quando
paragitur Sacrificium .

c Que solo se abre quando le Sacrifican . Se-
queretur ex his verbis , quod portæ illæ non a-
perirentur in hac 3^a. functione , quando gra-
duandi matriculantur . Quia in istâ functione nul-
lum fit Sacrificium .

in Cappellâ constitutum venerentur ; Distin^z
guenda est hæc propositio ; sic ut vene-
rentur eum tanquam Regni Magistrum , &
cultu politico : concedo ; ut venerentur
tanquam idolum , & cultu idololatrico :
nego. Præterquam quodd finis præcipuus
Cancellarii & Præfectorum sit dare com-
plementum gradus : litteratorum verò finis
sit accipere gradū complementum ; & per
matriculationem in Regiis libris eximi ab
oneribus plebeiis , verberibusque Præ-
fectorum.

Accedit , quod nisi quæstio fiat de vo-
cabulo , usus & experientia docet , totum
illud ædificium adæquatè sumptum assi-
milari præfectorum tribunalibus ; atque a-
deò potius litterarium tribunal aut gym-
nasium dicendum est quam templum ,
vocant enim illud uti suprà innuimus ,
hiō lì studiorum domum ; *hiō tam* litte-
rariam aulam ; *venī miáo* eloquentiæ au-
lam vel templum & quamvis etiam utan-
tur voce *miáo* ad compellenda idolorum
templa , etiam eādem voce utuntur ad
compellendas proavorum aulas , regias vi-
delicet *ēum miáo* , quæ non sunt templo
idolorum & ante natum Confucium , a-
deoque ante inducas idolorum sectas in
Sinas usus jam erat hujus vocis *miáo*. Vi-
detur igitur quæstio hæc magis ad nomen
spectare quam ad rem .

Si autem ad institutionem primariam
hujus domus : revertamur , nobis favent

Verba Paternitatis vestræ eodem numero 7.
a Dentro hai un gran patio abierto á cuyos lados hai dos casas, donde viven los Maestros, Preceptores o Prefectos de los letrados : tienen allí su Tribunal : aquí se matriculan los graduados. (Ubi vivunt Mandarini judicantes causas civiles aut criminales nonne vocantur domus judiciariae ? Quare igitur ubi vivunt Praeceptores docentes cum suo tribunali litterario non vocantur domus litterariae ?) En la parte interior del dicho hai una sala llamada *mīm lūn tām*, esto es Aula o gimnasio, en el qual se explica, y trata de los cinco ordenes naturales de succession, que pone el China. Esta aula, dízen los letrados, fue instituida para enseñar allí sus ciencias, cuyos Maestros, y Preceptores eran los nombrados *Hiō*

* Est interior area quædam amplissima ; In eâ sunt ab utraque parte ædes, in quibus degunt Litterarum Magistri, seu Praeceptores ac Praefecti. Ibi jus litteratis dicunt : Ibi matriculan- tur Graduati.... Intrà est aula quædam, quam vocant *mīm lūn-tām*, idest, aula seu Gymna- sium, in quâ disceptantur atque explicantur ordines quinque naturales successionis, quales à Sinis agnoscantur. Ajunt Litterati institutam fuisse hanc aulam, ut in ea Sinenses litteræ ac disciplinæ traderentur, nimirum ab iis quos vo- cant *hiō quoñ*. Sed cum nunc quidem tot sint ubique Scholæ, & tot magistri, prædicta aula hunc dumtaxat utrum habet, ut in eam conve- niant Litterati, quoties Mandarinò urbis aut oppidi præfecto visum fuerit eos convocare ad aliquos librorum suorum textus explicandos. Sed & eodem convenire solent ad negotia com- munia pertractanda.

quosi. Agora como tienen tantas escuelas, y maestros, dicha aula solo sirve para que los letrados llamados por el Mandarim de la Ciudad, o villa se junten allí á explicar algunos lugares de sus libros: tambien suelen ajuntarse á tratar negocios communes.

Ex quo infertur hanc domum adæquatè sumptam ex institutione primariâ esse litterariam domum (non autem templum propriè datum) & adhuc retinere ac conservare immutatam suam primam institutionem. Nam adhuc ibi præceptores vivunt, adhuc ibi explicantur libri, adhuc videntur ibi litteratos matriculari, & accipere litterarii gradus complementum, & nulli patere, nisi ipsis litteratis aut Mandarinis, sed his ad tractanda negotia communia raro & per accidens, quando scilicet in aliquâ urbe paupere non invenitur alias aptior locus ad communia negotia tractanda.

Si Universitates Europeæ, quamvis in earum facellis quotidie offeratur verum Deo Sacrificium, non tamen vocantur *templa*. Quare hæc aula ubi tantum bis in anno aguntur functiones illæ quas oppugnator vocat *sacrificia*, & ubi de cætero toties quoties Cancellarii velint, convocantur litterati ad libros explanandos &c. vocabitur proprie templum?

His ita explicatis, ratio dubitandi super illa verba Paternitatis vestræ, quæ supra retulimus, y gozan de su grado y digni-

dad , sin necessidad de otra cosa y menos de ir al Templo de Confucio. Clariùs procedere non videtur. Nam si nihil aliud graduatis , aut graduandis necesse foret post examen probè peractum , ad hoc ut gauderent gradu & dignitate , (loquimur quoad usum , vel complementum ; in actu enim primo & incompletè gradus iste & dignitas non modò illis ad nihil inservit , illisque nullo modo gaudent , sed etiam si non accedant ad hanc 3am functionem ex legum & usus vigore debent amittere gradum) sequeretur , quod absolutè , & juxta leges , ac usum non assistendo , aut saltem nunquam accedendo ad Aulam Confucii , manerent nihilominus matriculati in libris Regiis , adeoque exempti ab oneribus plebeiorum , & Prefectorum verberibus , quod falsum est & contra experientiam.

Nam si quis non accedat sine justa causa , vel nunquam velit accedere aut matriculari , eo ipso amittit omnem gradum illum in actu primo , & quoad actum secundum remanet sicut unus è plebe subjectus præfectorum verberibus , neque induere potest vestem illam specialem litteratorum , adeoque totius familiæ honor litterarius famaque patitur.

Tanti momenti est ista assistentia , & matriculatio graduati , aut graduandi , ut hac ipsâ matriculatione non positâ , litterati nullus sit gradus , nullus accedat

honor , nullaque exemptio à pœnis.

Scimus Paterniratem vestram nu. iō. huic difficultati occurrisse illis verbis. a Si algun graduado por enfermedad o algua impedimento no acude à esta función , conque despues se presente a los dichos Hiō quon , le matriculan y queda como los demas , sin que en esto haya difficultad alguna. Ex his verbis magis clare patet , b que para gozar in actu 2º. de su grado , y dignidad , necessitan de otra cosa y mucho mas de ir al Templo de Confucio , ad accipiendam matriculationem , ubi Hiō quon , seu Præceptores eos exceptant , & inde magis patet necessitas , quod nec ipsa infirmitas eos excuset. Debent enim cum convalescunt omnino accedere ac matriculari , aliter non gaudent gradu & dignitate. Adde quod tunc litteratis non sit difficultas , si statuto tempore non accedant , quando Cancellario , aut Præceptoribus constat eos vel aliò migrasse ob urgens aliquod negotium , vel re verâ infirmos esse , si vero constet , eos fingere negotium urgens aut infirmitatem , difficillimè matriculari possunt , atque adeò (nisi summa vis pecuniæ offeratur ex quo tota

a Si quis Graduatus ex infirmitate aut alio quovis impedimentoo illi functioni adesse non potest , simul atque se silit ante predictos Hiō quon , sine ulla difficultate matriculatur , atque eodem prorsus jure gaudet quo cæteri.

b Ut gradu suo ac dignitate fruantur in actu 2º. necessarium esse aliud quidpiam , & maximè ut ad Confucii templum se conferant.

familia

familia patitur) in libris regiis eorum nomina non scribuntur , & ita remanent , ac si nunquam ad examen accessissent.

Nec nos latet Paternitatem vestram huic etiam difficultati occuruisse eodem numero 10. cum ait *y la experiencia de años en Fō nim y en Fō ngān donde los Bachareles Christianos jamas acudian á este, presentandose despues sin difficultad alguna los matricularon, sabiendo los Pretores Hiō quon y graduados infieles, y gruñiendo algunas veces y otras dissimilando, passaron siempre assi.* a Ad hæc dicimus, annosam hanc experientiam in duabus illis civitatibus prænominatis (& probabiliter putamus Paternitatem vestram non loqui de multis Baccalaureis Xpánis. Scimus enim Paternitates vestras scrupulis semper agitatas fuisse in admittendis litteratis his ad baptismum) ut Paternitas vestra fatetur , fuisse simul experientiam tamē , quæ nunquam suo periculo caruerit , cui se exponebant litterati isti Christiani , quamvis pauci scilicet , sine ullâ gravi necessitate exponebant sese amissioni pecu-

* Hoc multorum annorum usu atque experientiâ probavimus in civitatibus *Fō nim & Fō ngān* , in quibus Christiani Baccalaurei nunquam ad eam functionem obeundam accesserunt. Atque illi tamen postea cum se offertent , in album absque ulla mota sunt relati , scientibus id & cognoscentibus prætoribus *hiō quon & infidelibus* graduatis ; Neque aliter unquam contigit , sive illi mussarent , ut fit , ac murmurarent , sive dissimularent & conniverent.

piarum , & in multa quantitate ex suppositione quod fingerent causam non accendi statutis temporibus , aut amissioni gradus & honoris litterarii , quo tota eorum familia decoratur , ne loquar de periculo Christianitatis : poterant enim esse causa , ut gravis persecutio contra Ministros , & legem Sanctam excitaretur , quasi nos insinuaremus Christianis odium contra Confucium , & contra ritus regni merè politicos . Et ne sine aliquo fundamento hæc videamur asserere , Paternitas vestra idem sentire videtur illis verbis (aut saltem ex verbis colligi potest) *Sabiendolo los Pretores* *Hijo quan y graduados infieles* , y *gruñendo algunas veces* , y *otras dissimulando* . Verbum istud *gruñendo* proxime accedit ad minas , & deinde ad poenas subeundas : verbum *dissimulando* , { quia qui dissimulabant , erant gentiles nec nostræ legi benè affecti) accedit etiam ad minas interiores in casu nostro , quæ quamvis ab aliquas circunstâias personæ , loci , aut temporis non opportuni non illicò prodeant in actum , tamen actus seu accusatio reservatur fortassis in tempus opportunius , interim manet illis altâ mente repôstum .

Per accidens igitur videtur esse quod non fuerint accusati juridicè , vel quia paucorum litteratorum numerus non adeò oculos feriebat , si non accederent statuto tempore . (Quid si centeni aut mille litterati aut his plures Deo volente baptizentur , & illi-

Ilorum nullus accedat) vel ob aliam similem causam factum est, ut hujusmodi pauci litterati non passi sint à suis inimicis aut à gentilibus gravia incommoda unà simul cum admissione pecuniae aut gradus aut honoris. Cæterum ex natura rei & more ac statutis regni ea omnia pati debuissent.

Addo quod nihil violentum durabile grifur y dissimular, reducuntur ad statum violentum.

Quod antea non contigit, potest in momento contingere & tandem serò medicinâ parabitur. Et quidem (ut dixi) quare sine ulla necessitate doceamus Christianos, nè assistarit in aula Confucii matriculationis tempore statuto, cum haec omnia, quæ hucusque dicta sunt, sint merè ceremoniæ litterariæ aut cultus merè politicus, titi Sacrae Congregationi visum est & seriò legenti, ac sine mente præjudicata consideranti manifestum item erit.

Ex his colligitur 1º. Patrem Martinum de Martinis è Societate J e s u Sinicæ Missionis Procuratorem nihil Romæ proposuisse, quod esset à veritate alienum. Nam in hunc modum proposuit 3º. queritur, num accipiendorum graduum cærimoniant quæ fuit in aula Confucii Christiani litterati agere valeant. a Per haec verba P. Martinus non querit de cærimoniis aut examinib; illis, quæ fiunt in aliis aulis & locis, quia de his nemo dubitavit; sed de

* Verba Patris Martinii,

ff ij

his ceremoniis quæ in aulâ Confucii fiunt, ubi fit cærimonia completiva graduum: de his enim , & non de illis à Patre Fr. Joanne Baptista de Morales dubitatum fuerat. ^a Nam nullus intervenit sacrificulus vel ex idololatricâ sectâ ministellus : nihil omnino fit ab idololatris institutum. (Quàm vera sint hæc verba infra patebit : & ipsa Paternitas vestra verborum veritati etiam favet n°. 23. agens de sacrificulis , & ministellis sectæ idololatricæ , cum ait ^b No pregunto si es sacrificulus o ministellus de las dos seetas distintas de la de los letrados , esto y la dei Fô y laó çù. Si esto quiso dezir el P. Martino en aquellas sus palabras , dize la verdad , porque los letrados no mesclan con sus ceremonias las de las dos seetas , &c.)

^c Sed soli studiosi , & Philosophi convenient Confucium tanquam Magistrum suum agnoscentes civilibus , ac politicis ritibus ex sua prima institutione ad merum cultum civilem institutis.

Nulla in his verbis appetit falsitas , quod soli litterati ad Aulam convenient , ex su-

^a Verba Martinii.

^b Non quero an sit sacrificulus aut ministellus (ita vocat Navarretta , quod alii dicere parvum sacrificium , parvum ministerium) ex duabus illis sectis , quæ prorsùs à Litteratorum sectâ diverse sunt , scilicet Fâ & Laö sú. Illud si voluit Pater Martinus iis verbis quæ jam attulimus , verè dixit. Constat enim Litteratos proprias duarum seatarum cærimonias suis non admiscere , &c.

^c Verba Martinii.

pradicis constat uti etiam constat quod Confucium non tanquam idolum , sed tanquam totius Regni Magistrum politicè ac civiliter venerentur. Quod autem spectat ad ea quæ permittuntur Christianis ex cæmoniis illis , quæ hac nostrâ ætate fieri dicit Paternitas vestra in aliquibus urbis bus , ad quas pervenit , illa duntaxat permissa illis sunt , quæ non modò ex primâ institutione instituta sunt ad politicum cultum , sed etiam hodieque politicè exercentur erga Magistros , erga Parentes , erga que Præfectos de populo benè merentes : ut sunt odores, genuflexiones, munera , &c. quæ in Sinis sunt res indifferentes ad hunc vel illum cultum exhibendum. Atquè adeo merè politica censentur illa de quibus Paternitas vestra num. 96. mentionem facit cum ait. ^a La 2^a. función es la que se haze à los primeros , y quinze de cada luna ; esta se llama hiñ hiañ , esto es quemar olor ? En estos tiempos los Prefectos acuden à esta Capilla , y ante la estatua , y tablilla queman olor ; incan las rodillas , y baten cabeca en el suelo ; venerando assi su Maestro se buelven à sus casas, &c.)

^a Secunda functio pertinet ad plenilunia & novilunia cuiusunque mensis. Ea vocatur *him biam* sive odoramenta incendere. Tum præfeti pergunt ad illud sacellum , atque ante statuam & tabellam odores incendunt , genua flectunt , & solum fronte percuriunt. Deinde post exhibitam hoc pacto præceptoris suo reverentiam, domum revertuntur.

^a Omnes enim graduandi simul in aulam Confucii ingrediuntur in qua eos expectant Cancellarii Doctores, & Examinatores. (Verè graduandos vocat, non autem graduatos quia deficit illis complementum gradus, sine quo non possunt existimari graduati. Dixit. Expectant quia postquam Præfecti omnes ad suum locum accesserunt, deinde litteratorum, aut graduandorum turba vocatur. Cancellarii Doctores sunt *Ti hio tao* primus, & ipsi *Hio quon b* & urbium Prætores cum sociis doctoribus. Examinatores dixit, non quia in hac 3^a. functione priora examina repetantur (hic enim locus aliquis librorum Confucii explicatur ab eo litterato, cuius nomen sorte selectum vocatur, sitque oratiuncula quædam ad pompam; sed quia hic etiam assistunt examinatores aut omnes aut aliqui.

^c Ibi simul omnes ante nomen Philosophi nihil omnino offerendo faciunt illas cérimonias, quas omnes discipuli faciunt magistris suis viuis: à se ita cognito Philosopho Confucio ut Magistro gradus accipiunt à Cancellariis, ac discedunt.

Hæc omnia ex supradictis esse vera ostenduntur: litterati enim graduandi (communiter loquendo) nihil offerunt quamvis

^a Verba Martinii.

^b Seu præceptores, aut cum non adest primus, quod passim contingit, Cancellarius, Cancellarii sunt ipsi *Hio quon*.

^c Verba Martinii,

si politicè offerrent, quæ suis vivis magistris festivis Regni diebus, aut in diebus quibus natalitia celebrantur, offerre assolent, nil idololatricum committerent. Dixit, *gradus a accipient* hoc est graduum complementum, & matriculationem in libris regiis, quâ eximuntur à numero plebis & à verberibus Præfectorum.

Præterea aula illa Confucii gymnasium est, & non templum propriè dictum: nam clausa omnibus est, praterquam studiosis. b Hæc ultima verba, quam vera sint, tum ex supradictis, tum ex infra dicendis facile colligi poterit,

Colligitur 2º, totam difficultatem P.V. redactam jam videri ad hæc ipsa ultima verba à P. Martino Sacrae Congregationi proposita: non quidem propter nominis *miao* significationem (ad hanc enim nominis quæstionem jam supra satis respondimus) sed propter facti quæstionem, seu propter functiones, quas fieri asserit P.V. in quibusdam Sinarum urbibus: & vocat functiones illas *Sacrificia*, ac in iis adesse putat *Sacrificantem*, distinguit officia *Misstrorum* assistentium, & *Magistrum* *ceremoniarum* constituit,

a Eodem verborum stylo usus est P. F. Joan. Baptista de Morales in sua propositione ait enim: *Item omnes litterati, quando accipiant gradum, debent ingredi Templum istius Magistri & facere genuflexiones.*

b Verba Martinii.

Ad hanc difficultatem mox infrà respondebimus. Interim stat , quod litterati Sinenses, quantum spectat ad hoc caput, ex eo quia assistant statutis temporibus in aula Magistri sui Confucij (præcipuè quando matriculari debent) & genuflectant ante ejus tabellam , vel offerant etiam odores, & cætera agant similia , quæ in Sinis respectu magistri merè politica sunt & sunt in grati animi memoriam ob doctrinam, quam ex ejus libris hauserant, & in dies hauriunt , nullum habeant impedimentum ad receptionem baptismi: Præterquam quod si adhuc non sufficient ad probabilitatem hujus sententiæ rationes adductæ , nec authoritas tot Patrum societatis prædecessorum ac præsentium ; satis superque sufficere videtur sacræ Congregationis decretum illis verbis expressum.

IV. Demonstratio pro ritibus Confucianis adversus narrationem & argumenta Navarrettæ.

Propterea sacra Congregatio juxta ea quæ superius proposita sunt, censuit permittendas Sinensibus Christianis prænominatas ceremonias, quia videtur cultus esse merè politicus & civilis.

Infirmatur 4. omnia illa quæ narrat P.V. n. 11. 12. 13. 14. & 15. videlicet functiones spectantes ad sacrificium ut vocat , (cum non sint propriè sacrificium) quod preces recitentur in aula, & petantur fælicitates, (cum reverâ non

non preces sed encomia sint) quod Confucio offerantur à Cancellario , vel à Prætori semina & fructus terræ super mensam unam ante ipsius tabellam ; & super aliam in atrio positam accensis candelis, offerantur odores ; quod item in ipso atrio ex porcis vivis feligatur ille , qui ad contactum calidi vini super auriculam effusi caput movet , & huic caput moventi Cancellarius reverentiam faciat antequam mactetur (scire juvat , porcum mactari non ante statuam aut tabellam , nec à Cancellario , nec à litteratis , sed à publico macellario cuius munus est mactare porcos) & aliam faciat reverentiam , postquam mortuus est porcus ; quam cærimoniam P. V. vocat , ^a *Haze se la ceremonia de escoger las rezas , y aceptar las rezas.*

Sciendum est morem fuisse prisorum ut ex libro sú xu constat , cum munera acciperentur aut offerrentur præcipue à Regibus vel magnis Præfectis , ipsi muneri oblatto multas solere fieri reverentias ab acceptante vel donante in signum magnæ illius reverentiæ , quæ tantis viris debebatur .

Quod radant pilos & porci intestina extrahant , hoc faciunt semper Sinenses , quoties occisum porcum alicui mittunt in munus . Quod tamen aliquid sanguinis & pilorum servent in sequentem diem , in quo Cancellarius ea offert ante statuam Confu-

* Fit cærimonia eligendi atque accipiendi animalium carnes .

cii, & deinde Ministri ad ostium procedant, ibique sepeliant, &c. omnia, inquam, ista sunt, quæ P. V. videntur esse superstitiosa, idololatrica, & ad sacrificium propriè dictum spectantia: attamen cùm omnia hæc non sint per se mala, sed in tantum mala essent, in quantum malo fine & usu adhiberentur, Paternitas auctem vestra hîc narrans quæ sunt in aulâ Confucii ex ipsâ narratione concludere videatur, illa omnia esse superstitiosa aut idololatrica absque eo quod proponat nobis finem, & usum ob quem sunt, & instituta sunt hæc omnia à Sinensibus; nullam contra nos vim habere censemus ejusmodi narratio. Cùm itaque idololatriam definiant Doctores esse exhibitionem divini cultus ei factam, qui non est Deus, quamvis P. V. nitatur quidem probare, Confucium esse idolum in Sinis & Sinas tribuere animabus defunctorum *aliquid numinis*, tamen ex nostrâ hac responsione colligere quidem poterit, quâm hoc sit falsum. Cum item superstitionem definiant, esse vanam religionem, contra Dei cultum, & fiat duobus modis 1. quando Deo vero exhibetur cultus eo modo quo non debetur. 2. Quando exhibetur cultus Deo falso: quæ superstitio quinque sub se claudit species, idololatriam, magiam, divinationem, maleficium, & vanam observantiam: quæ quidem vana observantia, cùm tunc sit, quando adhibentur ea media ad aliquem

effectum , quæ vim non habent ad illum obtinendum ; sed Dæmon tacitè invocatur , & Dæmonis operatione effectus contingit : subdividitur illa in quatuor species , in artem notoriam , in observationem sanitatum , in cognitionem futurorum eventuum ex observatione rerum impertinentium , & in gestationem rei sacræ cum aliquâ circunstanciâ vanâ. Petimus à P. V. ad quamnam superstitionis speciem judicet pertinere ea omnia quæ narravit fieri in aula Confucii , non nisi ad idololatriam pertinere , respondeat , necesse est : adeoque quæstionem totam ad hoc reduci putamus , an scilicet Confucius per ea omnia suprà narrata colatur à Sinen-sibus tanquam *idolum* , & cultu religioso , an verò tanquam Regni totius magister & cultu mercè politico ac civili. Quâ deinde quæstione resolutâ constabit etiam clarè , an illa quæ narrantur à P. V. fieri solita in quibusdam Confucii aulis sint superstitionis , an verò politica.

EXCERPTA

Ex R. PATRE FRANCISCO BRANCATO.

AD majorem rei claritatem & quæstionis solutionem placuit hic inserere ea , quæ Pater a Francisco Brancatus Socie-

a Is erat eo tempore unus ex antiquissimis Missionariis Sinenibus.

gg ij

tatis nostræ ex libris Sinicis deprompta nupèr exposuit, seu potius litteraliter vertit, cum P. V. manuscriptum legeret. ait enim :

„ Si nocte horridâ in multivio positus viæ
 „ ignarus viator paulisper hæreat; lauda-
 „ tur à prudentia, attamen illucecente die;
 „ & accedente viarum gnaro ductore eum
 „ velle in eodem multivio adhuc persiste-
 „ re, quis non miretur? Per octoginta & am-
 „ plius annorum spatia viam hanc rituum
 „ morumque Sinicorum Societatis Patres
 „ ambularunt, & horum primi viatores
 „ viginti ferè annis (antequam scilicet lux
 „ & scientia librorum, rituumque gentis
 „ accederet) in multivio seu multiplici
 „ examine paulisper hædere non dubitarunt,
 „ donec indagatæ veritatis dies illucesse-
 „ ret. Præcessit itaque peregrinæ linguæ im-
 „ probus labor & studium, præcesserunt
 „ & nubila dubiorum, præcesserunt denuo
 „ que postulata toties missa ad Europeanum
 „ universitatum Theologos, non paucos
 „ ut tantis ex Theologia ductoribus, unâ
 „ omnibus esset veritatis via quæ veluti uni-
 „ ca recta linea à puncto ad punctum ducta,
 „ tot Societatis Patres, & Missionis Sinicæ
 „ Theologos in unam eandemque senten-
 „ tiam colligaret, illuxit tandem dies, &
 „ ritus Sinarum politici erga magistrum
 „ Confucium, ergaque defunctos pro-
 „ genitores directi tandem, atque dis-
 „ tincti ab idololatricis, & superstitionis
 „ apparuere. Ad hæc acceſſerunt gnari veri-

tatis ductores, Sacrae scilicet Congregatio-
nis decreta & tamen cum haec omnia
præcesserint (quod mīrum sanè est) ad-
huc hodie videmus viatores quosdam
haerere in bivio, & quidem ita firmiter
haerere ut non dubitent claræ diei dubio-
rum nubila apponere.

Hi nuper in publico Cantonensi coetu
viginti trium Patrum narrationem ejus-
modi de ritibus Confucianis instituerunt,
adèque deformes depinxerunt ritus,
ut vel me dubium reddiderint an forte
titus illi : (quos per triginta annorum
spatia, quibus inter Sinas litteratos ac
populares versatus sum, civiles esse cog-
noveram) in aliquâ tandem Sinarum Pro-
vincia à sectariis deformati fuissent.

Quoniam vero ad manus deinde meas
vñatorum horum manuscriptum pervenit,
cum adverterem eos vim omnem defor-
matis rituum fundare præcipue in sta-
tutis quorumdam imperatorum, placuit
iterum statuta regum relegere, & (mei
unius sententia studioque non fidens) in
iis exponendis uti volui, operâ amici cuius-
dam Mandarini ethnici cāi hō fām dic-
ti, qui ante annos duodecim in civitate
Sām Kiat̄h me inter amicos habere voluit,
& casu hoc anno 1668. in provinciam
hanc Cantonensem ad negotia peragen-
da fe conferens in hoc nostro exilii loco
me pluries visere, familiariterque mecum
agere non est deditus. Is rituum doc-

„ trinis maximè eruditus , quin etiam lau-
 „ ream & gradum in iis adeptus januam
 „ mihi ad multorum rituum intelligentiam
 „ aperuit , evolutis igitur iis , quæ reges
 „ ex familia mīm statuerunt in honorem &
 „ memoriam Confucii totius regni magistri ;
 „ nihil in illis inveni quod non oleret cul-
 „ tum politicum ab omni prorsùs supersti-
 „ tione alienum . Quapropter ut horum ri-
 „ tuum notitia ad eos etiam qui Sinicas li-
 „ teras non didicerunt perveniret , eos de
 „ verbo ad verbum in nostrum latinum
 „ idioma transtuli , parùm laborans de ser-
 „ monis elegantiâ , ut sine fuso veritas
 „ elucescat .

§. I.

**Constitutiones Imperatorum Sinensium de
 ritibus Confucianis cum interpretatione
 litterali & Paraphrastica textus Sinici.**

Itaque statuta p̄tini Regis familia mīm
 sic habent .

a Hum vu , (primus familia mīm Rex ,
 Imperit) primo anno , ipso regnatus sui ini-
 tio , per diploma regium , cunctos spiritus
 donavit honorifice titulo , aut cognomento .

b Solummodo Confucium donavit præ-

a Hūm vū yvēn niēn quē cō cháo chīm chū xīn
 fūm hāo .

b Guei cùm cù fūm ciō tē gēm Ki Kieu .

Mūi sui Lh' , &c .

sectorum dignitate ac titulo , (utpote qui non ingrediatur catervam illam numinum , seu idolorum ac spiruum , quos Sina religiose colunt) hoc autem datâ-operâ factum est , ut scilicet sicut-anteâ ipsius antiqua dignitas continuaretur. Itaque singulis annis Tim (a Tim T littera significat dies illos , quibus sunt ritus in aula Confucii ,) servatur hæc regula : Mittuntur Mandarini , ut oblationes & munera offerant in regni Gymnasio , seu studiorum aulâ , quæ hiâ dictâ :

b Singulis item mensibus bis , primâ scilicet & decimaquinta die lunæ , mittuntur e Regio palatio ad aulam Confucii Eunuchorum aliqui , qui afferant odores.

c Prima dies luna , tunc cum fit oblatio vini , & agitur præparationis olerum ritus , statutum est , ut esset illa quæ secundæ vernæ & autumnalis luna prima dies est.

d Rex die illa Tim dictâ offert odores , & mittit præfectos ad offerenda munera Confucio in regni gymnasio.

e Hûm vù Regis quarto imperii anno iterum statutum est , ut omnia & singula ,

a Mùi suí l'h Tim chuén chí xièn quoñ ci yû quē hiô.

b Mùi yve sô vam xièn nûi quoñ xiám hiám.

c Sô gë cé ci cieù , him xé caì li tim il chûn chûn cieù.

d Xám tim gë xiám hiám xièn quoñ ci cùm çù yû quē hiô.

e Hûm vù sú niên Kém tím cõ chí cão ngán piêñ icú fú quèi tém him sié yúm çú ky sém yúm xô.

que ad oblationem spectant, exponerentur ac collocarentur super altam mensam, videlicet vasa & canistra viminibus contexta, alia quoque vasa, aliudque instrumentum hinc dictum, sed omnino uterentur scilicet libus vasis, & carne quam offerrent, uterentur coctâ.

a Musici, selectique litteratorum kiēn sēm dicti, atque ex litterariâ vel militari classe magnorum Præfectorum filii, qui tandem fuerint Baccalaurei, præmaturè docerentur & exercecerentur in bisce ceremoniis, ac ritibus Confucianis.

b Rex item jussit ut Doctores, permutatis laneis, idest ordinariis vestibus accederent ad regni gymnasium (ad aulam scilicet Confucii) agerentque oblationis olerum ritum.

c Hūm vù Rex septimo Imperii anno, quoniam secundâ veris lunâ in primam diem Tiām dictam incidit solis Eclipsis, transtulit oblationem illo die solitam Confucio, in alteram (scilicet astivi temporis) diem tiām item dictam.

d Una extat panegyrica oratio, que sic babet: Huīm vù imperante tali anno, currente cyclo sexagenario tali, tali lunâ, primâ die, misit Rex quos paratos babebat ad hoc

a Yō vù s ēm cē Kieñ sēm xiē veñ vù tá chiñ cù tì cái hiō chè yú Kiáo siē chí.

b Yeù lim cia sú xé hō ls quē hiō hím xé cai li.

c Hūm vù cíe miñ chám chún xám jím gē xé cài yúm cù tim.

d Yé chō viñ guēi, hēm vù meù miñ súi cù meù yvē sō gē hoám ti Kièn Kiù quoñ meù chí cí yu.

munus

munus Mandarinos tales , ut pergerent ad aulam , offerrentque munera Confucio , (qui sequuntur , sunt tituli , quibus Rex honoris gratia compellat Confucium) idest ,

a Magno perfecto viro , seu magnis meritis ^a Tā magna que virtutis viro , primo inter sapientes chīm (hoc enim sonant bina littera chī xīm ; nam san- chī xīm . cītas à Sinis per quandam sapientiam eximiam , vēn sivea & à coelo ut plurimum infusam iis quos sāntos vām . vocant , explicatur ; quod autem littera chī pri- mum inter sapientes indicet , ex infrā dicendis constabit) ipsiusmet sapientiae præclaro Regi . (Vēn siven vām littera Regis titulum indicant , non quia Rex fuerit , sed illo cohonestatur ob eximiam suam sapientiam , & virtutes morales quibus populum Sinensem , ipsosque Reges ad om- nēm virtutem instruxit , moderatusque est .) Post titulos incipiunt Encomia hoc modo .

b Solummodū magistri nostri virtutes comparantur cum coelo & terrā , seu imitantur cœli & terra ordinem concordiamque : (de hac comparatione & concordia plura habes in exposit. lib. chūm yūsh .)

c Ejus doctrina complectitur coronidis ins- tar priscam modernamque doctrinam ; ob expolitum concinneque ab eo compositum sextum volumen ipsius dignitas illustris erit per mille sœcula . (Lō kīm vocantur libri sū xū dītī , quorum tres opus sunt Confucii : nisi hunc locum velis hoc modo explicare : resecuit

b Guēi sū tē poī tiū tī .

c Tāo quoñ cù Kīm xāñ xō lō Kīm chim hién vān xi .

ille, seu expolivit sex prima classis volumina; ideo ejus dignitas erit illustris semper. Sex volumina sunt ut kīm sū xu.)

a Nos itaque reverenter cum oblatione carnium vel animalium, serici, vini dulcis, orizæ mundæ, selectæque, cæterorum denique fructuum ac ferculorum, venerabundi munus nostrum exponimus juxta antiquas consuetudines & priscorum ritus; Reverenter itaque super mensas munus hoc nostrum ritè dispositum palam offerimus.

b Hūm vù Regis decimo quinto anno initium habuit ea Regis jussio, quâ ad totius Imperii litteratos & litterarias aulas extenderetur ritus offerendi hujuscemodi munera Confucio propalatis, distributisque ab ipso Rege cærimonias ac ritibus, quibus uti possent in aulâ litterariâ.

c Hum vù vigesimo sexto Imperii anno concessit propalavitque usum majorum musicorum instrumentorum in cunctis imperii urbium præcipuarum aulis litterariis, jussitque mandarinos minorum urbium cheū & hién dictarum (qua subjacent majoribus urbibus)

a Kīm y sém pē lì chāi gū xím xú piñ chi fūm Kieū chām xé chiñ mím cién.

b Hūm vù xé ù niéñ xì cháo tién biá jù hiō tsum sú cùm çù pān xé kiéñ y.

c Hūm vu lh xé, lō niéñ pañ tá chiñ yō Kí yû tién hiâfù hiō lím heū chiéñ jù xé chí çáo hén yú tém xié kiái Kieñ quān ci cáo kivé lí y éu Kiâ. Hím tái hiō him xé gâi lì. Hūm vù lh xé lō meñ xé tién y yé châi Kiái yû sú tivâm túm.

juxta formam & regulam præscriptam instrumenta musica confidere. Et si deinde contingenter eos ascendere ad altiorem dignitatem & gradum , jussit ut omnes ac singuli mitterent aliquem ex Mandarinis sibi subditis ad offerenda munera & encomia recitanda gratitudini ergo in ipsam Confucii domum kiuēli dictam (de significatione litteræ cāō infra agetur) item ipsemet rex , cùm regni gubernationem accipit , pergit ad primariam totius regni aulam litterariam agitque ritum xē cāi lì dictum de quo supra (kia id est currus regius , pro rege accipitur. Hūm littera utuntur , item ad declarandum regis accessum ad aulam Confucii.) Quæ instituta ac propalata fuerunt per totum imperium Regis hūm vñ vigesimo sexto anno oblationis xē cāi dictæ cœrimoniæ ha sunt : primum ut Mandarini accederent jejuni ad aulam Confucii ; nam oblationes fieri solita Confucio cum oblationibus , quæ fiunt imperatoribus ac regibus defunctis eadem ejusdemque generis sunt. (Dixit ut jejuni accederent , id est ante prandium & præcipue ante vini potionem ; sicuti fit in regiis ritibus ; hodieque mos est , ut qui invisunt prefectos , aut personas graves , non nisi ante prandium invisant , quamvis prius comedant , aut jentaculum sumant semper tamen abstinent à vino.)

a Secundo dilatavit rex ac divulgavit

a Yé chuen chì y y Kién y chí sú. Yé sin
scim. mœys, Kim lh' xán yém, ù Kiñ pe yán
xi Kicù Kiñ xé sú , ló yé tú ù Kiñ yé.
h h ii

formam rituum & consuetudinum (scriptor addit ad explorandas hasce consuetudines vide librum y chi sū dictum.)

Tertio ut essent selecta & meliora animalia offerenda : olim offerebatur bos unus, nunc duo offeruntur , olim montanæ capreæ quinque , nunc boreales oves , vel arietes non autem montanae ; olim sues novem , nunc quatuordecim , & cervus unus ; olim lepores quinque , nunc unus.

a Quartò ut præparentur ac disponerentur in loco , chīm tām dictō (seu in medio domus) vitulus unus , capra una , sus unus , instrumenta bēm dicta , duo vasa piēn teū dicta omnino decem : corbula item five canistra & canistra fu quei dicta , tantum duo , & sericum unum , ut simul etiam præparentur yini mensæ aut amphoræ tres , argentea pocula tria ; cista item una , in memorato loco tañ ad partem orientalem , quaque respiciat occidentem (id est ad dexteram aulae tañ partem , Sine enim se penumero orientem pro dexterâ , occidentem pro sinistrâ parte in suis libris accipiunt) ad collocandam reponendamque tabellam vel Sericum ubi inscripta est panegyris chovēn recitanda preparatur mensa una in eodem loco tañ ad partem occidentalem seu lavam.

a Yē chim xē chin tañ tō yē yām yēxī yē him lh' piēn teū cō xē , fù quēi cō lh' pē yē , cūm xē gieū gūn sañ ciō sān : si yē yū tān tūm hiám sī chō vēa ngān yē yū tān sī .

a Quinto in ipso die, seu tunc quando facienda est horum munera sequentes ceremonia in aula Confucii peraguntur. Unus è magistris ceremoniarum tièn y dictus altè & intelligibili voce dicit : *musici*, seu instrumenta *musica pulsantes*, yō vù sem dicti, accedant pergentque ad locum suum ; ministrantium Mandarinorum quilibet curam gerat sui officii ; distribuentium munera offerenda Mandarinorum ; & comitantium oblationes præfectorum quilibet accedat ad locum sibi destinatum.

b Alter ceremoniarum magister çán yn dictus, & qui munera offerre debent Mandarinii pergunta ad lavatorii locum. Magister çán, cum per ventum fuerit ad lavatorii locum, mandarinos qui ante lotionem in cingulo suo reposuerant eburneam tabellam, eductis e cingulo tabellis, post lotionem ducit, ut per veniant ad eum, ubi reverentiæ fieri solent, locum : (Quia Confucianus hic ritus est regius ritus ; ideo mandarini utuntur eburneis bisse tabellis. Mos est ut quisquis præfectorum sis situr ante regem, manibus ferat eburneam tabellam, quam elevat usque ad frontem, quasi præ timore ac reverentiâ non audeat intueri regiam majestatem, & deinde quando tabella

a Yé cxim si. Tién y chám yō vù sem ciéu guéi chō sú quón cō su kí sú fuéa hién quón poi sú quoñ cō ciéu guéi.

b çán ya hién quoñ chí quoñ sì sò çán y quoñ sì guéi cín. hō chō hō yn cbí pái guéi. çán ciéu guéi tién y chán y íp xim.

hh i ij

ut non debet, eam in cingulum reponit pugionis instar. His tabellis prefecti uruntur item in functionibus illis qua ad regem spectant) deinde magister can pergit ad suum locum: tunc magister tiēn y' alia voce dicit procedant obviam tabellæ xiñ guei dictæ (non spiritui venienti obviam eunt, ut quidam Europeorum intelligunt sed tabella ipsi qua substituta est loco defuncti, ut infra patebit, & quamvis phrasis sinica ym xiñ, litteraliter sonet obviam ire spiritui; interpres tamen cum tabellam xiñ guei explicant, clare indicant Sinenses haud quam credere adesse spiritum in tabella, sed hanc honorare, quia substituitur loco defuncti, & quasi in illâ viderent ipsos defunctos quos honorare intendunt.)

a Resonent musica instrumenta: mox ait, musica sistat alter magister can ait quater reverentiam exhibeant. Deinde magister tiēn y' altâ voce dicit: perficiantur cætomiæ (vel exhibeantur munera) offerantur munera; resonent musica instrumenta: ministrantes Mandarihi manibus sumant ferricum; & argenteum poculum, & accedant ante singulorum discipulorum Confucii

* géu yō yō chì can sú pái tiēn y' chám him lì him lì hién lì géu yō ché sú guén fém' pê ciō y' cién cō xin guéi can y'n táo kien' quon. can y' cién xim sien' sú c'um cù xiù guéi can, cín hō can hién péché sú y' pê cién tién k'ie chéslu' y' ciō ciñ' can hién ciō chō hō can y' tō chō guéi yō chán chì.

tabellas xīn guéi dictas (de his tabellis infra agemus) magister cān y'n mox dicit mis-
sos vel mittendos Mandarinos kien dictos
ante tabellam Confucii : cum autem Magister
et Mandarini pervenerunt ante sapientissi-
mi prædecessoris Magistri Confucii tabellam
xīn guéi dictam tunc Magister ait : reponantur
in cingulo tabellæ eburneæ : mox ait, offe-
ratur sericum, tunc Ministri cum serico ac-
cedunt : oblatione hac expletâ : alii ministri
cum argenteo scypho accedunt, tum Ma-
gister ait offeratur scyphus, educantur e cin-
gulis eburneæ tabellæ. Deinde Magister per-
git ad panegyris locum, musica interim
filet.

a Ibi Magister ait, qui recitare debet pa-
negyrim genu flectat statimque recitaturus
panegyrim Mandarinus e sinu extractâ pa-
negyricâ oratione genuflectit ad lævam of-
ferentium munera præfectorum panegyris re-
citatione expletâ, Magister ait : inclinetur,
mox ait surgat, stet recto corpore.

b Alter Magister tiēn y' altâ voce dicit:
perficiantur postremæ oblationis cærimo-

* cān tō chō guéi tōchō guōn c'iù chō
guéi yū cō hién guōn tō k'ié cān fufō hím
p'iñ xīn.

b Tièn y' c'hamhím chum hién li c'eú
yō, yō chi 'tièn y' cha'm' y'n foçieù, xeú cō
vel cù iō cān 'y y'n fō cieù guei guei 'cín' hō
chē sú y' ciō 'cín' cān y'n lō cieù chēsú y' cō
jō cín' cān xeú cōjō 'chō hō fū fō hím p' xīn
fō guéi cánt leam pa.

niæ : resonent instrumenta musica , postquam musica siluit , idem Magister ait , bibite faustum vinum ; & accipiat quisque portionem carnis mox magister çán cum Mandarinis pergens ad eam , ubi potandum est faustum vinum , stationem ait : genuflexi reponant in cingulo eburneas tabellas , tum Ministris cum poculis accendentibus , Magister çán ait : bibite faustum vinum , aliis deinde ministris cum portionibus carnium accendentibus , Magister çán ait : accipiat quisque portionem carnis : mox ait : extrahant eburneas tabellas , inclinent se , surgant , stent recto corpore , & revertentibus deinde ad locum suum magister çán ait : bis reverentiam exhibeant.

a Alter Magister tièn y' tunc altâ voce dicit colligantur qua superfuerunt dapes , resonent instrumenta musica : & statim ministrorum quilibet pergit ad mensas qua ante tabellas xīn guéi dictas , preparata fuerant , & colligit dapes . Musicâ deinde silente : magister tièn y' altâ voce dicit : comitentur spiritum , seu referatur tabella xīn guéi in locum suum (bina littera sún xiñ quibus morientis Magistri memoriam renovant discipuli , eo sensu hic accipienda sunt , quem supra exposuimus declarantes alias binas litteras ym

a Tièn y' c'ha'm c'hé chuén çéu yō ché fú c'c' y. c'ien xīn guéi ghé chûen yō chí tièn y' c'ham súm xīn.

xiñ

xiñ quibus viventes Confucii memoriam renovant litterati Sinenses.)

a Interim resonent musica instrumenta alter Magister çán y'n dictus ait quater exhibeant reverentiam; mox Magister tièn y dicit qui recitavit panegyrim Mandarinus manibus ferat panegyrim suam qui præcipuum curam gessit oblationum præfectui manibus ferat lericum, & ejus famuli ferant dapes, ac quilibet accedat ad foveæ vel sepultura locum.

b Mox idem tièn y alta voce dicit: respiciant foveam, resonentque musica instrumenta deinde magister çán y'n cum Mandarinis pergit ad locum, unde conspici possit fovea, & musicâ mox silente, çán Magister ait ritus & cærimoniae sunt jam completæ.

S. II.

Explicatio Litterarum seu vocum quærumdam Siniçarum.

N O T A . I.

Circa Litteras xé çái Lì.

His litteris significatur ritus ille, qui consistit in præparandis disponendisque mu-

a çéu yō çán y'a sú pái, tièn y' chám iō chô quón fùm chô chàm ci quón fùm pê chuén cō y' y' guéi.

b Tièn y' chám vám y' çéu yō ,cán y'a y' guéi vám y yō chí ,cán lì piê.

neribus dapibusque grossioribus super mensas in aulis defunctorum, præcipue in regiis aulis, & in aula Confucii, in quâ bis in anno solemnis hic ritus funebris celebratur. *Xē chè chí yè.* (Dictionarium ipsum Sinicum hoc indicat) id est littera illa *xē* idem significat quod littera *chí* videlicet *exponere vel disponere res in loco aliquo*, *çai chè sū yè* id est littera illa *çai* idem significat quod littera *sū* videlicet *grossiora quedam* deinde clarius explicans subdit *pīn fān chí xō* id est *olerum coacervationem aut species*, hinc est quod invaluerit usus apud Sinas vocandi *çai fān* vel *pīn fān* dapes illas omnes ac munera quæ offeruntur à Sinis in aulis progenitorum suorum.

Quo pacto autem hæc oblatio & ritus olerum institutus fuerit in honorem præceptorum defunctorum habes infra nota 10.

NOTA II.

Circa Litteras *chō* veñ.

In libro *yvē veñ* dicto, exponitur significatio litteræ *chō* his verbis; *chō* cí chù çançû *chí*, idest *chō* sunt ejus qui offert laudatoria verba, & quamvis usus panegyris recitandæ olim tunc esset, cum carnes aut animal quidpiam offerretur, ut indicat liber *lō xū chim ngō* (de quâ re infra agemus cum explicabimus litteram *cáo*) præcipuus tamen usus apud priscos fuit in ritu

funebri illustrium virorum, ut ex ipso Sino Dictionario quod gueri constat. Ait enim a prisorum mos fuit, ut cum ex titularibus, scilicet dictis, magnus aliquis prefectus moreretur, princeps juberet alium habentem prefecturam in unum colligere merita & virtutes defuncti, & ex iis contexere panegyrim, quae recitaretur ad excitandum dolorem in populo ob mortem tanti viri de Rep. optimè meriti.

Nec deest etiam litteræ significatio doloris in libro enim cum yam chuen dicto, scribitur: b discipulo quod lú mortuo Confucius ait, theu, cœlum magno dolore afficit me.

Non sit igitur mirum; si bis in anno Sinenses cum celebrant solemnes ritus funebres Magistri totius regni, & viri de Rep. Sinensi tam optimè meriti, utantur panegyri etiam yem dictâ.

NOTA III.

Circa Litteram qüeti:

Per hanc litteram propriè significatur oblatio illa fructuum rerumque, quæ sic quatuor anni temporibus. In hac enim non includitur carnium aut animalium offerendorum, uti includitur in oblatione si dictâ, attamen ut patet ex hoc loco

a. Cù chè xiūn tā' fū mó xiūn mām yēu sī
lái kī cùm té gueri yēn y' ngás chí.

b. quod lú sū, yvē y', tiēn chō yū.

i i ij

quem suprà in fine Encomii seu panegyris Confucianæ , inter constitutiones Regis hum̄ vū modò exposuimus , oblatio carnium & animalium reliquorumque fructuum frugumque serici ac vini , per litteram cién explicatur sicut etiam ipsa oblatio cién dicta per litteram ci tanquam per prædicatum genericum , cōpetens cuique oblationi specificæ declaratur. Dictionarium qú guéi ait ; vū sem̄ lh̄ ci yvē cién. cién lh̄ kiā sem̄ yvē ci. Si non adsint carnes , aut animal offerendum , & tamen fiat ci seu oblatio , tunc dicitur , seu contrahitur talis oblatio ad speciem oblationum cién dictam : si offeras fructus aut fruges temporaneas , & insuper addas oblationem carnium aut animalium , tunc talis oblatio dicitur ci.

Non multum igitur innitendum litteris ci vel cién ad statuendum , an oblatio per has litteras significata pertineat ad veram & propriam rationem sacrificii , an vero ad meram oblationem politicam , sed aliunde ratio sacrificii proprie dicti est desumenda.

De oblatione ci infrà pluribus agemus de oblatione cién , li kí ci fā part. 3. f. 18. ait ; cién fī chím ci tañ yú xi vē ciē cién yē pú quò sú xi lh̄ y. Oblatio cién non est primaria oblatio ci solum cum se se offerunt temporanea res aut fructus , & horum tunc sit oblatio , hæc oblatio dicitur cién : quæ item (si tempus consideres) non tranfit limites quatuor anni temporum , & in hoc sistit.

NOTA IV.

Circa Litteram Sū.

Hic clarè constat, oblationes fieri solitas Confucio defuncto, esse ejusdem speciei cum honorariis oblationibus quæ sunt Imperatoribus defunctis, adeoque esse mere civiles uti sunt in Sinis reliquorum defunctorum funebria. Sed ne quis putet litteram sū hic miscere significationem suam cum quinque illis oblationibus, vel tutelaribus domūs spiritibus; quos à sū vocant Sinæ, placet adducere locum lib. lì kí mém cù vén part. 4. f. 69. tiēn cù pūm ví pín ù fú chí cí pú liñ. Imperatore defuncto & hujus fe retro nondum egresso è regia domo, quinque spirituum tutelarium oblationes non permittuntur fieri in regio palatio. Interpres ait a funebris ritibus expletis tunc permittitur in palatio oblatio spirituum tutelarium, qua quidem oblatio est item valde dissimilis ab oblatione funebri, deinde addit; ù sū vāi xīn pú cò y kí sū sam. Quinque illis oblationibus coluntur externi seu alterius generis spiritus & nullo modo convenit cum iis oblationibus suos proprios privatosque ritus funebres celebrare. Dictionarium cù guéi citans librum rituum cí fā dictum, clariùs item explicat institutionem & usum oblationis sō

a Cám heú nai cí xi lì yéu pú tuñ.
ii iii

dictæ , ait enim : vām chē guéi kiūn sīm tiē
cīē sū tā fū sān sū sū lh' sū xū giñ yē sū.
*Prisci reges pro cuncto populo erexerunt septem
aulas ubi fierent oblationes defunctis. Item
ut majores prefecti tres aulas , doctores duas
aulas , populares homines unam aulam habe-
rent.*

Quod autem sū littéra aulas hasce de-
functorum significet , declaratur in lib. II
kī cí fā par. 8. f. 34. ubi dicitur . Tā fū liē
sān miáo , yvē , çād miáo , vām caò miáo ;
hoām caò miáo . *Majores prefecti erigant tres
aulas , videlicet unam C'āo miáo dictam , pro
patre & matre defunctis , aliam vāth caò
miáo dictam pro suis avis defunctis . Ter-
tiarii hoām caò miáo dictam pro suis proavis
defunctis . Doctores litterati duas aulas , ordi-
narii litterati unam ; plebeii non habebant au-
lam . Sú lh' miáo , xú xú yē , miáo xú giñ
vū miáo .*

At de plebeis interpres ibidem ait , xú giñ
sui vū miáo yē tē çién yú çin : vām chí
yūn , xú giñ cí yú çin . Populares quamvis
non habeant aulam , tamen permititur il-
lis posse offerre manerā sua in anteriori aula
çin' dictā nam liber rituūnī vāth chí dic-
tus , ait : plebeii homines suas oblationes fa-
ciant in anteriori aulā çin' dictā .

NOTA V.

Circa Litteras Si'm Sem'.

Explicanda prius vox sem', ut clarius intelligatur quid sit illa selectio animalium offerendorum. cu' guéi liber indiscriminatim agens de oblationibus ait: nieū voñ ciuēn yuē sem'. Os cum ex *omni parte* est *integer* ac sine ullā læsione, dicitur sem' seu aptum animal ad hoc ut possit inter munera offerri. Deinde item ait: vi xá guéi chí sem'. Non dum occisum dicitur sem'. Quid autem significetur per litteram sim', seu in quoniam consistat selectio ista bovis aut animalium offerendorum, pluribus explicatur in libro li ki' yuè lim fol. 76. sed præcipue selectio in hoc consistit xi civēn kiú. Qui feligit conspiciat si bos sit omnino integer & sine læsione: quod ipsum clarius ibidem interpres declarat: kiú guéi ti pú sun yè. Vox illa kiú indicat, ut *corpus animalis non habeat diminutionem aut laisionem aliquam*.

Selectio, item hæc est respectiva ad dignitatem personæ offerentis munus, vel illius cui offertur. Non quod & quale animal adhiberi debeat in oblationibus Imperatoris, quod & quale in oblationibus Regulorum, vel præfectorum majorum, vel doctorum in libris rituum kiō li dictis, explicatur. Tieñ cu' ci' y' hi nieū. *Imperator* in suā oblatione adhibet purum nec ullis coloribus variegatum

bovem (interpres ait ; mād sē xūn lh' pú çä yuē hī. Cum bovis *color purus* est & non permixtus maculis , aliisque coloribus , bos ille dicitur bi) chū heú y fī nieū reguli adhibent pinguem *bovem* non usualem (cum ad usum Imperatoris tum ad usum regulorum ille bos exhibebatur , qui nondum jūgum subierat) tā fū y sō nieū. Magni prefecti adhibent variegatum , vel maculosum aut usualem *bovem*. Sú y yām xī. Doctores in suis oblationibus adhibent ovem & porcum.

Constat itaque ex his quid sit Selectio animalium. Constat item tum nomine Imperatoris , tum nomine litteratorum peragi hos ritus in honorem Confucii , cui & boves & oves , & sues , aliaque offerri solita defunctis regibus , offerantur.

N O T A VI.

Circa Litteras ym xin' , vel súm xin'.

Harum Litterarum genuinus sensus recte colligi potest , ex lib. lí kí çi fā par. 8. f. 38. ubi hæc habes : jū çiam kien chī lō , y ym lai , ngāi y súm vám. Veluti si defunctum jamjam visuri essent , letantur , & cum lætitiae signis obviam eunt venienti , mox manrent , & cum lætitiae signis comitantur euntem . Vitæ & mortis memoriam hisce signis renovant filii , aut discipuli , aut amici erga defunctos , hinc quamvis hunc locum quidam aliter exponat ; tamen secundum genuinum

nuinum sensum sententiam nostram liquide exponit ac confirmat commentator. Ibidem & sam interpres *fath xí yue*, qui sic ait : *yù lú yēn jū čiam kiém chi y*. Cái chuñ hiá sò y ym kí lai cieū tūm sò y súm kí uàm yé. Veris tempore cum pluvia abundans, & arbores foliis ac floribus ornatæ, vitæ tempus in memoriam filiorum aut discipolorum revocant, qit textus veluti *jamjam risuri* essent ipsum defunctum; ergo hyemis tempore cum gelu omnia rigent & arbores veluti emortuæ foliis ac floribus denudatæ mortis memoriam renovant, id ipsum est veluti ac si *jamjam* se se filii & discipuli ab illo separatur essent, illumque denuò amitterent. Hac de causa vere & estate obviam eunt illi quasi venienti, autumno & hyeme eadem de causâ comitantur illum quasi euntem.

Quod autem Sinenses non imaginentur (saltem non rudes) obviam illis venire ipsum spiritum, fundamentum nobis præbent verba lib. li kí četn cù vén. part. 4. fol. 14. xí gē. Substitutum defuncti aulam ingrediebatur. Quæ verba commentator ait : *y'm xí, lh' gē cō yò*. Rex obviam ibat Mandarino illi qui substituebatur loco defuncti regis patris sui, & ille ingrediens aulam sedebat. De isto substituto infra pluribus agemus cum explicabimus binas litteras mó chü, seu ligneam tabellam, quæ deinde successit loco substituti viventis xí dicti,

kk

Aliud fundamentum præbent verba *lì kí cí fā* part. 8. fol. 32. a *Oblationes annua eæ* sunt quibus filii progenitoribus obviam eunt, sive eorum memoriam renovant. Commentator ait: *cí sú xī yè*; *çù ym hān xú yē uām yē laî*; *uām chè çù súm chi*; *laî chè y'm ché chí*. Priora verba textus, indicant *oblationes quatuor anni temporum*; posteriora verba *çù y'm* quia *frigus & calor una successivè abeunt*, & *una successivè redeunt*; *cum abeunt*, indicant filios, mortis *parentum* memores debere memoriam & *oblationibus comitari eos*; *cum redeunt*, *obviam ire iis*.

Quod autem hoc totum solum fiat per memoriam ac desiderium, non autem credant Sinæ realiter spiritum venire, aut recedere, tertium nobis præbent fundamentum verba lib. *lì kí cí y'* part. 8. fol. 41. *uēn uām chí cí yè*: *sú sù chè jū sú sém sù sù chè jū pú yó sém kí gē piē ngai chim hocí jū kién çin*. Regis *vēn vām oblationes* factæ progenitoribus in hoc Sinensium irrefragabili principio fundabantur, videlicet *obsequendum defunctis eodem modo ac iisdem obsequentur* cum essent adhuc *superflites*. Ideo ipse rex ita ardenter cogitabat mortem suorum, ut appareret se nolle vivere illis iam defunctis. Anniversarii die utique *mæstus & dolens compellabat parentum suorum nomina, veluti oculis videret parentes*. Interpres ait: *uēn uām niép*

* (*çí xī yé çù y'm.*)

fū thù chí xiñ lh' hiám chí piē lō y'm kí
lái yè. kí chí lh' lì piē cē uàm y' cù ngái
yè. Rex vén yám memorâ recollectas patrem
& matrem cum omni diligentia, eodemque
modo cum offerret illis munera necessariò læ-
tabatur; sic obyiam ibat illis quasi venientibus
quod autem textus ait, kí chí lh' lì piē,
cum is perveniret jam, seu finiret oblationem,
adeoque ritus finiretur, profectò indi-
cat discessum seu mortem parentum; idèò in
fine necessariò mastus erat ac dolens. Inter-
pres idem anteà dixerat: cí chí gē lō yū
ngái puón. Ipsa oblationis die latitiam &
dolorem obtinuisse dimidium. Rex enim & læ-
tabatur, & item dolebat.

Superioris sententiæ sensus, idem pror-
sùs esse videtur ac ejus sententiæ quam
primo loco hic supra exposuimus videli-
cet jú çiam kién chí lō y' y'm lái ngái
y' súm vàm.

NOTA VII.

Circa Litteras fō gieñi

Infrà fusiùs explicabitur quod libri Si-
nenses denotare velint, cum utuntur in
oblationibus præcipue defunctorum littera fō
ad declarandam fœlicitatem. Non enim il-
lam denotant fœlicitatem, quam filii hujus
sæculi fœlicitatem vocant ut notatur in libro

lì kí cí tūm' part. 8. fol. 62. xeú kí fó, fó chī sò guéi fó yè. Sapientes virtu cùm munera sua offerunt, omnino obtinent suam fælicitatem; sed hæc fælicitas non illa est, quam filii hujus faculi vocant fælicitatem. Deinde addit: a Sapientum fælicitas consistit in eo quod sint prompti ac faciles ad omnia quæ rectæ rationi sunt conformia. Ita enim explicat sensum litteræ pí, quam promptitudinem deinde exemplificans, tum circa verba proferenda, tum circa fidem regi præstandam & obedientiam parentibus, &c. suam sententiam in hoc fundat principio, b videlicet omnia quæ sapiens loquitur aut operatur, intus exhaustis in se ipso (nempe chīm solide, sín fideliter, chūtī sincere, kím reverenter) & foris eadem sunt omnino conformia cum rectâ ratione & cum legibus ac ritibus præceptorum.

Et ne quis putaret, Sinenses suis hisce oblationibus quidpiam petere à suis progenitoribus defunctis; textus ideo suam sententiam concludit; pú kieú kí guéi cù hiáo cù chī sín yè. Non petere aut queritare suas utilitates, hic est obedientis filii animus, & intentio quando munera offert: quod clarius explicat interpres yīn xí cum ait pú kieú kí guéi, uû kieú fó chī sín yè. Sò guéi cí sú vú kí yè. Verba illa textus pú kieú kí guéi significant, offerentes munera

Fó chè pí yè.
Nái cín yú xí lh' wái xun ya táo.

non habere petendi felicitates animum ac voluntatem. Si autem petas an per oblationes ipsas ex institutione suâ quidpiam petatur, dico (ait interpres) oblationes *çí* & *sú* non esse preces aut rogativos titus, seu per oblationes non peti quidpiam.

His præmissis facile erit colligere, quid h̄ic significant binæ litteræ *fō çieū*. Vel enim significant vinum illud quod oblatum fuit reverenter & juxta statutos titus; vel probabiliter significat faustum vinum, eo sensu, quo faustos diés Sinæ quoque precantur amicis. Familiaris utique est Sinis littera *fō*, adeoque faustum vinum vocant vinum nuptiarum, conviviorum, &c. Item cum hospites invisunt, statim dicunt *nā fō*, petunt an benè omnia illi acciderint; cum vident aliquem bene valere dicunt *fō yām*, id est, eum habete felicem faustumque vultum, & in aliis sexcentis ritibus ac cærimoniis *fō* litteram adhibent, adeoque non habemus h̄ic fundamentum in malum sensum interpretandi binas litteras *fō çieū*, sed probabile potius fundamentum habemus dicendi illas aliasque similes voes esse etiam apud Sinas, formulas benè precandi, uti apud Europæos sunt, *quod fælix, faustum fortunatumque sit*, &c.

Si autem significationem & usum vocis *fō* in hisce oblationibus defunctorum *ex lib. li kī xab y'* part. 6. fol. 89. velimus desumere inveniemus dapes illas, quas loco alterius offerens distribuit inter assistentes,

vocari *fō*, sed eadem dapes vocantur *xén*, si eas non vicarius quis offerat, sed ipsemet ad quem spectat munus offerendi dapes, aut si dapes offerantur edendæ ipsimet Regi. Textus igitur sic ait: *guéi giñ cí yuē*, *chi fō*; *guéi kí cí lh'* *chi xén yú xiún cù yuē xén*. Cum quis pro alio, seu loto alterius offere dapes, tunc dicit *chi fō distribuantur scilicet dapes*; cum autem pro se, seu ipsemet principalis offert dapes, & distribuit ipsas dapes, vel offert eas regi; tunc dapes regi offerens dicit *xén*. Interpres in hunc locum sic ait: *guéi gin cí xé chū yè*; *kí guei çò ciām mím chi*, cù *yēn chi fō*; *guéi kí cí sú chi fō yè*; *yuē xén ce xén vi lh' y*. Verba illa textus *guéi giñ cí* indicant illum qui substituitur loco principalis ad offerendas dapes: cum jubetur ut illam quæ cuique competit, portionem dapum quisque accipiat, verba sunt hæc, *chi fō*, vide-licet, *distribuantur oblationis dapes*; sic vocantur *vicariae oblationis dapes*; cum autem vocat dapes nomine *xén*, tunc indicat optimum saporem dapum & nihil aliud.

Hæc sunt mysteria omnia, hic usus literæ *fō* cum in oblationibus defunctorum adhibetur, vide infra nota XV.

NOTA VIII.

Circa Litteras Xiñ Guéi.

His Litteris Sinenses utuntur in tabellis memorativis defunctorum , quorum loco substitutæ fuerunt. Tabellarum harum institutionem & usum liber *lì kí ci y'*, part. 8. fol. 62. sic nobis exponit : *xién quē chī xiñ guéi yéu xé ciē*, *lh' çò çum miáo*. Cum prisci *instituerunt erexeruntque* per totum regnum tabellas *xiñ guéi* (vel aulas ubi collocarentur dictæ tabellæ spirituum memorativæ) & ad *partem dextram seu orientalem* , collocarunt *rei agrariae frugumque praefides Spiritus* , ad *levam verò seu occidentalem substruxerunt defunctorum aulas*. Hujus *rei rationem reddit* interpres *vām xí yvē* , cum ait : *çō yañ yè* , *giñ táo chī sò hiám* : *cú çò çum miáo* : *guéi cuñ miáo yū gìn táo sò hiám* , *yé pú sù kí ciñ chī y'*. Quia pars *occidentalis calidior est* , radiis solaribus magis subjacens , aptior est locus hominum genus ubi commoretur : ideò ad partem occidentalem sita est *hominum defunctorum aula* erexerunt *defunctorum aulam ibi* , *hominum genus ubi commorari solet ob hanc item & præcipuam causam* , ut scilicet in hominibus non moreretur una cum defunctis eorum parentum ac progenitorum memoria. Et ne quis putaret , tam rudes esse Sinenses omnes , ut credant *spiritus defunctorum realiter ibi*.

in aula vel tabellâ adesse ac sedere , interpres alius *fam* *xī* dictus , explicans eundem locum *yvē* sic discurrit : *xīn yū fam* *yè* : *vū fam* , *cē vū guéi*. Sò *guéi xīn guéi* *chē* , *yē giñ guéi chī lh' cū y' kién yēn* *chī kién sū yeù y'*. *Spiritus carente quantitate* , nec circumscribuntur loco : Si non circumscribuntur loco , ergo non habent locum ac sedem , adeoque quod dicitur in textu *xīn guéi spirituum sedes* , non horum , sed hominum viventium illa sedes est. Ideò cum textus uritur *kién verbo* , exerent , scilicet prisci , aulam defunctorum , *kién verbum banc ipsam* , quam dixi , significacionem *babet* , nein p̄e exerent locum , in quo homines defunctorum memoriam recolent.

Quod autem Tabella *xīn guéi* substitutatur loco defuncti alibi fusiūs dicetur ; hic placet tantum referre locum illum libri *lī kí* *gī fā* part. 8. fol. 41. ubi dicitur. (Agit de iis qui ingrediuntur defunctorum aulas , ut ibi venerentur ac recolant progenitorum suorum memoriam) cī *chī gē* , *gē xē* *ngái gēn piē yeù hién hū kī guéi*. Ipso oblationis die ingrediuntur aulam lugentium insar , ita certe ac si quid mōstum esset quod appareret in ipsius defuncti memorativa Tabel-lā. Ex interprete clariūs patet hæc expositio *chū kiā yūe* , interpres enim ait : *gē xē* , *gē miáo xē yè* ; *ngái gēn* , *fām fē chī máo* ; *hién hū kī guéi* , *jū kién ciñ çái xīn guéi yè*. Verba illa *gē xē* significant filios ingredi

*gredi aula defunctorum domum : verba illa ngāi
geñ , indicant apparentiam vultus filiorum lu-
gentium instar.*

Denique verba illa bién hú kí guéi idem
indicant ac si filii viderent parentes suos de-
functos adesse in tabellâ xiñ guéi dictâ : non
dicit , vident , sed veluti viderent , &c.

NOTA IX.

Circa Litteram y' , & Litteras Hivē Maō.

Littera y foveam quidem significat aut sepulturam , quæ in uno ex atriis aulæ Confucianæ foditur , & hæc est quam conspici jubent ritus Regis hūm yù , sive velint foveam conspicere , ut recolant Sinenses memoriam funeris ac sepulturæ Magistri sui , sive ob alium finem , hoc nobis non constat ; illud tantum certum est in his ritibus , à rege fieri jussis , solùm fieri mentionem de foveâ istâ , & juberi Litteratos illam conspicere . Videtur item certum hodiernam praxim litteratorum esse , ut sepeliantur in ipsa fovea animalium pili aliqui , sanguis , & aliquid adipis interioris quæ fuerant oblatæ Confucio , & quamvis hæc ceremonia uspatet legenti verba textus non fuerit jussa à Rege hūm yù , tamen nobis seriò examinantibus ritus hodiernos & interrogantibus litteratos , eum præcipue qui in ritibus hisce eruditus laurcam & gradum fuerat

adeptus, cui nomen cāi fō fám respondunt, cærimoniam hanc offerendi pilos & sanguinem, eaque deinde sepeliendi bis in anno, in usu esse, & in omnibus ferè provinciis; mysterium autem offerendi dictos pilos & sanguinem, nullum aliud esse, quam velle eos integrè offerre animalium munus, scilicet, y civén bien', & quoniam ad integratatem hanc declarandam, maximè conductit offerre tum intima, tum extima animalis, ideo offerunt sanguinem & adipem quæ intimiora sunt; offerunt item pilos qui sunt ipsius animalis partes magis extimæ: hunc igitur & non aliū esse litteratorum finem in oblatione bivē mā̄ sanguinis scilicet & pilorum, dixerunt.

Sed ne videantur sine ullo fundamento hoc asserere, auctoritates quibus innituntur hic proponamus in libro li kí kiaō te^c sem, par.5. fol.54. dicitur: māo hivē caó yeū civén chí vē: caó yeū civén chí vē chè, guéi xún chí táo yè. Pilos & sanguinem offerunt intimorem ac secretiorem, itemque magis extimam & completivam rem: hoc quod est inferre intimorem & magis extimam rem, est magni faciendi integratam regula ac ratio. a Commentator in hunc locum ait: māo kiē hivē caó xīn chē: hivē cāi nūi xī caó kí yeū, māo cāi vāi xī caó kí civén yè: guéi xún chè piaò li xiai xèn. Pili & sanguis offeruntur spiritibus, sanguis, quia est intra ipsum animal, hoc est offerre quidquid ipsius animalis intimum ac rye

(Chú xiā. yuē.)

tenditum est : pili quia sunt extime partes & à parte exteriori ipsius animalis, hoc est offerre ipsiusmet animalis complementum & quasi rotatatem quando dicit textus magnificendum esse integratatem, per hæc verba nihil aliud vult indicare, quam omnia interiora scilicet & exteriora, esse quid bonum, adeoque pertinere debent ad munericis integratatem.

Deinde loco citato fol. 49. textus hæc habet ; *hivē cí xím kí yè. Sanguinis oblatio indicat abundantiam vitalium spirituum. Chú kiā yvē : yeù hivē yeù kí guei sem vē : hivē yeù kí y' cū ; sù cé kí çin, lh' hivē yē cū y' ; cù hivē cí chè sò y' piào kí kí chī xim yc.* Commentator in hunc locum ait : *cum id est sanguis ; & item adsunt spiritus vitales, tunc est viva res, cui hæc insunt : sanguis ab spiritibus vitalibus habet irrigationem, seu vivacitatem : cum moritur animal, tunc vitales spiritus exhauiuntur omnes, & sanguis etiam exsiccatur & arescit, ideo sanguinis ejusmodi oblatio, est id quo indicatur ipsius animalis spirituum abundantia, quæ tum ad integratam munericis, tum etiam ad bonitatem rei oblatee (non enim siccum quid & morbo mortuum, ac foetidum & inutile offertur) pertinere videtur.*

Si autem velimus à paritate similis cæmoniæ , quæ fiebat à regibus in aulis defunctorum , arguere quoniam ut saepius diximus Confucius iisdem fere ritibus honoratur , quibus defuncti reges honorabantur .

tur , probabiliter dicemus idē fieri erga Confucium ritum hunc offerendi pilos & sanguinem , quia eum regio honore , religiisque ritibus honorari volunt ; præter hunc finem nullum alium videmus esse in hac cærimoniam peragendam , nec litterati quos interrogavimus , aliud mysterium esse docent quam ; y civet hiēn offerri scilicet sanguinem & pilos , ut integra sit oblatio .

Nunc regium ritum exponamus liber *Li Ki* cī y' par. 8. fol. 45. & 46. ait : māo nieū xām lh' : agit textus de pilis bovinis qui supra aures bovis vel ad latus aurium crescunt , quique antequam bos mactetur , raduntur & offeruntur . Commentator itaque in hunc locum *Li Ki* hæc habet : Ciām xā seū cē sieū ciū lh' pām māo y' cién xīn , māo y' cāo cīvēn , lh' y' chū tīm , yō xīn tīm chī yē ; y' lh' māo gueū xām , cū yūn xām lh' yē . Cūm jām occisurus est bos offerendus , tunc prius eripiunt & extrahunt eos , qui sunt ad aurium latus , pilos , ut offerant spiritui , seu ante Tabellam xīn guēi dictam ; extrahunt offeruntque pilos , ut scilicet muneris oblatio (de littera ēdō quid significet in oblationibus defunctorum habes infra nota 12.) sit integra ex auribus extrahuntur pili , ut substitutum shè (nunc est tabella illa quæ substituitur loco spiritus) audiat . Sed ne Lector putet Sinas credere Tabellam xīn chū dictam posse auribus percipere , commentator immediate explicat , desiderant scilicet , seu vellent filii , ut spiritus parentum ibi adesset , & audiret

etorum gemitus ac voces ; quia ex aurum
pilis faciunt primam oblationem , id est textus
dixit , xam lh !

Ibidem item textus ait : a extrahunt in-
teriorē adipem , quem postquam obtule-
runt tunc retrocedunt . Commentator in
hunc locum sic ait : nā hū guéi cién mād
hivē liō leaō piē lh' chán hui yē . Verba
illa textūs , offerunt scilicet adipem & tunc
retrocedunt , indicant , quod oblatione , pilorum ,
sanguinis & adipis completā , tunc paululum re-
trocedant . Item yén siñ chí cí piē , cē li
chum lh' tui y' , kiai xim siñ chí kiē chí yē .
Cocta carnis crudeque oblatione finitā tunc
quia ritus finiuntur , etiam tantillūm ij qui
obtulerunt carnes , retrocedunt , bac autem
omnia reverentis animi judicium ac summum .
quid sunt , seu his ostendunt reges posteri ,
summam animi venerationem erga defunc-
tos suos progenitores Sinenses hoc loco &
alibi pluribus narrant cærimonias & ritus
fieri solitos à regibus in aulis defunctorum ,
nos autem compendiosè hic substantialia ri-
tus hujus specialis offerendi pilos & san-
guinem exposuimus , quia is etiam ritus
(ut audivimus) fit bis in anno in aula
Confucii , ut inde possint Theologi confide-
ratis omnibus circumstantiis statuere cuius-
nam speciei sit iste titus .

a (g'iù liō leaō nāi cūi .)

NOTA X.

Circa Litteras Xe çái y.

Aliquid supra notavimus circa titum oblationis olerum, hic autem originem ac finem, & in cuius honorem haec oblatio fuerit instituta proponimus, ut clarius cognoscatur, ritus hosce fieri solitos à litteratis magistro suo Confucio non esse idololatricos, sed mere civiles eosdemque cum iis quibus defunctos magistros Sinæ honorare solebant.

Itaque in libro *lì kí biō kí* par. 6. fol. 92. haec habes. *Taihiō xí kiáo pí pién cí çái*, *xí kim táo yè*. Cum scolastici & qui operam dabant litteris, primū doctrina gradum acciperent, tunc prefecti, qui inducabant corie-
ceo pilo offerebant munera olerum defunctis
præceptoribus regni, sic ostendentes se venerari
doctoriam ab iis relictam posteritati.
Commentator ibidem clarius id explicat,
cum aliis exi kiáo, hió chè gē hió chí cō yè;
yeú sú y' pí pién chí fó.; cí lieñ sú y' pín caò
chí çai; ki chí y' cúa kim táo y' yè. Verba
illa textos exi kiáo indicant tempus illud, quo
scolastici prius inibant litterarium gradum;
tunc enim prefecti inducabant vestes pí pién di-
ctas, & offerebant munera, seu honorabant
defunctos regni magistros cum oleribus, pín caò
dictis (sunt olera quæ gaudent aquis, sym-
bolum virorum sapientum; & in lib. lún yú

part. 3. fol. 16. p. 2. §. 1. de viris sapientibus dixit Confucius, eos gaudere aquis, & esse in perpetuo motu, alia semper, atque alia speculatores, &c.) ostendentes hoc modo se honorare ac venerari doctrinam & artes liberales, posteritati relietas à prædecessoribus regni magistris.

NOTA XI.

Circa Litteram Xim, & Chi Xim.

Scrupuli quibus anguntur Europæorum aliqui, putantes vocem *Xim*, Sinensibus quoque veram & propriam Sanctitatem significare, uti Christiano orbi significat vox *sancitas*, vel *santus*, moverunt me ad hujus vocis *xim* significationes omnes indagandas, ut constet tandem Europæis, quid Sinæ intelligent, cum suos heroas ac sapientes honorifico titulo *xim* passim compellant.

Antequam proponam vocis *xim* sensum ac significationem, unum hic notandum censeo, primores Sinicæ Missionis Patres mutuatos esse à Sinensibus hanc ipsam vocem *xim* ad compellandos sanctos, non quia vox ipsa Sinica ex se haberet vim significandi veram & propriam sanctitatem, ac donum illud supernaturale, per quod homo Deo redditur gratus & amicus, sed quia cum nullam aliam aptiorem inventent vocem, illâ usi sunt quæ intercedente

tum voce tum scriptis multâ explicatione ac declaracione veræ sanctitatis , facilius ad hanc indicandam accommodari posset : non ideo tamen sequi , vocem *xim* apud Sinas quoque idem significare , quod apud nostros Christianos per quamdam accommodacionem significat , cum hi eadem voce *xim* veros Dei amicos & sanctos compellant : norunt enim Sinenses Christiani probè à nostris libris & patribus edocti , maximum discrimen inter priscos sapientes Sinenses quos *xim* vocant , & inter nostros sanctos interesse.

His præmissis accedamus ad significaciones litteræ *xim* ex quibus pendet solutio illius dubii quondam propositi Sacrae Congregationi à R. P. F. Joanne Baptista de Moralez in 14. quæstio. An scilicet nos & Christiani nostri possemus uti voce *xim* ad compellandum Confucium , aliosque Sapientes Sinas priscos , vel mandatum regium *xim chi* dictum , &c. Tunc enim Sacra Congregatio de propagandâ fide in hunc modum conditionatè respondit. Censuerunt non posse aliquid affirmari circa vocem hanc , ejusque usum nisi prahabitâ cognitione idiomatis ejusque vera & propriæ significationis : Ceterum si eadem vox in regno Chinorum habet latitudinem posse Ministros eâ uti , si vero restringatur ad significandam veram & perfectam sanctitatem nullatenus posse.

Dubii itaque solutionem , & latitudinem significationis litteræ *xim* , non aliunde ap-
tiūs

tius petere quam ex ipso Sinice Dictionario possimus. In lib. չு gué dicitur.

1. Vox xím in primis significat hominum summum, vel inter homines summum ac primum hinc intelliges in quo sensu Confucius vocetur, ՚chí xím in eo scilicet sensu, quia summus seu primus esse reputatur inter reliquos sapientes primos, uti sunt yet չú, չեմ չւ չւ sū, & mém չւ, quos omnes (ut ex textu suprà patet) titulo xím Sinæ cohonestant, adeoque hi dicuntur inter homines summi vel primi. Confucius vero inter summos dicitur summus ac primus. Est ergo ՚chí xím titulus honorificus ac respectivus.

2° b Vox xím significat ingenii acumen & habilitatem pro hac significatione citat librum ՚chueū xū dictum, qui ait júi ՚co xím talenta scilicet & acumen ingenii efficiunt, ut quis vocetur xím.

3° c Vox xím significat intellectu penetrare ac percipere res: pro hac significatione citat librum ՚cum xí chueñ dictum, qui sic ait: ՚d in negotiis rebusque agendis nihil esse quod quis non penetret ac rectè percipiat, hoc ipsum dicitur xím.

4° Xím sím yè vox xím est cognomenum familiae.

a Xím giñ ՚chí ՚chí yè.

b Xím pū yè.

c Xím tuñ yè.

d Xú sú vú sò pú t'q'm guéi ՚chí xím.
m m

5. Aliæ item deducuntur significaciones ex libro xi fā dicto , qui ait : yām xēn sū kièn yvē xim ; eum qui deprædicat ac manifestat aliorum bona ; & patitur patienter seu libenter acceptat correctionem , vocant xim.

6º Kim pīn héu lì yvē xim eum qui honorat hospites & magnificat ritus atque officia urbanitatis , vocant xim.

7º Tres simul significaciones litteræ xim indicantur in lib. lì kí biām yñ par. io. fol. 46. ubi dicitur gìn y' ciē pīn chū yeù sú çù teú yeù sú yvē xim. Cum pietas seu amor universalis cum justitia & officiis urbanitatis colligatur & cohæret : item cum hospes & is qui hospitem domi excipit , mutuis officiis sese honorant. 3. Cum vasa ad excipiendum tractandumq; hospitem habent proportionatum numerum , tot scilicet prompta semper & parata extant , quot requirit status ac dignitas hospitis , hic apparatus dicitur xim. Ut pietas cum urbanitate , cohærens dicitur xim , & mutua inter hospitem & eum qui hospitem tractat , officia , dicuntur xim.

8º Denique aliam significationem proponit liber tuñ luñ dictus yvē cum ait. Tuñ lh' sieñ xē yvē xim. Qui ita res ac negotia penetrat , ut priùs ea noscat , seu sciatur consequentias illationesque deducere , & ex notis ad incognitas causas pertingere , is dicitur xim.

Si autem (ait çú guéi ,) vocis xim ety-

etymologiam indagemus in scriptione ; a sequi
in scribendo conficiendoque ipsam binæ
litteræ , *lh'* , & *c'hiñ* concurrunt & ex his
tandem una conflatur *xim* littera , adeòque
hæc constat *lh' auribus* , & *c'hiñ* quod est
proponere . Deinde etymologiam hanc clari-
ius explicans addit , Cūm *lh'* si *gín lh'*
yè ; siñ tūm ván vē *chī cím jō lh'* tūm
xim yè . Pars illa *lh'* , ex quâ constat littera
xim non hic múnus aurum significat ,
(vel per similitudinem loquendo , non est
ad libitum aurum percipere sonum) sed
significat , *animum sapientis* , qui dicitur
xim , ita perfectè penetrare ac percipere omnium
rerum affectiones , causas , & proprietates ,
quomodo aures percipiunt voces ac sonum ma-
terialem .

Ex his omnibus collige litteram *xim*
apud Sinas in usu & idiomate gentia
(non loquor de accommodacione & usu
inter Christianos & respectu nostrorum
Sanctorum) propriè significare sapien-
tiām quamdam humanam , sed eximiam ,
& quâ præditus quis reliquos homines
exedere videatur , & in hoc quidem
sensu accipienda sunt verba illa , quibus
Confucium laudant quandoque discipu-
li in lib. *lún yú* , aliquique interpretes
per amplificationem scilicet ; præcipue il-
la b' nihil erat quod non sciret , & similia

* *Yú sò* , *lh'* , *c'hiñ* , *guéi xim*.

† *Vù sò pù chū*.

scientiam scilicet magistri ; aliaque docta
ac talenta deprehendunt quae ordinem na-
turæ non excedunt.

NOTA XII.

Circa Litteram Cáo.

Hujus Litteræ significationes plures sunt,
monere quidem vel certioretn facere aliquan-
do significat ; item aperire ; vel initium da-
re ; item gratias referre vel gratum esse ali-
enū ob beneficia ab eo accepta, & in hoc sensu
accipitur locus ille libri sim' li ta cérém
par. 3. compendii fol. 19. ubi haec habes :
vām fū fū çù pão té pão cūm chī vū
çin yēn reges oblationibus munera honorant
Confucium, ut sic se gratos ostendarint semper
ejus virtuti , gratos que meritis sine intermissio-
ne. Illam eandem vim hic habet pão littera ,
quam haberet cáo , quæ in Dictionario
Sinico cáo pão yè. Dicitur habere signifi-
cationem eandem cum litterâ pão.

Sed ne videamur extorquere hanc vim
significandæ litteræ cáo , & eâ uti velle in
casu nostro , adducam aliam propriam &
genuinam significationem ejusdem litteræ ,
quæ nostro casui maximè congruit. Hæc
illa est quam liber lō xū chím ngô dictus , &
citatus in dictionario , affert : ait enim * pro

* Èù chè cáo miató yúm scm piê yen' chō
çù çú çúm niéu scm yê , cu.m keù chō ç'ù
ye hoéi y.

explicatione hujus loci sciendum est litteram *cão* esse compositam ex duabus litteris, quarum altera, seu superior pars dicitur *nièù*, seu *bos* offerendus in oblationibus regum defunctorum, altera seu pars inferior dicitur *k'eu*, seu *os* hominis recitantis panegyrim & encomia defuncti; ex ambabus illis litteris conflata est unica *cão* littera. Quâ prisci utebantur in ritibus funebribus ad significandas ambas illas significations, videlicet offerendi bovem & recitandi encomia. Litteraliter nunc sententiam exponamus, sensus verborum est: prisci cum accederent offerendi causa bovem, &c. ad animam defunctorum, si uterentur oblatione bovis, necessariò adhibebant etiam laudis verba, idèo *cão* litteram si consideres, & accipias partem superiorēm *nièù*, oblationem bovis indicat, si accipias partem inferiorem *k'eu*, laudis verba sonat; adeoque prisci utentes unicā litterā *cão*, ambarum illarum litterarum complexi sunt sensum ac significationem.

NOTA XIII.

Circa Litteras *Mō Chū*.

Extra controversiam est tabellam *mō chū* dictam, substitutam fuisse loco *xī*, quod erat vivens substitutum loco defuncti, ut patet ex iis quæ narrat Dictionarium Sincum *gú guéi*, cù chè cí sú kiaí yáí *xí y' chū*

mm iii

94. *De cultu Sinenium.*

xin. Prisci in suis oblationibus funebribus vni-
nes habebant xi (& magis clare explicans xi
addit) quod xi substituebatur loco spiritus ,
seu erat memoria & repræsentatio defuncti .
Explicans deinde litteram chū ait chū tam
yè , chū littera idem est , ac substituere , vel
substitutum . Ut autem sciamus quodnam
fuerit hoc substitutum , subjungit tiefā cù y'
kim guei xi , chū héu y' tá fū guei xi ,
kim tá fū y' hiá y' suñ guei xi . Impera-
tor in morte parentum utebatur uno ex pri-
moribus Mandarino k'ih , ut is esset substitu-
tum pro defuncto Patre ; Reguli utebantur Man-
darino rá fū dicto , ut is esset substitutum ; de-
nique reliqui omnes incipiendo ab ipsis
Mandarinis k'ih & rá fū usque ad infimum
uechantur uno ex nepotibus , ut is esset substi-
tutum pro defuncto .

Si autem antiquitatem substituti xi scire
velimus , initium duxit ab Imperatore xún ,
qui alias vocatur yú . Constat hoc ex lib.
lī kí r'āñ cuñ par. 2. fol. 81. ubi dicitur yú
lh' lié xi regnante yú , sive xún , tunc con-
stitutum est loco defuncti substitutum xi
dictum . Interpres hunc in locum sic ait :
ví cám chí cién , fú y' señ chè chí lì cám ,
cé ciñ him y cám , cù yú cí cé lhé xi , y'
Siám kín yè . Antequam parentum cadave-
rā sepelissentur , filii obsequia præstabant illis
cum ceremoniis omnibus , quæ fieri solent
viventibus ; attamen postquam sepulta erat ,
quia tunc parentum figura omnis seu realis
illa apparentia abscondebatur ab oculis filio-

rum, Ideò Rex yū sive xún volens offerre munera & honorare parentes eo modo, ac si vivi & præsentes adessent; tunc constituit vivens substitutum xī dictum, ut hoc repreſentaret ſpiritum parentum defunctorum.

Successu deinde temporis, ut magis perſeverans eſſet in filiis, & magis obvia me-moria parentum defunctorum successit li-gnea tabella mō chū: hæc eadem, eſt ac illa in quā nunc inscribuntur binæ litteræ xī guēi vel xī chū, vel xī gō, &c. in quā etiam memorativā tabellā inscribun-tur honotifici defunctorum tituli. Et quo-niam tabellæ hujusmodi ſucceſſerunt loco prisci ſubstituti viventis xī, quidquid de xī libri dicunt, idem intelligendum eſt de tabellis mō chū, xī guēi, xī chū, &c. cum itaque olim xī repreſentaret ſpiritum, ſive defunctorum, cujus erat ſubstitutum, & in hoc filii inspicientes, idemq; venerantes, huic obviam eunt, idemque comitan-tes hoc unum intenderent, venerari ſcili-ctet defunctorum parentes; ita etiam eos ve-lle eodem modo honorare parentes ſuos in hiſce tabellis repreſentatos judican-dum eſt.

Fundamentum nobis præbent hoc aſſe-rendi, libri lì kí ci rūm par. 8. fol. 69. ver-ba, & ibidem commentatoris expositio; ſic enim textus ait: xiuñ ym ſem lh' pú y'm xī piē hiēn yè. Agens de eo tempore quo ſubstitutum xī nondum ingressus eſt

portam aulæ. Nam quando xī gē substitutum ingreditur aulam, tunc yīm xī rex obyiam it substituto, ut significavimus supra adducentes verba lì kí çenç cù rén par.4. fol.15, textus, inquam, sic ait: quod rex obviam eat muneri animalis offerendi, non autem obyiam procedat substituto xī dicto, antequam id ingrediatur aulam, id ex distinctione ac dubio oritur. Consideranda enim personæ ac dignitatis distinctio; nam substitutum xī extra aulam manens nullam induit regiam dignitatem. Deinde rationem hujus rei adducit: xī çái miáo muén vái cē gní yú chiñ, çái miáo chūm, cē civeñ yú kiuñ; kiuñ çái miáo muén vái cē gní yú kiuñ, gē miáo muén, cē civēn yú chiñ, civen yú çù, &c. Substitutum xī, cum manet extra aula portam, tunc assimilatur, seu refert personam clientis ac subditi stans autem intra aulam, tunc refert personam regis defuncti aut patris, & sic potest ei obyiam procedere rex manenti in aula, non autem manenti extra aulam. Item rex manens extra aulam defunctorum parentum, tunc refert personam suam regiam, at verò cum ingreditur aulam progenitorum, tunc & refert personam subditi ac clientis, & refert personam filii obedientis, adeoque debet ita honorare substitutum patris, quomodo cliens honorat regem, aut filius patrem viventes.

Clariùs explicat hunc locum Commentator & magis ad rem nostram, ait enim: Xī puèn xī chün guei xī lh' Siám xin; cē çün.

guñ chì jù xiūn fú y'; gēn cái miáo, cē
civēn kī Siàn kiūn fú chì cuñ y'; kiūn qí
tú chū yū cuñ kiūn fú lh' cín chān cù chā
tāo: cē civēn guei chān cù lh' fú xā
vū hiēn y'. Substitutum illud x̄ ex sē, &c
consideratā propriā illius dignitate, reverā
erat cliens Regis, constitutus tamen x̄, seu lo-
co regis defuncti, jam tum representabat spū
ritum, vel defunctum regem; ergo honorandus
erat ille tanquam rex & pater regis; sed
cum maneret extra aulam prōgenitorum re-
gum, & nondum ingressus esset, tunc assimili-
labatur reliquis clientibus, eratque reverā
cliens Regis; at quoniam deinde ingredie-
batur aulam, tunc perfectè in sē ipso repræsen-
tabat regis defuncti & patris dignitatem.
Eum igitur ipsum in aula constitutum rex
honorabat & offerebat munera perseverant
dabella substituta loco viveritis ac mobilis
substituti xā diēti, in illo honorabat regem si-
gnul & patrem, & ita perfectè complebat
fidi clientis, obedientisque filii munus ad
normam; adēoque induebat perfectam personam
clientis ac filii, & idē obsequia præstare substi-
tuto nullo modo dubitabat.

N.O.T.A. X.IV.

Circa Litteram Mião.

Quod vox Mião, ante investas Idolorum
sectas in Sinas, significari aulam regis vi-

ventis anteriorem, quam *c'in'* vocant, & interiorem, quam *miáo* vocant, nulli dubium esse potest, qui prisorum gentis legerit libros, & quoniam Sinæ defunctorum semper putarunt honorandos esse eodem modo ac si viverent, defunctorum aulam anteriorem item *c'in'*, interiorem vero *miáo*, vel *cum miáo* vocaverunt. Quæ vocabula item ad aulas reliquorum defunctorum nominandas in usu etiam fuerunt, & idem sonant quod binæ voces *çù t'ath* vel *çù t'ai*, id est progenitorum aulæ. Constant hæc ex iis quæ supradiximus, cum litteram sū explicuimus. Constat item ex lib. *lì kí yvē lím* par. 3. fol. 75. a Imperatorum habitatio ac sedes dicitur *cu'm ohath t'ai miáo*: quæ verba explicans interpres ait: *sí tám tám tái xé yè*. Occidentalis aula est præferens speciem magni palatii, vel sustentans magnam domum. Eodem item libro citato fol. 87. dicitur b. Imperator seu *cali filius moratur* in aula *hivén tái miáo* dicta. Interpres vult intelligi hunc locum de aliâ Regis Septentrionali aulâ, cum ait c. est illa scilicet *Septentrionalis aula præferens speciem magna domus*.

Quamvis itaque prisci Sinenses vera & propria templo, quæ dicaverunt ipsi *xám* si

¶ *Tieñ, çù xiú cum chañi tái miáo.*

¶ *Tieñ çù hivén tái miáo.*

¶ *Pé tám taffi tái xé.*

Supemo Cœli Imperatori vocaverint item voce *miao*, & deinde Sectarii Idolorum sua fana eadem voce ac nomine compellarint; hinc non sequitur, quod orans illa domus vel aula quæ nomine *miao* appellatur, sit verum ac proprium templum, uti ex eo quia nos Europæi mutuati sumus nomen *tam* ad compellandum templum veri Dei, non idè Christianorum aulæ aut gentilium progenitorum aulæ sù tam vel *ca tam*; vocatæ aut præfectorum tribunalia eadem voce nuncupata amittent priorem suam significationem, & veram ac propriam rationem templi induent.

Confucii itaque aula in quâ bis in anno ritus memorativi vitæ & mortis ejus solemniter celebrantur, aut litteraria munia exercentur, non idè veram rationem templi induet, quia *miao* voce nuncupatur.

Si autem ex ipso Dictionario cù guei veniamus ulterius priscam aliquam vocis *miao* significationem institutionemque indagare, hanc inveniemus: *miao* chè *máo* *yé*. *Mido* seu aula idem est ac *máo*, seu *vultus* & *figura*.

Reddit deinde rationem quare aula illa dicatur *vultus* & *figura*, sò y' fam' fē Sieñ gin chī yūm *máo* *yé*. Propterea quod ostendebantur ac representabantur in aula illa defunctorum hominum *vultus* & *figurae*.

Figuræ scilicet illæ de quibus Confucius (ut notatur in expositione lib. *chuth yutu*)

ait depictas atque expositas fuisse , ut es-
sent speculum venturis regibus , recti regi-
minis , *yāo* & *xún* imagines ex uno late-
re , proborum Imperatorum , quos imitari
deberent ; & mali regiminis *kiē* & *chéu*
imagines ex alio aulæ latere , improborum
scilicet Imperatorum , quos cœlum punivit
& populus abhorruit.

Hinc patet error R. P. F. Antonii à
Sancta Maria Seraphici Ordinis , qui cun-
dem locum Sinici Dictionarii cū guéi con-
tra nos adducit , ita exponens ut velit
pinas litteras *fām* fē significare *similitudi-
nem* & vultus Idolorum fē dictorum ,
non advertens ambas litteras propriè
ibi esse verba , aut nomina : ambæ enim
significant *repräsentare* , *figuram referre* , *of-
fendere* ac *demonstrare* ; fē itaque littera
nullo modo indicat Idolum , alia nam-
que littera fē est illa quæ Idolum in-
dicat , ut ex ipsa litteræ figura patet.

Hinc collige non esse nimium fiden-
dum expositioni illarum sententiarum ,
quas dictus R. P. F. Antonius contra nos
congerit .

NOTA XV.

De Litteræ fō significatione & an Sinæ
petant felicitates vel adhibeant preces
in oblationibus progenitorum.

Hanc eandem sententiam supra compendiōsē exposuimus ex Iīki cī tūm par. 8:
fol. 62. cum binas litteras, fō cieū expli-
cuimus ; suprà not. 7. nunc autem totius
sententiæ litteralem versionem hīc lecto-
rī proponimus , ut is felicius ac facilius
de illa Sinensium felicitate quam in
suis oblationibus obtinere student , ju-
dicum ferre possit. Sententiæ igitur ver-
sio hæc est. Sapientum a virorum oblatio-
nes certè quidem obtinent b suam felicita-
tem ; hæc autem non c illa est , quam sacu-
li hujus filii vocant d felicitatem. Felicitas est
rerum promptitudo ; promptitudo e est omnium
rerum actionumque secundarum f appellatio
ac nomen , omne enim id quod g sine ullâ
retardatione quis operatur , dicitur h prom-
ptum operanti. Hoc modo sapientis ver-
ba i felicia ac prompta sunt sapienti , is
enim intus k exaurit illa in semet l ipso &
mox omnia ac singula præmeditata feliciter

a Hiēn chè chī cī yè piē. b Xéu xi fo.

c Fí xi sò. d Guéi fo yè fo chè.

e Pi yè ; pi ché pe xún. f Chi mim yè.

g Vû sô pú xúa ché. h Chī, guéi pi,

i Yēa, k Núi gún. l Yu xi lh.

præferens, illa foris conformat a cum lege ;
ritibus & rectâ ratione. ^b Fidus ac syncerus
cliens eodem modo c feruit suo principi. Obediens
filius d eodem modo praefat obsequia suis pa-
rentibus e omnium horum fundamentum
f unum idemque est.

^g Suprà (agendo scilicet de iis quæ sunt
supra humanam conditionen) ^h utique
promptum i esse in obsequendis spiritibus :
^{extra} ^k (agendo scilicet de iis qui sunt ex-
tra domesticos parientes) utique ^l promptum
esse ^m in obsequendo regi ac Magistratibus :
^{intra} (agendo scilicet de iis qui sunt ex-
tra domesticos parientes) utique eodem
modo promptum esse in obediendo parentibus,
id omne procedit ab unico illo fundamento :
Inde scilicet quod actiones omnes intùs
exhauriat quisque in semetipso, & fo-
ris conformet cum lege juxta hac, cum
quis operatur dicitur promptus, vel, in his
omnibus si fiant juxta regulam dictam,
consistit promptitudo ac felicitas ope-
rantis.

Iraqé, solus sapiens valet ita promptus
esse ; qui valet ita promptus esse, profectò
is deinde poterit ritè offerre sua munera

^a Vái xún y ū taō. ^b Yé. Chum chin.
^c Y' sú xi xiūñ. Hiaò. ^d çú y' sú 'xi.
^e 'çíñ. 'xi puèn. ^f Yé yé. ^g Xám, ^h çé.
ⁱ Xún yú guéi xín. ^k Vái. ^l çé xún.
^m Yú, xiūñ chám. Núi. çé y' hiaò.
Yú çíñ. Jú ç'ù chī guéi. Pí.
Guéi hicñ che mēm pí. Ném pí gáñ héu;

progenitoribus. Propterea sapientis oblationes pertingunt ad suam debitam soliditatem ac fidem , & final ad suam debitam cordis sinceritatem ac venerationem , sapiens item exterius honorat suos progenitores , cum rebus à ritibus statutis ; quid quid agit in eorum honorem , hoc ipsum agit cum debito ritu ; componit item omnia quæ spectant ad honorem funebrium cum compositione illâ & concordia musices (quid per binas voces li ja significetur à Sinenfibus , habes in exposit. lib. chüm yüm) nec negligens est sapiens in præparandis iis quæ spectant ad ritus funébres suis statutis temporibus , adeoque disponit ac preparat res progenitorum cum temporibus anni , palam offerens illis temporum fructus frugesque , & hoc sibi fatis , est (quid significetur per litteram cién , habes supra) non enim petit ac querit suas utilitates ; atque ejusmodi est in obsequendis parentibus , & progenitoribus , obedientis filii mens animusque .

Fam xi yvē ; interpres ait , animi soliditas , fides , sinceritas , reverentia quatuor haec virtutes sunt oblationis cí . Fundamentum illud , de quo textus loquitur ; quod autem

Ném cí . Xi cù bién chò chī cí yè .
Chí x'i e'him siq yú . kí chüm Kím .
Fúm chī y' vē . Táo chī . y' lí mgán chī .
y' . yō guñ chī . y' . xi mím cién chī .
lh' . y' y' . pú x'icu . x'i guéi cù .
hiáo cù chī sín yè .

textus vocat *yē*, res scilicet, quibus honorandi sunt progenitores, illas offerat sapiens cum iisdem virtutibus, & hoc illi satis est: quod textus vocat *lī*, ritus scilicet peragendos, hos agit sapiens cum iisdem virtutibus, & hoc illi satis est: quod textus vocat *yo* musicæ scilicet compositionem seu concordiam, componit omnia sapiens cum iisdem virtutibus, & hoc illi satis est: quod textus vocat *xī*, tempora scilicet quibus præviè disponantur omnia, disponit sapiens ac molitur, cum iisdem virtutibus, & hoc illi satis est.

Th xī yvē; alius interpres ait: quod textus per quatuor illas voces pū kieu, kī, guei, significare vult, hoc scilicet est cum qui munera offert, non habere petenda felicitatis animum, sed merè obsequendi parentibus eosque post mortem etiam honorandi in grati animi signum. Nam ejusmodi oblationes qua dicuntur cī & su, non sunt preces, sed iis filii honorant dumtaxat defunctos parentes, & hominum statutis temporibus memoriam renovant.

Ex his quæ dictæ sunt de littera fō, & ejus usu in oblationibus defunctorum, facile intelliget lector, quinam esse debeat genuinus sensus, & germana expositio alterius loci libri hī kī par. 5. fol. 13. quem locum aliqui Europæorum male interpretati quondam fuerunt, ubi dicitur: cùm cū yvē, ngō chén cē kē; cī cē xēu fō, cā

cāi tē kī tāo y. Confucius aiebat ; cum ego milito , statim vinco ; cum offero progenitoribus munera , statim obtineo fælicitatem ; quia obtineo tum ipsius militiae , tum ipsius oblationis legem ac regulam , servo scilicet in iis peragendis ritus ac regulas .

Interpres clarius id exponit dicens : fū cù sò y' ném cù lh' chè , cāi y' tē kī him chí táo yè. Confucius idèò aiebat se potenter fuisse in illis duobus , sive obtinuisse illa duo , victoriam scilicet in militari exercitio , & fæcilitatem in oblationibus defunctorum , quia inde obtinebat earum operationum virtutem seu regulas .

Hic idem locus iisdem verbis invenitur in eodem libro lì kī kjaō te' se'm par. 5. fol. 33. quem ibidem interpres exponens sic ait : y' chén cē kē , siē min yā pién yé ; y' gí cē xeú fō , hoē se'm y' lì yé , Verba illa textus , cum militaret , tunc vincebat ; indicant quod exercebat populum in mutationibus , seu exercitiis militaribus , ut scilicet ad nutum ducis nunc sisterent , nunc current , nunc ad dexteram , nunc ad sinistram declinarent , &c. adeòque militare regulas servarent , quibus victoria obtinetur ; verba autem illa , cum offerret , tunc obtinebat fæcilitatem , indicant , quod obtinebat oblationem , vel animal offerendum juxta ea omnia quæ ritus præscribunt hoc est , ejus felicitas consistebat , in servandis ritibus ac virtutibus , cum offerret munera progenitoribus .

Nota h̄ic 1. litteram p̄i commodè etiam ita explicari posse , ut dicamus per eam significari perfectionem ipsam cujuscumque operationis , itaut sensus sit, sapientes viri cum pro defunctis suis parentalia agunt , idè dicuntur felices aut felicitatem recipere quia quid agunt in honorem parentum , cum perfectione agunt : qui modus perfectè omnia & juxta regulas rituum operandi est illis facilis & quasi connaturalis.

Nota item 2. nos hic non negare quod Sinenses petant felicitatem vel à cœlo seu supremo cœli imperatore , vel à spiritibus ; quod autem dicimus fundari in autoritate librorum Sinensium est , quod non petant felicitatem , seu quietem & à malis ingruentibus liberationem à defunctis , sed hos honorant eâ perfectione & rebus , quas ritus civiles statuunt , & filialis obedientia , ipsaque pietas humana requirit.

N O T A X VI.

Circa Litteram XI.

Suprà jam aliquid dictum est de substituto defunctorum xi , cum aliud substitutum mō chū dictum explicaremus , hic autem de eādem xī litterā ea exponere putavimus , quæ liber lì kí çem x'çù vén par. 4. fol. 22. nobis proponit ait enim : cùm çù yvē , cí chím sám chè piē yeù xí ; xí piē y' suñ ; suñ yeù , cē sù gân páo chí ; vû

sun̄ , cē ciù yū tūm sīm cō yè ; cí xām , piē yén cāi fē chīm yè , &c. Confucius aiebat , cum oblationibus munerum honoratur perfecta etatis defunctus , inter ritus funebres omnino adesse debet vivens substitutum xī dictum ; hoc substitutum quod debet adesse , utique ex nepotibus defuncti felicitur ; si autem nepos fuerit puerulus , tunc sufficitur quisquam qui sinu complectatur , & ferat illum puerulum in aulam ; si vero defunctus careat nepote , tunc feligere ex eadem familiâ alium quempiam qui substituat loco defuncti non erit inconveniens .

Cum honoratur oblationibus defunctus quipiam minoris etatis , utique privatim & sine tot ceremoniis honoratur , quia nondum perfectam ac virilenti aetatem attigit .

Interpres in hunc locum sic ait : yén cí vī xī yè . Privata oblatio yén dicta illa est , quæ sic sine substituto vivente xī dicto . Deinde addit : a Defunctus de quo Confucius loquitur ille est , qui perfecti viri gravitatem ac maturitatem jam promptam paratamque habebat , ille scilicet cui nihil deerat perfecti viri ; hujus utique funebris aderat substitutum xī , per quod representabatur spiritus gravitas . Ideò Confucius dixerat , cum honorantur oblationibus perfecti viri funebria , omnino adest substitutum xī , quo spiritus defuncti viri representatur .

Cum yén c'him giñ guéi 'y xiú p̄ , piē yeù xī 'y Siám xiñ chī guéi y ; sò y' ḡ c'him giñ chī fám ché piē yeù xī yè .

Mox idem interpres ait : cí xám chè pú liě xí, cum prisci vellent *oblationibus honorare defunctum aliquem adolescentem vel puerum*, tunc non constituebant alium loco illius lh^c yén cí. Adeoque sine substituto xí *privata oblatione* honorabatur defunctus puer.

Reddit deinde rationem hujus rei dicens : y' xí niēn yeú xaò vi nêm yeù chín gìn chí gueí y' pú cō cò siám , cù pú liě xí yè ; jō cí chím gìn lh vû xí , xí y' xám iái chí 'y. Quia illius defuncti *etas puerilis ac parva non poterat habere perfecti viri gravitatem requisitam*, non erat item sufficiens ad hoc, ut posset per substitutum representari gravitas spiritus ipsius, ideo loco illius non constituebant substitutum xí (advertisat hic lector, non pro quocunque defuncto priscos erexisse substitutum, sed pro iis viris qui graves reputabantur, & hos duntaxat honorabant substituto quod representaret gravitatem auctoritatemque defuncti) si itaque quispiam *oblationibus duntaxat honoraret defunctum aliquem qui in virili etate mortuus fuisse*, & pro illo non exigeret substitutum xí, *hoc ipsum erat, veluti defunctum puerum tractare illum*, seu non honorabat tanquam virum gravem.

Hinc colliges honores, ac ritus defunctorum fuisse semper & esse merè politicos ac civiles, cum defuncti juxta cujusque dignitatem & honorem, qui illis dum vivarent competebat, post mortem etiam honorentur.

Concludit denique interpres ibidem fol. 23. (postquam minutissimè narravit priscos ritus qui fiebant cum in usu erat substitutum vivens *xī* dictum) his verbis : *xiñ yē y' vū xī fī çù lī*. *Quia hac etiam aetate nostrâ non est in usu substitutum *xī*, sublata sunt atque evanuerunt ejusmodi ritus ac cærimoniae, quæ fieri solebant erga idem substitutum.*

Sed ut videatur, & cognoscatur nostræ ætatis ritus non esse dissimiles à priscis ritibus civilibus erga defunctos examinandum nobis est quodnam substitutum erigatur hodie ad repræsentandum spiritum defunctorum, & ob quem finem obsequia præstentur defunctis vel horum substituto. Hujus rei decisio pendet à praxi hodiernâ Sinensium (loquor de majori parte, non autem de particularibus quibusdam, qui fortè decepti ab aliquibus sectariis degenerarunt à recto sensu communitatis Sinensis quæ semper honorandos putavit esse defunctos eodem modo quo iij honorabantur dum essent superstites) praxis itaque hodierna est, honorare ligneum substitutum *mō chiù* vel *xiñ chiù* dictum , quod idem munus præstat nunc , quod olim præstabat substitutum *xī*, si igitur ritus qui fiebant erga substitutum *xī*, non nisi civiles erant, iidem aut certè potiores ritus , qui nunc fiunt erga ligneum hoc substitutum , civiles item erunt ; maximè si adhuc perseveret idem fi-

nis , honorandi scilicet in illo parentes suos , ac si hi adhuc viverent , quod axio- ma hodie tritum est ac familiarissimum Sinensibus , quotiescunque interrogan- tur de fine ob quem ritus suos funebres peragunt .

Adducam hic locum unum lib. *lì kí fam* *kí* par. 9. fol. 28. & 29. ex quo clare insti- tutionem ac finem rituum funebrium colli- gemus . Textus itaque ait , çù yün cí sú chí yeù xí yè , cùm miáo chí yeù chù yè , xí mìn yeù sú yè ; sieù cùm miáo xím sú sú kiáo mìn chuí hiáo yè *Confuciis aiebat in oblationibus defunctorum dabatur substitutum* xí , & in eorumdem aulis (finitâ cærimoniâ illâ oblationis munerum quando item vi- vum illud substitutum xí discedebat :) *datur substitutum chù sive mó chù* , vel *xí* *chù* , quod perpetuò ibi perseverat , & indi- cat populo habere adhuc quod agat in honorem defunctorum , ornando scilicet refiiendoque aulas suorum defunctorum , veneratione , oblationibus , & obsequiis hujusmodi erga de- functos docetur populus continuare etiam post mortem parentum obedientiam , seu respec- tum honoremque illis semper debitum . In hunc locum *fam* xí yvē , interpres *fam* xí ait : *guéi ciñ chí sù cù guei* xí y' siám xí sem ; *guéi xin chí vám* , cù guei chù y' yú kí çún ; *kiñ yvē* , sú sù jù sú sem , sú vám jù sú çún ; çù só y' yén , xí mìn yeù sú yè chuí hiáo *pro patris matrisque morte* ideo *constituebant substitutum* xí , quo repræ-

sentabant eorum vitam ; pro spiritus absentia ac discessu , ideo constituebant substitutum chù , quo memorabant vel signabant ejus conservationem Classica enim volumina aiunt , obsequendum recens mortuis , eo modo quo obsequabantur iisdem adhuc viventibus , obsequendum item olim defunctis ac si obsequerentur ipsis adhuc superstitionibus , seu eo modo quo servaretur illis si in vita adhuc perseverarent juxta hoc priscorum axioma , ideo dictum suis à Confucio : docetur populus habere adhuc quod agat in honorem suorum defunctorum , obsequiis scilicet studeat continuare obedientiam seu venerationem erga progenitores , vel etiam post illorum mortem non intermissionem.

In ultimâ hac sententia , littera vām non significat interire sed significat non adesse , aut valedicere , vel abesse , quæ significatio est maxime propriâ litteræ vām , cum de defunctis libri agentes eam litteram adhibent ; quam ipsam significationem exprimit Dictionarium qú guéi citans librum hán xū dictum qui sic ait , pú y' cái , vām , gueí çú . Ex eo quia res non adest amplius in eo loco , seu eo modo uti prius aderat , littera vām pronunciatur ad id explicandum .

NOTA XVII.

Circa Litteram չ.

Litteræ չ (ut innuimus supra notâ ; agentes de littera չén) oblationem significat , & quidem hæc չ oblatio commune nomen est cuiuscunque oblationi competens , sive hæc sit proprium ac rigorosum sacrificium , sive sacrificium late sumptum & verius religiosus cultus , sive sit cultus & oblatio merè civilis ac politica , ut opinamur esse oblationem munerum , quæ sit in aulâ Confucii & quæ sit in aulis defunctorum . Omnis enim hujusmodi oblatio չ nomine compellatur , vel etiam sú nomine ; quæ littera eandem fere habet latitudinem quam habet littera չ , sed tunc quando sú littera ita genericè sumitur , idem significat quod significatur per ambas litteras չ , vel sú չ simul sumptas videlicet *oblatio in genere* : quæ quidem oblatio generica , & veluti in abstracto considerata realiter in singulis oblationibus reperitur : ut autem cognoscas an oblatio չ in hac vel illâ oblationum specie sit rigorosum sacrificium , vel cultus merè religiosus , seu non sacrificium , vel cultus merè civilis , & politicus , hoc non nisi ex circumstantiis modo , fine , ob quem & cui dirigitur cognosci ac distingui poterit .

Et

Et quoniam non defuerunt ex Europeis quidam, qui non probè examinantes vim ac latitudinem vocis چ, putarunt Confucianos ritus, & defunctorum parentalia, eò quia per eandem چ litteram Sinenses explicant, esse rigorosa sacrificia, hodieque extat unus aut alter, qui adhuc hoc probare nititur, & insuper in confirmationem suæ illationis adducit authoritatem Patris Emanuelis Diaz, qui in libro typis Sincis dato, ubi explicat præcepta Decalogi, eadem چ littera utitur, adeoque affirmat, verum ac proprium sacrificium soli Deo vivo & vero competere, nec posse Sanctis, aut Angelis, ne vel ipsi quidem Immaculatae Virginis sacrificii cultum competere. Ex quo loco R. P. F. Antonius à Sancta Maria hanc infert conclusionem: ergo littera چ significat rigorosum sacrificium: cum igitur Sinae cultum Confucio delatum & parentalia defunctorum per eandem چ litteram exponent, tum Confucio tum defunctis verum ac proprium Sacrificium exhibent, quod competit Soli Deo; ergo idololatricè eos colunt.

Sed non advertit Patrem Emanuelem Diaz ibi conqueri de idololatriis in communi, qui creaturis ut soli, lunæ, stellis, &c. divinum cultum exhibit, & sacrificia illis tanquam diis offerunt, cum illis non competit cultus hujusmodi, soli Creatori debitus: non advertit item, dictum Patrem Diaz ibi loqui de proprio & rigoroso sacri-

pp

cio, adeoque accipere vocem *ci* jam con-tractam ad speciem rigorosi sacrificii, quæ oblatio & cultus quatenus talis nequa-quam potest alteri competere: cæterum in suo illo libro Pater Diaz hanc nullo modo agitat quæstionem, an scilicet littera *ci* aliam habeat latitudinem ac vim signifi-candi; Propterea operæ pretiū duxi, hanc litteram penitus indagando, ejus accep-tionem & vim quam habet apud Sinas hic in frâ, si non breviter, saltem cum aliquali claritate proponere.

In primis latitudinem (& ut ita dicam) generalitatem litteræ *ci* ex ipso Sinico dic-tionario *çú guéi* dicto, possumus colligere; hoc enim citans librum *xám xü tá chuēn*, sic ait: *cí chí yêñ châ yè, châ chè chí yè: yêñ gín* *ſé chí gên heú* *ci*. Oblationis *ci* explanatio nihil est aliud quâm *examen* rerum perti-nentium ad oblationem & examen ipsarum operationum *examen* autem hoc nihil est aliud quâm *summum quid*, seu pertingere ad summum ac perfectionem operis: *vult dicere*, priùs *hominis obsequia operationesque* *pertinent ad summum seu perfectionem*, & tum deinde oblatio illa, quæ si fit per-fecte, *dicitur ci* Dictionarium item dicit *a oblatio ci* nihil aliud est quâm *prævium* *examen operationum spectantium ad funebres* *situs*; nam littera *ngán* hic idem est ac *discutere & examinare operationes resq; spe-*

ci ngán fám lì yè ngán chè c'há hím yè.

stantes ad funus : videre scilicet , an hæ sint ritibus conformes nec ne , cum enim conformes sunt ritibus seu pertingunt ad summam debitam perfectionem , tunc quidquid solemnius offertur defunctis dicitur ꝑ.

Antequam exponamus principaliores oblationum species , quæ sub genericâ oblatione ꝑ continentur , juvat hic recitare aliquas minus principales ; nec omnes omnino , quia propè innumeræ sunt apud Sinas oblationum species , sed eas dunt taxat quæ in ipso Dictionario ex unica littera xi componuntur , ut inde clarius patescat genericâ vis & latitudo oblationis ꝑ ; cum enim omnes omnino oblationum species per litteram ꝑ tanquam per prædicatum genericum definiantur , patet litteram ꝑ se habere tanquam genus respectu suarum specierum. Itaque singulæ oblationes aut dicuntur ꝑ yè , esse scilicet oblationes ꝑ ; aut dicuntur ꝑ mīm , videlicet oblationis ꝑ nomina , seu species ; atque adeo sequitur oblationem ꝑ respectu aliarum oblationum instar genus esse. Hæ quæ sequuntur oblationum species in ipso Dictionario in hunc modum definiuntur , videlicet , y ꝑ yè , hō ꝑ yè , fē ꝑ yè , guēn ꝑ yè , lō ꝑ ye , cūi ꝑ yè , lím ꝑ mīm , fū ꝑ mīm , tēu ꝑ mīm , ngō ꝑ mīm , xúi ꝑ mīm , xī ꝑ mīm , chō ꝑ mīm , chuām ꝑ mīm , &c. Et ex his , & ex aliis quas hic brevitatis gratiâ non recitamus , patet ma-

nifestè oblationem si esse quid genericum competens cuicunque oblationi specificæ & individuæ.

Principaliores nunc oblationum species sub eâdem si litterâ contentas exponamus, & in primis illas, quæ ad rigorosum ac proprium sacrificium spectare videntur.

Itaque primum ac supremum & nobilius inter reliqua videtur esse sacrificium & holocaustum illud quod c'hai Sinæ vocant: de quo liber li ki vām chí par. 3. fol. 8. sic ait: *a* (Agit hic de Imperatore lustrante cditiones orientales) *Anni secundâ lunâ orientem* lustrans Imperator ascendebat ad montem ta's c'um dictum (idem est ac ta'i xān mons in Sinis celeberrimus) ibique offerebat cœlo, seu cœli supremo Imperatori holocaustum c'bat dictum, & inde respiciens montes ac flumina, cultum quoque suum deferebat montium aquarumque Præsidibus spiritibus chū kiā yvē, commentator in hunc locum sic ait, *Chai fān. ledō y'*, si tiēt lh' caō chí yē; rūm fām xām chuēn tam ḡi chí, kiai yū cù vām lh' sū chí. Sacrificium c'hai id erat: videlicet ligna, quibus erat victima superimposita, accendebantur & sic ab Imperatore sacrificabatur cœlo: & hoc oblatio inter omnes oblationes summa ac præcipua erat: iis autem in Orientali regione spiritibus montium aquarum-

*Sui lh' y'ē tuñ Sinñ xēu chí yū c'ā
zūm's'aī kī vām sū xān chuēn.*

que Praesidibus, quibus fas erat ut Imperator suam quoque oblationem offerret, iis inquam omnibus ex hoc eodem monte eò versus respiciens Imperator, suum quoque cultum deferebat. Hujus holocausti minutiores circumstantias nobis declarat liber *l. kī*, *gī fā* par. 8. fol. 31. cum ait: *fān chāi tāi tān*, *gī tieñ yē*, *y' māi tāi chē*, *gī k yē*. Cremantur ligna in alto, magno ac rotundo montis culmine ad sacrificandum cælo: sepelitur victima in magno ipsius montis quadrato colle ad sacrificandum terra: circumstantias quæ in his textūs verbis latent declarat (*chī kiā yvē*) commentator, cum ait, *Ciē c'hai yū t'ān xám kiā seth yō yū c'hai xám nāi leāo chē sū. k'i gā yū tieñ cī tiēn chī lī yē. t'āi t'ān ciē hoān kieū yē. t'āi chē gūn chē chī 'çū. y' māi seth pī*, *çio ti chī lī yē tāi chē*, *ciē fām. k'ieū.....* accumulantur aut congeruntur ligna in collis parte superiori, & imponitur vivum animal bos scilicet, & insuper lapides pretiosi super ligna, & deinde cremantur hac omnia. Sic fit ut odor ae fumus penetrat ad cælum usque. Et hic quidem est sacrificandi cælo ritus. verba illa *t'āi t'ān* idem sonant ac rotundum collem. *t'āi* verò littera honoris causâ hic apponitur. Sepelitur deinde aliud animal, & Sericum in colle quadrato montis & hic quidem est sacrificandi terra ritus; verba enim illa textūs *t'āi chē*, *hunc scilicet quadratum collem* significant.

Probabiliter inferimus hic non loqui de cælo terrâque materialiter sumptis, sed de

ipso cœli terræque Imperatore supremo : sicuti in alio quamvis magno sacrificio , non tamen ita excenso ac præcipuo , ut est sacrificium hoc c'hai in alio inquam yû dicto uti ad ipsum supremum cœli Imperatorem dirigitur oblatio , & non ad ipsum cœlum materialiter sumptum , ita etiam dicendum videatur hoc nobilissimum holocaustum c'hai , inter reliqua sacrificia summum , dirigi ad ipsum cœli terriæque Imperatorem.

De sacrificio autem yû liber lì kî yî ē lîm part. 3. fol. 33. sic ait : mîm yeù sū guéi mîn kî sú xâñ ch'uén pê yvén. tâ yû tî yûm xim yô. (hic locus infra quoque in responsione Apologetica adducitur) Imperator jubens babentes Praefecturam , ut pro populo sibi commisso rogarent oblationesque offerrent montanorum fluminum , omniumque terræ fontium Præsidibus spiritibus , ipse magnum illud sacrificium yû dictum obtulit cœli supremo Imperatori , adhibens plenissimum musicorum instrumentorum concentum. Interpres in hunc locum sic ait : yû chè hiû civê kî xim y , k'ieû yû chî ci : ti chè t'ien ehî chî gai yè. (Agit hic de priscis Regibus quos in classe san vâm dictâ , Sinæ enumerant , qui ob communem populi necessitatem ac terræ siccitatem ipsi met precibus ac sacrificiis pluviam pro populo à cœli Imperatore postulabant) id est , sacrificium yû illud est , quo reges suspirantium & ejulantium instar suas voces ad cœlum usque elevantes petebant pluviam sacrificantes supremo cœli Imperatori ; (nam vox

illa, tī, cœli dominum ac gubernatorem hic significat, cum ex hoc, atque ex aliis multis locis, tum etiam ex illo præcipuè loco lì kí yē lím par. 3. fol. 67. ubi magis explicatur modo recitata sententia clarè constet, non ad cœlum terramque materialiter sumpta preces ac sacrificia dirigi sed ad ipsum cœli terræque Imperatorem atque ad ipsos montium fluminumque præsides spiritus; textus enim sic ait: *tieñ qù lím min vú pú hién c'ho k'i liē 'y cùm hoâm t'iēn xám tī min xah tâ chueñ sú fah ch'i xin, &c.* Imperator jussit ut è populo nullus esset qui non omnino exerceret suas vires in venerando Regalis cœli supremum Imperatorem ac reliquorum spirituum spiritum supremum: deinde in venerando insuper celebrium montium magnorumque fluminum, quatuor deinde orbis partium præsides spiritus.

Ex quo loco colliges 1. summam ac primam venerationem cultumque juberi ab Imperatore fieri supremo cœli Imperatori, & deinde reliquas spiritibus, adeoque cognosci à Sinensibus dignitatem & excellentiā supremi Imperatoris esse majorem quam sit reliquorum spirituum; & insanum esset dicere, reliquos spiritus inferiores esse viros intelligentes, ac potentes, op̄cū præbere potentibus populis, supremum vero Imperatorem xám tī esse quid mortuum, non intelligens neque potens, seu identificari cum ipso cœlo materiali, aut esse ipsam cœli virtutem quamdam materialē vel ke'i (ut Atheorum aliqui innuunt)

virtutem, inquam, mortuam & materialem
ipſi cœlo materiali innatam.

Colliges 2. in ipſo textu clarè distingui
cœlum materiale, ab ipſo cœli Imperatore
xám tí; nam eo modo quo textus eviden-
ter distinguit *tò xín* id est præſides ſpiri-
tus à *tòs mim xan* vel *tá chu'en* vel *sú
fath*, quæ omnia res illas ſignificant, qui-
bus ſpiritus præſident; ita eādem eviden-
tiā distinguit *tò xám tí supremum* ſcilicet Im-
peratorem à *tòs hoám t'ien* id est regali cœlo seu
ſolio ipſius ſupremi Imperatoris.

Colliges 3. eodem modo intelligendos lo-
cos illos ubi (cum agatur de veneratione
aut oblationibus Sinensium erga cœlum aut
montes & flumina, & ab his petantur bene-
ficia) explicitè non ponuntur in ipſo textu
voces *xám tí* vel *xín* intelligi debere quod lo-
quantur de veneratione & cultu erga cœli Im-
peratorem & ſpiritus, non autem erga cœlum
materiale, aut ipſos montes ut patet ex aliis
innumeris locis, & ex ipſis interpretibus, qui
hoc ipsum quod dixi quandoque innuunt.

Colliges 4. cultum & vénérationem er-
ga supremum cœli Imperatorem, & erga
reliquos ſpiritus eſſe quidem communem
omnibus, ac juberi ſummis infimisque,
non item ita communes eſſe ritus omnes
ſacrificandi, aut munera offerendi iisdem,
non enim omnes cujuscunque ſint condi-
tionis offerre poſſunt cœlo ſacrificia, ſed
unicus Imperator, neque omnes spiritibus:
Ritus hujusmodi extrinſeci & ſolemnies
juxta

Juxta cujusque dignitatem, ac personarum qualitatem inter Sinas ex libris rituum partiuntur.

Aliud quod inter præcipua Imperatorum sacrificia esse censetur, est sacrificium kiaō dictum. De hoc sacrificio liber li: kiaō tē sēm̄ par. 5. fol. 34. hæc ait: kiaō chī cí yè y'm chàm gē chī chī yè tā pão t'ien lh' chī gē yè. Per hoc sacrificium kiaō reges procedebant obviam crescentium dierum initio maximisque honoriibus gratias referebant cælo, & inter reliquos anni dies hunc præcipuum ducebant esse diem chū kia yvē commentator in hunc locum sic ait: kiaō q̄s clé pão t'ien t̄ chī tā sū, lh' chī yū y'm chàm gē chī chī. Sacrificio kiaō gratia referebant propter cæli terreque magnas quasdam res, seu magna quædam beneficia: & præcipue solemnis ritus ille erat, obviam scilicet procedere crescentium dierum initio. Idem commentator deinde volens penitus indagare verum propriumque ritum sacrificii kiaō, illumque distinguere ab aliis ritibus, tandem nihil ferè certi valens statuere sic ait: kīn ngán kiaō sū yē cīe, Sieñ yū chī lún pú yē chè: yē qù yvē yñ yvē chī ȳ: y eū cheū lì lù lì fuen: yē y' kiaō yū yvēn k'ieù guei lh' kiaō: kīn kiai pú fō q'âm pien, lh' y' chū qù xuē guei tim. Nunc examinemus hujuscæ kiaō oblationis unicum paragrapnum, & quidem inveniemus predecessorum litteratorum rationationem non unam. eandemque fuisse;

sunt enim qui dicunt, oblationem kiaō fieri solitam *undecimā lunā*, cù dictā, ab eā quae fiebat *primā lunā* yñ dicta *longè differre*: sunt item qui dicunt, familiæ cheū ritum circa oblationem kiaō ab Regni Lù ritu differre: item sunt qui ex ipsa *oblatione kiaō* & *rotando illo colle*, ubi fiebat oblatio, non unam faciunt, sed duas res seu oblationes distinctas: item sunt qui dicunt sacrificium illud kiaō cœlo fieri solitum, *cum oblatione illâ rogativâ frugum terræ fieri solitâ in quadrato colle*, non unam esse, sed duas distinctas oblationes, ambas *kiaō nomine nuncupatas* (juxta hanc ultimam opinionem, uti dicitur in lib. chūm yūm fol. 14. par. 2. §. 1. Kiaō xé chí lì sò y' sú xám tí, deberet ipsa oblatio xé vocari non quidem xé sed *kiaō*) nunc autem prosequitur interpres: *hec omnia non iterum iterumque minutim discutiunt rudiores*, sed quasi juralissent in verba magistri, *juxta ea quae auctor unus chū cù scilicet, de hac materiâ statuit*, id esse statutum volunt; haecenus commentator lib. lì kí.

Ea autem quæ de sacrificio *kiaō* Sinicum Dictionarium dicit hæc sunt: *Kiaō* q̄i mīm: *tum chí sú t'ien yvē nân kiaō* hiá chí sú t' yvē pē *kiaō* cù *guēi* sú t'ien tí *guēi kiaō*, &c. sacrificium *k'ao* continetur sub genere *oblationis* cí: quæ quidem oblatio *kiaō* cum sit hiberno solsticio 22. Decembris, ipsi cœle, tunc vocatur *nati kiaō* seu australis oblatio; cum autem eadem oblatio sit estivo

solfitio (22. Julii) ipse terra tum vocatur pē kiaō, seu septentrionalis oblatio: ideo dici solet oblationem factam cœlo & terre esse ipsam oblationem kiaō dictam, ac si diceret; unicum ipsum nomen, kiaō intendat ambas hasce oblationes: quæ sententia coincidit cum ultimâ sententiâ ab interprete libri h̄i k̄i supra allatâ.

Ut autem clarius item cognoscatur opinionum diversitas in declarando sacrificium kiaō, placet hic subnectere aliam sacrificiorum speciem lūi dictam, quæ &c ipsa inter præcipuas ac nobiliores numeratur. Non enim differre videtur ab ipsâ kiaō oblatione. Itaque de oblatione lūi Dictionarium Sinicum hæc ait: lūi ḡi mām ȳg ; kiaō ḡi guei c̄hām ḡi s̄i c̄hām ḡi lūi ḡi cāo ȳu t̄ieq k̄i lūi ȳe n̄ kiaō sū guei chā c̄u ȳe lūi, &c. sacrificium lūi sub genere oblationis ḡi continetur illa quæ kiaō dicitur oblatio, est ordinaria & quæ quotannis suis statuis semperib[us] semper est oblatio: quæ autem non semper & ordinario. sic oblatio, sed talis est ut illa sacrificium cœlo: cuius-
jus ritus ipem conformemur ritus oblationis kiaō, tunc utique eiusmodi oblatio dicitur lūi. Dictionarium deinde citat librum casanum, x̄i r̄a, ȳa dictum qui sic habet xi lūi x̄i ma q̄f, scilicet sacrificium lūi & est eisam sacrificium yd. Ad explicandum hunc carminum locum mōx citat librum h̄i k̄i v̄m cl̄i par. 82 fol. 10, &c. 13, ubi dicitur:

Fī 4 **De cultu Sīmēnsiūm.**

t'ien cù giat̄ chō chim̄ lāu bù xám̄ tū, ii bù
xé, cáo bù, nì ; má yé sò chint̄ chí tí, &c.
Imperator paulo antequam egrediatur ad oppug-
nandum terram quām̄pram ; sacrificabat
oblatione lui dictā sapremō cōlt̄ Imperatori, &
hoc est primū quod agit : deinde suum
quoque offert munus spiritibus xé dictis : de-
fert scilicet cultum religiosum oblatione ȳ
dictā yspiritibus terra Presidibus 3^m. Oblatione
cáo dictā veneratur defunctos reges prædeces-
sores ; hoc enim significat n̄ littera. Deni-
que oblatione thá dictā offert munera specia-
li illi spiritui ; qui præses est loci ac terra
ad quam oppugnatām fe'cecingit. Chú
kiā yvē commenator in librum s̄t kí citatum
locum sic explicat : má him̄ sit chí cí yè má
est illa quæ sit cum ducitur exercitus ad op-
pugnandām oblatio.

Dictionarium verò ait má cí ml̄m yè : má
continetur sub genere oblationis. Deinde
cit̄ librum yam yam s̄t̄ dictum , qui sic
ait : « quando Imperator equitans offert munus
saum spiritibus ; tunc illa oblatio voca-
tur m̄. Quando verò sedens in carru offert
tunc illa oblatio vocatur fan ». De littera n̄
Dictionarium hæc ait : n̄ chè cù miaō yè ,
quando dicitur quod Imperator per obla-
tionem cáo offerat munera ; tunc littera
n̄ nihil aliud significat quam Progenitorum
aulam in quā in manus offertur. De litte-
rā n̄ Dictionarium hoc ait :

Má xám cí yvē má , xiú xám , cí yvē fan.

ra autem ȝ hæc ait : y' ȝi mīm y'c. Oblatio y' continetur sub genere oblationis ȝi deinde citat librum ch'i y' dictum ; qui sic ait ; 'y pīn bium cheū guei liú yēu fū paí ȝi ch'i y' k'ieū fō y' , cū yvē 'y , &c. Quando propter inimicorum militum potestiam ac ferocitatem , & propter præliorum pericula imminentia præviè sibi timens Imperator probabiliter putat futuram sibi & populo destructionem aliquam , tunc offert munera terræ spiritibus , ut petas ab illis felicitatem aquam ; seu quietem ac pacem debitam in illis circumstantiis : & hinc est quod dicta oblatio dicatur 'y , aqua scilicet ac maxime conveniens. Huc etiam spectare videtur oblatio heu dicta , de qua Dictionarium ait heu ȝi kieū fō y' ; qua heu dicitur oblatio , est ad petendam felicitatem seu quietem.

Aliæ similes minus principales oblationes multæ sunt ; inter alias illa est qua yum dicitur ; de qua Dictionarium ait yum jañ fum ȝi yu oblatio yum est illa qua favorabiles petuntur venti , aut cessatio ventorum dissipantium arbores domosque , & qua etiam sacrificatur pro pluvia obtinenda aut cessandâ : citat deinde librum qd heuñ dlcfum qui hæc ait : xam t'huēn ch'i xin ȝe xiù han li yō ch'i çai yu xi hū yum ch'i ; ȝe yvē sin xin ch'i xin ȝe xuām sive sum yu ch'i pū xi yu xi hū yum ch'i , &c. montium fluminumque spiritus , quando aquarum siccitate , & morborum calamitatibus populus affligitur ac vexatur in his circumf-

terris oblatione yūm placant : solis lunæ stellarum ac constellationum spiritus quando pruioæ, aut nives, aut venti, aut pluvia sine intermissione terram affligunt in his circumstantiis oblatione yūm placant.

Alia oblatio huc spectans dicitur *fē*, de qua Dictionarium ait : *a fē ad repellenda quacumque mala oblatio est, ad repellendas scilicet calamitates & nociva infestaque, atque ad petendam felicitatem seu quietem & liberationem à malis.*

Cum hac Dictionarium conjungit aliam oblationem ejusdem speciei, *bī dictam*, ait enim *b fē & bī ad repellenda nociva infestaque institutæ fuerunt & continentur sub genere oblationis cī.*

Alia est oblatio quæ *cāō* dicitur, de qua Dictionarium ait *c cāō est quadam oblatio deprecatoria & oblatio pertinens ad genus oblationis cī.*

Alia est quæ dicitur *guēi*, de qua in Dictionario dicitur *d deprecatoria oblatio ad repellenda infortunia & calamitates ingruentes.*

Alia. item est deprecatoria oblatio *mā* dicta quæ *Imperator petit prolem* ut ait Dictionarium. e

Alia est oblatio *chē dicta*, de qua in Di-

a. *Fē c'hū ngō cī yē, c'hū gāi xieū fō yē.*

b. *Fē hī c'hū ngō cī mīmā.*

c. *Cāō yē cāō cī yē.*

d. *C'hū yām chī cī.*

e. *Tīcān gū xieū gū cī,*

tionario dicitur & est *spei oblatio*, quando scilicet quis sperat se obtentum quidpiam, vel illa est oblatio, quæ à longè fit respiciendo locum illum cui præsident spiritus quibus fit oblatio.

Alia est oblatio cō dicta de qua idem Dictionarium ait b esse *precatoriam* aut laudatoriam oblationem: quæ cāo oblatio cum de spiritibus agitur indicat preces vel laudes & munera quæ spiritibus offeruntur, cum autem de defunctis viris illustribus agitur indicat orationem funebrem seu eorum encomia quæ à persona gravi recitantur cùm munera offeruntur de qua re vide supra nota 12.

Inter eas oblationes quæ spiritibus offeruntur illa *biam'* dicta, est de qua passim in libris fit mentio. Dirigitur ea aliquando ad supremum spiritum xám tī, tunc præcipue cum de Imperatore offerente sermo est: hæc oblatio *biam'* quæcunque illa sit, illa esse dicitur, quæ acceptari videtur à spiritu illo ad quem dirigitur, & tunc quidem creditur acceptari cùm sit juxta regulas quas ritus præscribunt, & sincero ac reverenti animo exhibetur. De hac itaque oblatione in Dictionario dicitur: c *Hiam* tunc dicitur quando offeratur quidpiam spiritibus, & spiritus id acceptare

a Vám gú yé.

b Cāo gí.

c Hiam gí lhé xiān hím chí yé.

aut eo delectari censemur. Hiam' item litera saepius in libris non ipsam oblationem, sed acceptationem oblationis significat, ut patebit, serio legenti ipsos Sinicos libros, vel expositionem in lib. *sū xū*. Unicam duntaxat hic brevitatis gratia sententiam afferam ex lib. *Lì kī yvē lim'*, part. 3. fol. 76. depromptam quæ sic habet t'ieñ cù nái mím
gāi chō suīn hīm bī señ, *xí cīvēn*, *kiú*, *ngán*
cū boán, *chēñ fī cīé*, *c'hd vē sē pīe pí lūi*,
leám Siaò tā, *xí*, *cha'm tuòn kiai chúm tú*, *ù chè*
pí, *tañ xám tí kī biàm*, &c. Imperator itaque jubet eum qui gubernat ritus orationis suæ nebris, ut examinet animalia illa quæ decet Imperatorem offerre (quid hic significant binæ litteræ hī señ vide suprà nota 5.) recte inquam consideret videatque, si sint integra & sine ulla laſione 1. examinet tūm ea quæ ruminant comeduntque herbas (ut sunt boves, oves, &c.) tūm quæ orizam similiaque comedunt (ut sues, &c.) 2. videat an illa pinguia sint vel macra. 3. Examinet rerum seu animalium colorem si omnino conformis sit illi speciei quam Imperatorem offerre decet. 4. Metiatur quantum sit animal parvum an magnum. 5. Denique videat minuteque consideret requisita omnia, an inquam omnia sint juxta ritus ac regulas; quinque enim hæc si prompta parataque sint ac perfecta, in ipso animali offerendo potest vel supremus ipse cœli imperator illud in munus acceptare. Chú kia yvē commentator in hunc locum sic ait, *ù chè hē siē pí lb^e*
tath

tañ yū sū xám tī , c'iē hñ biām chi hoám
 kiún xin bū. Quinque illa requisita in
 animali offerendo , cum omnino sunt prompta
 ac perfecta , jam tunc potest offerri animal in
 sacrificium vel ipsi supremo cœli Imperatori &
 ita quidem ut is latus suscipiat tale munus ;
 quanto igitur magis id offerri poterit atque
 acceptabit reliqua multitudo spirituum ? Ex hoc
 loco evidenter infertur tum multitudo spi-
 rituum , tum præexcellenta quam habet
 supremus cœli Imperator supra reliquos
 spiritus.

Alia est item oblatio c'heñ , vel xén : dic-
 ta , de qua Dictionarium dicit : a esse sci-
 licet. Oblationem fieri solitam cœlo ac terræ
 deinde clariū explicans illam sic ait : Cù
 chè t'ien cù suñ xéu chs yū sū yō cē suñ t'āi
 xan lh' cí t'ien xén Siaò xan lh' cí xan
 c'hueñ. Prisci olim quando Imperator luf-
 trans Provincias perveniebat ad celebres qua-
 tuor montes atque sibi soli deligebat celeberrimi-
 mum illum montem ta'i xan , dictum &
 ritu Imperatorio sacrificabat cœlo ; tunc in-
 quam prisci (præfecti scilicet) oblations
 xén suum quòque cultum deferebant , in
 parvis montibus , ibi scilicet sua munera offe-
 rebant montium , aquarumque Præsidibus
 spiritibus.

Alia est oblatio cha dicta , de qua in lib. 6.
 kí , kiaõ t'eº sem part. 5. fol. 37. dicitur :
 b cha est illa oblatio quæ fit octo spiritibus
 a cí t'ien tí yé.

b Cha cí Pá xiñ , cha yé chè sō yé .

in luna undecima, chā enim idem est ac *inq*uirere seu adire loca illa ubi, hos octo spiritus venerantur. Chū kīā yvē. Commentator in hunc locum sic ait: Sō kie'ú sō kī, xīn yē. Xím gīn yō pāo kī xīn, chī yeū cūm thē cù kieū sō lh̄ cī chī yē. littera illa sō hic idem significat ac binæ litteræ kī'eū sō inquirere scilicet *eos spiritus*, seu accedere ad loca illa ubi spiritus venerantur: non enim sufficit ut domi suæ quisquam manens veneretur spiritus: Nām sapientes viri cum vellent grati esse illis spiritibus à quibus acceperant beneficia, utique eos inquirebant atque oblationibus venerabantur.

Alia oblatio xé dicta, illa est quæ fit terræ in colle quadrato, de qua supra in sacrificio c'hai & item in sacrificio, kīao fit mentio: nunc autem apud plebem xé littera indicat illos terræ spiritus, quos r'ū xiñ vocant Sinenses, quosque superstitiones colunt: vel illa est oblatio quæ fiebat terræ spiritibus quando Imperator exhibat ad oppugnandum inimicorum Regiones, (de qua etiam supra) Hinc oblatio, quam xin' vocat Dictionarium cum ait: xin' c'ho Pith cī xē chī jō, nihil est aliud quam exeuntium militum ad pugnandum portio illa (qua ex sacrificio xé supererant) carnium.

Alia oblatio cù dicta ut ait Dictionarium, illa est qua oblationis cultus defertur in

* cī táo xiñ yvē cù.

illis spirituum fanis quæ obvia cuique sunt in itineribus : hæ enim oblationes vocantur çù.

Alia oblatio fām dicta , & illa est quæ offeruntur munera quatuor partium orbis praesidibus spiritibus.

Alia oblatio liu dicta , & quæ item alio modo inscribitur , videlicet liu in eodem Dictionario illa esse dicitur quâ si xan obuenient offeruntur munera montium aquarumque praesidibus spiritibus.

Alia item oblatio Piē dicitur , de qua Dictionarium çao xam' si id est , qua super focum fit oblatio , seu dirigitur ad spiritum foci.

Aliquas alias quoque oblationes fieri solitas spiritibus in notas superiores inseruimus , ubi facile videri possunt , sicuti & oblationes quæ fiunt defunctis Progenitoribus , aut Magistro totius Regni Confucio.

Hic tamen non possum non referre solemnies illos parentales ritus fieri solitos à Regibus , tñ dictos de quibus passim fit mentio in libris classicis & inter funebres ritus præcipuum obtinent locum de his Dictionarium ait : t'i vân chè rd ci mîm : t'i chè ci k'i çù sò çù c'hō oblationes illæ seu parentalia quæ fiebant Regibus defunctis sunt magni nominis oblationes nam oblatione t'i Pisci Reges singulis quinquenniis semel ac solemniter offerebant munera suis progenitoribus , scilicet à quibus suam originem traduxerant,

& ci sū fām yè.

tr ij

Magna item ac celebria erant quæ fiebant parentalia Regum singulis triennis semel, & hiā vocabantur de his idem Dictionarium ait: hiā tā bō qī sān miēn yē hiā, ù miēn yē tī. Erat magna conjunctionis oblatio seu erat celebris magnique concursūs consanguineorum; singulis trienniis semel fiebat oblation hiā & singulis quinquenniis semel oblation tī deinde magis explicans hanc quinquennalem ac triennalem oblationem hæc addit tī tī yē: tī xīn cháo mō cūn pī chī yē: hiā chī hō yē; tūm xē yvē ù cō c'him cū cō jō hō y'n xē yā tāi cū. Vox illa tī significat examen; examinabant scilicet ac distinguebant defunctos suos tūm qui à dextris tūm qui à Sinistris erant, modernos & antiquos suis propriis ac juxta cujusque dignitatem debitiss officiis venerantes; sic ut eos qui digniores ac titulares fuerant alio seu nobiliori ritu & eos qui privati & non titulares fuerant, alio seu ignobiliori ritu honorarent alia littera hiā dicta conjunctionem significat, quia scilicet hyemis decima luna omnes fruges perfectæ ac mature sunt, ideo consanguinei omnes (qui ossa & caro dicuntur) in unum congregati atque offrentes vina & dapes, fructus, ac terræ fruges bibebant & edebant in aula ante tabellas suorum Progenitorum. Attudit hic ad illos ritus defunctorum de quibus agitur in lib. chūm yūm fol. 14. pag. 1. §. 1. vide expositionem in lib. chūm yūm.

Aliæ sunt oblationes minus principales

quæ ad defunctorum ritus ac parentalia pertinent quas nobis ipsum sinicum Dictionarium proponit & quidem una est cū vocata, quæ fit in aulis defunctorum verno tempore & cum veris tempore offeruntur munera defunctis, oblatio illa vocatur fū.

Alia vocatur fū de qua dicitur b oblatio fū tunc est quando in aula congeruntur dapes ante defunctos progenitores.

Alia Parentum dicta c illa scilicet est, quando intra domesticos parietes offeruntur munera defunctis avis.

Alia item tān dicta d illa est quando deferuntur vestes funebres oblatio, cum scilicet consanguinei adimplete ac finito luctus tempore vestes mutant.

Aliæ item sunt oblationes, quæ ad defunctos pertinere videntur, ut est illa, eō, dicta de qua sic scribitur: e cō, est illa oblatio quæ fit in anni fine, & continetur sub genere oblationis ķi. Hæc eadem tempore familiæ biā vocabatur ķim; tempore familiæ xām vocabantur kja Pi'm, tempore familiæ chōm vocabatur tā cō, tempore familiæ ķim vocabatur lā.

Illa item cui dicta yvē cū miñi menstruae oblationis nomen. Illa etiam quæ yē vocabatur, f cum scilicet oblatio transferebatur in sequentem diem.

a C'hun cī yvē cū.. b Hō xē yū Sieñ ū.

c Mueñ nui cī Sieñ cū. d C'hū fō cī.

e Cō niéñ chum cī miñi. f cī chi miñ gē.

Et illa Sien' dicta a erat oblatio superflua
sed crudæ carnis.

At illa fañ dicta b erat oblatio superflua
sed cōcta carnis.

Illa item nūm dicta c erat plena quædam
ac pinguis oblatio.

Illa è contrario yo dicta d erat pauper &
ordinaria quædam oblatio.

Est & illa Leú dicta y' xë cí erat pota-
biliū & comestibiliū oblatio.

Illa denique quæ per effusionem vini in
terram siebat dicebatur quón , hodieque
inter gentiles in usu est : quæ unde suam
traxerit originem declaratur ab ipso Dic-
tionario sínico his verbis : quón cí chō
chám y' quón tí , &c. Citat deinde alium au-
thorem qui sic ait : Quón illa erat oblatio
qua infundebatur vinum in poculum & eo
aspergebatur terra seu siebar hæc oblatio
quón per effusionem vini in terram. Ille
quem citat auctor originem hujus obla-
tionis clariùs sic explicat : Chō yū cí o y'
hién xi xi xeú cieù pú y'n quón yū tí , cí
guéi quón (quón quón t'uñ yum) cùm miào
yeù quón t'iēn xi tá xin pú quón. Vinum il-
lud infundebatur in poculum ut offerretur illi
qui substituebatur loco defuncti & diceba-
tur xi (de hoc substituto supra satis dic-
tum est nota 13. & 16.) substitutus accipie-
bat quidem vinum sed non potabat , quin

a cí y'ú xō jō. b cí yu xō jō yè.
c Heú cí yé. d Pó cí yé.

Imò effundebat illud in terram , ideo hæc oblatio dicta fuit quón quod est effundere (nam ambæ illæ litteræ quón & quón , quamvis diversimodè scribantur eundem tamen usum & significationem hic habent) in aulis duntaxat defunctorum dabatur ac permittebatur ejusmodi effusio vini super terram ; in oblationibus verò quæ siebant cælo terre magnisque spiritibus , non dabatur nec permittebatur vini effusio.

Non esset unquam futurus finis , si vellemus hic omnes omnino hujus tam politicæ gentis ritus & oblationes contexere. Pro complemento itaque ac fine 17. hujus & ultimæ notæ. Placet hic referre locum illum libri lì kí , biàm y'n part. 10. fol. 47. ubi agitur de ritibus urbanitatis inter convivantes , ut ex hoc loco clariùs constet , vocem atque oblationem cí nō modó complecti sub suâ vi genericâ oblationes fieri solitas supremo cœli Imperatori , reliquisque spiritibus aut viris defunctis , sed etiam se extendere ad ritus fieri solitos inter amicos præcipue in conviviis solemnioribus , cum honoratus aliquis hospes invitatur. Catus itaque liber sic ait ; cí cién cí ciéù kím lì yè cí fi c'bám lì yè ciú ciéù c'bím lì yè yü sié mō yén xí sié cbí chím fí cbueñ guéi y'n xé yè gusi him ls yè ç'u sò 'y' quéi lì lh' cién ç'ai yè ç'u Sien lì lh' heú ç'ai cbí y' yè Sien lì lh' heú ç'ai çé mím çó kím jám lh' pú çem 'y. Versio literalis est oblatio dapum & oblatio vini. Quæ mutuo fit inter convi-

vantes nihil aliud est , seu ad nullum alium finem instituta fuit , quam ad *vene-*
*rando*s æstimandoſque *urbanitatis* ritus , hinc
dicitur quod *prælibare dapes* ſibi oblatas in
convivio ſit *prælibare* ritus , & *prælibare* ſi-
bi oblatum *vinum* ſit perficere *ritus urbani-*
tatis & quidem in loco illo qui ſic *menſa*
noviſſimus ſeu ignobilior , qui dicitur hoc
ipſo eſſe ipſius *menſa verus ac proprius* locus
ad hanc vini *prælibationem* faciendam.
Porro hi conviviorum ritus & mutuæ obla-
tiones dapum ac vini non eo fine & quaſi
datâ operâ fuerunt institutæ ut pro merâ po-
ratione & commeffione fierent , ad replendum
ſcilicet ventrem , ſed pro exercendis ritibus
urbanitatis hoc enim eſt id quo æſtimantur ri-
tus , & parvi penduntur opes ac divitiæ : hoc
item eſt præponendi ritus & postponendi
opes institutum ; & id quod à Priscis ſæpiùs
nobis commendatur ſi enim præponantur ſeu
pluris æſtimantur *urbanitatis officia* & poſt-
ponantur ſeu minus æſtimantur opes in Re-
publica , tuno populus ſe exercebit in *vene-*
rando obsequendoque & in cedendo ſemper aliis,
atque ita nulla erunt inter homines con-
tentiones aut rixa. Commentatoris verba in
hunc locum clarius declarant ejusmodi
urbanitatis officia inter dominum ſeu eum
qui invitat , & hospitem invitatum ad con-
vivium chū kiā yvē commentator itaque ſic
ait : ꝑí ꝑien che chū gín hieú piñ piñ ꝑie ſiē
ꝑí sò cieu fù hai yè ꝑí cieu che piñ kí ꝑí ꝑien
yéu ꝑí ꝑien yè ꝑí ꝑien yéu ꝑí ꝑien yéu ꝑí ꝑien
cbz

chī lì yè pīn kī cí ciēu chī bēu hīm c'iu cù
 xám chī sī cí chī chī sò y' c'bām chū gīn
 chī lì yè cūi guei y'n chū gīn chī ciēu lh' gē
 k'eu sò y' c'bīm chī gīn chī lì yè Siē mō Siē sī
 t'au yè yēn cī fī cāi ciēu cī ciēu cāi bēu cī xī c'hām
 cī chī mīm cī ciēu xī vī y'n chī c'bīm cū cī ciēu
 yū cī ciēn Siām liēn piāo kī kīm lì chī sī
 kīm chī gīn chī) vē cū cī ciēn cī ciēu cī sī
 kīaī cāi Siē chūm cūi cīcū gē yū kī cū cāi
 Siē mō yū Siē xām chē xī guei lì yū Siē
 mō cūi ciēu xī ciēu cāi.

Versio litteralis est : binæ illæ litteræ
 cī ciēn (inquit commentator) nihil aliud
 significant quam ipsius domini seu invitans
 oblationem illam dapum factam hospiti
 seu invitato ad convivium. *Hospes autem*
rūno ex ipsa mensa offert ipsi domino quas
sibi dominus obtulit dapes ; verba illa tex-
tus cī ciēn hanc habent significationem ,
videlicet , hospes quoniam oblatas sibi de-
novo obtulit dapes ipsi domino , huic ipse
vicissim offert vinum & hoc est hospitem ve-
nerari per quam maxime ipsius domini urbani-
tatis officia , hospes , item postquam obtulit
vinum stans accipit ex patina vel scutella da-
pes , & pralibat ac masticat dentibus & hoc est
id per quod hospes dicitur pralibare domini
officia urbanitatis . Cum autem textus dicat
yūi per hanc vocem indicat quod hospes
bibat oblatum à domino vinum atque ore
deglutiat , & hoc est id per quod dicitur
hospes complere ac perficere ipsius domini offi-
cia urbanitatis . Verba illa textus Siē mō

nihil aliud significant quam mensa occidentalem partem seu ignobiliorum locum. Item ex textu ipso patet prælibationem dapum esse priorem & oblationem vini esse posteriorem, &c. Vox illa textus, nempe si nihil aliud est quam ipsius prælibationis ac commessionis nomen binæ verò voces sicuti sunt illæ voces quibus vinum oblatum vel ab hospite ipsi domino, vel ab hoc ipsi hospiti: *antequam potetur*, nominatur, ideo oblatio vini & oblatio dapum sunt vicissim una immediate post aliam sine ullâ morâ, nam hospes ut supra dictum est postquam obtulit vinum statim offert dapes ipsi domino, sic ostendens se una simul venerari cum urbanitatis officia, tum etiam venerari ipsius domini res. Ideo etiam offerre dapes, offerre vinum & prælibare ipsis dapes omnes hæ functiones fiunt in mensa medio at vero actio illa bibendi vinum, cum vinum ingrediatur in ipsum hospitem, ideo fit in mensa ultimo loco, cum illis functionibus quæ fiunt in mensa medio utique magni fiunt officia urbanitatis, cum functione illâ factâ in mensa ultimo loco quando potatur vinum utique parvi penduntur opes.

Et hæc dicta sufficient de vi ac latitudine litteræ si. Hactenùs R. P. Franciscus Brancatus cuius septemdecim notas si accurate legere voluerimus in iis profecto inventiemus fundamenta & rationes quibus ferè omnia dubia, quæ circa ritus Confusianos & defunctorum contra Prædecessor-

res nostros insurrexerunt, hodieque contra nos insurgunt facili negotio resolvamus.

Uique non sine fructu aliquo ex hisce notis ad nostram Apologeticam responsionem revertamur. Placet hic colligere.

1º. In institutione rituum facta à Regibus in honorem Confucii totius Regni Magistri (ut patet ex litterali versione textus quem Paternitas ipsa Vestra in suo manuscripto contra nos citaverat duntaxat) nullam mentionem fieri de effusione vini super auriculas porci feligendi neque de Reverentiss exhibendis à Praestatis porco selecto neque ipsam animalium occisionem quamquam juberi à Régibus, quasi morte illorum honorare vellent Confucium, sed determinari duntaxat in munus tot & talis speciei animalia offrenda ante tabellas memorativas tum ipsius Confucii tum reliquorum sapientum; nec jussum esse à Régibus ut porci & boris pili, sanguis, & adeps dentur sepulturae: quæ omnia sunt ea quæ speciem quamdam superstitionis aut vanæ observationis præseferre videri possunt Europæis illis, quibus nuda hæc proponuntur (uti nobis hic proposuit Paternitas Vestra) absque eo quod unà simul fiant à Sinensibus, & erga quem fiant (nempe Magistrum) & quo cultu fiant, an scilicet religioso, an vano & superstitioso, an merè civili, sicut enim non pauci ritus Europeorū, vel etiam ex Sacris prima facie Sinensibus qui nesciant eorum

ss ij

vim ac fineim , videntur esse vani aut ridiculi aut saltem similes iis quos superstitione exercent hic sectarii ; deinde vero Sinensibus iisdem qui nostros libros legunt nostrorumque rituum institutionem finemque cognoscunt , videntur jam esse à suis valde dissimiles ac statim laudare incipiunt nostros ritus aut saltem non amplius vituperant ; ita etiam nobis Europaeis ratio dictat ; aut prius diligenter examinemus gentium ritus , ac deinde distinctis jam superstitionis vanisque ab iis qui sunt merè civiles , hos laudemus , illos vituperemus.

Non hæc dicimus , eò quia omnes omnino Sinenses ritus approbare velimus , aut omnes omnino civiles esse putemus , sed ideo ut lector non sit adeò præceps in judicando de gentium ritibus , utque quos merè civiles esse in quâque gente reperit , si non laudare positivè , saltem tolerare lubeat , & non vituperare ; tunc præcipue cum notabile Christianis damnum timetur , si in ritibus quoque civilibus velit Evangelii Præco Christianitatem suam conformari cum ritibus Romanis. Hinc factum est ut nostræ huic Apologeticæ responsioni inseruerimus septemdecim Superiores notas cum ipsâ textus aliarumque sententiarum litterali versione , ut scilicet prudens lector certius maturiusque judicium de hisce Confucianis , aut defunctorum ritibus ferre possit.

2º. COLLIGE RITUS HOSCE CONFUCIANOS BIS IN ANNO FIERI SOLITOS (de quibus textus supra latinè sed literaliter redditus loquitur) **EQS ESSE , QUOS PRÆDECESSORES NOSTRI SINICÆ MISSIONIS PATRES NON PERMISERUNT CHRISTIANIS , NEQUE NOS UNQUAM PERMISIMUS.** Aliud enim est Christianum quempiam è litteratis aliquando forte egisse tales ritus in Aula Confucii & aliud est Patres nostros permisisse aut consilium dedisse Christianis ut illos ritus agerent : non quia judicarent ritus Confucianos esse idololatricos & superstitiones aut continere veram & propriam rationem sacrificii rigorosè sumpti , sed quia hic & nunc nulla urgebat necessitas permittendi aut declarandi per totam Christianitatem ritus hosce (bis tantum in anno fieri solitos in Aula Confucii) esse omnino honestos ac licitos quippe merè civiles.

Imitati quidem sumus Patres familias , qui hic & nunc filiis adolescentulis quos tenerimè diligunt non permittunt certos quosdam ludos , quamvis sint ludi honesti ac liciti , ne majorem scilicet filii quam par est libertatem accipient , & inde paulatim ad alios atque alios ludos gradum facientes totos se ludis dedant cum periculo amittendæ valetudinis , aut devotionis , aut saltem refrigescendi à fervore studiorum aliaque ejusmodi incommoda subeundi . Hinc autem non rectè inferas ; Patres
fs iij

Societatis non permiserunt neque permit-
tunt Christianis Sinensibus hos speciales ri-
tus Confucianos bis in anno fieri solitos
ante tabellam Confucii : ergo hi speciales
ritus Confuciani sunt idololatrici aut su-
perstitiosi vel vani , sicuti ex illo antece-
denti , Patres familias non permittunt fi-
liis adolescentulis speciales quosdam lu-
dos , non recte inferes , ergo illi speciales
ludi sunt dishonesti & illiciti : in iis enim
rebus quæ non ex se sed ex circumstantiis
extrinsecis malæ aut nocivæ sunt , illatio
illa absolutè prolata non valet ; possunt
enim accedere circumstantiæ tales in quibus
nulla præbeatur aut occasio scandali infir-
mioribus , aut quidpiam aliud quod dede-
ceat sanctæ legis illustre inter Sinas nomen ,
& aliunde urgeat necessitas , ob quam Præ-
fecto cuiquam permitti possint ejusmodi ri-
tus , cum igitur nulla haec tenus fuerit tan-
ta necessitas quæ nos urgeret ad declaran-
dum inter Christianos ejusmodi ritus tan-
quam merè civiles ac politicos , contenti
suimus eos tantum ritus politicos erga Ma-
gistrum suum Christianis litteratis permit-
tere , qui necessariò ab omnibus litteratis
cum gradus litterarios suscipiunt exhiberi
debent ante Confucii tabellam qui quidem
ritus , non sunt illi qui fiunt bis in anno ve-
re scilicet & autumno .

Illi itaque Confuciani ritus quos hucus-
que per expressum & communem consen-
sum non permisimus , quâ de causâ in ca-

sibus particularibus aut tolerari aut dissimulari , aut etiam permitti possint debeatve , est viri Theologi spectatis omnibus circumstantiis dijudicare ac statueret atque ad majorem securitatem de iis Romanos Theologos consulere.

3º. Hinc collige quam temerè & sine ullo fundamento Jansenistæ in Gallia contra Patres Societatis Missionis Sinicæ deblaterarint , asserentes nos h̄ic permettere Christianis idololatriam quamdam jam legimus Apologiam Patrum Societatis contra Jansenium ejusque Sectatores , quæ Gallico Idiomate Typis mandata nunc existat in manibus Patris Adriani Grélon , in eâ hæc calumnia contra nos lata refertur. Sed ab hereticis diffamari fama potius , & honor , quam infamia Catholicorum reputatur attamen parcat illi Deus , qui re non recte expensâ hanc inter nos quæstionem ad eorum aures deportare non timuit.

Quinta demonstratio pro ritibus Confucianis adversus narrationem & argumenta Navarrettæ.

Infirmatur 5. hic nobis uti liceat contra P. V. eadē illā autoritate Augustini lib.x. de Civit. Dei , cap. 4. quam P. V. contra nos affert num. 26. Augustini verba sunt , quis enim sacrificandum censuit , nisi ei , quem Deum aut scivit , aut putavit , aut fixxit ? Sed nec secta litteratorum , nec Sinensium ullus ,

aut scivit Confucium esse Deum : Ergo iuxta Doctrinam S. Augustini : Secta litteratorum cum peragit functiones illas ante tabellam Confucii , quas P. V. *Sacrificium* vocat , non censet sacrificare Confucio , atque adeò illæ functiones non sunt *sacrificium*. Minor constat : nam in libris Sinicis nullibi invenitur sententia , aut verbum aliquod , ex quo colligatur priscos Sinas aut modernos cognovisse , aut putasse , aut finxisse Confucium ut Deum. Si enim in libris extaret talis error , non defuisserent adversarii , qui nobis citarent locum , ex quo talis error manifestaretur. Ex locis , ex sententiis Sinicis quas in suo manuscripto P. V. citat , ex omnibus ferè colligitur quod tum prisci , tum moderni Sinæ cognoverint , ac venerati sint Confucium tanquam regni Magistrum , & virum doctrinâ ac virtute morali illustrem , non verò ut numen aliquod.

Adde quod ut supra innuimus , P. V. ex eo quia putat Sinas esse Atheos , sententias aliquas Atheorum quorumdam assert , quæ indicant , litteratos credere , aut putare , aut (ut verum fatear) potius fingere spiritum Confucii esse aëreum quid & chimæricum , non autem esse numen aut habere aliquid numinis , nec valet arguere à functionibus illis , quibus Sinenses bis in anno , vere & autumno colunt Magistrum suum , atque indè inferre divinitatem , aut aliquid numinis in Confucio vel defunctis :

aliter

aliter in Sinis ob similes functiones (ut infra ostendam) innumeri propè ex vivis Sinensibus numerarentur Dii: Quin immò omnes omnino Sinenses in sui natalis diei solemnitate Dii constituerentur.

Placet hīc ex occasione breviter referre quod nuperimè Patre Nostro Vice Provinciali Feliciano Pacheco præsente factum est die vigesimā sextā Maii hujus anni 1668. cum enim is Pater ad vertendas Sinico idiomate litteras quas à Serenissimo Lusitaniae Rege D. Alfonso VI. ad Sinicum Imperatorem *cam hī* defert ejus Legatus D. Emmanuel Saldanha à Mandarinis invitatus fuisset, ij qui ad litteras inspiciendas ad venerant, Mandarinī ante Hlolofericum scaculum quo erant inclusæ collocatâ mensâ, (seu ut oppugnator vocat, altari) accensis in illa candelis & odoribus, ter flexis poplitibus ac demisso novies in terram capite adorarunt, sive autem id factum sit in honorem regis à quo litterae mittuntur, sive in Sinici Imperatoris venerationem ad quem mittuntur, parum id refert; certum est neutrum illorum à Sinis ut numen cognosci, cum atque reges inter homines mortales, mortales ipsi degant, & tamen hic idem cultus, hæc eadēm veneratio tam Regibus ac Magistris viventibus, quam Confucio de mortib[us] à Sinis communiter exhibita, non illos, sed hunc scilicet statuere inter Deus potest?

Nec item valet arguere à vocabulo illo *ci*

quo nos utimur ad verum Sacrificium declarandum nam vocabulum *cí* in Sinis suam etiam latitudinem habet : & quamvis nos mutuati simus illud declarandi gratia nostrum Sacrificium ; tamen unā simul integrum librum edidimus ad explicandum verum illud Deo oblatum Sacrificium , ne forte putarent Sinenses per litteram *cí* nos intelligere sua sacrificia aut potius politicas istas oblationes. Scimus itaque priscos Sinas , ut ex libris *Lì k'y l. 3. fol. 18. & lib. 10. fol. 47.* constat , usos fuisse littera *cí* quando vellent honoratum hospitem conviviis excipere: Dicuntur enim ad adventum hospitum sacrificasse taurum , vina , &c. cum tamen non nisi ut homines , non autem ut numina aut aliquid numinis , eos recognoscerent , & quamvis in laudem honoremque hospitis , musicos instituerent , cantiones multas recitarent , & eum ad cœlum usque encomiis eveherent , non ideo hospitem Deum faciebant. Politicæ namque , & supra quam credi potest officiis urbanitatis ritibusque deditæ gentis mos est oblationibus istis viros benè meritos honoreare iisque ritibus signa lætitiae hospitibus exhibere.

Nec ego mirarer , si per eandem litteram *cí* Sinenses explicarent occisionem vituli saginati fieri jussam à Patre ad adventum prodigi filii & à Raguel ob hospitem simul , & generum Tobiam , cum præcepit Raguel occidi arietem & parari convivium. Et

à Tobia Patre ob lætitiam regredientis filii
cum uxore Sara, cum duas quoque pingues
vaccas, & quatuor arietes occidi fecit, & para-
rit epulas omnibus vicinis suis, cunctisque amicis:
littera quippe cī apud Sinas vim etiam ha-
bet significandi occisionem animalium in
signum politici honoris, aut cujusdam læ-
titiae specialis, propinandi item vinum ho-
noratis hospitibus, vel amicis, ut patet ex
lib. *Li Ky hiām yū* par. 10. fol. 47.

Tob.
c.8.

**Sexta demonstratio pro ritibus Confucianis
adversus narrationem & argu-
menta Navarretæ.**

Infirmatur 6. spectatis Sinarum ritibus
nimis probare videtur, atque adeò nihil
probare argumentum illud, quod ut pro-
bet veram rationem sacrificii habere ea quæ
fiunt in aula Confucii, vere & autumno,
à præfectis litteratis totam vim suam ponit
in functionibus illis supra allatis, & in iis
gratis ad similitudinem nostri Missæ Sacri-
ficii distinguit Sacrificantem à Ministris &
hos à Magistro cærimoniarum, assignat ca-
licum elevationes, consummationem Sa-
crificii, &c. nam quisquis hujus gentis ri-
tus probè novit, & sinica ritualia Seriò
legit, ac calleth mores, & usus communes
inter amicos, in multis profecto Sinarum
functionibus poterit facile distinguere &
assignare omnia illa quæ P. V. distinguit,
& assignat in functionibus Confucianis uti

tt ij

ex gr. cum Sinæ connubia contrahunt cum diem natalis *sermō gē* dictum celebrant; cum magnates honoratum hospitem ad convivium invitant, cum regulos, vel Imperatorem præfecti adeunt, offeruntque dona, cum regni comitia celebrantur; cum denique alia ejusmodi in toto regno aguntur vel à filiis erga parentes, vel mutuò inter amicos, in his omnibus potest quisque distinguere, seu ad libitum assignare Sacrificantem, Ministros assistentes Magistrum cærimoniarum, victimas, & harum selectionem, musicam, cantores, altaria, mensas, ceteos, odores, orationes, preces, oblationes, encomia, gratiarum actiones, tres denique partes Sacrificii, non sine flectamus genua, & levate neç sine multa elevatione calicis cum potionē vini, ac carnium comeditione, ergo pari modo omnes istæ functiones erunt in Sinis propria & vera Sacrificia.

Nec dicas si hæc fiant erga Confucium ut pote defunctorum, participare rationem Sacrificii quia ut supra probatum est, Sinæ non colunt Confucium ut Deum aut Idolum, sed ut regni Magistrum, & virum doctrinā ac virtute illustrem nullamque in eo agnoscunt divinitatem. Eodemmodo ac si medici in Europa ritibus quibusdam politicis ex ipsorum institutione, aut more regni colerent suum Hippocratem aut Galenūm defunctos & nobiles, virique ex propria regia statuas regum defunctorum,

Disparitas illa verbis genericis prolata, quam P. V. adducit numer. 35. ^a O:ro dixò, que al Rey de Francia, y Principes de la Sangre Reçl difuntos los siruen 9. dias los mesmos platos que quando eran vivos..... Rx. lo 2º. si cætera sint paria concedo, si cætera non sint paria nego: porrò cætera non esse paria colligi videtur ex iis quæ suprà scripsimus. I que no lo Sean parece se colige de lo escrito arriba, &c. Non videtur satisfacere non enim paritas debet esse in omnibus omnino cærimonii: sufficiens est, si paritas servatur in præcipuis functionib; ex quibus P. V. quoad cultum Confucianum deducit rationem sacrificii & quidem in Galliarum aulâ Regiâ adest Sacerdos seu Episcopus orationes recitans ac benedicens mensam plenam dapibus ex culina oblati, ubi illo ipso die multa animalia occisa sunt in hunc finem ut cultus Regi defuncto debitus exhibeatur. Fit deinde oblatio dapum Regi, tanquam si Rex vivus existeteret: intervenit item potio vini, aut carnium comedio ad prælibandum de more, antequam ea Regi offerantur: ac demum dapes dantur pauperibus ibi; hic verò eas partiuntur inter Praefectorum Ministros.

In hac Regibus Galliarum exhibitâ functione si cuique fas esset ad libitum de eâ.

^a Dixit alter hunc obtinere morem in Galliâ, ut Regi & Principibus Regiâ sanguinis defunctis per dies novem eadē offerantur ferula, quæ offerentur viuentibus.

decernere , ac partes distinguere , facilè pos-
set decernere , cui competit Sacerdotale
munus , cui munus Ministrorum , cui mu-
nus Magistri cærimoniarum : distinguerre
item functionem in tres partes , oblationem ,
elevationem & consummationem dapum
non sine flectamus genua & levare ephebo-
rum , ac dapiferorum , non sine musicis ins-
trumentis , cereis , odoribus , precibus , al-
taribus , ac mensis : & tamen totum hoc
non nisi politicum est , & nullo modo ra-
tionem habet Sacrificii nequidem speciem
remotissimam nunc rogo , si velimus hanc
totam functionem Sinis explicare aut ve-
limus potius ut Sinenses litterati eam
nobis litteris sinicis describerent , nonne
unicā cī litterā paucissimis aliis additis
nomen Regni , aut Regis Galliarum expri-
mentibus , eleganter , ac propriissimè totius
functionis sensum vel sententiam indica-
rent ? Putamus itaque , & non sine funda-
mento (ut ex dictis constat) Sinarum has-
ce cærimonias erga Confucium aut defunc-
tos assimilari propriissimè cærimoniis quæ
fiunt Regibus Galliarum defunctis , & nul-
lomodo esse verè ac propriè dicta sacrificia ,
non enim P. V. latet in quo constat vera &
propria ratio sacrificii , sive hoc vero , sive
putativè ficto numini offeratur .

Unum hīc notandum censui , quod ser-
vārunt semper in finis Patres Societatis , vi-
delicet (quia vitio temporis post invectam
idolorum sectam , politicis ritibus supersti-

tiosa quædam idololatræ miscuerunt) non solum superstitionis omnia Christianis suis interdicere non dubitarunt , sed ea etiam omnia , quæ superstitionis speciem præse- ferrent , aut superstitionem aliquo modo redolerent , sive fierent in aula Confucii , sive alibi : & iis civilia duntaxat , aut politica vel quæ ad politicum reducebantur cul- tum permiserant.

**Septima demonstratio pro ritibus Confucia-
nis adversus narrationem & ar-
gumenta Navarretæ.**

INfirmatur 7. ex ipsa origine Confuciani cultus , & quidem ex ipsamet origine quam contra nos P. V. affert n. 16. his verbis. Ab his initiis ortam esse Confucii ve- nerationem testatur historia cù kí xū cao. 47. fol. 28. Post Confucii mortem ejus discipu- li , & populi qui circa ejus sepulchrum de- gebant , familiæ omnino centum , ante ip- sius sepulchrum sine ullâ intermissione , sta- tutis temporibus summâ cum reverentiâ sa- crificabant ; atque ibi litterati de ejus doc- trinâ disserebant , agitabantque convi- via , & arcubus sagittas ad ejus sepul- chrum emittebant , quod in Chinâ sum- mæ observantiæ venerationisque signum est totum istud factitatum fuit per annos 200. usque ad Imperium familiæ hân. Tam vero Imperator Caō eum per locum cum transiret in quo sepultus olim Confucius

fuerat, tauros & vaccas ipsi in sacrificium obtulit. Inde Reges pariter ac Reguli, antequam Provinciarum regimen caperent, ibant ad istud sepulchrum, & post Confucium cultum, ac certioriem factum, ad sua munera revertebantur. Hactenùs prædicta historia.

L'origen de la veneracion deſte, maeftro, que eſta en la hiftoria çù ki xū cap.47. fol.28. y deſta manera, &c. muerto el Confucio ſus diſcipulos, y los pueblos commarcanos, que vivian cerca de ſu ſepulchro (que todos eran 100: familias) todos eſtos ſin intermiſſion algunia ante el ſepulchro del Confucio offrecian à ſus tiempos con reverencia ſacrificios ; y alli los letrados diſputaban ſus doctrinas haziendo combites, y con arcos diſparavan flechas al ſepulcro (en China es Señal de reſpecto y veneracion) todo eſto ſe continuò por 200. años hasta la caſa han. Entonces el Emperador cão paſſando por eſte ſepulcro le offrecio toros y vaccas en ſacrificio. Despues asi Reyes, como Régulos antes de tamar la poſſeſſion de ſus goviernos iban à eſte ſepulcro, y honrando al Confucio, y certiori facto ſe bolvian à ſus oſſicios. Hasta aqui la hiftoria.

Ex hâc hiftoriâ infertur primò cultum hunc quem modò in aula Confucii litterati deferunt Magistro ſuo, eumdem eſte quoad ſubſtantialia, ac ille fuit qui deſerrebatur Confucii ſepulchro à diſcipulis. Subſtantialia cultus Confuciani iis verbis P. V. ſus diſcipulos, &c. ante el ſepulchro del Confucio offrecian à ſus tiempos con reverencia ſacrificios

trificios y alli los letrados disputaban sus doctrinas haciendo combites) satis declarantur quod aliquam obscuritatem legenti afferre posset, tantum videtur verbum illud sacrificios quod P. V. vult habere semper veram & propriam rationem sacrificii : nos autem probavimus non semper significare proprium sacrificium , & respectu Confucii , aut defunctorum habere tantum vim politicae oblationis munetum.

At enim hodie litterati qui se profitentur discipulos Confucii , politicas istas oblationes ac dona reverenter offerunt ante Confucii statuam , vel tabellam quæ substituitur loco cadaveris aut sepulchri , ut praxis docet (nam quando domi præsens est cadaver , aliquando ad menses , & per annum integrum , aut nulla appareat tabella aut si appareat , non huic sed defuncto exhibent reverentiam , &c. de qua etiam substitutione tabellæ fusiis agitur in expositione libri *chush yûm*) & quidem suis temporibus bis scilicet in anno , autumno & verno tempore oblationes istæ fiunt : autumno , quia (ut ex Sinicis libris constat) tunc arborum decidunt folia , quo modo renovatur mortis patentum aut Magistri memoria . Verno quia arbores tunc foliis vestiuntur ac florent , quo modo florentis vitæ parentum aut Magistri memoria renovatur : nec defunt convivia hodieque nam vel oblatâ dona inter se deinde patiuntur & domi comedunt : vel ex iis ante mortuorum se-

pulchra convivia instituunt nec litterariae desunt in aula Confucii functiones , ut ipsamet P. V. fateatur num. 7. iis verbis : est quædam aula , quam vocant *mǐm lùn tām*, hoc est , aula seu gymnasium , in eâ explicatur ordo successionis , qui est apud Sinas quintuplex ; Magistri seu præceptores sunt ij , qui dicuntur *Hiō quōn* Jam quidem hæc aula ad eum dumtaxat usum infervit ut in eam litterati à civitatis sive oppidi Mandarino convocati conveniant ad explicandos quosdam suorum librorum textus. *Háy una sala llamada mǐm lùn tām , esto es , aula ó gimnasio en el qual se explica y trata de los cinco ordenes de sucesion que pone el China : cuyos Maestros y preceptores son los nombrados Hiō-quōn, &c. Agora dicha aula solo sirve paraque los letrados llamados por el Mandarin de la ciudad , ó villa se junten alli à explicar algunos lugares do sus libros.)* Ergo cultus hodiernus erga Confucium manet immutatus quoad substantialia , & idem nunc est litteratorum ante tabellam , qui fuit discipulorum ante sepulchrum.

Infertur 2. orationes & preces illas quas P. V. num. 12. 13. 14. & 15. recitari narrat à Magistro cærimoniarum ac reliquas actiones illas , feligendi scilicet porcum vino calido super auriculas effuso , offerendique pilos & sanguinem ejusdem porci , non pertinere ad primam institutionem , uti pertinent oblationes munerum , sive fiant à regibus vel regulis sive à discipulis erga Ma-

gistrum defunctum , sive à populo erga defunctos suos , quamvis illæ etiam politicè nunc fiant.

Infertur 3. & quidem ex primâ institutio-
ne cultus delati Confucio tanquam Ma-
gistro & ex perseverantiâ ejusdem cultus
eodem modo accepti , incipiendo à morte
Confucii usque ad hæc nostrâ tempora Si-
nenses non cognovisse nec unquam putasse
aut numen aliquod , atque adeò oblationes in
ejus aulâ fieri solitas nullo modo partici-
pare rationem veri sacrificii , uti illam nec
participant oblationes munerum quæ fiunt
ante sepulchra defunctorum nam si imme-
diatè post mortem Confucii sacrificia ista
seu oblationes quæ modò fiunt , fieri sunt
cœptœ , jam populi illi & discipuli hono-
rantes recens mortuum illustrem pietate ac
doctrina virum ac si esset vivus , non po-
terant ignorare illum esse hominem Ma-
gistrum suum , non autem numen ali-
quod , aut idolum præcipuè cum non in-
ficerit Sinenses error ille , quo putarent
animas defunctorum in numen aliquod
transmutari . Quod autem non sint ve-
nerati , Confucium tanquam idolum , vel ex
eo deduci potest , quod P. V. ex nostris li-
bris Sinicis de origine idolorum affert ac
laudat num. 2. ac 3. his verbis . Non alia fuit
idolorum origo , nisi quod mortuos digni-
tate vel armis illustres , iij qui erant su-
perstites , præ dolore ac desiderio pingi
vu ij

curaverunt, eorumque efformari imagines ad memoriam tantorum vivorum conservandam: deinde lapsu temporis alii ipsis thus atque incensum obtulere alii etiam aliquid petiere, alii adoravere, in ipsorum honorem res aliquas flammis tradidere. Atque ita demum factum est, ut paulatim idola evaserint. *El origen de los idolos no fue otra cosa, sino que difuntos los hombres insiguen en dignidad, armas, &c. llevados los vivos de demasiado afecto pintaron sus imagines, para conservar su memoria: despues de tiempo unos les ofrecian incienço, otros les pedian, otros quemando alguna cosa los adoravan, y assi poco à poco passaron à ser idolos.*

Notet P. V. despues de tiempo lapsu temporis & illa, poco à poco paulatim sed Confucio non post tempus & annos neque paulatim cœptæ sunt fieri oblationes, genuflexiones, &c. à suis discipulis, sed statim post ipsius mortem, quando non ignorabant eum esse Magistrum suum paulò ante mortuum, & quæ viro tam de ipsis & populo benè merito cærimoniae, ac cultus post mortem competerent (juxta regni ritus circa defunctos) ergo discipuli suis genuflexionibus, cereis, odoribus ac oblationibus munerum non exhibebant Confucio defuncto cultum idololatricum, sed tanquam Magistro totius Regni cultum politum, uti Sinæ deferre assolent. Cœteris defunctis juxta statum ac conditionem cuiusque, cum majori vel minori apparatu,

Ex aliâ parte P. V. num. 16. ait: totum istud factitatum fuit per annos 200. usque ad Imperium familiæ Hán: tūm verò Imperator Caō cùm per locum eum transiret, in quo sepultus olim Confucius fuerat, tauros & vaccas ipsi in sacrificium obtulit..... Exinde cæteri vulgo & quasi ex præscripto, eum Confucii tumulum coluere, atque eodem modo Præfecti & litterati. Todo esto se continuò por 200. años hasta la casa Hán: entonces el Emperador kaō passando por esse sepulcro le ofrecio toros y vaccas en sacrificio..... despues acá regular y ordinariamente todos los demás, honrando el sepulchro deste hombre; y los prefectos y letrados de la misma manera ergo ipsamet P. V. fatente idem cultus quoad substantia à morte Confucii usque ad hæc nostra tempora immutatus perseveravit, & quidem non cultus idololatricus, sed politicus: nam semper mansit in memoria Sinensium Confucii meritum doctrinæ, & virtutis in bonum & emolumentum Sinensis reipublicæ, quibus abstringebantur Reges præcipue, ac litterati, & præfecti debitis tanto viro honoribus in signum grati animi semper deferendis. Et hoc ipsum colligimus ex verbis P. V. num. 17. ex historia tamim hoc tièn depromptis; Imperator Chin hóa, qui post Tieñ xún regnavit, anno regni sui 26. lunâ 2^a. jussit ut quisquis equo vectus ante Confucii Januas transiret, desiliret ex equo, & pedes incederet. Imperator cbish tūm potentibus Ma-

gistratibus ut Confucii elogia & cultum augere atque amplificare vellet ; Confucium , inquit , summopere venerati sunt Imperatores omnes : virtutes ejus ac merita non facile est sermone complecti , neque nos unquam laudes satis eo dignas dicendo explicare poterimus. Quare nihil necesse est jam quidquam addere. El Emperador ch'ih'm Hod , que fue despues de T'iēn xún , el año 26. de su corona , ordenó en la 2. luna que todos quantos andan à cavallo , al passar por ante las puertas del Confucio se apeen , y passem à pié. Al Emperador ch'ih'm t'üm pedieron los Magistrados aumentasse los elogios y veneracion del Confucio , y respondio : el Confucio , há sido mui venerado de todos los Emperadores , sus virtudes y meritos es difficultoso explicarlos ; y assi aunque digamos y bablemos mucho , no basta para ponderar sus virtudes ; y assi no es necessario añadir más. Addimus & nos in confirmationem eorum quæ P. V. modò adduxit , sententiam aliam ex fini lì tā c'ivēn Lib. 3. fol. 19. depromptam , ubi dicitur , quod Reges offerri jusserrint sacrificia seu politicas oblationes ac munera Magistro Confucio ut ita gratis ei essent ob virtutem , gratique ob merita doctrina sine intermissione. Sunt & in Europa Principium statuæ , ante quas nemo audeat equitare ; sunt & proavorum sumosæ imagines quibus posteri , si ante illas transeant , civilem exhibent reverentiam ; sunt & alibi aliæ statuæ , & imagines quibus nullam Christiano homini licet reverentiam exhib-

bere ut exempli gratia, Jovis & Veneris, &c. Peto quare his non liceat , cum & hi quoque , ut illi ex hominum fuerint genere procreati & cultus exterior idem prorsus sit ? quæ disparitas ibi assignabitur , & hic in Sinis apte poterit applicari Confuciano cultui respectu cultus idolorum , præsertim cum ex dictis suprà constet , honores & cærimonias erga Confucium tanquam regnū Magistrum (quoad substantialia) nunquam fuisse interrupta , eademque semper in hominum memoria , & praxi extitisse. Et quidem ante natum Confucium , quisquis in libris Sinicis versatus fuerit in more fuisse inveniet honorarias hasce oblationes (quas P. V. sacrificia propriè dicta esse vult) erga quoscunque defunctos , qui mos hodieque perseverat ; cum hoc tamen discrimine ut oblatio (carnium præcipue) fiat semper respectivè tum ad merita & dignitatem defuncti tum etiam ad dignitatem personæ offerentis : sic , ut quo major est hujus dignitas , & quo merita ac dignitas defuncti , majora fuerunt , eò honoratiora munera defuncto offerantur.

Non dubitamus Sinenses coluisse religiosè cœlum seu cœli supremum Imperatorem propriis ac veris sacrificiis ut patebit serio legenti quæ dicimus & citamus in expositione libri *chuñ yûm* verum non multum innitendum litteræ چی vel سی quæ communis est & ea tum propria sacrificia quandoque tum oblationes politice vivis aut de-

functis factu significantur, nam & aliis quanta doque litteris explicant libri vera sacrificia. In lib. yē kīm littera biām cum dicitur kiūn cù y biām yū xám tī lie mīo : Reges ad sacrificandum supremo Imperatori erexerunt templa.

In libro xū kīm littera lui cùm xiēn incitatus Imperatorem yāo dicitur lui yū xám tī sacrificare solemniter prius supremo Imperatori, deinde ritibus inferioris generis per binas litteras iñ & vám explicatis, sacrificasse aliis spiritibus inferioribus. De Rege vù yám item dicitur ibidem lui yū xám tī sacrificasse supremo Imperatori, & ex cronicis constat eumdem vù yám lignis ac igne usum fuisse ad sacrificandum supremo Imperatori quod sacrificium per litteram c'bāi explicatur, cum dicitur c'hāi yū xám tī.

In libro item xū kīm cum agitur de improbo Imperatore cheū dicitur quod à cœlo destitutus ac punitus fuerit, eò quod non obtulerit vieti mas supremo Imperatori, litterā aliā utuntur.

Hinc collige oblationes munerum, auē animalium, vini, carnium, odorum, &c. factas Confucio explicari quidem littera q̄ vel sū, sed non ideò participare rationem veri sacrificii, quamvis enim aliquando res quæ offeruntur sint materialiter eadem ac illæ quæ in vero sacrificio, tamen distinguendus modus quo, & finis ob quem, & terminus cui offeruntur. Et tunc clarè constabit, an illa oblatione sit proprium sacrificium, an sit mera oblatione, vel sit cultus religiosus aut superstitionis aut dñenique cultus merè politicus & civilis.

Ritus

Ritus erga defunctos ideo etiam quendam
que adhiberi, ut filii non obliviaantur eorum
a quibus nati sunt constat ex libro 8.
foliis 50 & ex libro 9. foliis ibidem. Item sagi-
ficant parentibus filii, ut ita in memoriam
revocent præterita tempora jam longè re-
mota in quibus parentes vivebant ex libro 8.
item sacrificare, est id quod filii in memori-
marium revocant educationis beneficium, ut
sea perpetuam filialem erga parentes obser-
viam. Et hoc libro 8. folio 62a de his suis agi-
tavit in expositione libri de obsequiis.

Apud Sinas in ritu munerum integritas
rei oblatæ (animadictum præcipue) tedit in
honorem recipientis munus. Sic integræ
animalia familiæ offerre est signum majoris
honoris, ac reverentie delatæ amicæ, quam
si his in frustâ concisa animalia, vel non int-
tegra offerantur. Hinc est, quod præfeci, &
magnates, &c. regali sibi mortuò vel hospit-
ti quem in honore habent, dant in munus
ordinariè loquendo integros boves, petcos,
zapas, &c. Similiter quando horum ali-
quis vitâ surigitur, cum post mortem eo-
dem modo honorant ac honorarunt, cum
esset in vivis, &c. celebraret diem festivum
natalis sui: quapropter præter animalia, vi-
ta etiam, odores, candelas, argentum, alia-
que dona mittunt in domum defuncti ami-
ci, aut præceptoris, quibus consanguinei
ipius defuncti in honorem, & pompam ri-
tus funebris utantur quæ non sunt parvo
levamini parentibus defuncti ob magnas

expensas; quae ordinatio hunc apud Sinenes in funeralibus patris ac matri datur funeris.

Quid mirum igitur, si totius Regni Magistri defuncti praefecti, ac litterati Sinenes his in anno (ut sit cum reliquis defunctis) honorifice in ejus aula, & cum solenniori aliquo rito vel apparatu ejusmodi dona offertant, cum in dies fruantur Magistri sui doctrinae, ob quam illis gradus at dignitates & eorum familiis ac posteritate non modicorum, sed & magnus honestus accedat?

Aliud quoque discitum erga defunctos, ut ante naturam Confucius apud priscos resisse ex libris colligitur uscilect si magnus aliquis vir, qui simul fuerit Imperator, aut insigni dignitate praeditus, & in virtute moralis floruerit, Namavetit populum, probegas institueris, aliaque ad bene beatae que vivendam documenta posteritati reliquerit, & in his virtutibus ad mortem usque constanter perseveraverit (quia hujus spirituum adiutorium sedem beatorum pertabat concordare, ac posse ibidem apud vivens cœlum, seu cœli b. Imperatorem in-

a. Vide xii kim lib. i. fol. 16. & fol. 22. & lib. 3. fol. 39. item librum xii kim cum agit de vénâ vām, & de viro y iñi dñlo. item Mencium lib. 3. fol. 6. & in interpretem chiam Colam ibidem.

b. Vide xii kim lib. 4. fol. 31. & lib. 5. fol. 3. & interpretem chiam Colam ibidem item xii kim lib. 3. fol. 26. & fol. 29. & lib. 4. fol. 34. & interpretem chiam Colam & alios ibidem.

cedere pro populo suo, quem cum in ter-
ris hominum hospicio degenerat, tam arden-
titer amaverat (ac probè inflicuerat) ab hoc,
& alio a nullo petere solebant prisci, ut
intercedere dignaretur pro populo apud su-
pernum coeli Imperatorum.

Hujus modi furet yāo, & kāp, yū, yēn
yām, t'ām, bē, yām, atque yā, t'ām, pām;
que alii illustres viri insigniter de populo
meriti, & talis virtutibus praediti, qui
multis angel Confucium apostol exsicerunt.

(De quibus fusius agitur in expositione li-
bri chām yām;) ab aliis autem defunctis
quibuscumque nihil omnino patetane pris-
ci. Sed non hodie Sines p̄ficiunt, ordinariē
loquendo & quidquid dixerit unius, aut
alius in suis manuscriptis, vana reliqui, omni-
mos moderni & antiqui P.P. nobiscum sen-
tient.) dixi antea loquenda quia post pr̄-
metas iudeolatrices Siles ipsas, & post
fabulas Sesteriorum, exinde forse & rudi-
plicē, qui operari Prisci illarū. Sinē erga
alios defunctorū quocumque, sive illi apud
ap̄p̄p̄lūm bene audivissent, sive non eos
intendunt rite epiodes oblationum, que
vel yākharis significantur a genitioflexione, &
adotem & tēbēxnebānq & tēbē majori nom-
pā, & appārāu, quod majora essent merita,
aut dignitas defunctorū, aut offerentis mugera
ut ex lib. chām yām constat.

Ob hanc questionem & respecta-
bilem est in illos qui, subtiliter agere
conuidentur q̄dā, sed in illis & feliciter.

164. De cultu Sinensium.

tis hujus temporis idololatrieis Societatis, quae
missent civilia idololatricis, aut vanis: &
missaper, ut omnis vel umbra superstitionis
cultus, aut variæ observationis à nostra
Christianitate Sinenſi quam remotissime
amoyeretur, Parres Societatis in Sinis anti-
qui, & moderni NUNQUEAM PERMISERUNT
Christianis, ut aliquid petorent vel à Con-
fucio, vel ab aliis defunctoris: neque ut an-
te horum tabellas, aut sepulchra quidquam
superstitiosum agerent in cultu Confucii,
aut defunctorum.

Quod autem membra offerant, sive ani-
malium, sive vini, sive fructuum, sive can-
delariorum, & ciborum, sive genitifera ante
tabellas Confucii, vel ante sepulchra,
aut tabellas defunctorum, sive musicam ins-
tituant, tam quia haec omnia in Sinis ante-
re politica sunt, & vivis parentibus, Ma-
gistris, & Praefectis bene Inbris passim
hunc honoris, & reverentiae gratia, cum
equia (cum talia sint) quantvis prohiberetur
à nostris, non ideo famem soline vorant
ea facere Christiani, quis inurbani, agrestes,
avarisque ab omnibus reputantur, non
judicarunt PP. Ne illis glico interdicenda
præseverint eam jam toties de his consue-
xint Romanos Theologos re probè expen-
sa, rituque civili gentis probbo: & non se-
mel exanimato.

Ob id monum PP. Societas, si forte
urbis praefectus, aut cancellarii His quon di-
git essent Christiani hos semper monuerunt,

ut iataula Confucii et rancum fieri per-
mittentur eis, solum juxta regio ritus ad
cultum in piers aurum spectare, aut ad illum
redusi possent aderque ab illâ cærimoniam (si
alicubi in usu esset) scilicet meliorem
porcum vino, serpe, auriculas effuso, aut
tervandi pilos, & sanguinem eaque offerendi
sepeliantique & multo magis si mactandum
offeret aliquid animal ante mensam Confucii
(potius enim, ut supra notavi mactatur fo-
ris in artio, & non in prefectio, aut litteraris,
sed ab homine qui mactandi agem calleat,
& autem fundato novit, ut in munus mun-
de iaceat anima a prefecto offeratur), omni-
ne abdente res. Hoc quidem alioque in hoc
generis singulariter locorum, & perlongatum &
temporum ritus, quia caput, partibus
hunc tolerari non posse, aliando de-
bet, nescie, est, ut Theologi spectatis
scenibus, circumstantiis prudenter iudicata-
re, ne mutuere ibidem modum, ut si mactum
decoquas aliquis vidimus, aut audiui-
mus aliquando prefatum quendam Christi-
tianum, nec cancellarium manus obseruat
in apula Confucii (ipso Christiano)
in hoc, sed in oratione, ut virtus eius
ad ipsam. Iuxta definitionem Sacra Congregatiois
Romanae ad instantiam Patris Francisci Idamus
Baptismus mentis prolausum, illius, hinc, sum
formulis certa ex quoddam Patre, Franciscus Branci
cati manus, ipso depropria, exclusis sacrificiis
ad altari vere propriis dicto sacra, que redolent
faneam calrum ciborum, non possunt ad illum ten-
dunt, portante possunt utriuslibet vires, tamen

tus gubernante) fieri non prohibuisse, aut audivimus Christianum quendam a Patribus Societatis Baptistarum erga siccus defunctos, tunc quendam superstitionis exercuisse, & ex eo, quod audivit, aut vidit inservit conetur hanc illationem videlicet; ergo PP. Societas in Sinis superstitione permiscent suis Christianis. Ad hanc illationis responsionem juvat hic adducere unum ex duodecim punctis que quondam proposuit R. P. F. Iohann. Bapt. de Morales: & ipsam responsionem Patris Alphonse Vagnonii ad punctum 12. Quod si Patres Societatis Christianos suos confratres audiunt, eosque absolvunt negare non possunt se ea que diximus omnia permittere, non quidem probando tamquam bona, sed condonando talibus minora mala, ad mala easq; majora vitanda, ut septem sit in rebus publicis Christianis; ita ut dicere possint se ad durissimum cordis ea ipsius permittere. Nam ista quidem valere possent ex hypothesi quod Patres Societatis absolucionis beneficium Christianis suis non darent; sed eo ipso quo eos absolvant, intelliguntur ea omnia vel probare ut bona, vel saltem ut indifferentia concedere. Que si los Padres sunt verba Patris de Morales, Sacri Ordinis divi Dominici ad Patres Societas confessan, & absolvieren a sus Christianos, no podran decir, que no les permiten todo lo dicho: no dandolo por bueno, sino permitiendoles un mal menor, para evitar otro mal mayor, como se

baxe en las republiques Christianas : de modo que se les puede decir , que ad duritatem cordis eorum se les permiten , & porque todo esto pudiera passar en caso que los padres no los absolviesen : pero absolviendo les , y de aprueban que es bueno , o por los medios . indifference lo que hacen por que alias no te absolucionem . Respondeo . (aie , Ratione Ragnellius) (mais se pone neste capitulo casus particulares , sed tanquam quomodo absolvamus Christianos in dictis casibus .) siens ex accidito immunitate vel plena peccata post confessionem & absolutionem non posset inferri confessarium eadem permisisse , sed sancion illum hontinent ut fragiliter recidisse . Eodem modo si post confessionem Etiam inventauerit committere eadet confessio , non debet inferri , nisi permisum fuisse a confessario , sed ut fragiles recidisse in eadem & quibus futura in confessione absolvei ob contritionem & amissionis propositum . Dein ex dictis videtur posse quid permitte possit & quid negari : à quibus absolvit & à quibus non absolvit debet aut secundum cuiusque particulariem : que mala minoria permitteantur , ut majora evanentur ; nem tamen ad duritatem cordis , sed quod probations non sufficiunt ad absolutionem sine aliis . Verum casus sunt multi & dicti casus ex circumstantiis mutentur ; speciatim ad prudentiam confessarii iudicare in sacro tribunal , quid solvendum ligandum , & relinquendum sic ligatum . Quod maxime necessarium est in recenser erectis Christianis , & quia saepe accidentia casus , de quibus nihil tractent Theologi . Parres Societatis per Deliberationem sciunt resolvere opera litterarum , scienias & exp-

riem. Ex supradictis planum & clarum est omnis
bus, qui recte oculo inspicere & sincerā intentionē
& bilance ponderare velint, modam procedendū
Patrum non esse connotatissimā & dissimulaciones
dannosas; sed charitatem & prudenciam profi-
cūam. Ita Pater Vagnonius. Respondeamus
nūc ad argumentum illud quo P. V. nū. 18.
probare titulū Confūdū esse idolum eum
ait: Eo anno, quo Japones in Provinciam
Fukiensem irruperunt, qui annus est ab hinc
centesimus vicesimus quartus, aut 125. Lit-
teratus quidam oppidi Lin, oriundus ex
civitate Amoy, sectam uacanū instituit ē tri-
bus, quae in hoc imperio præcipue vigent,
scilicet Litteratorum, fo, &c. Iuo. seu Tema-
plum etiam extruxit, cui nomen fecit,
Sancti Iohannes, templum trium Legiōrum
seu trium legum. Super altarii tres funs sta-
tuæ, quibus una atque eadem veneratio,
unus cultus à Sectariis pariter adhibetur.
Visantur eis modi templū in his locis, in
forchis, in foramine, in canthum, atque aliis
pluribus in locis, ut mali retulit abe-fuchi
ille, de quo jam dixi. Eam Sectam qui
sunt amplexi magnam modestiæ speciem
præ se ferunt, & manibus ante pectus
compositis solent incadere. Illud porro no-
runt Imperatores, quorum sine venia ac
facultate neque sectam ullam exurgete, ne-
que templū ullum erigit posse dicunt,
mihique & aliis sepe confirmarunt Christi-
tiani litterati. Notunt Praefecti, Magistratus
& Mandari, norunt atque assentiuntur; &
cum

cum litterati sint omnes , facto ipso & consensu approbant reponi Confucium inter idola non secus ac foē , & lāo cù , seu lāo kiun . El año , que vino el Japon à Fō kién que hā yà 124. ó 125. años , un letrado de alcunha lín natural de la Ciudad de hím hoā instituyó una Secta de las tres principales de este Imperio , conveniene a saber , de la delos letrados , foē , y lāo cù , à quien levantó templo con nombre de San kiáo tām , hoc est ; templo de los tres legisladores , y tres leyes . En su altar estan las tres estatuas , donde con un mismo culto una pariser son adorados y venerados en hím hoā , fō chēū , fō nim , xāñ tuñ , y en otras muchas partes (como me dixo chō si chē yà citado) hay templos de stos , sus Sectarios andam multompuestos con las manos sobre el pecho . Esto saben los Emperadores , sin cuya licencia , o permission no se consiente Secta , ni levantar templos (como dicen , y à mi , y à otros lo han dicho Christianos letrados) los prefectos y Magistrados lo saben , y consienten esto y siendo todos letrados , facto ipso & consensu au- pruevan ser idole como los dos foē , y lāo cù , o lāo kiün .

Putabam hic P. V. ad infirmandam politicam institutionem cultus Confuciani adducere voluisse antiquiorem aliquam mixtionem sectarum harum & quæ universaliter fuerit accepta à Regibus vel litteratis : sed directè ad argumentum.

Primo illud fundatur in falsa suppositione negamus enim illam quam P. V. sup-

y y

ponit , scientiam & permissionem Regis ac Magistratum. Cùm enim tam vastum' sit Sinicum Imperium , & plebs valdè ad novitates proclivis , multa in hoc genere impunè hunc non solum nesciente Imperatore , sed etiam manifestè contra ejus Imperatorias leges & statuta : dum interim Magistratus locales vel ipsimet etiam ignorant , vel si sciunt , ex alterutro capite non curant , aut enim (cum sint ipsi in omnem lucri occasionem intenti) non injiciunt cupidos oculos in id , unde nihil sperent , aut (si quæstum inde etiam facere possint) proficuam sibi rem non aversantur ; sicuti factum est nobis ante exilium adhuc in curia Congregatis cum severo contra Bonzios edito per supplicem libellum summi duarum Provinciarum quam- tum , & quam si prætoris ab Imperatore impetrato , ipsi Bonzii pecuniam supremis curiæ tribunalibus oblatam tanquam scutum objecerunt , qua & omnem Regii editi vim facillimè retundere , & se ipsos in antiqua pace ac tranquillitate ab omni molestia immunes conservare potuerunt.

Secundò cùm P. V. adducat mixtionem illam quam bis mille ferè annis post mortem Confucii factam esse restatur. Hæ yá 124. o. 125. ános. Et insuper non modò non acceptatam à litteratis ; sed quæ horum impulsu jam anteà cùm cœperat serpere (fectorii enim semper affectarunt ritus suos cùm

ritibus litteratorum miscere, ut majorem obtinerent apud populum autoritatem) per decretum positivum Imperatoris chím t'ùm fuerit exticta, videtur mixtio haec nullam habere vim ad infirmandam politican institutionem. Decretum adducit P.V. l. am. 17. In libro Tá-mim hoéi tièn habetur decretum Imperatoris Chím t'ùm, qui ante annos ducentos imperabat. Decreti verba sunt. Imperator Chím t'ùm anno regni sui tertio prohibuit ne quis è suis subditis deinceps audeat sacrificare Confucio in templis idolorum foë & lão-cù. En el Tá-mim hoéi tièn hay un decreto del Emperador chím t'ùm, que hac 200. años, que imperó, que dice así. El Emperador chím t'ùm año 3º. de su imperio prohibió en todo el imperio, que ninguno en adelante se atreva a sacrificar al Confucio en los templos de los ídolos Foë, y lão, cù.

Ex quo decreto nec colligi potest cum fundamento multò ante hoc decretum in usu fuisse communis litteratorum sacrificare Confucio in templis idolorum cum nec ex chronicis constet, nec si ita esset P. V. reliquisset auctoritate illa uti contrarios nos: quin immò contrarium constat ex libris iū xx; & interpretibus, qui sectas Foë, & lão cù inter haereticas, & contrarias sectas imperatorum, & Doctrinas Confucii numerant, & ex lán yā part. i. fol. 12, p. 2. f. 2. & interprete chash Colao in hunc docum. Unde cum fundamento potius colliguntur temporis hujus Imperatoris chím t'ùm, aut paulo

ante intentasse sectarios alicubi mixtio-
nem rituum cum secta litteratorum , quam
semper affectarunt , ut aliquid illis accede-
ret authoritatis , sed statim per decretum
Imperatoris pedem retraxisse , quod ta-
men post mortem Imperatoris iterum in-
tentarunt , & alicubi pullulavit mixtio ,
non idè acceptata est à secta litteratorum ,
quæ integra manet hodieque , & suos in
aula Confucii (ut antea semper) ritus agit ,
sed à paucis Sectariis in aliquibus locis , &
quidem paucis mixtio facta est ; ex quo non
sequitur Confucium in Sinis reputari ido-
lum , sed tantum sequitur ab aliquibus
Sectariis Magistrum coli positum in me-
dio duorum idolorum , qui cultus nun-
quam permisus fuit à Patribus Societatis ,
nec unquam audivimus , Sectarios hocce
volentes in suâ sectâ manere accepisse bap-
tismum .

Nec videtur sufficere ad constituendum
Confucium idolum in républica Sinensi , id
scilicet quod pauci aliqui , & hi Sectarii
existimat à turbâ litteratorum , colunt præ-
ceptorem Confucium constitutum quoad lo-
cum in medio duorum idolorum ; alioquin
quia pauci Christiani improbi ex. gr. qui
præcepta legis nolentes servare imaginem
Christi Domini inter idola colerent , hoc
sufficiens esset ad constituendum Christum
Dominum in tota Christianitate nostrâ ido-
lum : sed solum sequeretur , quod apud hos
paucos improbos coleretur ut idolum , nea-

autem quod horum peccatorum error posset inficere totam Christianitatem , & cultum debitum imagini Salvatoris .

Nec item sufficere videtur ad constitendum Confucium idolum in Sinis permissio illa Imperatoris , aut præfectorum non impedientium erectionem alicujus templi , quod à sectariis contra decretum positivum alterius Imperatoris intentatum fuit , ac tandem perfectum : aliter cum majori ratione possemus dicere , templo illa , quæ juxta morem gentis hujus eriguntur præfectis illis vivis , qui de populo sunt bene meriti , & in signum grati animi eriguntur passim à populo , vim haberent constituendi eos adhuc vivos inter idola & numina ut accidit in urbe *cancébū* cum prorex amicus noster T'um-lao yē ex illâ urbe dñeossit .

Dixi cum majoritate quia non solum Imperatores permitunt talia templo , & alii præfecti laudant , sed mos ipse patriæ favet , & nullum decretum positivum Imperatorum contradicit . Nec valet hic multum testimonium illud Christiani chō fī chī , quem citat P. V. qui dixit , *ex otras muchas partes hay templos destos* , forte aliquo bono fine dixerit ; sed re verâ pauca sunt templo ista in Sinis : & multò pauciora esse reputandum est , si illa , quæ P.V. numerat , comparentur cum innumeris Confucianis aulis tot civitatum , urbiumque tam vasti Regni , ubi nullo modo facta est hæc

mixtio, & solum spectanda visitur tabella Confucii nuda. *cbō fī cbō* enim non tot Provincias, & urbes Sinarum adiit, quot prædecessores nostri Patres Societatis qui hanc rem seriò secum examinarunt, & suismet oculis vel inspexerunt vel per litteras ab aliis Patribus qui in diversis Provinciis degabant, acceperunt.

Motivum illud, quod P. V. aliqui Christiani indicarunt cum dixerunt: Imperator cum vellet honorare Confucium, vetuit ne ipsi sacrificia fierent in prædictis templis; quia plebs quæ idolis sacrificat, parùm omnino curat cærimonias ac ritus, neque satis pretiosa munera solet offerre. *El Emperador queriendo honrar al Confucio mandó que no se le sacrificie en dichos templos. Por que la plebe, que sacrifica a los idalos, no cuida mucho de ceremonias ni ofrece cosa de momento; ex sua ipsorum mente confitum videtur: proprium enim motivum Imperatoris cum suo fundamento jam modo suprà indicavimus. Sed si adhuc P. V. contendere velit motivum prohibitionis fuisse, porque la plebe que sacrifica a los idalos, no cuida mucho de ceremonias ni ofrece cosa de momento: dico hoc ipsum motivum indicare quod non quidem litterati; sed rudis, & minuta plebs sectatrix idolorum fōē & làd qù veneretur in horum medio Confucium sine cæmoniis, & debitis muneribus, quod non favet P. V. sed nobis, cùm quæstio hic nostra sit de litteratis, deque ius quæ sunt in aula Con-*

fucii , non autem de eo quod faciant plebs & sectarii in suis idolorum templis ; hi enim , uti in tot aliis rebus perniciose agunt ita & statuam Confucii temerè possunt in sua templa introducere , & forte paulatim vel ipsam nostram salvatoris imaginem sacram inter idola sua collocare non pertimescent .

Si autem P. V. iterum instet , velitque litteratos etiam accedere ad hæc sectariorum templa , ibique Magistrum suum unum cum idolis venerari : adeoque velit respectu litteratorum vim habere verba illa citata : *donde con un mismo culto una pariter son adoradas y veneradas las tres estatuas* , peto an P. V. loquatur de paucis quibusdam litteratis , qui forte & ipsi sunt de sectariis (non enim dubito , quin in tam numerosa litteratorum turbâ sint , qui sectentur sectas idolorum , vel eis patrocinentur .) jam videt P. V. quod hi particulares (præterquam quod sunt & ipsi sectarii de quibus non agimus) cum pauci sint , ac degeneres non possint constitutere aut denominare sectam litteratorum , de quâ quæstio nostra instituitur .

Si tandem (ne argumentum extra statum quæstionis vagetur) urgeat adhuc velitque verba illa intelligi absolutè de litteratis , seu de majori parte , atque ad eò de ipsâ litteratorum Secta : tunc difficulter conciliari poterunt verba ista citata cum aliis verbis P. V. num. 23. ubi ait : Non quæro , an sit sacrificulus aut ministellus ex

duabus illis sectis, quæ prorsus à litteratorum sectâ diversæ sunt, scilicet fē, & laò-sù illud si voluit Pater Martinius . . . verè dixit. Constat enim litteratos proprias duarum sectarum cærimonias suis non admiscere. No pregunto si es sacrificulus, o ministellus de las dos sectas distintas de la de los letrados, esto es, de la del foē y laò çù. Si esto quizo dezir el P. Martino dicez verdad: porque los letrados no mezclan con sus ceremonias las de las dos Sectas: si litterati non miscent suas cærimonias & cultus cum cærimoniis & cultu duarum sectarum foē & laò çù quomodo verum sit, quod litterati colant ac venerentur tres illas statuas Confucii, foē & laò çù, unà pariter & eodem prorsus cultu, seu iisdem ceremoniis? en su altar estan las tres estatuas, donde con un mismo culto una pariter son adoradas, dixerat supra P. V. ex quo sequeretur quod de iisdem litteratis respectu ejusdem cultus verificari possent contradictionia, videlicet quod misceant & non misceant suas cærimonias cum cærimoniis sectariorum atque adeò verius dicendum, quod sectarii aliqui pauci vel aliqui ex plebe & quidem in paucis quibusdam locis colant Magistrum suum constitutum in medio duorum idolorum, nec ideo tamen Sinenses colant Confucium tanquam idolum ut probatum est.

**Octava demonstratio pro ritibus Confucianis
adversus narrationem & argu-
menta Navarrettæ.**

Infirmatur denique octavò ; ut det P. V. complementum simul & robur fundamento suæ conclusionis , illud firmat autoritate ac testimoniis trium quatuorve Christianorum. Europæus est unus , & sacerdos , qui n. 18. dixit : De tabellâ Confucij sæpè Patrem F. Antonium à Sanctâ Mariâ audivi cùm diceret ; pueris qui scholam frequentant ut discant legere , eam tabellam altè sublatam proponi , cum hac inscriptione ; *Sedes sanctissimi & præexcellentissimi Proto-magistri Confucij* ; quod quidem sæpè à se visum esse narrabat , addebatque se audivisse , pueros à magistris juberi hanc tabellam prono corpore salutare , ut Confucij opem implorarent ad comparandam doctrinam ; progressumque faciendum in litteris. *La tablilla del Confucio he oido vez es dezir , que a los muchachos que comienzan a leer en la escuela se la ponen en alto con este rescripto. Asiento del santissimo , y preexcellentissimo Proto-maestro Confucio. La qual veces vio (dize) con sus ojos : y que ha oido decir , que los maestros les obligan a prostrar delante de él para pedir al Confucio favor para aprender , y provechar. Quidquid sit , an vera narraverint ij à quibus patet audavit , tamen hoc etiam novimus , ipsum cumdem Sacerdotem non semel eamdem*

historiolam narravisse Patri Joanni Francisco de Ferrariis, sed insuper addidisse; quod ab iisdem Christianis audiverit præceptores eosdem spectris aut fabellis istis non amplius terrere suos discipulos, postquam hi pueritiam exuti ad adolescentiam accesserint. Demus tamen casum istum particularem ita uti narratur: una profectò hirundo non facit ver, neque unius loci mos, vel abusus regulam constituit universalem.

Adde quod etiam si gentiles aliqui hoc faciant, sive hi sint puerorum præceptores, sive horum parentes; hoc sanè non faciunt præceptores Christiani: neque unquam à Patribus Societatis permisum ut Christianus quispiam sive puer sive adultus peteret quicquam à Confucio. Ergo nullam vim contra nos habere videtur hoc Europæi Sacerdotis testimonium.

Nunc testimonia reliquorum trium Christianorum Sinensium percurramus. Primum testimonium adducit P. V. num. 20. his verbis. Alexius Christianus antiquus, ortus ex urbe *Fo-chen*, in oppido *Kiañ hién* eam dignitatem assecutus quæ dicitur *Hiō quoñ*, pro munericis sui ratione debebat interesse his cærimonias, quas suprà descripsimus. Itaque cum eum Pater Joannes Garcia ad peccata per sacram Exhomologesim deponenda hortaretur, sic planè respondit: Pater, intelligo me non posse peccatorum confessione defungi, quamdiu versabor in hocce munere, atque iis interero quæ solent erga

Confucium fieri. Hoc me satis docet intimus ille conscientiæ sensus , quidquid dicant ij Patres , qui me super eâ re securum & confidentem esse volunt. Quare abdicabo istud munus , quemadmodum jampridem cogito,& tûm denique agam de animæ meæ salute procurandâ , & verò abdicavit se munere , per confessionem expiavit peccata , neque unquam deinde voluit ad ullam ejusmodi administrationem accedere *Alexio Christiano antiquo de Fô cheñ , siendo Hiô quoñ en la villa lîm Kiam hién , el qual por su officio esta obligado a assitir a lo que queda escrito , exhortandole el Padre Fr. Joan Garcia a que se confessasse , respondio , Padre , yo conosco , que no puedo confessarme mientras estoy en este officio , y acudo a lo que se haze al Confucio: esto me esta diciendo mi propria consciencia: digan lo que quisierten otros Padres , que me lo aseguran. Dexaré el officio , que lo deseo , y trataré de mi alma. Dexole , confessose , y jamás quiso tratar de semejante officio.*

Nolumus in his verbis multa commenta facere. Quis enim novit sensum geniumque hominis istius ? probos novimus nonmodo sœculares ac rudes , sed doctissimos etiam religiosos ita scrupulis agitatos , ut maxima peccata putarent , quæ nec umbram peccati haberent , & eò fuisse horum morbum magis incurabilem , quò iidem difficiliùs à se impetrare possent , ut prudentum Confessariogum consiliis acquiescerent.

Quis item novit , an homo iste adver-
zz ij

tens sententiam Patrum sacri Ordinis quoad cultum Confucianum opponi sententiæ Patrum Societatis (qui quidem non unius , aut alterius litterati verbo sententiam suam firmarunt sed testimoniiis plurimum , & primi nominis litteratorum, libris, & autoritatibus Sinicis , Theologicis item rationibus , & seriis denique examinibus morum , rituumque gentis hujus) voluerit, more Sinico aliquo modo adulari , seu *fūm'chim* ut Sinæ vocant , ac favere sententiæ Patrum.

Quis denique novit an iste *Hio* quoniam Christianus ob causas sibi notas & circumstantias extrinsecas debuerit cogi ad cef-sandum ab officio ; aut si non cogi velle quidem ipsum liberè cessare , eò quod uti in reliquis regnis , præcipue tamen in Sinis munia ista publica efficiant , ut vigente carne spiritus refrigescat ? quicquid igitur sit de genio hominis factique veritate miramur tamen hoc unum universaliter quod nesciamus , quâ ratione , inter tot Christianorum millia litteratorum , & multos primi nominis , ac dignitatis inter quos etiam *Hio* quoniam præfecti quidam numerantur , cum quibus Societatis Patres in Sinis familiariter conversati sunt , & quos tot sudoribus Christo pepererant , horum nullus unquam fuerit qui tam sincerè scrupulum suæ conscientiæ in re tanti momenti manifestando indicaret, uti manifestavit ac indicavit iste *Hio* quoniam ejus hic P. V. mentionem facit,

Et insuper audimus nunc quod iste & alij duo statim ut accesserunt ad domos PP. VV. ad discursus & interrogata vestram subito in alios homines versi sunt, statim sincere reddit, statim scrupulis agitati conscientiae, statim Patrum Societatis sententiam repudiarint: & vel ipsa munia publica quibus familia sustentabatur, & honorabatur, à se tam liberaliter amandarint. Quid dicamus ad hæc? Nihil sanè contra P.V. quæ uti acceperat historiam ab aliis, ita hic sincerè narravit: nihil item contra Christianos hosce, quorum fines & intenta nobis manent occulta; hoc unum dumtaxat remanet, ut quoniam multa sunt, quæ mens humana non caput inscrutabilia Dei judicia veneramur.

2. ac 3. Testimonium adducit P. V. eodem numero vigesimo: Linus Christianus ex urbe *Hām-cheū*, quem apprimè norunt omnes Evangelici ministri, de cærimonii supradictis rogatus à P. F. Joanne B. de Morales, postquam eas retulisset, subjunxit continuò: jam ab annis 30. sacris Baptismi undis ablutus sum, atque ex eo tempore nunquam ausus sum templum illud ingredi; quippe id non licere ipse mihi sum conscius, neque posse cum legis divinæ præcepto conciliari. Illud idem Patres nostri, qui versantur in *fōngan*, de alio Christiano referunt..... per hunc nuperum tumultum contigit ut comburerem in *kimboa* ea quæ Sīnicis litteris super

hac re habebam exarata , sed Patres Provin-
ciæ Fokien scripti hujus exemplum servave-
re. Lino Christiano de hâm cheū antiguo bien
conocido de los Ministros , preguntado por el
P. Fr. Joan. Bapt. de Morales por las ceremonias
dichas y haviendoselas referido , añadio :
cerca de 30. años ha que me bautizè , y des-
pues acà jamàs me atrevi a entrar en aquel tem-
plo ; yo mesmo siento en mi coraçon , que no es li-
cito , ni se compadece con la ley de Dios. De otro
refieren lo mesmo los Padres de fōngān , &c.....
(Los Originales en letra China quemè en kīñ hōa
en esta rebuelta , aunque los Padres de Fō kién
tienen otro tanto guardado.) Nolumus hic
disputare de veritate facti : fidem enim dan-
dam censemus P. V. & Patri illi , à quo
hæc narrata fuere : dubitamus tamen de
ipso Lino Christiano , an is sufficienter ex-
plicuerit sese , vel an adulatorio modo id
dixerit. Dubitationis nostræ fundamentum
sunt quatuor aut quinque ejusdem lini
epistolæ (non ausi essemus illas allegare ni-
si P. V. Christianum hunc contra nos ci-
tasset , ac insuper dixisset , eum esse probè
nobis notum , de aliis enim quos non no-
vimus , nihil eorum possumus in lucem af-
ferre.) Quas eo tempore. Quo eum P. V.
interrogationibus , & Europæis discursi-
bus fatigabant scripsit ad Patrem Francis-
cum Brancatum , quarum tenor & sensus
erat : Sibi nullo modo placere sententias ac dis-
cursus PP. VV. circa ritus erga Confucium &
functos atque adeo testari se (aiebat) atque in-

clamare apud Deum justum judicem, quod in die judicii extremi esset ipsem accusaturus PP. VV. eò quia fuerint (quamvis præter intentionem, ut judicamus : nec in omnibus Lino habenda fides) causa ruine animarum multarum, nolentes homines hosce litteratos baptizare, quia ab illis politicis cérémoniis erga Confucium aut defunctos non valerent abstinere, & eò quia PP. VV. mordicùs nollent eamdem currere viam quam currebant Societatis Patres.

Sed dolet Pater Franciscus Brancatus quod quatuor illas vel quinque epistolas tempore hujus persecutionis cremaverit ; gaudet tamen hoc uno quod (si opus fuerit) testes habeat adhuc duos chū k'iu fi, unum Sinensem Christianum & majoris auctoritatis, alterum Europæum ac Sacerdotem, (hic est Pater Umbertus Augerius natione Gallus & Societatis Religiosus) qui hasce epistolas suismet oculis perlegerunt. Gaudet insuper quod Romam miserit epistolam illam, quam illi scripserat R. P. Fr. Timotheus à Sancto Antonio Lankinensis Réresidentiæ Vicarius, qui & aliam tenoris ejusmodi misit epistolam ad Patrem Anton. de Govea. Epistolæ sensus erat, Se Deo optimo Maximo gratias agere quod post accuratum examen tandem aliqui Patres Sacri Ordinis cognoverint verum esse id quod Patres Societatis affirmarent, atque approbarent circa ritus Confucianos ac defunctorum, seque enixè rogare omnes Societatis Patres ut dignarentur parcere, si à Partibus Sacri Ordinis dictum quid vel actum fuerit,

contra id quod Patres Societatis Christianis suis
permitterent in Sinis; non enim malo id animo
fecisse, sed quia Sinensium aliqui Manila degentes
interrogati de his ritibus male informarint. Testi-
monia testitoniis opposuimus & quidem
brevitatis gratia pauca ista testimonia ad
responsionem numeri 18. 19. & 20. satis su-
perque sufficere videntur. Nunc alias se-
quentes numeros aggrediamur.

Responsio ad reliquos omnes numeros.

IN reliquis numeris incipiendo à vigesimo
primo usque ad 42. & ultimum nume-
rum, continentur quædam interrogata vel
dubia cum suis rationibus dubitandi; item
aliquæ reflexiones oppugnatoris super ea
quæ in Patrum cœtu, nostrorum aliqui di-
ixerunt in favorem rituum politicorum, qui-
bus regni Magistrum Confucium aut de-
functos Sinæ venerantur; ad quæ omnia hic
infra respondebimus.

21. Ad 1. an ista aula, seu ædes, in quâ
est statua Confucii, gymnasium sit, sive
aula? Si aquella sala, o edificio, onde està la
estatua del Confucio es gimnasio, o aula?

22. Quæstionem aut esse de nomine, aut
si argumentum vim suam sumat ex functio-
nibus quæ in illo loco exerceantur, solutio-
nem ex supradictis patere.

23. Ad 2. an ædes ista sit templum, aut
quid illi desit ad veri templi rationem? Si
aqueb

áquel edificio es templo, o que le falta para serlo? Huic postulato eadem quam modo deditius responsio aptatur: P. V. hic ad infirmādām Patris Martinii propositionem illam, præterea aula Confucii, gymnasium est & non templum propriè dictum: nam clausa omnibus est præterquam studiosis, paritate utitur sic arguens plura sacella sunt in Europâ, quæ habent veram denominationem templi & tamen non patet omnibus ergo, &c.

Respondeo jam suprà quæstioni huic de denominatione templi satisfactum esse; præterquam quod propositio Patris Martinii non tantum innititur uni illi rationi, videlicet quia aula sit clausa omnibus præterquam studiosis, sed alias item supponit rationes, quibus probatur aulam Confucianam esse templum propriè dictum, nec Confucium esse idolum, nec in hujus aula dari altare propriè dictum, nec Confucium collatum a Sinensibus sacrificiis propriè dictis, sed cultu merè politico.

Adde quod si spectemus morem Sinicum vel unica illa ratio jam proposita à Patre Martinio vim magnam habere videtur. Nam Sinenses illa vera templo esse existimant sed ædificia ad cultum religiosum destinata ut sunt idolorum templo & nostrum Deo dicatum templum, quæ patent omnibus ad orandum, ad petendum pluvias, filios, & similia alia, ad solvendum sua vota, &c. qualis non est Confucii aula. Hinc patet etiam responsio ad ea quæ R. P. Fr. Ant. de

Sancta Maria ex divi Francisci familiâ assert contra eamdem Patris Martinii propositiōnem : ait enim in suo manuscripto , se oculis suis vidisse omnibus patentem esse in Provinciā Xafitūnī aulam Confucii illiusque portas semper apertas.

Non ita materialiter accipi velim , ut , si aliquibus in locis aperta sit , Pater Martinius mendacii arguatur. Dicitur esse clausa , quia non licet populo , advenis , aliisque plebeis hōminibus illuc promiscuē ingredi , nec sit ad illam concursus , sicut ad idolorum fana , in quibus non iij soli qui ab inanibus diis beneficia poscunt , aut vota solvunt , preces fundere ac munera offerre ; sed & fessi bajuli sarcinas deponere , & pauperes peregrini pernoctare , & viatores ab ingruente pluvia se recipere possunt , aliaque similia peragere , quæ nullomodo in vēn mīdo permittuntur. Cœterum tres magnæ portæ in eodem ordine positæ ducunt ad primum atrium ; quarum media semper est clausa , nec aperitur nisi honoris gratiâ , quando p̄fecti ad suas functiones peragendas ingrediuntur , per duas autem laterales omnibus patet aditus in ipsum atrium per quod biō quōn aliorumque intus habitantium domos ea quæ sunt necessaria ad quotidianum victum usumque devehuntur. Aulæ verò Confucianæ janua nec semper nec omnibus in urbibus eodem modo clausa , aut aperta visitur , sed sicutbi sit aperta , litteratis tantum ac studiosis

intrare licet, inferioris generis hominibus non item.

Alia quæ P. V. hoc ipso numero adducit reduci videntur ad quæstionem de vocabulo & remittenda ad Sinica Dictionaria. De latitudine autem significationis litteræ 𩫑, quam P. V. verum & proprium sacrificium significare contendit, jam suprà satis dictum est.

Quæ contra nos adducit ex Plutarcho lib. ad col. Nulla unquam civitas fuit, quæ templo non haberet. Ninguno ha visto ciudad, que no tenga templos. Deinde addit P. V. Quæ enim templo Sinarum gens habeat, gens tam polita, tam sapiens & sagax, si ea, quam diximus, aula Confuciī, templum non est? Que templos pues tiene la gente tan política, y entendida de China, si el dicho del Confucio no lo es? Non videntur habere multum ponderis: nam possemus & nos interrogare Plutarchum quæ templo habuerit genus humanum ante & post diluvium, priusquam lex scripta, aut ædificatio primi templi in orbe succederet? & tamen tunc genus humanum numen adorabat, nec erat sapientia destitutum.

Respondeo nunc directè: si de priscis Sinis agamus, ex Chronicis constat (uti fusiū disputamus in expositione libri *chūm yūm* & in tabulâ Chronologicâ videri potest) ante inventam idolatriam propria templo habuisse ab Imperatoribus supremo cuidam numini dicata; si de Sinis agamus post

aaa ij

invectam idolatriam & fasa, & templaque innumera in excelsis, & imis, intra & extra urbes idolis (quae p'usa vocant) dicatae semper habuisse constat: hodieque non defunt, ubi populi sua vota solvant, quorsum igitur præceptoris regni aulam vocemus templum propriè dictum? rationem innuit P. V. cùm ait: quia illa fabrica & structura ac forma tota est ad reliquorum templorum imitationem & exemplar, neque hominum habitationi ullatenus inservit. Porque aquella fabrica, y su forma, y modelo todo es como los demás templos, y no es, ni sirve para habitacion de vivos. Sed ex iis quae P. V. assert num. 7. cùm per partes describit tantum ædificium istius aulæ Confucianæ, revera sequitur, quod Tribunali potius præfectorum, ut suprà etiam diximus comparanda sit aula Confucii, quam Idolorum Templois: ait enim; circa eam quam dixi januam, sunt aliae tres, quae patent in vicum publicum, & quae partim imbutæ sunt aliquo colore. Pars superior tectum nullum habet; P. Idolorum temploa non habent ejusmodi januas. Cerca de la puerta ya dicha, hay otras tres, que salen a la calle publica, y en parres estan charandas de color, y arriba estan sin cubierta alguna, que las puertas delos templos delos idolos no estan asy, &c. Hæc quae his verbis describuntur præfectorum curiis, y a muen dictis, competere manifestum est: unde videtur P. V. (ne sibi contradicat) vim totam argumenti circa denominationem

templi ab unico illo cubiculo , o capilla desumi velle ; atque adeò ratione istius facelli, ut vocat , debere templum denominari totum illud ædificium Confucianum , quod constat tot aulis , præcipue illâ mîm lûn s'ân dictâ : de quâ P. V. num. 7. hæc habet hæc est aula , seu gymnasium , ubi expli-cantur quinque ordines naturales. *Este es aula , o gimnasio , en lo qual se explica , y trata delos cinco ordenes naturales :* quod item constat tot atriis & ex utrâque parte domibus scholasticis , & spatiofis habitationibus , ac denique tot portis , porticibusque ad similitudinem tribunalium in Sinis , atque universitatum in Europa.

Est janua quædam ingens , per quam ingredi cuilibet fas est. Intus est area , cuius à lateribus domus duæ sunt quas incolunt , iij quos diximus , Magistri , Præceptores aut Præfecti Litteratorum , atque ibi etiam jus dicunt. *Hay una puerta , sunt verba P. V. ibidem , grande por donde entra todo hombre : dentro hay un gran patio , a cuyos lados hay dos casas , donde viven los ya nombrados , Maestros , Præceptores o Prefectos , delos letrados y tieness alli su Tribunal*

Quia supra dixerat P. V. no es , ni sirye para habitacion de vivos. Et nunc dicit donde viven los ya nombrados Maestros , &c. Hinc occasionem duximus dicendi P. V. velle desumere totam vim denominationis templi ab uno illo cubiculo , o capilla , ubi manet Confucii tabella . Sed si ita velit deno-

aaa iij

minationem desumi , paritas quam suprà adduxit contra Patrem Martinum , cum ait : facella universitatum templa profectò sunt , neque tamen patent omnibus : ergo ratio illa non evincit : &c. *Las capillas de las universidades templos son , y non patent omnibus , luego aquella razon no conuence , &c.* Contra scipsum majori quâdam ratione convertitur : nam *las capillas de las universidades templos son* , ubi non quidem politicus tantùm cultus exhibetur , sicuti in *capilla Confucii* , sed ubi verum sacrificium quotidie (non bis in anno) Deo vero offeruntur : & tamen non dant suam , quam habent , denominationem templi toti illi ædificio universitatis. Hæc enim etiamsi plura facella intùs habeat , semper denominatur studiorum universitas , vel in almâ urbe sapientiæ templum.

Neque vim ullam contra hanc denominationem faciunt verba illa : quæ ibi peraguntur , propria nullius ædificii sunt , nisi templi : ergo locus ille templum dici debet. *Los actos y funciones , que aqui se hazen no son proprias de edificio alguno , sino de templo , luego sera templo.* Nam præterquam quod functiones illæ quæ fiunt in aula Confucii , spectant ad cultum politicum , ut suprà probavimus , quoad denominationem tamen totius ædificii aulæ Confucianæ , etiamsi functiones fieri solitæ bis in anno in *capilla Confuciana* pertinerent ad cultum religiosum , non inde tamen aula Confucii denominaretur

templum, sicuti ex eo quia in sacellis universitatum quotidie offeratur sacrificium, non inde sequitur ipsas universitates debere templa nominari.

23. Ad 3. An illud quod in eo loco peragi suprà relatum est, sit sacrificulus, aut sacrificium, & quid illi desit ad eam denominationem? Nota, *sacrificulum à Navarretta sumi pro parvo sacrificio*; adeo ejus erat *corta latinitad*, ut ipse loquitur. Videant quām ignorarum habeant ducem ac praeceptorem, qui unius ferè Navarretta testimonio subnixi tantas turbas movent. Si lo que queda referido, que se haze en aquel lugar, es sacrificulus, o sacrificium, y que le falta para serlo? ex supradictis patet responsio ad hoc postulatum.

24. Ad 4. 4°. Quæritur, an mensa quæ est ante Confucium, & super quâ est ejus tabella, sit altare, necne? La 4. pregunta es, si la mesa, que esta ante el Confucio, y donde esta su tablilla, es altar, o no?

Responsio ad hoc quæsิตum facile colligi poterit ex iis quæ suprà dicta sunt, in illâ enim mensâ nullum animal mactatur; sed munera super illam disponuntur. Functiones item aliæ, quæ ibi fiunt non habent rationem sacrificii propriè dicti, sed omnes ad cultum merè politicum spectant, Confucii deinde tabella, vel statua apud Sinas non habet rationem idoli sed substituitur in memoriam præceptoris totius regni: ergo neque mensa illa, quæ adstat ante tabellam Confucii, habebit veram rationem altaris propriè dicti.

152: De culto Sinensium.

25. Ad 5. An Christiani litterati edere possint ex iis quæ Confucio sunt oblata ?
Si los letrados Christianos pueden comer de lo que se ba ofrecido al Confucio.

Resolutio pendet à modò dictis ; Confucius enim non est idolum : munera igitur , quæ politicè disponuntur in illâ mensâ , aut offeruntur , non participant rationem idolothysi. Idem dicendum de muneribus ante sepulchra defunctorum vel tabellarum dispositis , de carnibus verò quæ offeruntur à gentilibus idolis suis , an Christiani eas comedere possint cùm ab amicis gentilibus ad convivium invitantur , aut domi suæ à parentibus idololatris comedendæ offeruntur , in hoc directionem ab Apostolo , & Theologorum doctrinam in casibus particularibus sequamur.

26. Ad sextum An Confucius sit idolum ; necne ? Si el Confucio es idolo ; o no ? Responsum patet ex supradictis.

27. Ad 7. An tabella Confucii , atque idem de reliquorum defunctorum tabellis debet intelligi , superstitionis aliquid habeat ? Si la tablilla del Confucio (lo mismo es de los demás difuntos) tiene algo de superstición ? Quia haec quæstio non pendet à tabellâ ipsâ materialiter sumprâ , sed à modo quo illâ homines utuntur , & sine ob quem illam venerantur , regula Generalis Patrum Societatis semper fuit , ut ubi superstitione modo iurerentur , superstitionem omnem prohiberentur.

Quod

Quod spectat ad tabellam Confucianam, de qua P. V. numero 15. hæc afferit; tum sequitur aliis ritus, quo scilicet deducitur spiritus, ut ad locum suum revertatur, quia scilicet intelligunt vel sibi singunt id quod ipsi spiritum vocant, advenisse ad suscipiendum sacrificium. Repositâ Confucii tabella in eo eminenti loco, in quo soleat collocari, recitatur hæc oratio: Litteratorum templum sedes est gravitatis ac sapientiae. Illuc tanquam ad Imperii caput venerandum undique conveniunt homines: tibi cum devotione ac reverentiâ Sacrificium obsequimus, ac tuam quietem interturbavimus, ut ad odotiferas nostras oblationes accederess; nunc verò spiritum tuum deducimus, ut in locum suum revertatur. Peracto sacrificio bona & felicitatem consecuti sumus. Atque iis dictis inter eos qui adfuerunt, carnes dividuntur.... Ea quæ diximus omnia Regio decreto constituta sunt ab Imperatore Hūm vñ. Lex habetur in libro Ta-miñ hoël rièn in hæc planè verba: Imperator Hūm vñ anno Imperii sui primi scripsit ad præfectos suos, ut Confucio sacrificarent, ut vere atque autumno, illis diebus qui sim dicuntur, Confuciam oblatis odotibus venerarentur. Idem Imperator misit aulicos suos ac magnates ad istud Magistrum templum, quod nempe erat in cutiâ. Anno quarto statuit, ut Confucio fieret solenne sacrificium, declaravitque ea quæ debarent offerri, & vasæ atque instrumenta

b b b

sacrificii, quæ suprà mensam essent collo-
canda. Voluit vasæ esse fictilia, carnes
coctas, musicam præterea & saltationem
adhiberi, eligique ad eas cærimoniæ ritè
obeundas præfectos litterarios, atque eo-
rum filios. Siguese luego otra fonsion, que
es acompañar al spiritu, para que se buelua
a su lugar: por haver entendido o imaginada
haver venido a recibir el sacrificio, lo que ellos
llaman spiritu. Tornada la tablilla del Confucio
en su lugar eminente, se lee esta oracion: el
templo de los letrados tiene en si grande grave-
dad, y de todas las partes vienen los hombræ
a venerarle como a principal cabeza: con devo-
cion y reverencia te hemos sacrificado, inquiet-
dore para que llegasses a nuestras olerosas
oblaciones: agora acompañamos à tu spiritu
para que se buelua a su lugar: concluido el sa-
crificio hemos recibido bienes, y dichas. Luego se
parten las carnes entre los que han assifido, &c.
Todo lo dicho está establecido con decreto real
por el Emperador hûm vù. Esta la ley en el
tâ mîm hoéi tien' tom. 8. y dice assy. El
Emperador hûm vù en el primer año de su Em-
perio mandó a sus prefectos, que sacrificaran al
Confucio y que en el verano, y otoño en los dias
llamados tîm veneren con olores el Confucio. El
mesmo Emperador imbio a los de palacio, y grandes
de la corte à esto al templo, que hay en la corte
deste Maestro. El año 4º establecio, que al Confu-
cio se hiziese sacrificio solenne, declarando lo, que
se le ha de ofrecer y los vasos y instrumentos
del sacrificio, que devien colocar sobre las mesas:

que los vasos sean fátilia, las carnes cozidas, y que haya musica, y danças, y que se elijan prefectos letrados; y a hijos suyos para estas ceremonias

Addit P. V. si quis est qui de ejusmodi usū ac praxi dubitet etiamnum, legat illé Rituale Sinicum; quod litterati sequuntur in his functionibus peragendis. Illud Rituale jam circumfertur editum à litterato quodam nomine Li. porrò de tá-mím hoéi tién satis constat: Qualquiéra duda que huviere acerta de la practica, se quitara facilmente leyendo el ritual que tienen los letrados, por donde se goviernan para estas fonziones: el qual anda oy impresso por uno de alcunba lí, y consta del Tá-mím hoéi tién:

Propter hæc quæ modò recitata sunt videtur P. V. interrogasse, an tabella Confucii aliquid superstitionis contineret? Præcipuè cum Imperator jussérat hæc fieri per totum Imperium, anno regni sui 15. jussit per totum Imperium ut sacrificia Confucio fierent. Anno 16. jussit adhiberi concentus musicos planè quemadmodum in sacrificiis defunctorum Imperatorum adhibentur. El año 15. de su Imperio mandó, que en todo el Imperio se sacrificara al Confucio. El año 16. mandó huviere musicas; como las hay en los Sacrificios de los Emperadores difuntos. Ex quo sequi videtur si forte in iis cærimonias, quæ sunt circa tabellam, aliqua apparat supersticio, hanc per totum Imperium dilatata esse, & litteratos omnes infecisse.

b b b ij

Respondeo 1°. haec omnia quæ citat P. V. Hispanico versa idiomate conferenda esse cum iis iisdem, quæ nos supra Latino idiomate versa litteraliter reddidimus, & inde constabit tūm versionum diversitas, tūm encomiorum proprietas, tūm varius Sinensium usus litterarum *xin*, *lim*, *fo*, *ci*; primæ, quâ ad spiritum, 2. quâ ad animam, tertia quâ ad felicitatem, quartæ quâ ad sacrificia declaranda in vocabulariis nostris Europæis, hic nos uti solemus; quæ nostra vocabularia non semel possunt nobis causa esse ut forte in exponendis libris Sinicis (ob multiplicitatem significationum, quam habet quælibet littera, seu desumit ex variâ coniunctione cum reliquis) unum sénsum pro alio identidem accipiamus, itaque interrogatio ista, *an tabella Confucii contineat aliquid superstitionis?* Ex supradictis adæquatam responsonem obtinuisse videtur.

Respondeo 2. ex iisdem quæ P. V. adducit, colligi potest, ea omnia potius præbere speciem lætitiae cuiusdam festivæ & cultus politici in grati animi signum ac memoriam tanti magistri; quam sacrificij speciem aut religiosi cultus. Non enim constat fieri electionem illam viætimæ quam alibi P. V. (quia fiebat per effusionem calidi vini super auriculas porcorum) vocaverat: Fit cærimonia eligendi viætimas. *Hæc la ceremonia de scoger las rezas.*

Cærimoniam hanc, si originem investi-

gemūs, audivimus alicubi fortè servari: non autem communiter, aut ex statutis Imperatorum, & eam fuisse introductam à nescio quo Eunicho, quem Imperator legaverat ad regnum extraneum; is cum in illo regno observasset, quod regnolæ cum vellent ex porcis (aut aliis animalibus) meliorem ac saniorem eligere, calidum quid effunderent super eorum auriculas; & ipse in Sinas reversus hunc eundem morem introduxit, ut is feligeretur ex porcis in usum oblationis, qui effuso vino super auriculas statim moveret caput; nec deesse videtur in aliquibus Europæ locis mos similis ad indagandam equorum vivacitatem, quorum aures aquâ vel vino perfunduntur antequam ab emptoribus cum pretio committentur.

Nec item constat ante tabellam Confucii mactari porcum aliud animal, sed tantum constat suprà mensam illam, quæ ante tabellam posita est, parari oblationem, seu munera, reliquaque instrumenta ad oblationem requisita, quam oblationem musica instrumenta comitantur: eæ ceremoniæ non à sacrificulis aut ministellis, sed ab ipsissimis litteratis fiant necesse est ex decreto Imperatoris: declarando lo que se ha de ofrecer, y los vasos y instrumentos del sacrificio, que devén colocar sobre las mesas, que los vasos sean fátilia, las carnes cozidas (carnes coctas offerri jubet vel super mensam reponi non autem mactari victimam super men-
b b b iij

sam) y que haya musica, y danças, y que se elijan prefectos letrados y a hijos suyos para estas ceremonias & suprà dixerat: luego se parten las carnes entre los que han assistido. Quæ omnia, ut patet, speciem convivij & festivæ cujusdam lætitiae præseferunt.

Respondeo 3. deinceps præcedentium verborum videlicet *Siguese otra fonsion*, que es acompañar al spiritu.... & oratiunculæ in laudem Confucij sensum & versionem propriam eam esse, quam attulit P. V. & in cærimoniiis politiciis erga Confucij tabellam nunc mixta inveniri aliqua, quæ superstitionem aut vanam observationem redolent, non ideo inferri potest ea vel fuisse ex primariâ institutione, vel fieri à nostris Christianis: hi enim nec judicant, nec ullo modo imaginantur spiritum Confucij venire, existere in tabellâ illâ, & deinde ad locum suum reverti, nec ab illo quicquam sperant, aut felicitatem aliquam petunt. Patres namque Societatis cùm litteratos cathecumenos instruunt, si qui sint qui tempore infidelitatis, imaginati sint similia, hos rationibus convincunt, & rei veritatem probè docent, iis insuper omnem superstitionem interdicunt, & illa duntaxat ægrè permittunt, quæ ad meum cultum civilem sunt instituta, aut ad hunc reducuntur, juxta Sacræ Congregationis decretum, quod supra recitavimus.

Præterquam quod difficultas non contra omnes litteratos vim aliqualem habeat, sed

Contra paucos, videlicet Praefectum urbis, Cancellarios, aliquosque alios paucos, qui assistere tenentur huic functioni bis tantum in anno fieri solitae; cum neque gradum accipere si assistant, neque gradum amittere cogantur, si non adiungunt, atque adeo de his paucis, si fuerint Christiani, & ex officio vel aliquam rationabili causâ merè assistere cogerentur, quæstio posset institui, an ex superstitione, quod cœrimoniis politicis mixta sint aliqua superstitionis, nec sit in eorum potestate cœrimoniias illas ab omni superstitione purificare, possint assistere, præsertim factâ prius protestatione. Nos enim (quia casus est de particularibus quibusdam personis, & dependet à variis circumstantiis quæ hic & nunc possent concurrere) putamus solutionem remittendam esse Theologis, qui re & circumstantiis probè expensis judicare poterunt, an ob paritatem rationis sententia illa Sacrae Congregationis in quam simillimo casu de ritibus defunditorum, extendi possit ad ritus hosce Confucianos: verba Sacrae Congregationis sunt hæc: *Censuit posse tolerari Sinas conversos adhibere dictas cœrimoniias erga suos defunctos etiam cum gentilibus, sublati tamen superstitionis; posse etiam assistere tantum cum gentilibus, quando agunt superstitionis, præsertim factâ fidei protestatione & cessante periculo subversionis, & quando aliter adia & inimicitia vitari non possint.*

Obiter hic noto verba illa P. V. quæ n. II. Functio 4. est, cum vere & autumno civi-

tatum atque oppidorum Præfecti faciunt,
Cí tñm, quod est sacrificium fieri solitum ad
diem *tñm*. Porrò fit in hunc modum. Præfe-
ctus ipse pridie pergit ad istud sacellum in
quo ipsum expectant litterati omnes, qui
ipsi adesse debent die sequenti. *Lo 4.* es
quando el verano, y otoño los prefectos de las
Ciudades y villas hazen el *Cí tñm esto es*, el sa-
crificio, que se haze en el dia *tñm*. Hazese desta
manera. La víspera el prefecto en persona acude a
esta capilla, donde todos los letrados que el dia
siguiente le han de assistir lo están esperando. . . .
Indigere aliquâ declaratione, ne non modò
veritati, sed propositioni factæ à R. P. Fr.
Joan. Bapt. de Morales ipsi Sacræ Congre-
gationi contradicant, nam P. V. ait: *Donde*
todos los letrados &c. Omnes litterati, & dictus
Pater de Morales ait: *Concurruntque cum illo*
aliqui ex litteratis. Quod autem agatur de
tâdem functione bis in anno fieri solitâ pa-
ter, nam *integra propositio Patris de Mora-*
les hæc est: Gubernatores verò bis in anno te-
nentur in ejus templo solemne sacrificium offerre,
ipsimet gerentes Sacerdotis officium, & sine solem-
nitate in anni decursu bis in mense concurrant
aque cum illo aliqui ex litteratis. Et revera bis
in anno non omnes ut in examinibus, sed
aliqui concurrunt: atque adeo veram pu-
tamus propositionem P. V. Si respectivè ad
verba illa sequentia accipiatur, hoc est,
Todos los letrados que el dia siguiente le han de
assistir: qui autem sequenti die debent præ-
fecto assistere, sive omnes, sive ex iis aliqui
tantum

tantum praecedenti die praefectum anticipent parum refert.

His de Confucianâ tabellâ ita explicatis, remanet adhuc dubium unicum super illa verba P. V. quæ n. 15. inserit: Christiani nostri insignes ac litterati aiunt hanc esse multorum infidelium litteratorum sententiam, eos qui eas carnes comedederent, aut predictis functionibus interessent, magnum in gradibus progressum habituros, recepturosque intelligendi vim, quâ facile litteras Sinicas addiscant, &c. Christianos honorados, y letrados nuestros dizen, que muchos letrados infieles creen, que los que comen de aquella carne, & assisten a las dichas funciones, tendran progressos en los grados, se les comunicara intelligencia para aprender sus letras &c. P. V. hic facetur Christianos honoratos, ac litteratos dixisse, quod multi sint ex litteratis infidelibus, qui credant illa omnia circa spiritum Confucij venientis ad sacrificium deinde revertentis ad suum locum, quin immo etiam credant, quod omnes qui comedunt ex carnibus sacrificij, vel ipsi sacrificio assistunt, accepturi sint à spiritu Confucij intelligentiam & progressum in litteris: ergo multi litteratorum gentilium etiam hac nostrâ ætate credunt esse spiritus, & habentes virtutem, & numen illud, quo possint intelligentiam, opem ac felicitatem conferre hominibus in hac vitâ degentibus. Ergo ex ipso testimonio litteratorum Sinensium multi ex litteratis Gentilibus hac nostrâ ætate

non sunt athei. Et tamen litterati hoc assentientes eodem modo percipiunt vim & sensum librorum Sinensium, cognoscunt mores nationis Sinicæ, & valent distinguere atheos à non atheis, quomodo & alij litterati Sinenses.

Quapropter non video quam magnam aliquam vim habere possint contra nos, qui negamus Sinas aut fuisse aut nunc omnes esse atheos, authoritates illæ duorum Patrum Europæorum duorumque litteratorum Sinensium (quas P.V. probando Sinenses atheos esse assert n. 41. cùm ait : Fuit Litteratus quidam nomine *Cheu Yam tien* ex *Lao chu* quod est oppidum provinciæ *Kiam-si*, in tribus Sinicis sectis apprimè versatus, quippe qui etiam Magistri seu *Kiam-biotie* munere fungeretur, ac multos variis ac ferè omnibus in partibus discipulos habuerat. Eum testatur P. Longobardus prælud. 17. §. 1. à se consultum fuisse, cùm tam eruditum esse cognovisset. Quæstum 10. Si Docti Litterati Sinenses veros spiritus esse nullos credunt, quare eos in Republicam induxerant? Respondit id eos idcirco fecisse quod intelligerent, ista religionis specie quâdam atque simulachro, contineri populum & coerceri facile posse. *Un letrado de la ciudad de lao chû de Kiamsi por nombre cheu yâm tieñ, el qual estava mui visto en las 3. sectas, y assy profesava officio de Kiàm hiô tié de Maestro, ayuntando en muchas o todas partes muchos discipulos (palabras del R. P. Longobardo*

en el preludio 17. §. I.) y dice viendo pues tan eruditó hombre , le pregunté &c. la 10. pregunta es: Si los sabios letrados de China no creen que haya verdaderos spiritus , porque causa los introduxeron en la republica ? respondio , que por entender , que con esta imagen de religion se podia tener mano en el pueblo para que no se desmande.

Notandum hic quod in publico 23. Patrum coetu ab antiquioribus nuper testificatum fuit , præcipue à patre Antonio de Govea residentiæ hujus Quantoniensis superiore de authoritate quam habent manuscriptra Patris Longobardi , (de quibus paulo infra fusius) circa quæstiones hæc Sinaicas: publicè enim , & non semel testati sunt , manuscripta illa fuisse per multas consultationes in hac missione prohibita , non quia aliquid contra fidem , aut bonos mores contineant , sed quia multa nititur probare contra usum nominis 'tieñ chù, lín hoén, 'tieñ, xín , quibus nominibus non modò omnes Missionis Patres , sed ipsemet in suis libris quos hic typis dedit , utebatur ad nominandum Deum , animam , angelos : quia item nititur probare , Sinenses omnes nullum cognovisse spiritum , fuisseque atheos priscos omnes , adeoque horum doctrinam de spiritibus , deque supremo cœlo , cœlique Imperatore institutam fuisse ad meram politicam , & per consequens priscos omnes decepisse populum : quæ sententia quam parum fundameti habeat (fundabat illum pius senex in iis, quæ athei quidam S-

nenses scripsierunt) tum libri Patris Mathæi Ricci, Julij Aleni, & aliorum primorum hujus Missionis Patrum clarè ostendunt: tum textus ipse priscorum expositus, deinde manifestabit.

Si velit nunc P. V. ut dicamus quam auctoritatem habeat testimonium aliud Europæum, seu manuscriptum Patris Antonij de Govea (cui præcipuè innititur R. P. F. Antonius de Sancta Maria) interrogemus & ipsum authorem, qui adhuc in vivis sanus extat ac incolumis: mentem suam ipse exponet. Expono: (ait ille) *nescio quare vii faciant Patres aliqui in meo manuscripto, cum non sit typis mandatum?* *quaæ scripsi circa Confucium aut priscos Sinas, cùm interrogabam an athei essent, vel ad atheismum accederent praterquam quod ibi problematicè discurrebam, tamen si ex meo discurſu colligi videatur, alicubi me inclinasse in sententiam illam qua vult priscos Sinenses fuisse atheos, hoc non scriptum, indictumque volo.* Quod autem spectat ad ritus erga defunctos semper ego fui in sententiâ communi Patrum nostrorum, tum quoad praxim, tum quoad speculativam, audivi aliquando à Sinensi nescio quo Sinenses putare animas defunctorum adesse, cum ritus sunt, ab iisque petere aut sperare quidpiam &c. Et hoc ipsum in meo manuscripto notavi; sed cum grano salis intelligendum, non quia puto, id ex libris Sinicis constare, aut Sinenses omnes id agere, & putare, sed aliquos duntaxat ex sectariis, aut ex rudi plebe à sectariis deceptos: ob quaæ ne ansa alicui præbeatur impostorum aliter interpre-

tandi mentem meam , judicavi verba illa ex
meo manuscripto esse omnino ita explicanda
& intelligenda. Hæc Pater Antonius de Go-
vea hujus domus superior , quem nuper to-
tius Missionis Sinensis Visitatorem habui-
mus.

Nunc ad dubium nostrum revertamur
non enim videmus quomodo conciliare
possimus sententias hasce P. V. quæ viden-
tur oppositæ (nisi velit ad ostentationem in-
genij , vel disputandi gratiâ utramque pro-
blematicè defendere) videlicet ex una par-
te in fine num. 41. post varias probationes
concludit : Unde liquidò constat quām sint
chimerici spiritus illi , quibus Sinæ sacri-
ficia offerunt. Quod unum saltem ex hoc ca-
pite si alia omnia absint , non videtur posse
ab ingentis alicujus superstitionis crimen
vindicari..... atque idem de Sinis litteratis
dicere possumus , quod dixit S. Augustinus
de Senecâ , eum scilicet multò peccasse gra-
viùs quam reliqui peccarent idololatræ , si-
quidem illud coleret atque adoraret , quod
ipse non credebat. Idem faciunt litterati Si-
nenses , quamquam exteriùs quidem idolo-
latræ esse atque idololatriam profiteri vi-
deantur. Conque queda claro quan chimericos
son los spiritus Sinicos , a quienes ellos sacrifican.
Todo loqual saltem ex hoc capite , quando no hu-
biera otra cosa , no parece puede carecer de gran-
de supersticion , quidquid sit de aliis formalita-
tibus intentis ab argumento : y podemos dezir
lo que S. Augustin dixo de Seneca , que pecava

más gravemente, que otros idolatras, pues reverenciava, y adorava lo, que no creya haver. El letrado Chino haze lo mesmo, con que parece tienen, y professan ser idolatras en lo exterior. Ergo sententia P. V. hæc est, ut Sinæ non credant revera esse spiritus, & quod hos venerando idololatræ esse videantur in exteriori.

Ex aliâ parte, ut authoritas litteratorum Christianorum valeret contra nos, qui dicimus litteratos Sinenses tantum politicè venerari tabellam Magistri sui, quæ substituitur loco Confucii olim defuncti, non autem credere aut putare spiritum Confucii venire, & deinde regredi in locum suum, &c. P. V. num. 15. assert verba illa supra jam citata: *Christianos honrados y letrados nuestros dizen que muchos letrados infieles.* (Notet hæc verba: *muchos letrados infieles:* non enim pauci litterati aliqui, aut plebs, sed multi litteris culti, & qui sensum librorum suorum de spiritibus agentium callent, inter quos primum forte locum obtinet ille qui rituale composuit, nec deerunt Cancellarii gentiles in horum multorum numero) *creen que los que comen de aquella carne, ò assisten a las dichas funciones, tendran progresos en los grados, sé les comunicara intelligencia.* (Nempe à Confucii spiritu) *para apprender sus letras, &c....* Ergo sententia P. V. & multorum Christianorum litteratorum est, quod multi gentiles litterati credant revera esse spiritum Confucii poten-

rem communicare intelligentiam sectatoribus suis, & per consequens credant etiam esse alios spiritus, sed quod hos venerando idololatræ esse videantur, non tantum in exteriori, sed etiam in interiori culta; non quidem ut Seneca, qui (juxta Divum Augustinum) pecava mas gravemente, que otros idolatras, pues adorava, y reverenciava lo, que no creya haber; Sed ut cæteri idololatræ, ac gentiles, qui venerantur idola, quæ credunt, ac putant habere numen, & divinitatem.

Ex hoc eodem dubio patet, quam nullam vim habeant contra nos aliæ duæ authoritates duorum gentilium atheorum chū & chath, cù quos P. V. eodem num. 41. citat ad probandum, quod litterati Sinenses non credant revera esse spiritus sed potent omnia resolvi in aerem. Quid pauci hi gentiles & athei contra multos Christianos nuestros honrados y letrados, que dizen, que muchos letrados infieles creen! &c. Sententiam verò nostram & rationes, quibus probatus Sinenses litteratos colere Magistrum suum Confucium, vel hujus tabellam, aut statuam non idololatricè sed cultu merè politico ac civili, suprà jam proposuimus, adeo que non videntur hic iterum repetendæ.

Gradum nunc faciamus ad defunctorum tabellas: an Confucii tabella, (atque ideo debet de tabellis defunctorum intelligi) habeat aliquid superstitionis: Si la tablilla del Confucio (lo mismo es de los demás difuntos)

siene algo de superstitione? Tabellæ istæ defunctorum vel sunt memorativæ illæ tabellæ, in quibus inscribuntur nomina, ætas, munia, dignitates, &c.... Uti in lapidibus sepulchralibus inscribi etiam solent, & in his nulla apparet superstitione, vel fuisse illæ, quæ domi aut alibi collocatae substituuntur loco defuncti, ante quas Sinæ faciunt reverentias ac ceremonias, quas cum cadaver domi esset, huic faciebant. Ejusmodi tabellæ duæ inscribuntur litteræ in exteriori facie; in interiori enim tabellâ unica xī littera, seu aliud cognomentum competens, post mortem binæ hæ litteræ exterioris tabellæ, vel sunt xīn chī quas binarum litterarum conjunctiones cum eamdem prorsus significationem Sinæ habere velint in usu rituum defunctorum, eodem modo nobis est ratiocinandum de omnibus ac de singulis.

Et quia, uti diximus de tabellâ Confucianâ, questio hæc non pendet à tabellis materialiter sumptis, sed à modo quo illis homines utuntur & fine ob quam illas venerantur, Regula Generalis Patrium Societatis semper fuit, ut ubi superstitione modo uteretur, superstitionem omnem prohiberent, & cultum ex institutione suâ merè politicum erga defunctos vel imagines aut tabellas, seu substituta defunctorum Christianis suis duntaxat permetterent, juxta decretum Sacrae Congregationis, quæ censuit

posse

posse tolerari Sinas conversos adhibere dictas ceremonias erga suos defunctos etiam cum Gentilibus, sublati tamen superstitionis, &c. Difficultates ergo speciales quas P. V. num. 27. assert circa tabellas defunctorum cum solverimus, soluta item remanebit quæstio hæc, & veritas magis elucescat.

I. Ratio dubitandi, ut vulgo dicitur, est quia *li ky*, tract. *vam-chi* fol. 3. Imperator offert vestem lutei coloris Imperatoribus defunctis. Addit interpres hanc vestem oblatam fuisse tabellis, cum precatione pro rei sericæ successu atque amplificatione. Atque ibi eas tabellas vocat, *xin çō* sedes spiritus. La razon de dudar hablando en comun es, porque en el *liki* tract. *vám chí* fol. 3. el Emperador ofrece un vestido royo a los Emperadores difuntos; y dice el commento, este vestido se ofrece a las tablillas, pidiendo que la seda se perficie. Aqui la llama *xin çō*, asiento del spiritu: locus hic citatus non est quidem *liki*, tract. *vám chí* fol. 3. quem citat P. V. sed *liki* tract. *yue lím* fol. 55. cuius hæc sunt verba a: hæc eadem lunâ Imperator obtulit lutei coloris vestem Prædecessoribus Regibus. Textus hic nihil assert contra nos: nos enim fatemur fieri à Sinensibus oblationes quasdam munerum aut dapum defunctis, quos politicè honorant, uti vivos honorabant. Videamus nunc an interpres aliquid contra nos statuat. Chú kiā yvē, inter-

a *Xī yvē yē sien fā nài* [sién kiō y yú sién ti.]

ddd

pres vel commentator ait ^a : isti prædecessores Reges (de quibus textus loquitur) illi sunt, qui olim fuerunt solidarum virtutum Principes, deinde addit ^b, Rex obtulit hoc munus ad, seu ante, memorativas eorum tabellas *xin gó* dictas ad deprecandum pro totius regni sericâ re vel, ut alii explicant, ut predecessores Reges intercederent apud supremum cœli Imperatorem pro rei sericæ ubertate, uti etiam intelligi volunt locum illum *likî* lib. *yvē lím* fol. 64. *T'ieñ* *çù* *cién* *guéi* *yù* *c'ion* *miao* hoc est Imperator obtulit munus priscum in aula prædecessorum regum nati *guéi the* *kī* *xē* ut scilicet rogaret propter tritici ubertatem. Neque hi textus & interpretes contra nos sunt: nos enim non negamus priscos solitos rogare pro populo illos duntaxat prædecessores Reges, quos ob eximiam virtutem & amorem erga populum putabant ad sedes beatorum avolasse, ac posse apud supremum cœli Imperatorem intercedere, ut constabit ex iis quæ adducimus in expositione libri *chūm yūm*. Quod negamus est, Sinenses rogare quoscumque defunctos, illisque tribuere divinitatem aut numen aliquod; nam hoc neque ex libris constare potest, neque ex institutione aut praxi trium præcipuarum Sectarum. *Jū*, *fōe*, & *Tao*, vel *Lao-çù*, ad quas reducuntur Sinenses ferè omnes.

^a *Sien* *ti* *ebè* *Sien* *tai* *mō* *te* *chi* *kiuñ*.

^b *Tien* *çù* *yù* *xin* *gó* *y k'i* *ç'án* *sú*.

Regum itaque Sinensium mos iste semper fuit, ut pro communi necessitate populi, vel immediatè supremum cœli Imperatorem, vel spiritus, vel prædecessores Reges virtute præclaros tanquam intercessores rogarent, rogareque juberent suum populum, regniq[ue] præfectos. Extat inter alios multos præclarissimus ille locus *lik* lib. *yvē* l[im] fol. 68. ex quo hæc veritas confirmatur ibi dicitur *a*: *Imperator jussie populum ut nemo esset, qui non omnes exhaudirent suas vires, ut reverenter obsequium prestaret regalis cœli supremo Imperatori, & precipuorum montium, magnorumque fluminum quatuorque mundi partium spiritui vel spiritibus, ut item suis quoque honoribus colerent in Regis aulis præfides rei agraria & frugum spiritus, ut ita pro populo peteretur vel impetraretur quies ac felicitas, velut dicti rei agratiae præfides intercederent apud summum cœli Imperatorem pro populi felicitate. In idem recidit locus alias ejusdem lib. fol. 64. ubi dicitur. b Imperator jussit habentes præfecturam, ut pro populo regarent oblationesque offerrent montanorum fluminum, omniumque fontium terræ præsidibus. Ipse vero Imperator ad petendum pro populo pluviam in magno illo*

a T'ien çù l[im] m[ia] v[u] p[u] hiên c'hô k'i lié y' cu[m] hoâm t'ien xám t[í] m[im] x[an] tá c'huêna s[ü] faim chí xin y' ç[u] ç[um] miáo xé cié chí l[im] y' guéi n[im] k'i fo.

b M[im] y[en] s[ü] qu[é]i m[im] k'i s[ü] x[an] c'huêna p[é] y[en] tá y[ü] t[í] y[um] x[im] y[ó].

ddd ij

sacrificio yō dicto quod obtulit supremo cælo Imperatori usus est, plenissimo concentu instrumentorum musicorum (hoc ut interpres ait constabat novemdecim varijs instrumentis musicalis) commentator in hunc locum ait a : id quod per yū litteram significatur , nihil aliud est quam illud sacrificium , quo tres Reges (iij scilicet , qui in classe sañ vām dictâ ponuntur) solebant p̄cere pluviam ; per litteram autem , Tī , nihil aliud significatur quam celi Dominus ac gubernator : alibi alias auctor vām fū dictus yūc ait b : hoc est , per litteram Tī significatur Creator rerum Dominus .

Et ipsamēt Sinica Philosophia (quam sapientius contra nos citat R. P. Fr. Anton. de Sancta Maria Ord. Seraphici) pluribus in locis præcipue lib. 1. fol. 5. item lib. 24. fol. 13. idem quod dicimus de litterâ tī confirmat. Unusq; tantum locum hinc proferam ex ipso majori libro ab eū yōcā cīnēn dicto ; interpres enim cheū super lib. yē kīm lib. 24. fol. 14. in illa verba , Tī r'ho. bā chīn , haec dicit : & post quam ordinem creationis rerum exposuit , dicit , profecto quicunq; res hasce procreavit ? Quis ita sapienter perfecit ! Certe quidem necesse est ut dicamus dari , qui eas fecerit ac procrearit , Dominum ; ideo is

a. Yū chè sañ vām x'ieū yū chū gī , tī chè t'ien chī chū cāi yē .

b. Tī chè Sem voē chī chū .

c. Cēn xō Ŝem xō c'hīm chī piē yeū guēi chī chū cāi chè cū guēi chī tī .

Idem Dominus est , qui vocatur 神 , seu cœli supremus Imperator.

Cum itaque his & innumeris aliis sententiis Philosophi Sinenses tam clarè distinguant cœlum materiale , resque omnes procreatas ab ipso Creatore , ac Domino rerum omnium , ad quem præcipue preces & vota prisorum dirigebantur , peto ab ipso Patre Fr. de Sancta Maria , quodnam fundatum invenerit in libris Sinicis , ex quo collegitur Sinas priscos aut modernos identificare res omnes , adeoque per veram & realem identitatem , id quod vocant 聖人 神 识别are cum cœlo ipso materiali ? Cur igitur tot prolixis manuscriptis intentat contra priscos Patres Societatis Missionis hujus Sinicæ arguere , eorumque libros Sinicos , in quibus ad Deum , annuntiadum binis litteris 聖人 神 utuntur , corrigere .

Non est sanè solidum fundamentum , in quo olim fundabatur Pater Longobardus , ex quo ipse P. Fr. Antonius suos tractatus & Appendices extraxit : fundabatur enim ille in quodam axiome Sinico quo dicitur 仁者 仁也 . Hoc est , omnes res sunt unum , seu una substantia . Ex hoc axiome Sinico præcipue orta est olim quæstio inter Patrem Longobardum & alios Societatis Patres circa nomen 聖人 神 . Ad Romanos Theologos quæstio delata est ; inde à totius Societ. moderatore jussum , ut nullo modo à libris Patris Mathæi Ricci

ddd iij

expungerentur litteræ xám tī ; sepulta quæstio fuerat , sepulta manu scripta Patris Longobardi , qui quidem ut erat pius & optimus Religiosus , in praxi cum cœteris sese accommodans , circa usum nominis *tien chū* , *tien xin* , *lün hoēn* , (contra quem usum etiam scripserat) tūm voce , tūm scriptis sine ullo conscientiæ scrupulo res & mysteria legis Sinis annunciat ; pace summā , summāque uniformitate gaudebant Societas Patres , iis etiam paucis inclusis , qui olim tempore exāminis ac quæstionum in sententiam Patris Longobardi iverant contra reliquos omnes in litteris , librisque Sinicis componendis exponendisque peritissimos , eos inquam qui contra gentem Sinicam controversias scripserunt , typisque Sinicis mandarunt Pater enim Longobardus , & duq. tresve alii , quos ille citat nequam controversiarum libros Sinicis typis dedere , adeoque authoritas reliquorum Patrum tum apud litteratos Sinenses , tum apud nos maximè superat manu scripti unius autoritatem .

Testimonia item Sinica tum sententiarum , tum dictorum , quæ Patres omnes adhærentes sententiæ Patris Ricci afferunt , sine ultra comparatione item prævalent paucis quibusdam sententiis , & iis mutile de promptis (ut in expositione libri *chum yūm patebit*) aut in pejorem sensum interpretatis , & item paucis quibusdam litteratis quos per transennam aliquando interrogabat

Pater Longobardus nec cum illis ita serio & scientificè disputabat, uti controversistæ Riccius, Vagnonius, Alenius, & cœteri.

Pace, inquam summâ fruebamur omnes Societatis Patres, sed ecce repentinus turbo; iterum sepultum & toties per provinciales consultationes prohibitum Patris Longobardi manuscriptum vidi lucem, pervenit enim ad manus R. P. Fr. Anton. de Sancta Maria hic alia atque alia transcripsit; misit ad RR. PP. sacri Ordinis Sancti Dominici in oppido Lân kî commorantes, utrumque zelus accensus divulgatum, missumque manuscriptum ad alios & Romam forte usque pervenerit. Hinc data occasio ad novas amaritudines & priscas quæstiones suscitandas hæc verò omnia missa faciamus: alibi erit opportunitior locus singulas quas P. Francif. Anton. movet in suo tractatu quæstiones exagandi: unum hic breviter contra dictum patrem Fr. Antonium interrogemus. Prinzipium illud, seu axioma Sinicum **RES OMNES UNUM SUNT**. Itane intelligat ut velit Sinenses litteratos sentire, quod res omnes sint unum per strictam & realem identitatem vel non? si secundum jam nullam habent vim contra nomen Xám tî argumenta illius: quia cum Xdm tî distinguatur realiter à cœlo materiali, non annuntiatetur Deus Sinis per verba quæ significant ipsum cœlum materiale (uti probant ejus argumenta: nam identificat Xám tî

cum cœlo materiali , adeoque infert libros Patris Riccij annunciantes Deum per litteras Xam tis ras Xam ti , præbere ansam erroris litteratis Sinensibus , & quod pejus est , audet dicere Patrem nostrum Generalem jussisse , non expungendas esse à libris Patris Riccij . Xam ti , eò quia rogatus fuerit à quibusdam Patribus Italis per epistolas : quasi verò Pater Generalis Societatis Jesu ne nomen ac famam Patris Riccij offenderet , passus sit non expurgari libros Patrum Italorum , qui in sententiâ Patris Fr. Antonij de Sancta Maria possunt esse causa erroris litteratis Sinensibus illos legentibus ; sed ejusmodi viri simplicitati parcamus , si primum , quod scilicet litterati Sinenses ita explicant illud axioma ut intelligent *res omnes esse unum per strictam identitatem individualem* (quod sane nec per somnium Sinenses imaginati sunt) deberet Pater adducere verba aliqua Sinica , quibus Sinenses interpretes utantur ad explicandam hanc strictam identitatem rerum : non enim sufficit adducere illa eadem verba *yē tī* de quibus est quæstio , quia esset petere principium , & idem explicare per eadem prorsus verba æquivoca : & eodem modo ac si Philosophus Europæus interrogatus de ente quomodo sit unum , bonum verum , vellet omnia entia esse unum per identitatem & hoc probaret ex eo quod Philosophi dicant ens esse unum , esset ridicula probatio .

Adducet forte verba aliqua vel similitudines

dines, quibus aliqui Sinenses Philosophi explicitent identitatem specificam naturæ rerum omnium, quasi res omnes participent eamdem naturam, uti singuli homines eamdem naturam humanam: sed hoc ad summum probat quosdam Philosophos Sinenses fuisse hujus opinionis in exponendo illud axioma suprà citatum. At probabilitatem & magis consentaneam rationi existimamus sententiam aliorum Philosophorum Sinensium, qui satis arguentes specificas rerum naturas ex varietate accidentium inter se notabiliter diversorum, aliarumque proprietatum differentium, satis indicant naturas rerum non esse unum specificè, ut serio legenti libros Sinenses suis locis patebit, & ne nos item nulla autoritate Sinica verimus, Sinenses non intelligere aut strictam identitatem, aut specificam substantiarum per verba illa *yē t'i*, præter alias quas alibi afferimus, unam hic ex lib. *sūm lītā c'ivēn* (que libro passim contra nos utitur P. Fr. Antonius) sententiam adducam ex comp. tom. 2. fol. 9. dicunt per modum axiomatis *a cālum substantificat & incorporat sese rebus, & non separatur b ab illis*; sic intellige (ait Philosophia Sinensis) per similitudinem, seu eo modo quo dicitur *amor universalis ticti dictus incorporari cum rebus, & nullam rem vel locum esse, ubi non existat ille*; seu nullus homo est, ad

a tien t'i vē lh pú 'y.

b yē ūn t'i sū lh vū pú cái yē.

218 *De cultu Sinensium.*

quem amor (si sit in & universalis) non se extendat & communicet : ita cœlum incorporat sese rebus per influxum universalem. Eodem modo de amicis per amicitiae vinculum colligatis Sinicum axioma dicit, eos esse yē t'i unam scilicet substantiam item in libro *chūn yūm* de spiritibus assistentibus rebus omnibus , easque dirigentibus ac gubernantibus per eadem verba pronuntiatur axioma.

Sed esto P. F. Antonius gratis dicat axioma illud intelligi à litteratis Sinensibus per strictam identitatem : scrupulis ille agitur quod Patres nostri prædecessores annuntiavint Deum per binas litteras *Xám t'i* & velle let tanquam novatus linguae Sinicæ magister emendare ac corrigere eorum libros, quorum doctrinâ præcipue litterati ferè omnes qui sub Christi vexillo militarunt , ac militant aggregati sunt : tamen nullis agitantur scrupulis quod ipsem et iis iisdem libris usus sit toties & propalarit Sinensibus ad legendum : nullis item agitatur scrupulis ad tūm voce tūm libris anuntiandum Deum per binas litteras non modo *t'ien cbū* sed etiam *Xám t'i* , ut constat ex libello , quem suo nomine typis Sinicis dedit in urbe *cí nân* provinciae *Xāntuh* metropoli anno 1664. cum tamen compositus fuerit à licentiato christiano *Xāth* dicto. fol. itaque 32. & 23. hæc habet « Angelos item per

« *Xám t'i ché chū çái ván yeù chí çúu vû lh' obi t'icu çhú yè.*

tieñ xin ahimam per lim hōen reliquaque fidei mysteria per alias Sinicas litteras : illud enim principium si ita sit , quod scilicet Sinenses intelligant res omnes esse unum per identitatem , non magis contra binas voces tieñ chū militat , quam contra reliquas voces . Nam etiam si Deus annuntiaretur per binas voces tieñ chū cùm voces sint signa rerum , res verò sint unum per identitatem , cùm Pater Fr. Antonius annuntiat Deum Sinis per voces tieñ chū , Sinæ concipiunt Dominum cœli esse identificatum cum cœlo materiali , adeoque P. Fr. Antonius præbet ansam erroris Sinensibus ad concipiendum Deum tanquam quid materiale .

Idem dici potest de Angelis , & animabus : ergo non soli libri Patrum Societatis expurgandi , aut cremandi sunt , sed etiam libri seu catechismus Patris Fr. Antonij . Neque effugiet ille vim argumenti si dicat : citò cremen-
tetur omnes libri : nam iterum peto exustis item libris quo tandem nomine Sinico annuntiabimus Sinis Deum verum respondebit fortè , ut erat opinio aliquorum annuntiandus est Deus per ipsam latinam vocem Deus , seu per cobitas ut Lusitani vo-
cant .

Iterum interrogo , quando per cobitas ha-
ce Deum & mysteria fidei annuntiabimus , vel Sinenses percipient vim & significa-
tum latinæ vocis , vel non . Primum est aper-
tè falsum : ex secundo sequitur , quod ad explicandas cobitas uti debeamus vocibus

ccc ij

Sinicis : quibusnam utemur ? quæcumque illæ sint , semper argumentum recurrit, quod demus ansam Sinensibus ad concipiendum Deum , tanquam aliquid materiale ; cum cœlum per Sinenses identificetur cum rebus omnibus , & res omnes inter se identificantur : nisi velit Pater Fr. Antonius quod Sinenses habeant res aliquas cum quibus cœlum identificatur , sed ipsæ inter se non identificantur ut sunt personæ inter se distinctæ ; & cum naturâ divinâ identificatæ, quod esse somnium aliud longè speciosius ; anne vocibus illis carebit lingua Sinica uberrima ad explicandum Deum verum , quibus nullam adhuc barbarem linguam caruisse universus testatur orbis.

Sinæ (in sententia Patris Longobardi) nullam substantiam immateriale cognoscunt, neque ullum primum rerum principium præter materiam primam , in quâ omnia sunt unum , distincta specificè non per formas substantiales , sed per figuram & alia mera accidentia externa : unde omnes istæ voces *tieñ*, *xám tî*, *quèi xín* &c. sunt synonymæ. In hac etiam sententiâ recurrit argumentum : nam si non admittitur vocabulum *Xám tî* ad significandum Deum , quia est synonymum cum cœlo materiali , neque erunt admittendæ (propter eamdem rationem) voces *tieñ chù*, *tieñ xín*, *lím hoén* , ad significandum Deum , Angelum , & anig-

tieñ, Xám tî, quei xín.

mam : neque cobitæ ad id valebunt , quia cum hæ declarandæ illis sint per vocabula Sinica , nulla erunt inter Sinas vocabula, quæ possint significare illorum immaterialitatem , cujus cum nullam habeant notitiam consequenter nec habebunt vocabula.

Digressi aliquantis per sumus à difficultibus , quas P. V. nobis proposuit , non quia abs re esse digressiunculam nostram judicaremus ; sed quia P. quoque V. multa eorum quibus impugnat sententiam nostram , in tractatu Patris Longobardi fundat , putans fortè nostris veluti armis fortius nos expugnatum iri , si utatur è nostra societate testimoniiis contra nos : sciat , velim , P. V. tractatum Patris Longobardi non esse integrum , adeoque nobis suspeatum ; nescimus enim cujus incuriâ , vel forte bono aliquo fine aut saltem non malo , ultimis foliis , seu integro capitulo spoliatus fuerit. In ultimo enim paragraphe pius senex acceptis responsis ad sua dubia à Christianis litteratis provinciarum Australium (inter quos erat doctor Leo , & alius cui nomen Ignatius) quasi dubius & perplexus de suâ sententiâ , quam præcipue fundaverat in quibusdam sententiis modernorum interpretum hæc ait : Aiunt videri sibi , nos debere ad Sinarum animos nobis & sanctæ fidei conciliandos , librorum antiquorum sequi textus ipsos , qui sint ad propositum nostrum accommodati , rejectis ac

*** iii

posthabitatis interpretum commentariis. Atque in eo quidem omnis harum controversiarum cardo vertitur. Quare in his exordium est ardentissimis precibus Spiritus S. lumen atque auxilium, ut omnibus ritè discussis atque perpensis, statuatur illud denique, quod magis è re Christianâ fuerit. Dizen (hoc est Litterati Christiani) que lher parece a elles, que pera nos accommodarmos a os chinas, deviamos seguir os textos das doutrinas antigas, que forem favoraveis à o nos to intento, sem ter qne ver com as exposiciones dos interpretes. En isto consiste todo o cardo destas controversias. No que ha mister pedir instantemente à Luz e favor de Spiritu Sancto, pera poder ponderar, e assentir o que convem. De minha parte (como esta he coufa de tanto momento) proporei ainda algúas consideraciones que me ocorrem. Addit deinde P. Fr. Ant. à Sancta Maria. Deerant ultima folia, quibus continebantur eæ considerationes, de quibus suprà dixit, ac proinde neque aliâ linguâ donari, neque hic apponi potuerunt. Le faltavan las ultimas foyas, en que se contenian las consideraciones, que supra el dize, y assy no se pudieron traßladar aquí. Ex quibus collige ex toto tractatu Patris Longobardi; nullomodo colligi posse ultimatam sententiam ejusdem Patris Longobardi: Petebat enim Dei auxilium perplexus, Pera ponderar, e essentiar o que convem: ergo nihil determinavit. Quin immò quia accommodavit sese in omnibus quoad præxim cum reliquis missionis Patribus, mutas-

Se sententiam judicandus est.

Testimonium Patris Bartholomæi de Roboredo (sicut etiam P. Ignatij Lobo, quem & jam audivimus ab aliquo citari contra nos, nihil officit rebus nostris : nam statim ac ex india Macaum pervenit, Manilam à Superioribus missus propter negotia Macaensis Collegii, nihil de Sinicæ Missionis controversiis rescire potuit : quod si in ipsâ insulâ interrogatus aliquid vel dixit vel scripsit (etiam Manilensem Superiorum jussu) id homo audacis ingenij, & se plenus ex suo sensu potius dicere maluerit, quam se talium rerum ignarum confiteri. Est enim hæc opinio eorum, qui adhuc in societate degentem illum probè cognoverunt ; ejusdem farinæ est Pater Ignatius Lobo, hi duo ex societate dimissi (certè non propter virtutis excessum) nihil probare possunt contra nos. Cæterū non benè infertur, P. Roboredus nescivit Sinicæ Missionis controversias. Ergo nec Pater Didacus de Morales potuit scire, aut econtrà ; nam post duos vel etiam tres annos à Patre Roboredi Manilam profectiōne missi sunt è Sinis Macaum à Patre Viceprovinciali Sineni Patre Francisco Furtado tractatus Sinenium è societate Missionariorum ad Patrem Antonium Rubinum Visitatorem, & inde ab ipso Visitatore Manilam ad Patrem de Morales quem etiam posteà præsens convenit ipse Pater Rubinus Visitator, quando

in Japoniam profecturus in eam insulam
navigavit.

Majorem vim habere videntur contra Sententiam P. V. tria (ut de aliis non loquar) testimonia, scilicet ejusdem cum P. V. Sacri Ordinis tres Patres, qui cum Sinis conversati sunt aliquot annis, & nostræ sententiæ adhæserunt. Primus (de quo etiam supra) R. P. Fr. Timotheus à Sancto Antonio, qui fuit Vicarius in residentia Lankinensi; Secundus R. P. F. Dominicus Coronado, quem Sacer ordo, nisi mors præoccupasset in Vicarium Provincialem Sinensem sibi delegarat; tertius R. P. F. Dominicus Sarpetrus qui quantum in litteris, librisque Sinensibus profecerit, quot quot hic in Quantoniensi exilio moramur, testari possumus; gloriari quoque possemus testimonio P. V. si uti antea, ita etiam postquam legit tractatum Patris Longobardi, in eadem cum Patre Sarpetro sententiæ perstitisset, & ingenium suum ac calamum adhibuisset (quemadmodum Pater Sarpetrus cœpit facere cum tractatum illum legendο intellexit in falsis principiis fundari, diminutasque sententias afferre, & in alium à genuino litteratorum sensum ferè omnia verti atque explicari) in refutando potius quam in defendendo, confirmandoque principia ejusmodi, in quibus tractatus ille fundabatur.

Aliud est, quod sciat velim [P. V. tractatum Patris Longobardi conscriptum fuisse olim

Blim à pio religiosoque sene, non animo
 persistendi in suâ sententiâ (uti tenaciter
 persistit in suâ R. P. F. Antonius à Sancta
 Maria) sed animo examinandi, ut patet
 ex titulo, cuius hæc sunt verba: Brevis Res-
 ponso de Controversis nominibus, *xam ti* ;
tien xim, *lin hoen* atque aliis vocibus Sini-
 cis, ad statuendum quænam ex ipsis pos-
 sint vel non possint inter hos Christianos
 usurpari, proposita ad legendum atque ex-
 minandum Patribus qui in residentiis Si-
 nicis commorantur; ac posteà mittenda
 Macaum ad R. P. nostrum Visitatorēm. Re-
 posta breve sobre as controvérsias do xám tí,
 t'ieñ xín, lín hoén, e outros nòmes e termos
 Sínicos: pera se determinar, quaes delles podent
 þu não podem usarse nesta christandade, dirigida
 à os Padres das residencias da China, pera a
 verem, e depoës enviarem a o nostro Padre
 visitador em Macão. Legerunt Patres Missio-
 nis Sinicæ: omnia reprobarunt, quæ in ipso
 tractatu continebantur: & ipse Pater Visi-
 tator reprobavit quoque omnia excepto
 usu nominis *xam ti*: voluit enim ob amo-
 tem uniformitatis, ut omnes deinde in lis-
 bris Sinicis uterentur vocibus *tien chü*.
 Patres Missionis Sinicæ quamvis ex libris Xám tí
 Sinicis cognoscerent, nullam majorem ra-
 tionem esse pro usu nominis *tien chü*,
 quam pro usu nominis *xam ti* ad annun-
 tiandum Sinis verum Deum; tamen quo
 ad hoc (cum quæstio tandem reduceretur
 ad vocabulum) nullo nodo repugnarunt
 fff

ob ejusdem uniformitatis amorem , & ut eodem quo totus Christianus orbis utitur nomine , hic quoque uterentur , præsertim cum (ut ex Sententiis supra allatis constat) binæ litteræ *t'ieñ chù* , vel *chù çai* , sint eæ , quibus Sinenses litterati in suis libris declarant alias bñmas litteras *xám tí*.

T'ieñ
chù ;
Chù
çai.

Hanc hujus tractatus reprobationem non leviter confirmat testimonium Patris Joannis Francisci de Ferrariis qui sic ait : *ingressus ego in Sinicam Missionem post annum datus fui Socius Patri Nicolao Longobardo in Provincia xanum ubi per se annos bonus Senex tractatus aliquos (& quos typis dederat , & quos dare meditabatur) mecum sapissime communicare non destitit , nullâ unquam de hoc tractatu factâ intentione : quenam postea Patre Longobardo à Superioribus in pekinensem residentiam revocato , inopinatè inventum legi ac relegi diligenter , nec ut ejus sententia adhærerem , poteram mihi facile persuadere ; cum ecce à Patre Francisco Furtado tunctoris nostro Vice-Provinciali , nec non à Patre nostro Adamo (cui quidem soli morem gerere non ausus essem) monitus ac jussus eum tractatum igne combusssi anno 1649. nequaquam expostulante ejus auctore. Quod idem si alteri exemplum contigisset (& utinam contigisset) quod post obitum Patris Longobardi in alienas manus devenerit , non equidem praesens nobis bellum indicisset.*

Nunc autem P. V. indiscriminatim contra nos utitur (& tenacius P. F. Antonius.)

Principiis , sententiis , authoritatibus , ac
testimoniis , quæ in illo tractatu afferun-
tur , tanquam si typis datus esset ille trac-
tatus , aut saltem fuisset à Missione Sinicâ
approbatus. Rectè , obsecro , perpendat hæc
omnia & statim videbit cuius quantæque
authoritati suæ innitantur rationes. Quod
denique sciat velim , est , tractatui Patis
Longobardi à nescio quo additum fuisse
(postquam Pat. Joannes Valat Societa-
tis J e s u tractatum illum legendum dedit
R. P. Fr. Antonio de Sanctâ Mariâ , in cu-
jus deinde manibus permanit) titulum
alium Hispanico idiomate conscriptum , cu-
jus hæc sunt verba : Exemplar descriptum
ad litteram tractatus cuiusdam scripti à R.P.
N. N. uno ex antiquissimis atque exerci-
tatissimis Sinici Regni Missionariis , de sec-
tâ Litteratorum & Philosophorum , ut ipsi
videtur , tam antiquorum quam recentium ,
quam sectam Sinicè vocant Jâ Kiâo. In eo
demonstrat auctor in librorum classitorum
lectione versatissimus , non esse aurum sanæ
doctrinæ id quod multis , etiam Evangelij
ministris , tale videtur esse , ex ipsis termi-
nis ac vocibus adhiberi solitis apud libros
classicos & maximæ inter Sinas authorita-
tis , sed esse contrâ cænum infernale atheis-
mi subtilissimi , veritatis specie quâdam
atque imagine obductum , cum id quod
credunt atque intelligunt sit veluti viscosum
quoddam glutem veneni draconis , quo se
facile implicet , difficile expediatur , qui fallaci

fff ij

specie semel deceptus, nihil subesse mali sibi persuaserit. Traslado ad Litteram de un tratado del Rev. N.N. de los mas Antiguos y versados en la gran China, sobre la secta de los letrados, y Philosophos (a su modo) antiguos y modernos deste Reyno, llamada Sinicè Jû Kiào declara en el siendo mui visto en sus libros classicos, no ser oro de sana doctrina lo, que a muchos (etiam Evangelii Ministros) parece serlo, segun los terminos y modos de hablar de sus mas autenticos, y classicos libros; si no antes ser un lodo infernal de finissimo atheismo dissimulado en lo exterior con appariencia de verdad. Siendo en lo interior de lo que ellos creen, y entienden, una como liga viscosa del veneno del dragon, facil en pegar, y dificil de soltarse, al que assen sus pihvelas persuadido no lo ser.

Hæc sunt verba tituli superadiditi: cum hoc titulo missus in Europam tractatus: cum eodem titulo alia exemplaria transcriptis P. Fr. Antonius, eaque propalavit. Profectò nisi Charitatis amor urgeret nos ad racendum, illi pares non defuissent tituli. Quis enim non videt quantum detrahatur famæ, ac doctrinæ Patrum Sinicæ Missionis titulus hic tam temere superadditus hoc unum video posse apud Europeos famæ nostræ consulere cœcum tandem judicasse de coloribus; nunc eò unde digressi sumus revertamur.

Secunda difficultas quia scriptor antiquus Chām cù.... ait tabellam adhiberi, ut spiritui seniat, & perpetuam faciat obedientiam. Porque el Chām cù autor antiguo, &c.

ñeze que la tablilla es para servir ale spiritu , con que se eternisa la obediencia. Imprimis littera xīn etiam significat memoriam : quando enim sinicè .(ait Pater Brancatus) alicui homini quicquam concedimus , dicimus lieū xīn tenero memoriam hujus rei. Atque adeò tabella potest dici servire ad memoriam parentum defunctorum , adeoque signum esse memorativum filiis , & posteris obedientibus ad perpetuum obsequium pro beneficiis à parentibus quondam acceptis. Ex līkī libro 8. fol. 50. constat ritus erga defunctos adhiberi , ut filii numquam obliviscantur eorum à quibus geniti fuerunt,in quo motivo nulla appetet supersticio : quin imò se eterniza la obediencia quod est motivum virtutis.

3. Difficultas. Philosophia Sinica , quæ dicitur Sim li ta civen & Dictionarium çú guey , verbo chu , dicunt istas tabellas à veteribus fuisse institutas , ut in iis defunctorum spiritus insideant atque immorentur. La Philosophia Sinica llamada Sím li tá cíven , y el Diccionario çú guéi verbo chū dízen , que los antiguos instituyeron estas tabillas para que el spiritu de los difuntos estribe , y encoste , en ellas. Quoniam hic P. V. institutionem priscorum tangit seu finem ob quem prisci instituerunt hasce tabellas , juvat hic referre ea quæ circa hanc materiam adducit Pater Franciscus Brancatus ; ait enim : littera hæc chū multas habet significaciones inter alias significat (ut suprà fff iii

innuimus) memoriam y' tè chū yè id est : littera chū significat rem & locum , quò inten-
zio seu memoria excurrit , ac tendit . Significat etiam substitutum tam yè . Atque adeò cum in tabellā defunctorum ponuntur binæ litteræ xīn chū etiamsi vox illa xīn accipiatur propriè pro spiritu , significatur per litteras illas quod in his tabellis manet memoria spiritus vel hominis defuncti : aut quod hæc tabella substituitur loco spiritus , seu defuncti : verum in dicto Dictionario cù guéi sunt aliqua verba æquivoca , quæ aliquibus Europæis videntur significare , vel innuere , quod spiritus vel anima defuncti quiescat in illa tabella , adeoque res hæc indiget majori declaracione . Verba sunt xīn chū cùm miào liè chē y' cī lín che . Id est tabella xīn chū dicta in majorum aula erecta fuit ad repræsentandum defunctum ; cī littera , videre & contemplari , & repræsentare significat : adeoque potest item exponi : tabella erecta fuit ut in illa tanquam in substituto contemplarentur , & quasi præsen- tem viderent posteri defunctum , lím enim littera (ut infra dicetur) cùm de defunctis agitur ipsum defunctum significat aut sal- tem defuncti substitutum vel imaginem , uti dicitur in libro liki , t'ân eum bia par . 2 . fol . 21 . a Confucius dicebat substitutum illud defuncti , vel imago conficta ex berbis lím dicta , probè appetet , vel , excitat ad pie-

* C'ùm cù guéi guéi c'ù lím chè xém , guei
guci yùm chè pù gìn .

tatem & commiserationem ; dicebat item , substitutum aliud ex ligno consecutum yúm dictum non redolet pietatem nec excitat ad commiserationem . Olim ait interpres a adhibito ligneo homine peragebant ritus funebres . Interpres alius ibidem hæc ait b : Olim colligentes herbas , ex his prisci conficiebant humanam quamdam figuram , ut hac esset defuncti velut pedissequa , & vocabant eam ‘cū līm , quia aliquantulum assimilabatur humana figura , & nil aliud mysterii continebat . Item hæc figura herbacea erat ex specie illorum instrumentorum quæ vocabantur mīm k'i , de quibus textus ait . c Binæ voces mīm k'i . spiritus claritatem repræsentant , seu sunt instrumenta illa quæ spectant ad præsentationem spiritus defunctorum : ideo luto illius defunctorum currus , & herbacea figura substituta loco spiritus , vel loco defuncti , inde ab antiquo fuerunt in usu , & mīm k'i vocantur , funeris scilicet instrumenta .

Sed primo quidem notandum est in Sinis non nisi paucos ex vulgo , aut à sectariis deceptos , aut valde imperitos esse , qui putent , spiritum defuncti in illâ tabellâ residere ; quia tabella non erigitur , nisi postquam sarcophagus sit sepulturæ mandatus ,

a Y' mō gîn súm cám.

b Xō c'aò guéi gîn hîm y' guéi sù chèchë cùm guéi guéi chí c'u lîm , liō cù gîn hîm lh y' ; yé mīm k'i chí lûi yé .

c Nîm 'k'i xîn mîm chí yé ; tû kîn c'u lîm cù yé chí .

quod aliquando contingit fieri post multos annos, quo toto tempore spiritus ille nullam habuit tabellam; suæ scilicet quietis locum. An vagabundum spiritum tunc fingant sectarii? Et tamen ritus sunt ante sarcophagum: à quo spiritum per mortem discessisse necesse est fateantur vel ipsi sectarii; tum quia major Sinensium pars vel est eorum, qui sequuntur doctrinam priscorum, animas non interire, sed ab aliquo supremo numine recipere præmium; si merita habuerint, vel pœnam, (quamvis de pœnâ obscurius loquantur libri) si improbè vixerint: & hi non putant animas residere in tabellis; vel eorum littaratum, qui atheismum profitentut, & nec hi putant animas residere in tabellis, sed in aerem resolvi, uti etiam Bonzii secundum suam interiorem legem atheistantem; vel sunt ex plebe deceptâ à Bonziis secundum doctrinam exteriorem, quam docent, & hi omnes credunt animas in infernum de trudi, aut effici idola aut transmigrare de uno in aliud corpus; atque adeò nec hi putant animas residere in tabellis idem proportione servatâ intellige de secta Táo jü dicta; vel denique eorum qui sub Christi vexillo militant, & hi nec per somniū quidem imaginantur animas defunctorum residere in tabellis; quippe per fidem probè neverunt beatarum damnatarumque sedes.

His ita prænotatis, verba illa sibi
cum

quā mido liē chī y' cī līm chè (cūm cī litera significet etiam morari in aliquo loco) alio quoque sensu & significatione explicemus: sensus litterarum illarum est; tabellæ xīn chū dictæ in aulâ proavorum cūm miao dictâ, ideo eriguntur, ut servetur diu ac duret ibi nomen ac memoria defuncti (non autem quia los antiguos instituyeron estas tablillas, para que el espíritu de los difuntos encoste, y estriba en ellas) tota æquivocatio videtur orta ab illa littera līm, quæ in nostris Europæis vocabulariis passim animam significat, & adjuncta alteri boén dictæ, in libris item nostris animam rationalem indicat.

Attamen valdè diversa significatio ejusdem litteræ est in usu & ritibus defunctorum: sumitur enim tum adjectivè, & respectantes ad defunctorum connotat, v. g. funebres vestes līm y' vocantur: lignea capsula, in quâ cadaver reponitur līm kītu: portatores līm y', curru, super quem collocaatur sarcophagus līm kīu, vel līm lh, &c. tum substantivè sumitur, & sine addito & tunc sarcophagus ipse hīm chè dicitur. Quod etiam Dictionaria Sinica notant sū th thī c'bīm yīs līm defunctus qui juxta intentionem suam vivens rectè omnia composuit, vocatur līm cum itaque sarcophagus sepulturas mandatus est, erigitur tabella, quæ substituitur loco sarcophagi, ut diu servetur, ac duret ibi nomen, & memoria defuncti, vel in aulâ defunctorum, vel domi, in quâ tabellâ, ut supra dictum est, inscribuntur litteræ xīn chū yel xīn guéh.

ggg

Mō chū vocatur tabella , quod idem sonat , ac lignea , seu arboris memoria , quia arbor cum decidunt folia , vel arbor ipsa cum truncatur , mortis memoriam recolit cum iterum germinat ac floret , vitæ tempus designat : adeoque Sinenses principium seu natalem , & finem seu mortem parentum in tabellâ cultu civili honorant . Quod ipsum Dictionaria indicant , a sic enim habent : tabellæ usus est , ut sit lignea (mō item significat ligneam capsulam defuncti) quia arbori folia decidunt & revertuntur ad suum principium seu radicem . Hoc , res habere suum principium , & finem indicat .

Inscribuntur , inquam , in facie exteriori tabellæ , litteræ binæ , xīn chū , vel xīn guēi : in interiori autem inscriptum conservatur cognomentum proprium , quod defuncto post mortem inditum est , xī dictum , quia ex libro xī fā desumitur .

Quod autem hoc nomen substituatur loco sarcophagi quod , ut diximus līm dicitur (olim puer unus nepos defuncti substituatur : ut in expos . libri chūm yūm videri potest) ex eo patet nam ut ipsa Dictionaria Sinica aiunt & in libro xī fā dicto dicitur quod quamvis quis non admodum fuerit diligens ; si tamen sortitus est nomen ac famam ; hic mortuus dicitur līm , & post-

* Chū yūm mō ; mō lō quēi puēn yēu xī chūm chī yī .

& Xī fā pū xīn c'hīm mīm yē līm .

quam descripsérunt tabellæ magnitudinem, dicunt biām cūm yvē n̄ rā Siām tūm cīē xī
kī xī versūs foraminum locum interiorem tabellæ pām n̄ dictum sese invicem penetrantium bitumine seu vernice apparet inscriptum ipsius defuncti nomen illud (defuncti proprium) xī dictum.

Qui autem desiderat à suâ primâ origine rem hanc investigare, significatum quoque litteræ lui cui respondet duplex character Sinicus, exploret necesse est. Itaque lui funebrem orationem olim fieri solitam in laudem defuncti tempore cheū cūm significat. a Prisci, quando ex ordine Mandarínorum k'īn aliquis magnus vir moriebatur, tunc Princeps jubebat aliquem agentem prefec turam in unum colligere ipsius defuncti merita, ac virtutes & componere orationem funeralem ad excitandam commiserationem pro amissione tanti viri : hoc autem dicebatur lui.

Ex hoc collige orationes quæ citantur fieri solitæ in aula Confucii chō yēn dictæ, propriè non esse preces, sed encomia b ubi oratio hac lui, dicta, recitata fuisset, tunc imponebatur defuncto cognomentum, ut alio appellaretur nomine. Hac autem institutio ab Regulo cheū cum exordium sumpfit.

Hæc Pater Brancatus qui item addit :

a Cù che k'īn rā fū mō cē kiūm mīm yē sū lui k'ī cum cē guēi yē ngāi chā yvē lui.

b Lui him lié haó y y mīm yē cheū cum xī.

non nego tamen aliquos reperiri ex Sinetisibus, qui erroneè putent animas per campos discurrere, vel in tabellis morari, vel comedere hauriendo dapum subtiliores spiritus, aliaque sibi singant similia, sed non est hoc dicendum de majori parte Sinensium, sed duntaxat de aliquibus assertendum; in regno enim vastissimo gentilium, ubi tot aliis tantisque erroribus, & superstitionibus (post invectas præcipue idolorum sectas) imbuti sunt homines, quid mirum, si hoc etiam errore inficiantur aliqui ?

Ex his collige primo eodem modo difcurrendum esse de tabellâ Confucianâ, *xii^{is} guéi*, in quâ tanquam in substituto litterati civiliter colunt Magistrum suum defunctum nec putandum litteratos credere spiritum Confucii advenire, aut recedere aut se comitari spiritum cum recedit; sed comitari tabellam: nec ea quæ in aulâ Confucii recitantur, esse propriè proces; sed potius encoria, & laudes, quæ olim per funebrem orationem *lui* dictam recitabat orator, post mortem alicujus personæ gravis, cuius virtutes, ac merita populo declarabat, eumque ad imitationem excitabat.

Collige 2°. quam infirmum ac nullum fundamentum habuerit R. P. F. Antonius de Sancta Maria Suspicandi, Patrem Martinum de Martinis non proposuisse juxta veritatem ipsi Sacrae Congregationi, cùm ritus defunctorum exposuit. Una ex propo-

sitionibus, quam P. Fr. Antonius putat non esse veram, hæc est, *Sina nullam divinitatem animabus concedunt, nihil ab illis sperant aut petunt.* Præterquam quod propositione ita est indefinita (non enim dixit, *nullus omnino ex Sinis*) si applicetur propositione *Sinis tum gentilibus tum Christianis, vera est;* nam ut dictum est, major pars gentilium aut est ex iis, qui priscorum doctrinam sequuntur: & hi quamvis putent aliquorum illustrium Imperatorum animas ad Cœlum evolasse, & assistere tanquam amicos ad dexteram supremi Imperatoris; non tamen illis tribuunt divinitatem, neque nunc ab illis sperant aut quicquam petunt, quamvis olim prisci ab illis peterent, ut pro se intercederent apud supremum numen: neque ab aliis animabus quicquam petebant, multoque minus illis divinitatem tribuebant; aut sunt ex iis qui atheismum profitentur; & de his nulli dubium est, quod non petant, & divinitatem non modo non tribuant; sed suam animarum spiritualitatem in nihilum resolvi putant; vel sunt ex sectis Bonziorum; qui ad summum alias & paucas animas putant effici idola, coeterum communiter putant animas defunctorum in infernum detrudi: & potius petunt, aut rogan Bonzios vel *Tao sū,* nec sine pecuniâ & muneribus, ut hi suis precibus dignentur animas suorum defunctorum ab inferno liberare quam animabus tribuant divinitatem, aut ab iisdem petant,

ggg iij

aut sperent quicquam. Erunt forte qui pertant & sperent, & divinitatem tribuant vel à se ipsis decepti, vel ab aliquibus aliis sectariis, sed interim certum est quod major pars Sinensium nihil horum faciat aut putet. Ergo propositio Patris Martini, quæ ex unâ parte est indefinita, & ex aliâ de majori parte Sinensium verificatur, est absolute vera si verò propositio applicatur Sinis Christianis multo magis vera erit nec deberet conqueri dictus P. Fr. Antonius quod P. Martinus non proposuerit ritum seu tabellam *xin chù*, seu *xin guéi assiento del espiritu*. Nam cum proposuit in eodemque imaginem defuncti collocant, in quâ ejus nomen inscriptum est, & cùm item proposuit: deinde supra gradus alios aliis altiores disposita sunt tabella ad palmi altitudinem in quibus omnium in illa familia defunctorum nomina, qualitas, dignitas, sexus ac aetas inscripta sunt, &c. In his verbis satis proposuit tabellam *xin chù*, quæ in aulâ proavorum præcipue extat, quæ nihil aliud significat quam nomen aut memoriam defuncti; estque imago vel substitutum ipsius defuncti.

Non proposuit tamen sub his verbis *assiento del espiritu* Reverendus enim P.F. Johannes Baptista de Morales proposuerat, cum Sacrae Congregationis Antistites censuerunt non licere habere illas tabellas in vero & proprio altari, &c. Verba autem illa Patris Martinii: *in hac aulâ bis in anno convenienter consanguinei, ex quibus diiores offerunt carnes, yi-*

*Xin
chú.
Xin
guéi.*

num, candelas, odora nenta; pauperiores autem, qui bas aulas habere non possunt, defunctorum fuorum tabellas domi servant vel in loco particulari, vel etiam supra altare, ubi sanctorum imagines, qui ob loci aut domus parvitas rem alium locum non habent, quas tamen nec venerantur, nec illis offerunt quicquam, sed ex defectu alterius loci ibi sunt: cærimonie enim superdictæ à Sinis non fiunt nisi in aulâ defunctorum quam si non habent, etiam cærimonias omitunt. Hæc, inquam, verba si videantur aliqui habere obscuritatem, is declarationem hanc nostram observet necesse est.

Agit hic Pater Martinius de cærimoniiis illis & cultu politico fieri solito à Christians bis in anno, non autem agit de cærimoniiis sive menstruis, sive quasi diurnis, sed de solemnibus cærimoniiis & in aulâ fieri solitis, ubi aulam habent proavorum: quod si pauperiores, nullam habeant aulam, aut nec domi habeant locum alium ubi collocent suas tabellas, & ob angustiam loci aut domus cogantur collocare dictas tabellas supra altariolum, ubi etiam Sanctorum imagines collocatæ sunt, in tali casu hi pauperes Christiani non habentes aulam aut locum commodiorem, eas tabellas non venerantur: solemniori illo ritu bis in anno, nec illis offerunt quicquam: ratio est quia cærimoniae hujusmodi solemniores seu oblationes munera bis in anno à Sinis non solent fieri nisi in aulâ defunctorum, quam si non ha-

beant etiam solent cærimonias solemniores omittere.

Non negat tamen P. Martinus quod pauperiores venerentur tabellas proavorum, aut offerant odoramenta, & illis reverentiam faciant. In quem enim finem hic negasset de pauperioribus, cum supra agens de cærimoniali erga defunctum recens mortuum indiscriminatim sit locutus, cum proposuit : *in domo defuncti sive Christiani, sive gentilis quoddam altare preparant, in eodemque imagine defuncti collocant, in qua ejus nomen, inscriptum est cum ornatu odorum, florum & candelarum, retroque cadaver pherebro inclusum collocant, & omnes qui ad condolendum domos illas ingrediuntur, coram imagine defuncti ter vel quater genuflectunt, humi sese prosternentes capitibus usque ad terram denissis, aliquas secum candelas & odoramenta asportantes, ut in preparato illo altari seu potius tabula coram defuncti imagine consumantur & comburantur.* In quem, inquam, finem negasset à pauperioribus coli politicè tabellas proavorum, offerri illis quicquam, cum in fine indiscriminatim de omnibus in hunc modum proposuerit *ad mortuorum sepulchra, quæ omnia in montibus sunt, extra moenia juxta Regni leges, ad hac filii aut affines accedunt semel saltem in anno, circa initium Maii, herbas ac germina circa sepulturas nata eradicant, purgant; plorant, deinde ejulantur, genuflexiones: (ut in primo modo dictum est,) faciunt, cibos coctos*

cōctos vinumque disponunt, mox finitis lacrimis edunt, ac bibunt.

Ec ideo Sacra Congregatio juxta ea que superius proposita sunt, censuit posse tolerari Sinas conversos adhibere dictas ceremonias erga suos defunctos etiam cum gentilibus, fablatis tamen superstitionis; posse etiam assistere tantum cum gentilibus, quando agunt superstitione praesertim facta fidei protestatione, & cessante periculo subversionis, & quando aliter odia & iniuriae vitari non possint.

Collige 3^o. quam solidè statutum sit à Patribus in cœtu nuper habito, quod standum sit decretis Sacrae Congregationis circa primum rituum erga Confucium & defunctos, & quam tuto possint Missionarii Sinenses permettere Christianis suis, aut tolerare ea, quæ permittit & tolerat ipsa Sacra Romanæ & universalis inquisitionis Congregatio.

Collige 4^o. etiamsi à R. P. F. Antonio adducantur aliquæ ex libris Sinicis auctoritates, quæ videantur posse contra nos explicari, aut adducantur aliqui ritus superstitionis fieri soliti à gentilibus, præcipue seculariis, erga defunctos, aut à priscis gentilibus erga suos, non idem tamen eum posse evidenter probare suam conclusionem, aut ita infirmare nostram, ut sua sententia præ nostrâ probabilior appareat: & consequenter non video quare non huic nostrâ velit adhuc saltem ob bonum Christianitatis, & conformitatis doctrinæ præcipue cum in medio gentilitatis ex difformitate doctrinæ Missionis

h h b

niorum gravia scandala orientur, ob pacem denique & unionem charitatis inter nos, qui non nisi juxta decreta Sacrae Congregationis Christianitatem nostram dirigendam esse iudicamus, quæ de cœta securè possunt nobis utrisque regula firma esse.

Quarta difficultas. Propter voces quæ in iis scribuntur, scilicet, sedes seu thronus Spiritus N. Por las palabras, que en ellas se escriven, conviene à saber assiento o trono del Spiritu de fulano, &c. Etiam si concederemus tabellas illas putari sedes animarum (nam revera tabella substituitur loco cadaveris; cum autem cadaver, cum domi esset, reputaretur sedes animæ non existentis in corpore, ita etiam tabella reputatur quidem substituta sedes animæ, sed animæ non existentis in tabellâ *xin qd assiento del spiritu*) etiam si, inquam, concederemus tabellas illas putari sedes animarum, tamen ex vi ipsorum verborum & ordinario loquendi usu potius absentia spiritus indicatur, quam præsentia: sicuti sedes Divi Petri Romæ non indicat præsentiam Divi Petri in sede, sed sedem in quâ Divus Petrus olim federat; sedes Reverendissimi P. Generalis Sacri Ordinis PP. VV. Romæ, quæ aliquando honoratur & forte incensatur eodem modo, ac si ibi federet & præfens esset Reverendissimus Pater Generalis, propriè absentiam ejus significat, & quamvis ceremoniæ fiant sedi intuitu Reverendissimi Patris cuius est sedes, tamen Reverendissi-

mus Pater non ibi sedet, sed sederat: si enim ibi sederet, non diceremus ibi esse sedem Generalis, sed ibi esse Generalem. Cum itaque Sinæ dicant tabellam esse sedem spiritus, non autem dicant ad eam spiritum in tabellâ, potius absentiam indicent, quam præsentiam spiritus necesse est.

Quinta difficultas. Propter formam & structuram, quam in tabellis unaniniter eamdem ita servant, ut omnes altæ sint pollices 12. latae tres, crassæ unum: præterea tabellæ pars altior colli formam exhibeat: In medio foramina sunt duo, quæ binas aures repræsentent: Basis seu pars inferior quadrata sit. Hoc totum sic explicant autores duo, ut basim idè quadratam velint esse, quia quatuor anni tempestates significat; Pollices vero duodecim ex eorum mente denotant lunas seu menses duodecimi anni; corpus solem exibet. Crassitatem interpretantur de pectore & lateribus, abundantque res alias vanas prorsus ac futilles, & quæ nullatenus possunt ad quidpiam bonum atque honestum pertinere. Por la forma, y fabrica, que tienen y guardan inviolablemente en todas: conviene a saber de 12. pulgadas de also, 3. de ancho, una de grueso: en lo alto sea la forma a modo de cuello, en el medio tenga a los lados dos agujeros como orejas: el pie sea quadrado. Dos autores explican que la peana corresponde a los 4. tiempos del año, por esto es quadrada; las 12. pulgadas significan las 12. lu-

h h h ij

nas ; el cuerpo al sol : lo grueso a los lados , y otras circunstancias vanas y frivolas que nada conducen para cosa buena y honesta .

Quamvis in aliquo libro ita describatur forma tabellæ non videtur tamen quod inviolabiliter serventur hæ dimensiones ab omnibus ; vidimus enim tabellas alias mayores , alias menores , alias latas , alias non latae : eo modo quo lapides sepulcrales Sinenium alii sunt mayores , alii menores , alii quadrati in superiori parte , alii rotundi ; sed demus formam & dimensiones inviolabiliter servari . Cum in tali forma nulla appareat supersticio , aut vana observatione ad religionem spectans ; non videmus quare prohibendum sit Christianis jubentibus facere , aut fabris lignariis illam formam ex usu regni facientibus , cum præcipue P. V. numero 7. describens aulam Confucii , concludat : Litterati Christiani dicunt illud idem ferè in toto Imperio Sino- co servari , quod facile sibi persuadebunt , qui cum illa gente versati fuerint ; sciunt enim quanta sit toto Imperio uniformitas in his atque aliis rebus , ut videre est in fabrica ædium earum , in quibus jus dicitur , atque etiam aliarum : dizen letrados Christianos , es lo mesmo plus minusve en toda la China ; a lo qual se persuadiran facilmente los que han vivido en ella , pues saben la uniformidad , que en todo el Imperio se guarda en estas y otras cosas : como se ve en la fabrica de las audiencias , y otros edificios . His quidem verbis

facillimum erit P. V. persuadere, ut non tantam vim faciat in hac figurâ tabellæ, cum & annos aliquos vixerit in Sinis, & probè neverit uniformitatem, quam servant Sinæ fabrique lignarii in conficiendis hisce tabellis, aliaque multa, quæ absque eo quod legant in libris priscas institutio-nes, ita fieri à prædecessoribus acceperunt. Cùm enim suprà ostenderimus tabellas hæc substitutas fuisse loco cadaveris aut pueruli illius, quem prisci substituebant loco patris aut avi defuncti ; non miror quod tabella figuram quamdam capitis, aurium, colli, pectoris, pedumque præferre vide-tur, & ab illis authoribus quos P. V. citat partes hæc assimilentur per allegoriam qua-tuor anni temporibus, duodecim anni- mensibus, soli, lunæ, astris, &c. quæ om-nia per similitudinem & allegoriam dicta cùm nullam prorsùs affinitatem habeant cùm cultu Religionis, non video quare P. V. vocet, *vanas y frivolas que no conducen para cosa buena y honesta.* Si tantum illa nobis non videantur frivola & vana, quæ de homine per similitudinem & allegoriam dicta sunt à Sanctis Patribus vel à nostris oratoribus Europæis, ne dicam ab ipsis Sacris Paginis, reliqua verò per similitudinem & allegoriam eandem ab aliis gentibus de homine dicta, aut de ejus substituto vel imagine pronunciata vana & frivola esse ju-dicamus, dubium mihi est an hoc laudetur ab Europæis. Habent & Sinæ poetæ suos, &

oratores non quidem sanctos, sed naturali lumine ac sapientia non penitus destitutos: partitur enim Deus haec sua dona etiam inter gentes, & solem suum oriri facit super bonos & malos.

Horum igitur quae vituperanda vituperemus nos Europaei & quae laudanda laudemus. Si hanc Sinensium similitudinem substituti humani seu tabellae cum quatuor temporibus, astris. &c. Vanam ac frivolam putamus, quamnam esse putemus illam Pythagorae, de quo author ejus vitae dicit, a Eum ita de hominis fabrica sensisse ut scriperit omnia qua in mundo majore sunt, etiam in minore id est homine, qui εργαστηριον δυναμεis, esse in mundo res divinas, Deos nempe & quatuor elementa, item bestias & plantas &c. quam item esse putemus illam Constantini: b Homo animal dignissimum habet faciem effictam ad similitudinem cœlestis pulchritudinis? & illam Senocæ, qui nescio quo affectu numine exclamavit, c homo est res sacra illam quoque Ciceronis illationem cum ait, d igitur est homini cum Deo cognatio & similitudo!

Nolumus hic miscere sanctorum Patrum infinitas propemodum similitudines & al-

a Salmas. In epictetum.

b L. justissimæ ff. de ædilitate l. si quis Cod. de poenis.

c Sen. ep. 96.

d Cic. l. 5. Tusc. quæst.

Legorias, quibus non modò hominem, sed alia quoque minora homine cœlo, astrisque assimilant; nec alias tot illustrium virorum in laudem hominis conspirantium similitudines, quorum præclara dicta in unam redigit sententiam Turturetus; homo (aiunt) natura sua animal est mundum, & elegans, honorandum, adorandum: magnum miraculum appellatur, epitome etiam & breve rerum omnium compendium, cum gradus in se contineat inferiores (& quidem eminentiori quodam modo) colligatque in se stirpium, plantarumque vitam, animalium sensum atque motum. Microcosmos etiam caelestes in se animadvertis conversiones. Cui ratio fulget pro solis face, pro que luna splendet cit sermo. Non enim tanti facimus Sinensium horum quos P. V. citat pronuntiata, ut putemus ea cum nostris sanctorum Patrum sententiis posse competere: sed solum hic indicamus, non omnia quæ ab Ethniciis pronunciantur, eo ipso à nobis vana ac frivola esse putanda, aut ad superstitionem vel vanam observationem reducenda.

Quanta hujusmodi auctores Sinici misteria scribunt de situ & forma ædificii, nec forte desunt qui vana aliqua in suis libris miscent: anne putemus formam regii palatii, tribunalium reliquarumque domorum mutandam esse, si Rex, præfecti, aut alii Christo nomen daturi, eo quia unus alterve autor in suo libro vana scripsit de ritu formaque ædificii. Si igitur optimè novimus ex una parte *La uniformidad que en todo*

el imperio se guarda en estas , y otras cosas , como se ve en la fabrica de las audiencias , y otros edificios ; & ex alia parte intelligimus id , quod authores dicunt de forma tabellæ defunctorum nullomodo pertinere ad religionis cultum aut vanam observationem , quare scrupulum Christianis ingeramus & velimus eos contra regni usum & uniformitatem , formam aliam tabellarum adinvenire ; cum simus præcipue moraliter certi quod formam illam non sint mutaturi ? & quamvis erunt fortè aliqui qui eam mutent erunt multi , & bona illorum pars qui non mutabunt : cum his quid agemus ? hos absolvemus necne ? sine ulla necessitate ingessimus illis scrupulos , ac per prohibitionem rei nec superstitiones nec vanæ , ut supra probatum est , eos in mala fide posuimus , quia putavimus in illâ formâ tabellarum latere aliquid si non superstitionis , saltem vanæ observationis : atque adeo & nos , & fabros lignarios aliosque Christianos scrupulis obruemus , & sine ullâ quidem necessitate .

Sexta difficultas : propter cærimoniam quæ adhibetur in littera Chù scribenda ; nam illi litteræ non apponitur punctum superius , cum ad sepulturæ locum solemniter pergunt : apponitur vero , quando sunt reversi domum , illudque munéris vulgo deferunt ad virum aliquem primatum & spectatissimum . Contigit aliquando , ut quid esset hoc mysterii petescat à litterato quodam

Quodam Christiano, qui à Patribus Societatis divinam legem fuerat edoctus. Ille respondit simul cum tabellâ quæ reducitur, advenire bona & felicitates atque id esse, ad quod alludit littera chù, Por la ceremonia que se haze en escrivir, quando van al entiero, la letra chù sin el puntillo arriba, y ponerle à la buelta en casa, conservando para esto a una de las personas mas graves y principales. Y preguntando yo el misterio a un christiano de la Compañia y letrado, me dixo que bolviendo la tablilla venian con ella los bienes y felicidades a lo qual alude la letra chù. Miror quod Christianus ille explicuerit mysterium puncti superadditi in littera alludere ad felicitatem, quæ eum tabella domum revertatur, cum eadem littera sine punto ad non minorem felicitatem alludere videatur. Prima enim Dominum significat in nostris Europæis versinibus seu vocabulariis, aut dominari. Secunda vero Regem, aut regnare; adeoque videotur subitanæ fuisse nec præcogitata illius responsio ad P. V. interrogationem. Si autem indagasset originem mysterii, nullum aliud mysterium latere cognovisset in usu litteræ vām quā utuntur cum defunctum deferunt ad sepeliendum, quam, quod inuit ipsum dictionarium Sinicum, cum exponit litteræ vām significata & usus. Inter alios usus ille antiquior est ex xi fa, de quo supra, ortus, ut inscriberetur tabellæ vām littera cum esseretur defunctus; nam in

tali functione ire significat, & æquivalēt litteræ vām hoc est ire.

Quod autem deinde domi addatur pup-
etum, & in chū litteram convertatur, quæ
substitutum ac memoriam defuncti, juxta
ea, quæ supra diximus, significat, quodque
persona ex amicis dignior ac gravior invitē-
tur ad punctum illud inscribendum, hoc
non nisi ad solemnitatem, & honorem fa-
miliæ spectat: & sicut puhetum illud in
compositionibus finem periodi indicat, ita
& hoc idem punctum hic significat, finem
jam esse impositum funebribus ritibus de-
functi per digniorem personam, dato initio
tabellæ pro defuncto ipso substitutæ. Ita om-
nia puncti mysteria referantur. Ubi tamen
puncti usui mixta aliqua superstitionis aut
vana per sectarios inveniantur, prudentis ac
sapientis missionarii erit illa omnia cathecū-
menis indicare, & Christianis interdicere
relictis duntaxat iis, que redolent tantum
cultum civilem, aut possunt ad illum reduci Juxta
definitionem sacræ Congregationis. Si enim
hic vellemus omnia & singula declarare
quæ de his defunctorum, deque ritibus
aliis matrimonij, aut infirmorum, aut re-
cipiendorum hospitum, aut filialis obe-
dientiæ, &c. Et libri Sinici tractant & com-
munia sunt tūm gentilibus, tūm christia-
nis, & distinguere quæ superstitionis sunt
nec permittuntur Christianis, ab iis quæ
merè politica sunt & permittuntur, profecto

permagna à nobis volumina conscribenda essent.

Notandum hic tamen est, non multum innitendum nobis esse authoritati quorumdam expositorum, qui sectariis adhærent, vel atheismo infecti sunt; nec omnino adhærendum omnibus ac quibuscumque sententiis quæ in libro *Lì Kí* de ritibus extant, sed prudenti selectione opus esse: quāvis enim liber hic in classicis numeretur; tamen, ut ipsi ejus expositores suis locis nō tantum omnia quæ ibi narrantur priscam fidem habere debent; nam post commune librorum incendium, pauca admodum integrā priscorum folia de ritibus ab igne evaserunt: unde pars major libri ex iis quæ memoriter quidam retinuerant compacta est. Et quoniam tunc temporis vigebant sectæ, præcipue illa rāo sū dicta & altera Bonziorum, multa inveniuntur in libris *Lì Kí* quæ propria sectarum sunt non autem priscorum; sicuti & multos ibi ritus invenies, qui haec nostra ætate ad usum & praxim nullatenus reducuntur. In usu igitur horum librorum non minus prudentiæ sale quam accuratæ sententiarum selectione utendum est.

Septima difficultas. Propter honorem summum, qui ipsis exhibetur, & cærimoniias plurimas quæ circa ipsas solent adhiberi. Quibus pleni sunt libri *Kialy*; & *chu ram cuñ*. Textus hic non referto, neque enim dubito quin illi P. V. etiam notiores sint quam mihi: eos etiam reliqui Patres novero,

Per la grande veneracion en que las tienen , y muchas ceremonias que hacen con ellas. De que esta lleno el Kiáli , e chū vân cùm , las quales aqui no pongo , porque assiento las sabra V. P. mejor que yo , y no las ignoran los de mas RR. PP. quoniam nihil hic speciale adducit P. V. ideo nos aliis multis , ut ait, cærimoniiis , quas Sinæ faciunt erga tabellas defunctorum , nullam specialem responcionem dare possumus , nisi illam sacræ Congregationis : *Quæ redolent tantum cultum civilem aut possunt ad illum reduci permitti posse.* Patres enim Societatis nunquam permiserunt Christianis cærimonias , sive multas , sive paucas nisi suas politicas , non autem superstitiones. Quoad venerationem autem dico hanc fieri tabellæ tanquam substituto defuncti vicem gerenti ; quia Sinæ in signum obedientiæ parentibus debitæ , & in exemplum suorum filiorum , ut & filij doceantur exemplo ipsis obedire , defunctos suos parentes eo modo honorant , quo modo honorabant dum viverent ; & quamvis Europæis quibusdam videatur nimia haec Sinensium venerationio erga parentes : tamen considerata gentis hujuscce vitâ non est nimia , aut viciosa , sed juxta civilem Sinensium ritum. Ad octavum , an cærimoniae Confucianæ fuerint à primæva institutione suæ superstitionæ ? ratio dubitandi petitur ab iis quæ hac de re suprà dicta sunt. Si las ceremonias hechas al Confucio de su primera institution fén superstitiones ? la razon de dudar , es lo

que se traxo arriba desle punto. Respondeo cærimoniæ & ritus Litteratorum erga Confucium sunt ex institutione suâ mere politicæ, Hodieq; quo ad substantialia perseverant eodem modo. Rationes quibus hæc conclusio probatur ex supra dictis constant :

Ad Nonum. An cærimoniæ illæ Confucianæ de quibus suprà , prorsùs eædem sint, ac illæ cærimoniæ atque urbanitatis officia, quæ discipuli solent erga magistros suos vivos adhibere ? ratio dubitandi sumitur ab usu communi earum cærimoniarum , quas adhiberi videmus , & quæ sanè diversissimæ sunt. Si las dichas ceremonias , son solo ceremonias y cortesías , que los discípulos hazen à sus maestros vivos ? la razon de dudar tomasse del uso commun de las cortesías , que Vemos se practican que son differentissimas.

Facienda est distinctio tūm cærimoniarum , tūm præceptorum , tūm temporum ; aliæ enim sunt cærimoniæ , quæ ordinario fiunt à discipulis suis præceptoribus ; & præcipue cum præceptor diem sui natalis solemniter celebrat , aut cùm præceptor diem obit : tunc enim & candelas , & argentum , & odores & munera offerunt : & epitaphiis & musicâ & genuflexionibus & conviviis præceptorem discipuli honorant , sive vivuum , sive mortuum. Attendenda item qualitas præceptorum. Quod enim horum dignitas , & merita majora sunt , eo sunt munera majora atque honoratioga , & majori cum solemnitate festiva;

natalitia , aut funebria celebrantur. Cum itaque Confucius sit totius regni magister, ejusque qualitas & merita longè supererent reliquorum Præceptorum merita : nihil mirum si omnes litterati ejus discipuli solemnioribus cærimonias bis in anno politice colant defunctum Regni magistrum. Adeo quod , ut supra diximus , quæ hodie fiunt à litteratis , cœpta sunt fieri à die obitus Confucij , præcipuè quantum spectat ad oblationem munerum , quam oblationem P. V. vocat sacrificium. n. 16. Post Confucij mortem ejus discipuli... nullum tempus intermittebat , quin SACRIFICIA statutis diebus ante illius sepulchrum piè ac reverenter offerrent. Atque ibi litterati de ipsius præceptis ac documentis disserabant , agitabantque convivia.... Obtinuit ista consuetudo per annos 200. Imperator Kao cum ad ejus sepulchrum fortè transiret , tauros ei & vaccas obtulit.... Exinde factum est , ut Imperatores consecuti Confucij sepulchrum majorum in dies honorum incrementis vulgo celebrarent , quod idem à Præfectis Litteratisque factitatum. Muerto el Confucio sus discípulos &c. Sin Intermission alguna ante el sepulcro del Confucio , ofrecian a sus tiempos con reverencia SACRIFICIOS , y allí los letrados disputavan sus doctrinas haciendo combates , &c. todo esto se continuó 200. años &c. El Emperador Kao passando por este sepulcro le ofrecio toros y vacas &c. Et n. 17. después aça regular y ordinariamente han ido todos los demás

*bonrando siempre el sepulcro deste hombre y los
prefectos y letrados de la misma manera &c.*

Usus igitur cærimoniarum hujus nostræ
ætatis erga magistros vivos , si fiat debita
distinctio , tum cærimoniarum tûm tempora-
rum, tûm qualitatis præceptorum non sunt
quoad substantialia differentes ab iis quæ
fiunt in aulâ Confucij ; neque eæ quæ modò
fiunt in dictâ aulâ à litteratis , differunt ab
iis quæ olim discipuli , aut Imperatores fa-
ciebant præceptorî Confucio defuncto.

Ad Confirmationem quam P. V. hoc loco
adducit §. 29. ex paritate rationis arguens.
Missionarij & Christiani ut impugnent eam
cærimoniam supersticiosa , quâ infideles
papyros cremant in honorem defunctorum,
hoc adhibere argumentum solent , quod
etiam typis mandatum est : cum parentes
vestri viverent , papyros ante ipsos non cre-
mabatis , quod si fecissetis , ipsorum nares
opplevissetis fumo , ac proinde non tam ad
honorem , quam ad opprobrium ac derisum
visa esset ista crematio pertinere. Igitur
neque eam erga defunctos usurpare decet,
quibus eundem cultum adhibere vultis , ac
si viverent. Quod idem dici potest de iis,
quæ suprà scripsimus. Para impugnar los
ministros y Christianos la ceremonia supersticiosa
de quemar papel a los difuntos usan detta razon,
la qual tambien esta impressa, à vuestros Padres
vivos no quemais papel , que fuera darles humo
de narizes , que no solo no fuera bonrarlos , sino
que fuera affrentarlos , y hazer escarnio dell:

Luego tan poco lo haueis de hazer con los ditunos,
a quienes honrais, como si estuvieran vivos. La
mesma razon se puede formar de lo que queda
escrito.

Ad hanc, inquam, confirmationem, respondeo videri nobis P. V. aliquid hic supponere, quod esset probandum non enim apparet *De lo que queda escrito*, quid velit P. V. contra argumentum nostrum typis mandatum (ab iis Missionis Patribus de quibus n. 36. ait: Fuisse missionis hujus operarios antiquos, atque in libris & institutis Sinicis cognoscendis multum diligenterque versatos, &c. Ministros antiguos mui cocidos y versados en los libros Sinicos y sus Costumbres &c.) inferre quod sit deductum ex paritate rationis, Cum plura supra scripsit P. V. &c in unum miscuerit, ea quae permittuntur Christianis à Patribus Societatis, ut sunt ritus politici, & ea quae non permittuntur, ut sunt ritus superstitionis; cum probè sciant Christiani, neque spiritum Confucij in aula, aut tabellâ neque aliorum defunctorum spiritus in suis tabellis memorativis assistere; supra demique probatum sit & in expositione libri *Chū yūn fusiūs* probetur, Sinenses communiter honorare suos defunctos eo modo quo hos honorabant cum superstites essent: quibus nullo modo regulariter loquendo, massas papyraceas in honorem ac cultum civitem cremabant: non apparet, in quam, in quo fundetur contra nos, & libros nostros patitas

ritas rationis. Cum hanc P. V. clariūs explicabit, clarior quoque dabitur responsio. Interim ex iis quæ suprà à nobis dicta sunt poterit colligere rationis disparitatem. Unum hic addendum puto, hoc ipsum quod P. V. fatetur, Patres videlicet nostros prædecessores & ipsos Christianos, Litteratos & non Litteratos, passim uti contra Gentiles paritate illâ fundatâ in illo Priscorum textu sú sù jù sú señi, serviendum obsequendumque defunctis, eo modò quo serviebatur illis, cum adhuc viverent. Sed vivis parentibus non cretabitis in eorum cultum massas papyraceas à sectariis introductas, quinimmo si tremavissetis dehonoravissetis potius eos quam in honore habuissetis; ergo neque erga illos jam defunctos ritus hic à vobis exercendus est. Hoc ipsum, ut dicebam, quod P. V. fatetur tales ac tantos viros non modò Europæos, sed Sinenses quoque, & hos magni nominis Litteratos Christianos uti solitos hac paritate contra Litteratos Gentiles, manifestè ostendit tûm vim magnam paritatis, tûm Conceptum communem Sinensium in hoc conspirare, ut velint sententiam illam priscorum sú sù jù sú señi, intelligi modo illo jàm explicato, & illis regulam esse ac Principium fundamentale omnis ritus civilis erga defunctos. Nam si hoc non ita esset, neque Patres illi Societatis, Ministros antiquos muy Coçidos y versados en los Libros Sinicos y sus Costumbres, typis mandassent hanc paritatem in textu pris-

k k k

corum fundatam ; neque ipsi Litterati Christiani auderent contra litteratos Gentiles illâ passim uti : quia periculum esset ne Litterati Gentiles statim ac paritatem audirent , ejusque Principium in quo fundatur , in medium adducerent ad infringendam vim argumenti , quorundam Atheorum autoritates , illam præcipue quam P. V. contra nos adducit num. 41. cum ait ; Tertio Chù çù lib. 23. Philosophiae Sinicæ , quæ dicitur Sim-ly ta civen fol. 39. quæstionem hanc proponit : filii quando sacrificant parentibus , aut avis suis defunctis , certe in ijs aerem suum exquirunt , (id est eos specant . ut rem prorsus eamdem cum aëre , quem ipsi habent.) Cum vero sacrificant spiritibus aliarum personarum vel rerum , quæritur quomodo id fiat ? Sperantne , annon , eos spiritus iis sacrificiis adfuturos atque ea admisuros ? Respondet filios certe substantiam aliquam eamque planè immutabilem cum suis parentibus atque avis communem habere : cum vero aliis personis rebusque sacrificant , esse etiam alias titulos quibus ipsis debeant sacrificare , unde ait Confucius : Sacrificate vestris progenitoribus defunctis eodem plane modo , ac si viverent , atque adessent presentes. Lo 3º. el Chù çù lib. 23. de la Philosophia llamada Sim Lità C'ivén fol. 39. haze esta pregunta: los hijos quando sacrifican a sus Padres y Abuelos difuntos , es cierto , que los buscan por el ayre de sy mesmos (esto es los consideran como una misma cosa con el ayre que tienen)

en sy) quando sacrifican a los spiritus de otra persona o cosas, entonces como se haze esto? Es por ventura que vengan a recibir los sacrificios o no? responde, que los hijos tienen fin duda alguna la misma Sustancia immutable con sus Padres y Abuelos. Quando sacrifican a otras personas o cosas, estas tambien son, a quien devan por algun titulo sacrificiar. Por onde dice el Confucio: Sacrificad a vuestros Padres como si estuvieran presentes; &c.

Quâ authoritate nisi utique probè respondere possent Christianis Litteratis hoc modo; quid aliud sunt spiritus defunctorum nisi aer? Cremamus papyrum in honorem aëris, non quidem para darles huino de narizes. Nares enim non habet aer; sed ipso fumo papyri colendum putamus aërem, quia sumus quam proxime ad aëris naturam accedit, perque simile simile honoramus. At enim ullas unquam Litteratorum Gentilium: contra Litteratos Christianos ausus est aerea illa expositione uti; quam P. V: ex Philosophia Sinensi deceptam intra Parenthesim claudit, id est; eos spectant; ut rem prorsus eamdem cum aere quem ipsi habent. Esto es, los consideran como una Cosa con el ayre que tienen en sy, quod est signum Litteratos Sinenses aliam significationem ac sensum dare litteræ, k; quando illa utuntur ad spiritus denotandos, aliam quando aërem hunc materialem indicare volunt: sicut & nos Latini per vocem illam, spiritus, aliud significamus;

cum de Angelis loquimur, aliud cum de ventis aut spiritibus vitalibus. Hanc nos quæstionem fusius in expositione Libri Chūm yūm agitamus.

Quam autem vim habuerit paritas nostra apud Litteratos ad pauci pendendos ritus, & figmenta quæ Bonzii & horum Sectatores aut affines Sectarii politicis ritibus admiscuerunt, nos ac nostri Prædecessores experti sumus; si P. V. nondum tantam vim experta est, illo novo argumen-to non utatur: nam contingit sœpius ut unum argumentum uni vim faciat quam alteri non facit, & in aliquâ circunstantiâ vim magnam habet argumentum ad particularem aliquam conclusionem evincendam, quam forte non haberet in aliis circunstantiis, vel ad alias probandas conclusiones, nisi aliæ associarentur rationes, liberæ enim sunt cogitationes hominum, & argumentorum usus.

30. Ad 10. An ex hypothesi, quod iis quæ retulimus, insit aliqua supersticio, possit ullo pacto permitti Christianis Litteratis, ut ejusmodi cærimoniali intersint vel etiam ministrent? Dubitandi rationes ex ferè sunt, quas in simili casu affert P. Suarez l. 7. contra Regem Angl. c. 9. Si dade caso, que lo ya dicho sea supersticion habrá algun camino para permitir a los Christianos asistir o ministren en tales ceremonias. Las razones de dudar son todas las que in simili casu trae el P. Suarez lib. 7, contra Regem Anglia c. 9.

Quæ supra dicta sunt clare ostendunt quam dissimilis sit casus de quo agit P. Suarez loco citato , à nostro casu Confucii , quem ut Regni Magistrum Sinæ Politicè venerantur. Ex distinctione item , clarâque narratione eorum , quæ permittuntur Christianis à Patribus Societatis , & eorum quæ non permittuntur; Denique ex Decretis Sacrae Congregationis quæ nobis regula esse debent , patet via , & quidem tutissima ; nec judicandum est latuisse Romanos Theologos , ipsamque Sacram Congregationem ea quæ Suarez adducit contra Regem Angliae.

RESPONSIO AD REFLEXIONES.

31. His omnibus opponi solet argumentum desumptum ab exemplo Elisæi , qui Naaman Syro 4. Reg. cap. 5. v. 29. condonavit ut ingredetur cum suo Rege in templum idoli Remmon. *Vade in pace* , inquit Elisæus , id est , hoc tutâ conscientiâ facere potes , modò consilium non habeas idoli ipsius adorandi &c. ad istud argumentum ita responderet Beccanus : adoratio Naaman &c. Contra todo esto se fuele hazer un argumento tomado del exemplo de Eliseo , que aprobo el entrar Naaman Siro con su Rey en el templo Remmon : *Vade in pace le dixo* : 4. Reg. c. 5. vers. 29. fue decir con buena conciencia lo puedes hazer , fino tienes animo de adorar al idolo &c. A este argumento responde el P. Beccanus k k k iij

no lib. 5. controv. c. 5. aſi. Adoratio Naaman Syri non fuit cærimonia religioſa, ſed politica & licita; non enim flectebat genua in templo Remmon, ut coleret idolum, ſed ut Regi ſuo praeſtaret ſervitium.

Hæc Recani reſponſio mitificè nobis faciet; ſi enim in templo idoli liciēta fuit adoratio Naaman politica, quia non animo collendi idolum genua flectebat, ſed ut Regi ſuo praeſtaret ſervitium politicum (casus de quo agit Suarius contra Regem Angliæ; contra Becanum potius vim habet quam contra nos) quād magis licebit Sinensibus litteratis non in templo idoli, ſed in aulâ literariâ cultum politicum p̄raeſtare magistro ſuo Confucio? eo modo quo in aulâ Galliarum Regis cultum politicum per oblationem dapum regiarum aliasque cærimonias exhibent Galli defuncto Principi. Quod autem Confucius in Sinis non colatur tanquam idolum jam ſupra probavimus.

Ad Confirmationem quām hic adducit P. V. cum ait: Confirmatur etiam exemplo Jehu, qui finxit velle ſe ſacrificium offerre idolo Baal, ut nimirū haberet occaſionem ejus Sacerdores omnes interficiendi. 4. Reg. c. 10. v. 19. quod factum etiam probare viſus eſt Deus; quando quidem dixit v. 30. *studiosè egisti, &c.* ad hanc confirmationem idem Becanus ita responderet: i. quia Jehu &c. *Confirmase con lo de Jobu, el qual fingio querer ofrecer sacrificio al idolo Baal para*

Pener occasion de matar sus Sacerdotes 4. Reg. 10.
 v. 19. lo qual aprobo Dios pues le dixo , studiosè
 egisti quod acceperum erat , & placebat in oculis
 meis v. 30. &c. A la confirmacion responde el
 mesmo asi : I. quia Jehu per illam simulationem
 verè peccavit, ut docet divus Augustinus lib. contra
 mend. cap. 1. &c. nec verum est quod Deus illam
 approbaverit , sed solum laudavit factum Jehu, in
 eo quod omnes Sacerdotes Baal occiderit &c. ut
 ex contextu patet.

In primis in cætu quem nuper habuimus
 mense januario anni 1668. nemo ex nostris
 adduxit hanc paritatem Jehu fingentis se
 velle offerre sacrificium ; non enim facit ad
 casum nostrum ; adeoque quidquid sit , an
 Jehu simulando peccaverit & an Deus ap-
 probaverit simulationem hanc , vel solum
 laudaverit factum Jehu in eo quod occide-
 rit Sacerdotes Baal , hanc decisionem scrip-
 turariis relinquendam putamus : nihil in-
 terim contra nos ; nostri namque Christiani
 neque sacrificant , neque simulant se sacri-
 ficare idolis : neque munera quæ politicè
 offeruntur magistro Confucio à præfectis
 litteratis , aut ea quæ à populo Sinensi bis
 in anno offeruntur proavis defunctis , par-
 ticipant rationem ullam sacrificij ; nec ipse
 Confucius rationem idoli ut patet ex su-
 predictis. An velimus gratis & per vim con-
 stituere Confucium in numero idolorum
 à Sinis ponitur in numero virorum illu-
 strium & in ea classe in qua sunt yaō xién,
 lão piun y yu , cæterique similes virtute,

doctrinâ, ac dignitate illustres: qui uti nunquam antea p'ù sā, hoc est, idola reputari sunt, ita nec nostrâ hac ætate à quopiam idola existimantur. Confucius apud Sinas colitur ac existimatur totius regni magister. Relinquamus ergo Europæi, Sinas cultum deferre politicum magistro suo. Quid enim de viro hoc dicitur aut egisse aut scripsisse, quod sit recto lumini naturali disforme? Exponantur ejus libri, legatur vita, quam discipuli conscripserunt (vixit ille tot cētenis ante Christum annis) & inde colligi potest an doctrina quam posteris reliquit, cui & ipse mores vitamque suam conformabat, possit nobis Europæis fundatum aliquod præberet certò judicandi, eum fuisse æternis flammis addictum: sicuti nos inde judicare certò possumus, ejus spiritum ad beatorum sedes avolasse cum Sanctis Patriarchis, qui in Limbo ante Christi Incarnationem detinebantur. Hæc igitur Divinæ Sapientiæ & inscrutabilibus Dei judiciis relinquenda potius quam à nobis perscrutanda, multoque minus statuenda esse jūdicamus.

32. Aliud argumentum & ad hanc & ad alias res generatim pertinens desumitur ab eo quod scripsit. Sanctus Gregorius Papa ad Sanctum Augustinum Episcopum à se missum in Angliam. Refertur à Patre Ribadeneira in ipsius Gregorii festo. Unde infertur dissimulari in regno Sinensi debeare multas res non bonas, &c. Respondeo

Dieo 1º. Sanctorum dicta ac documenta se-
quenda esse , scilicet quantum fieri potest ,
atque ipsa ratio patitur. 2º. Bonifacius Le-
gatus in Germaniam multa consiliū capiendi
causā retulit ad Zachariam Papam , atque
illud inter cætera ; *An permitti debeat , quod*
Germani dicunt Romæ factitari ad kalendas Ja-
nuarias in festo Cathedra Sancti Petri ? Cui res-
pondit summus Pontifex ; de kalendis ve-
rò , &c. Otro argumento universal se haze para
esto , y otros puntos. Tomassé de lo , que S. Gre-
gorio Papa escrivio à S. Augustin Obispo embia-
do por el Santo à Inglaterra : trahelo el P. Ri-
badeneyra en su fiesta. De donde parece se sigue
deverse dissimular muchas cosas , no buenas en
China , &c. Bx. Lo 1º. que lo que los Santos dizen
y ensenan , se ha de hazer en quanto se puede ,
y hay razon. Lo 2º. Bonifacio legado en Germa-
nia entre las cosas que consulto al Papa Za-
carias , lo uno es , si lo que los germanos dezian se
hazia en Roma en la fiesta de la cathedra de
S. Pedro a las calendas de Henero lo havia de per-
mitir ? Respondele el Papa : de calandis vero ja-
nuariis ; vel cæteris auguriis , vel aliis diversis
observationibus , que gentili errore observari di-
xiisti apud Beatum Petrum Apostolum , & in urbe
Romana hoc a nobis , & ab omnibus Christianis
detestabile & perniciosum esse judicamus dicente
Domino : non auguremini , nec observabitis som-
nia : ita & a nobis cavendum esse censemus , ut
nullis auguriis , & observationibus attendamus :
quia omnia hac absissa a Patribus sumus edocti ,
& quia per instigationem diaboli iterum repullu-

labant, a die quâ nos jussit divina clementia Apostoli vicem gerere, illicò hac amputavimus: pari etiam modo volumus tuam Sanctitatem populis tibi subditis predicare atque ad viam aeternâ vite perducere. Patet illud, quod de Sancto Gregorio refertur, non intelligi tam Iato sensu debere, ut duorum Pontificum responsa contraria esse videantur. Loquitur àtque Sanctus Gregorius de iis pravis moribus, qui possunt tolerari. Vese claro, que lo que se refiere de San Gregorio, no se ha de entender tan largamente, que se vengan a oponer los dos Pontifices. Habla pues S. Gregorio de malas costumbres, que se pueden tolerar, &c.

Respondeo in primis rogando Paternitatem vestram, ut dignetur nobis exponere verba illa: de donde se sigue deversè dissimular muchas cosas no buenas en China, exponere inquam dignetur, undenam colligat hanc sequelam? Si ex verbis divi Gregorii & in illo sensu quo eas P. V. accipit, videlicet: Lo que se refiere de S. Gregorio no se ha de entender tan largamente, &c. Habla pues S. Gregorio de malas costumbres, que se pueden tolerar. Hæc sequela favet non modò nobis, sed & ipsi Sacrae Congregationi, contra quam potius vim haberet quam contra nos; non enim nos dissimulamus in Christianis Sinensibus cosas no buenas, superstitiones aut idolatriam, &c. Sed ea tantum toleramus, quæ ipsa Sacra Congregatio censuit posse tolerari.

cum reliquis verbis supra citatis si autem P. V. velit sequelam suam ad rem hīc adductam esse, adeoque contra nos præcipue habere vim, non autem contra ipsam Sacram Congregationem, quasi nos hīc dissimulemus, & toleremus, non quidem illos malos mores, de quibus D. Gregorius loquitur se *pueden tolerar*, sed alios malos mores, qui nullo modo tolerari possunt, ut sunt superstitiones & idololatriæ; sequela hæc P. V. ita, & inde deducit coincidit cum sequelâ, quam contra Patres Societatis Missionis Sinicæ deduxerunt Jansenistæ in Gallia, de qua supra mentionem fecimus, & idem fundamentum omnino nullum habere videtur, quod nullum habuerunt Jansenistæ. Deberet P. V. prius clare exponere in quonam fundetur hæc sequela contra nos, & rationibus, non autem suppositionibus nullo fundamento innixis probare, nos hīc dissimulare *muchas cosas no buenas*, alias ab iis de quibus loquitur D. Gregorius, & quas modò tolerandas censuit Alexander VII. absque eo quod nostræ ætatis Pontifex opponeretur divo Gregorio, & tūm quidem sequela P. V. vim haberet.

Respondeo 2. Rerorquendo argumentum: ad instantiam Reverendi P. F. Joan. Baptistæ de Moralez Sacri Ordinis D. Dominici Innocentius X. aliqua statuit, quæ videntur opponi iis quæ deinde statuit Alexander VII: ad instantiam Patris Mat-

tini de Martinis Societate. J E S U. Et hæc quidem, quæ videntur opposita statuta ver- fiantur circa eandem rem & eundem prorsus ritum Sinensium erga Confucium aut defunctos : ergo ut opponantur isti duo Pontifices dicer quis transacto annorum sæculo , ex Missionariis Sinensibus , qui forte nesciens tunc circumstantias , & causas oppositionis Decretorum , impingat in Decretum Innocentii X. Arguendo simili modo quo nunc P. V. arguit : patet illud quod jubetur in Alexandri VII. Decreto non intelligi tam lato sensu debere , ut duorum Pontificum responsa contraria sint. *Vese claro , que lo que refiere en su Decreto Alejandro VII. no se bâ de entender tan largamente que se vengan à oponer los dos Pontifices.* Atque adeo concluderet , standum esse decreto Innocentii X, strictiori , & excommunicationem fulminanti , &c. Quam huic P. V. daret respon- sionem , sibi quoque tribuat.

Respondeo 3. Non minùs spectare ad P.V, concordare pontifices illos , quam ad nos spectet : quia non minùs urgent P. V. con- cilia ac verba D. Gregorii , quæ nobis fa- vent , & in quo uno Pontifice & Doctorem Ecclesiæ habemus , & auctoritatem Pontifi- ciam , quam urgeant nos verba Pontifi- cis Zachariæ , quæ nobis non adversantur, sed Germaniæ Missionariis, si qui forte erant tunc temporis permittentes auguria & ob- servationes superstitiones : Societas enim nostra in Sinis ea duntaxat permittit , quæ

redolent cultum civilem , aut ad illum reduci possunt , juxta definitionem Sacrae Congregationis.

R. 4. posse facilè concordari Pontifices: ut autem clarius appareat concordantia, subdemus hic verba ipsa , quæ in vita divi Grégorij fol. 241. refert P. Ribadeneira: Concilium Romæ celebravit , in quo multos abusus abrogavit , plurimaque statuit valdè salutaria , atque ad obsequium divinum & fidelium piam ædificationem pertinentia.... Augustinum instituit Archiepiscopum , eique pallium dignitatis insigne misit : jussit etiam ut in Kantiensi suâ Metropoli duodecim consecraret Episcopos; deinde ne profana Gentilium templo dirueret , sed ut eadem lustralibus & sacris undis expiata vivo veroque Deo consecraret. Paulatim quoque Religionis christianæ sementem fieri voluit idem sanctus Pontifex , vetuitque ne statim primo impietu radicitùs omnes omnino pravos mores Augustinus extirparet , jussit aliquos tantisper dissimulando toleraret , donec ea novalia ad falcem patientiam radices egissent , neque jam foret timendum , ne penitus evellerentur , si forte quis contradictionis aut novitatis ventus insurgeret. Præterea suasit Augustino, ne se totum unius Ecclesiæ Romanæ ritibus addiceret , sic ut religioni sibi duceret ab iis nonnihil discedere ; itaque undique quod ad illam Anglicanam Ecclesiam excolendam facere putaret , feliciter

geret, hominumque affectibus & necessitatibus aliquid daret quo sic omnibus omnia factus omnes lucraretur. Cujus rei causam his quoque verbis expressit. Non enim pro locis res, sed pro bonis rebus loca amanda sunt. Multa alia præcepta ac documenta Gregorius Augustino dedit, atque ejus sociis, quos postea Deus ad varia eaque præclara miracula patranda sæpius adhibuit. Hizo un concilio en Roma, y en el quird muchos abusos, y ordeno muchas cosas saludables y provechosas para servicio de Dios, y edificacion de los fieles &c. Deinde folio 245. addit: mando que Agostino se ordenasse de Arcobispo, y embiole el pallio, y que en su Metropoli de Cantia ordenasse 12. obispos, y que no destruyesse los templos de los gentiles, si no que los purificasse con aqua bendita, y los consagrassé à Dios vivo y verdadero. Mandole asimismo que fuese introduciendo poco a poco la religion Christiana en aquella tierra, y no desarraygasse de golpe algunas malas costumbres, que se podian tolerar, antes dissimulasse y passasse por algunas, hasta que aquella nueva planta tuviese mas fuerças, y no corriese peligro de arrancarse con qualquiera viento de contradicion o novedad. Y no menos le encargo, que no se atasse a los usos que avia visto en la Iglesia Romana, sino que tomasse de todas partes lo que conforme a la disposicion y necesidad de Inglaterra jussasse que mas le havia de aprovechar. Y añade la razon non enim pro locis res; sed pro bonis rebus loca amanda sunt: Porque no por el lugar se han de amar las cosas

sinó por ser buenas las cosas se han de amar los lugares, Otros muchos documentos y preceptos dio S. Gregorio a Agostino, y à sus compañeros por los cuales Dios diez muchos grandes o milagros.

Ex his clare constat concordare Pontifices in eo, quod ambo Romanos abusus tollerent: in eo tamen quod terrarum à se remotarum, & quæ sub Principum sacerdotalium dominio essent, in quibus vim nullam coactivam habebant, quamvis primâ facie videantur non concordare in consiliis, aut præceptis datis legatis suis, tamen si ex historiis Ecclesiasticis, quibus hic cavemus, distinguas tempora, loca, res & circumstan-tias, facile concordabis?

Præterquam quod ex verbis illis Zachariæ Pontificis ad Legatum Germaniæ Bonifacium, videlicet, Pari enim modo volumus tuam sanctitatem populis tibi subditis prædicare atque ad viam aeterna vite perducere, ex his verbis, inquam, manifestum est, prædicationem inculcari: ad quam, quia ad persuadendum Germanis ut abstinerent ab observationibus & auguriis, & ad evitan-dos tumultus, aliaque incommoda, non præcepta & minæ, quæ eos statim obstrin-gerent, sed spatia temporum erant necessaria, prudentiæ ac doctrinæ ipsius Bonifacij committi totum negotium à Pontifice vide-batur. Ex quo non sequitur quod ipse Bonifacius acceptis litteris Pontificiis statim primo impetu radicis aliquos prayos mo-

res extirpaverit, qui poterant tolerari, contraria videtur probabile eum tantisper dissimulasse cum aliquibus, donec ea novalia radices egissent firmiores &c. Desarraygasse de golpe algunas malas costumbres, que se podian tolerar, antes (probabile videtur) dissimulasse y passasse por algunas, hasta que aquella planta tuviesser más fuerça &c. Uti præceperat D. Gregorius suo Augustino in Angliam missus atque eo modo non opponuntur Pontifices.

Eodem quoque modo P. V. conciliare poterit ea quæ contra nos adducit ex Concil. Basil. sect. 29. videlicet: Prohibeatur & iis Neophytis sub gravioribus pœnis, ne mortuos more Iudaorum sepeliant, aut sabbata, aliasque solemnitates & antiquæ sectæ ritus quoquomodo observent, &c. & in omnibus se Christianorum ritibus conformes reddant: Itaque si Concilium neque permittit, neque etiam tolerat ea quæ dicta sunt, quomodo potuit velle S. Gregorius, ut res ejusmodi permitterentur? Donde el concilio ni aun lo dicho permite ni tolera, come pñede S. Gregorio querer se permitan cosas semejantes! hæc inquam conciliare poterit cum verbis divi Gregorij, ubi dicitur: Prætereà suasit, ne se totū unius Ecclesiæ Romanæ ritibus addiceret &c. ut suprà pag... No menos le encargo, que no se atasse a los usos que havia visto en la Iglesia Romana finó que tomasse de todas partes lo que conforme à la disposicion, y necessidad de Inglaterra juzgasse, que mas le podia aprovechar. Atque etiam cum verbis sacrae

Tacræ Congregationis sub Alexando VII.
ubi ait, *Posse tolerari, Sinas conversos adhibere dictas ceremonias erga suos defunctos etiam cum gentilibus, sublati tamen superstitionis: posse etiam assistere tantum cum gentilibus quando agunt superstitiosa, præsertim factâ fidei protestatione &c.*
Nam P. V. nisi hæc omnia conciliet, non contra nos inuehi videtur illis verbis: (*Ee in omnibus se Christianorum ritibus Conformat reddant. Donde el concilio ni aun lo dicho permite ni tolera, como puede S. Gregorio querer se permittan cosas semejantes.*) Sed contra divum Gregorium & contra ipsam sacram Congregationem: nos enim non nisi ea quæ sacra Congregatio tolerat aut permittit, permittimus, aut toleramus. Si verò putet, nos permittere superstitiosa vel idololatrica cum ait: *como paede S. Gregorio querer se permittan cosas semejantes!* Ea Paternitas vestra in medium adducat claris & non æquivocosis verbis, & tunc non contra sanctam Congregationem sed contra nos disputabie & hinc inde rationibus discussis principem locum veritas obtinebit, & noltræ huic Sianicæ Missioni fama restabuit.

33. Magis ad rem præsentem facit argumentum à viro gravissimo ex iis, qui nobiscum erant eadem domo conclusi, propositam eō ipso die, quo hac de re differere sum aggressus. Sit enim colligebat: *imago Appollinis visitur in quodam Italiæ templo, quid igitur refert, si imago Confuci in loco supradicto servetur?* &c. *Mas à nuestro intento*

m m m

yo hizo un argumento de una persona mas grave
de casa el dia , que yo toque este punto. Dixo pues,
que la imagen de Apollo estaba en un templo de
Kalsa , luego que este la imagen del Confucio en
el lugar sobre dicho , que imparte ? &c. Vir iste
gravis , qui hic appellatur , fuit P. Joan.
Franciscus de Ferrariis , qui pro se nominata
tim hoc respondet : non fideliter , inquit , hic
R. P. F. Dominicus de Navarrette refere historiam
nam Pater Franciscus Brancatus & ego in cœtu
vuper habito diximus , non quidem Apollinis ,
sed Philosophi Plinii extare statuam in anteriori
superliminari templi maximi civitatis comensis :
gloriantur enim Cives Comenses de tanto viro
concive suo , sicut Sina de suo Confucio : de qua re
audivi Patrem Antonium Rubinum Macai nar-
rantem , cum de us rebus ibi ageretur , de quibus
hic nunc agitur , representatum fuisse Sancto Ca-
rolo Borromæo Mediolanensi Archiepiscopo , ut il-
lam Plinii secundi statuam ex comensi templo tolli
juberet eò quod indecens videretur , Ethnici Philo-
sophi statuam supra Christiani templi limen erec-
tam stare , qui respondit statuam illam nihil obsta-
re templi Sanctitati , cum nihil aliud esset ; quam
memoria quadam tanti Philosophi comensibus ci-
vibus gloria : quare dictus R. P. F. Navarretus
non videtur aptè respondere comparando statuam
illam cum damonum imaginibus .

Hactenus P. de Ferrariis. Sed pergamus.
Ego ad hujus argumenti confirmationem
hæc adderem : imago dæmonis habetur in
multis Ecclesiæ Catholicæ templis ac Sanc-
tuariorum ; quippe in templis S. Michaeli

Habatis habetur pariter imago diaboli
Quid ergo vetet haberi Confucii imaginem
in prædicto loco? Respondeo non fieri
præcisè & absolutè vim in eo quod ha-
bentur prædictæ imagines, sed in modo
quo haberi eas suprà diximus. Yo confirmara
este argumento, y añadiera, la imagen del De-
mônio está en muchos templos, y Santuarios de
la Iglesia que donde hay templo de S. Miguel hay
tambien la imagen del Demônio, &c. Luego qué
importa esté la del Confucio en el lugar dicho!
P. Que no se haze fuerça en el estar absolutamen-
te Sino de estar del modo que queda di-
cho arriba.

Multa hic dicenda essent super illa verba
P. V. Yo confirmará este argumento, y añadiéra:
la Imagen del demônio está en muchos tem-
plos, &c. Luego qué importa esté la del Confucio
en el lugar dicho! Non enim nos latet, ali-
quos olim publicasse in Sinis Confucium
esse æternis flammis addictum, adeoque
párvi pendendum; conculcandumque à
Christianis Sinensibus. Sed quanto cum
fundamento ac prudentiâ id statuerint de
viro hoc, qui multis annorum sæculis an-
te Christum natum vixit, cujusque posteris
relicta doctrina recto lumini naturali non
adversatur, judicent ji, ad quorum manus
tanti Philosophi exposita volumina perve-
nerint. Quanto item cum animarum luctu
similia de viro hoc Sinensibus quidam olim
publicarint, eventus non pauci, & publi-
cationi Evangelii haud quaquam favorae
mm ij

biles ostenderunt. At quoniam hic non nisi unionem non modò sententiarum, sed animorum quoque pacemque religiosam, quæ stricto vinculo charitatis semper inter nos maneat, procuramus, non hic vetera refri-
care juvat.

Hoc unum tamen miramur, quod scili-
cet P. V. dictis aliquibus, quæ forte animi
causâ in cœtu nostro prolata fuerunt, tan-
tam vim inesse velit, ut dignetur illa
scripto referre, & comparatione factâ Dæ-
monis cum Confucio contra nos retorque-
re. Adeoque videtur ex verbo jocoſo cap-
tasse ansam ad seriam illam quæſtionem
exagitandam, an videlicet Confucius pu-
blicandus sit Sinensibus tanquam Dæmon,
aut flammis addictus, aut impostor, à Mis-
ſionariis Europæis, quod est velle præcas
amaritudines refriçare. Indicavimus jam su-
p̄a de statu Confucij, ſive bono, ſive ma-
lo, relinquendum eſſe Divinæ Sapientiæ &
Dæi judicio inſcrutabili, non autem à no-
bis statuendum,

34. Allatum eſt & aliud argumentum,
quod eſt ejusmodi: Tolosæ in Galliâ, fæmi-
na quædam primaria, Constantia nomine,
pccunia ſumma reliquit annuatim dan-
dam illi, qui certo die versus optimos scrip-
fiffet. Quare illius fœminæ imago servatur
in publicâ civilis Concilii æde, & conſti-
tuto die ad eam imaginem confluunt ci-
vies, eamque floribus coronant, quod to-
tum certe politicum eſt. Ergo & politicum

censeri debet, quod hic solet erga Confucium fieri. Confirmatum istud est altero exemplo. Est Academia Montispessulani medicinæ laude celeberrima. In eâ viget ille mos, ut qui medicinæ laureâ donandi sunt, induant togam seu vestem quandam villosum vetustate insignem, quæ ibi servatur, & fuisse dicitur medici cuiusdam eximii, Rabelæsi nomine, quem atheum fuisse narrant. Atqui totum istud ad cultum politicum pertinet? Respondeo multa inter Christianos permitti, quia scilicet nullum est errandi periculum, quæ inter infideles ob idem periculum non permituntur. Quæ non lubet hic referre, quia rem planam esse arbitror.... Respondeo deinde ad secundum, in iis omnibus quæ adducuntur, nihil esse quod superstitionem aut idololatriam sapere ullo pacto videatur: secùs in nostro casu, ut constat ex allatis, Otro argumento se hizo, y es, que en Tolosa de Francia una Señora llamada D. Constança dexo renta para quien en tal dia biziere mejores versos; y que su Imagen esta en la casa de la ciudad y que el dia señalado van allí, y la coronan de flores; lo qual todo es politico: luego tambien lo es acá. Confirmase esto: por que en Montpellier universidad celebre en Medicina bai costumbre, que todos los que se graduauan en dicha facultad, se visten, o ponen un rapón mui viejo, que tienen guardado de un gran Medico llamado Rabelais, el qual fue Atgeo; e todo esto no pasa de politica, &c. Rq. Que muchas cosas son licitas entre Christianos, donde

no hay peligro alguno de error, que entre los infieles, por serlo, no lo son. No específico, porque lo tengo por llano, &c. Pero Respondo al 2: que en todo quanto en el argumento se pone, nada hay, sobre que se pueda fundar cosa o resabio de supersticion ni idolatria, como hay en el nuestro caso; y consta de lo propuesto, &c.

Hic breviter notanda sunt aliqua, & primò quidem putat P. V. inter Sinas cultum politicum erga suum Magistrum Confucium dare ansam errori, adeoque periculosum esse Christianis illum cultum permittere; hoc periculum erroris non sumus experti, qui reliquimus Sinenses in suo proprio conceptu de Confucio, nam cum nos & prædecessores nostri ex libris, & ex ipsa praxi Sinensium cognovissemus eos politè colere Confucium tanquam Regni Magistrum, non autem religiosè, aut tanquam idolum, cognovimus quoque nullum errorem neque apud Gentiles, neque apud Christianos ex cultu merè politico posse advenire: qui verò scrupulis nescio quibus agitati, ex quo Missionem hanc ingressi sunt Europæi, noluerunt relinquere Christianos Sinenses in suo proprio, & vero ac communi conceptu de Confucio tanquam Magistro, sed iis persuadere conati sunt, Confucium esse idolum, cruciari in inferno, & impostorem fuisse, suâque doctrinâ potius decepisse fraudulentiter per speciem quamdam virtutis, quam sapientes

Sinensem populum docuisse virtutem : hi foter suis persuasionibus dubitare facientes quosdam Christianos bono zelo ducti (dubito an indiscreto.) ansam si non errori, saltem dubiis non fundatis, scrupulisque præbuerunt. Sed ab hisce animi scrupulis liberare paucos admodum homines facile poterunt, qui quæ diximus de Confucio, non præjudicatâ mente, sed sincerè, indagandæque veritatis gratiâ consideraverint.

Notanda sunt secundò verba illa : *Respondo a lo 2. que en todo quanto se pone en el argumento, nada hay, sobre que se pueda fundar cosa, o resabio de supersticion ni idolatria, como hay en nuestro caso, y consta de lo propuesto.* Ex iis quæ proposuit P. V. factâ jam à nobis rerum, narrationisque rectâ collocatione ut ostendimus suprà, contrarium constat : adeoque hîc non sunt eadem repetenda unum hîc innuo, quod nisi P.V.n.5.sincerum suum animum declarasset iis verbis : Neque verò quispiam existimet, me dum hæc scribo, id agere, ut disputationes ac controversias excitem.... quippe id unum volo, ut scilicet appareat quid sit maximè verum : quod ubi semel erimus adepti licet etiam fortasse contrarium sit iis, quæ ego & alii existimavimus, idem dicemus, quod S. Hieronimus ad S. Augustinum scripsit, cum super quæstione quâdam vicitus ipsi cederet : tu vicisti, & ego vici, &c. Ni piense alguno, que hazer este papel, es abrir las

zanas para mover altercaciones o disputas , &c.
El fin , que se pretende , es saber la verdad : al-
cançada esta , aunque sea lo Contrario que a myo
à otros parece , diremos lo que S. Jeronimo escri-
vio à S. Augustin , baviendo este Santo doctor
vencido en una question contra aquel : *tu viciſtī &*
ego quoque vici , &c. Nisi unquam hisce ver-
bis suum sincerum animum declarasset :
posset quis dubitare , an P. V. hīc unum
ex duobus velit dicere , aut scilicet P. Mar-
tinum de Martinis Societ. J e s u menti-
tum fuisse in iis , quæ de cultu Confucii Sa-
cræ Congregationi proposuit ; aut hanc post
discussas ex utrâque parte rationes non rec-
tè definivisse , cum ait : *hinc eſt , quod Sacra*
Congregatio juxta ea quo ſuperiùs proposita ſunt,
censuerit permittendas Sinenſibus Christianis pre-
nominatas cærimonias , quia videtur cultus eſſe
merē civilis & politicus.

P. enim V. post talem definitionem Sacrae
Congregationis nunc respondens ad parita-
tem adductam de cultu civili medici in
Gallia. Llamado Rabelais , dicit : *nada bay* ,
sobre que ſe pueda fundar coſa , o refabio de ſu-
perficion , ni idolatria como bay en nuestro caſo.
Ergo in nostro caſu de cultu Confuciano
P. V. videtur non eſſe cultus merē politicus
& civilis , ſed ſuperstitiosus , & idololatri-
cus : quæ verba verbiſ Sacrae Congregatio-
niſ opponuntur , quamvis huic animus ſeſe
oppone non intentaverit ; uti intentavit
ſeſe opponere Patri Martino : nam P. V.
num.38. hæc habet : *eſt ergo , unde dubitem*
utrum

utrum P. Martinus ex incuria, aut inadvertentia, aut aliquo ejusmodi vitio, vel quidpiam omiserit, vel ipse erraverit vel bona fortasse fide crediderit alicui, qui veritatem ipsum celaverit. Luego con mucho fundamento puedo yo dudar, si por descuido, o inadvertencia, o cosa semejante. (Agit de P. Martino, & propositione facta ab eodem Sacrae Congregationis) omitio algunas cosas o pudo engañarse en algo, o con buena fe creer en algo a quien le oculto la verdad.

Quam parum fundamenti habuerit dubitandi de veritate propositionis Patris Martini ex illo capite, quod unus aut alter in viâ & per transennam dixerit. Non sibi probati, quod Martinus Romae proposuisset. Que no le parecia bien lo, que el P. Martino havia propuesto en Roma, suprà jam ostendimus præterquam quod scriptum hoc P. V. non ante cœtum Patrum (ubi clarè veritas hujus rei patuit; & quæ dubia orta erant ex verbis forte jocolis aut per transennam olim & in alio sensu ab eo quem P. V. intelligebat potuissent jam evanescere) sed postquam finis datus est cœtui, scriptum hoc inquam P. V. apparuit: ex quo videtur colligi P. V. adhuc perfistere in dubio suo velleque offendere P. Martinum omisió algunas cosas, o pudo engañarse en algo o con buena fe creer en algo a quien le oculto la verdad. Videamus, quæsto, quis iste esse potuit tantæ authoritatis, ut illi statim crederet P. Martinus, tançæque iniquitatis ut in re tanti momenti

■ ■ ■

ac ponderis voluerit illi veritatem occultare & ansam præbere, ut deceptus P. Martinus deciperet quoque ipsam Sacram Congregationem profecto non apparet quis ille fuerit tantæ auctoritatis in rebus, moribusque Sinicis cui statim crederet P. Martinus; quam rationum liber, magnumque volumen tractatum, & informationum Patrum nostrorum, quorum singulorum rationes in unum congestæ magnam vim faciebant Patri Martino ad eliciendum assensum circa sei veritatem. Quod autem idem rationum liber tantæ fuerit iniquitatis, ut moverit P. V. ad scribendam disjunctivam illam propositionem, ac disjunctivè dubitandi, omisio algunas cosas, o pudo engañarse en algo, o con buena fe creer a quien le oculto la verdad, hoc sane satis mirandum præcipue quoad ultimam disjunctivæ propositionis partem, videlicet: o con buena fe creer a quien le oculto, la verdad.

Hæc illa sunt nimicam, quæ possint ansam dare hæreticis Jansenistis ad pejora scribendum contra Patres Societatis Missionis Sinicæ. Sapienti pauca. Finem tandem altercationum harum desideramus omnes: summopere enim nobis placuere P. V. verba jam citata numer. 5. ni piense alguno, que bazer este papel, es abrir las zanjas para mover alteraciones o disputas, estas son odibiles sapientibus: sapientis est nolle certare, dixo Lactatio, &c.

Repondeamus nunc ad ea quæ P. V. in fina

hum. 34. addidit : Pauci quidem dubitaveré , quin Christianis defunctis honor exhiberi politicè possit ; sed an idem honor infidelibus exhiberi possit ; non satis constat. Certè Suarez, &c. Que se pueda honrar politicè à los difuntos Christianos , pocos lo han dudado. Y aun hablando desta honra para los infieles no es cierto. El P. Suarez lib. 2. contra Regem Anglia c. 5. n. 4. possumus enim cultu civili benefactores defunctos , vel insignes homines colere , etiam si de illorum felicitate certi non simus , saltem dum non constat illos esse damnatos , Quod certè diligenter advertendum censeo ad ferendum judicium de infidelibus , quibus in ipsâ infidelitate mori contingit. Atque si ita loquitur tantus doctor etiam de cultu politico , quid eum dicturum fuisse censemus de eo cultu , qui sancte est plusquam politicus ? Doctrina , que para los infieles que acaban in infidelitate , la tengo mas notada ; pues si aun de lo politico dice esto tan gran doctor , de lo que passa mas que esto , qua diria ?

Si P.V. hic agat de Christianis Catholicijs ; his defunctos non modo politicè honoramus , sed pro iis effundimus preces , eorum cadavera incensantur , & aquâ benedictâ asperguntur , &c. Adeoque Suarius non videtur de his loqui , cum ait : possumus enim cultu civili benefactores defunctos , vel insignes homines colere , &c. Sed de Principibüs hæreticis benefactoribus , & de viris insignibus ; etiam si de illorum felicitate certi non simus , saltem dum non constat , illos esse damnatos. Pro-

babile enim putamus, catholicos commo-
rantes in regnis haereticorum posse cultum
merè civilem exhibere defuncto Principi
benefactori, aut insigni cuiquam viro, aut
etiam reliquis amicis, & filios affinesque
catholicos parentibus suis defunctis, quam-
vis hi omnes fuerint haeretici, nec conster-
de eorum resipiscientia ante mortem. Quæ
quidem doctrina ad gentiles in suâ infi-
delitate morientes etiam extenditur; non
enim magis impedit infidelitas ante mor-
tem felicitatem æternam quam ipsa haeresis.
Adeoque tantum abest, quod sententia Suarii
nisi nobis obsit ut è contrario mirificè faveat:
nam cum Confucius vir sit doctrinâ illu-
stris ac regni totius magister existimetur
ex unâ parte, ex aliâ vero nulli consta-
re possit, eum qui multis ante Christum
annis vixerit, æternis poenis addictum
fuisse, sequitur in sententiâ Suarii posse
christianos litteratos cultu civili colere tan-
tum virum.

Si autem P. V. adhuc contendat Suarium.
Iloqui de cultu politico qui exhibetur Prin-
cipibus catholicis, & ejusmodi viris illustri-
bus defunctis adeoque Suarij doctrinam non
extendi ad Principes & viros haereticos aut
gentiles in suâ haeresi, & infidelitate mo-
rientes. Hoc enim indicare videntur verba
illa: *I aun hablando desta honra (politica)para-
los infieles, no es cierto &c. Pues si aun de lo
politico dice esto tan gran doctor, de lo que pasa-
mas que esto, que diria?* P. V. hic ita intelli-

gens Suarium vim magnam contra nos se facturum putat : sed revera contra ipsam Sacram Congregationem, & prima lumina Ecclesiæ Romanæ pugnat : hi enim censuerunt permitti posse cærimonias Confucianas : quia visum fuit esse cultum merè civilem & politicum , adeoque stante definitione sacræ Congregationis certum nobis esse debet cultum merè politicum posse exhiberi Confucio à christianis & defunctis parentibus amicisque gentilibus & tamen stante definitione eādem P. V. adhuc dubitat cum ait : *I aun hablando deſta honra para los infieles, no es cierto.* Et quod pejus est, indicat hanc opinionem manere sibi altamente repōstam , cum ait : *doctrina, que para los infieles, que acaban in infidelitate, la tengo más notada :* quare tām serio notat hanc Suarij doctrinam (in sensu illo , quo illam vult accipi) & non eadem serietate notat definitionem aliam sacræ Congregationis circa defunctos Sinenses , cūm tot tantaque proposuerit P. Martinus fieri solita à Sinensibus erga defunctos, quid ad hæc diceret Suarius ? Si aun de lo politico dice esto tan gran doctor de lo que pasa mas que esto, que diria ? Non puramas velle hic P. V. refricare memoriam superstitionis aut idolatriæ illis verbis , *De lo que pasa mas que esto.* Nam ex supradictis constat , & saepius supra innuimus , Patres Societ. nunquam superstitiones aut idolatrias Christianis permisisse ; sed ea tantum, quæ cultum politicum redolerent , aut ad

n n n iij

illum reduci possent juxta aliam definitio-
nem sacræ Congregationis. Quid inquam
Suarus diceret ad hæc ? Et idè sacra Congre-
gatio juxta ea , quæ superius proposita sunt , cen-
suit posse tolerari Sinas conversos adhibere dictas
cerimonias erga suos defunctos , etiam cum genti-
libus sublati tamen superstitionis ; posse etiam as-
sistere tantum cum gentilibus , quando agunt su-
perstitiona præsertim factâ fidei protestatione , &
cessante periculo subversionis , & quando aliter
odia & inimicitia vitari non possunt:

Nec tamen sacram Congregationem la-
tuit , tabellam Confucij , aut defunctorum
imaginem quoque horum collocari in pu-
blico , proposuit enim P. Martinus in suo
4. quæsito : In domo defuncti sive christiani
sive gentilis quoddam altare præparant , in eodem
que imaginem defuncti collocant , in quâ ejus no-
men scriptum est , cum ornatu odorum , florum &
candalarum , retroque cadaver feretro inclusum
ponunt , & omnes qui ad condolendum domos
illas ingrediuntur coram imagine defuncti , ter-
vel quater genu flectunt , humi sese prosterentes
capitibus usque ad terram demissis aliquas secum
candelas & odoramenta asportantes , ut in præ-
parato illo altari , seu potius tabulâ coram defun-
cti imagine consumantur , & comburantur. Et
tamen hæc omnia censuit sacra Congrega-
tio posse tolerari , si igitur P. V. hæc non
posse hac nostrâ ætate tolerari censem (motus
verbis illis generalibus quæ in fine item
num. 34. affert contra nos) cum ait : Multa
sunt ejusmodi , quæ tolerantur dumtaxat;

non approbantur, è quibus argumentum deduci nullum potest; atque id dici potest de imaginibus quæ statuuntur in templis. Certè S. Carolus Borromæus totis viribus annis est ut aliquas auferret; quod si prorsùs consequi non potuit, hoc ipsum prome facit potius, quam contra me. Si enim Sancta Ecclesia tam diligens atque attenta est, ut Sanctos etiam Beatificatos vetet radiis & diademate ornatos pingi, ut refert P. Escobar, quanto majori diligentia cavebit, ne habeantur imagines in quibus possit errari? Muchas hay en el mundo, que solo son toleradas, y no aprobadas, de las cuales no se ha de hazer argumento. T de imagines en templos, es assy; y S. Carlos Borromeo intentó con grande esfuerzo el quitar algunas, y si no lo consiguió del todo, es argumento en mi favor, y no contra mi. T si la Santa Iglesia anda tan recatada, que aun prohíbe, que los santos beatificados se pinten con rayos y diademas, como trae el P. Escobar, que recato tendrá en que no haya imagines en que se pueda tropezar.

Distinguat P. V. cultum civilem à religioso & concordabit scripturas, non enim alia fuit Ecclesia Dei, tempore D. Caroli Borromæi ab eâ quæ nunc est, & tolerat quæ proposuit P. Martinus. Si inquam P. V. censet hæc non posse hâc nostrâ ætate tollerari in Sinis non quidem contra nos suis hisce paritatibus pugnat, sed contra sacram Congregationem, ipsumque summum Pontificem Alexandrum VII. contra quos

certè Suarij volumina non pugnant, si verba
Suarij in 1º. sensu superius dicto acci-
piantur.

Adde quod in quoconque tandem sen-
su accipiuntur verba, Suarij sententia opini-
o est doctoris particularis. Nec enim de-
sunt, qui probabilius putent, posse chri-
stianos commorantes in suis gentilium
Principum Regnis, cultu merè civili & poli-
tico honorare defunctos gentiles sive paren-
tes sive amicos, sive principes, sive benefa-
ctores, sive illustres viros quamvis moraliter
sunt certi de eorum damnatione.

Nec desunt exempla deprompta ex sacris
litteris quibus ostenditur, honoratos fuisse
post mortem reprobos Reges simili cultu à
Regibus sanctis. Et ne hic etiam desit au-
thoritas P. V. in confirmationem nostræ
sententiae afferam sua verba num. 42. Non
abolemus obedientiam, quam filij parenti-
bus debent, neque præceptum quartum
divinæ legis, quemadmodum scripsit R. Pa-
ter Acunha, qui jam hanc vitam cum me-
liori commutavit; neque verò cultum poli-
ticum & civilem tollimus, sed illud unum
studuimus abolere, quod malum esse nobis
visum est, neque posse tolerari. No quitamos
la obediencia de los hijos à los Padres, ni el 4.
mandamiento de la lei de Dios, como nos escrivio
el R. P. Acunha, que este en gloria ni tan poco el
culto politico, y civil; solo lo que nos parece, y ha
parecido mal, y intolerable, hemos procurado
guitar. Ergo in sententia P. V. certum est
(&

(& in praxi illam sententiam Patres sacri Ordinis sequuti sunt) posse infideles defunctos in infidelitate morientes honorari cultu politico & civili à filiis; aut amicis christianis. Ergo sententia Suarij in sensu explicato pugnat contra P. V. an forte ad hoc alitidant illa verba? doctrina que para los infieles que acaban in infidelitate, lá tengo mui notada: Ergo falso est, quod dixerat: Y aun ha blando destra honrra (política) para los infieles; no es cierto; vel si velit hoc verum esse; & adhuc persistat in illâ sententiâ, quod honor politicus non sit exhibendus infidelibus in infidelitate morientibus; fundamentum aliquod apparet, cui innitebantur verba Patris Simonii Acunha; quem citat P. V. cum ait: Ni quitamos la obediencia de los hijos a los Padres como nos escribió el R. P. Acunha, que este era gloria &c. Nam si filii christianis moriantur Parentes in infidelitate, cum hinc neque religioso neque politico cultu possint honorare defunctos infideles, post mortem parentum ad montem fugiant necesse est, ac sinant gentiles sepelire gentiles mortuos suos: quod, si & alibi, in Sinis praecipue magnae inobedientiae filiorum, vel etiam impietatis indicium est.

At, inquiet P. V. No quitamos el culto político, y civil ordinario; seu qui apparet clarè politicus aut civilis, solo lo que nos parece, y ha parecido mal; y intolerable, hemos procurado quitar. Sed neque hac distinctione vim argumenti fugit: nam ipsa stante distinctione

ooo

& Suarium sibi contrarium habebit modo supra explicato, & multò magis Sacram Congregationem, cui non malum visum est, nec intolerabile in Sinensibus id quod proposuit P. Martinus in suo 4. quæsito de ritibus defunctorum; nec Societas nostra aliud toleravit aut permisit in Sinis, quam quod ipsa sacra Congregatio permisit aut toleravit.

35. Fuit alius, qui argumentaretur in hunc modum: Quid refert offerri Confucio sues & capras? Certè cum ego litteras humaniores docerem in Europâ, offerebant mihi discipuli gallinas & capones.... Respondeo, si nulla major fuisset in hoc negotio difficultas, quam quæ prædictis argumentis exhibetur, nullam satis firmam causam futuram fuisse illustrissimo Domino Didaco Valenti Episcopo vetandi, ne in sepeliendis Macaensibus christianis apponenterent oblationes, quemadmodum id solet in Lusitaniâ fieri, & fieri Macai cœptum erat... quod ut vetaret eâ ratione adductum audivi, ne Sinenses, si illas oblationes viderent, existimarent continuò christianos idem sentire quod ipsis sentiunt; vel ea munera defunctis ipsis offerre, eo animo quo Sinenses offerunt; vel credere ipsas animas oblatis cibis vesci, quod alij credunt.... quod in suâ historiâ refert R. Pater Superior Antonius de Govea. Porrò errorem hunc aliis quoque gentilibus communem fuisse docet concilium Eliberitanum. Idem it-

Iud ex Sancto Augustino discimus.
 Oiro argumento se hizo , y fue el que se sigue :
 que importa offrescan al Confucio puercos , ca-
 bras , &c. quando yo era Maestro (dixo el que
 hablava) de grammatica en Europa , los discípulos
 me ofrecian gallinas , y capones , &c. Se respon-
 de , que si esta materia no tuuiera mas dificul-
 tad , que la que se muestra en los argumentos , &c.
 por que razon , o con que fundamento el señor
 Obispo D. Diego Vallente prohibio , que en los en-
 tierreros de Macao no se pusiesen offrendas , como se
 usa en Portugal , y al principio se uso en aquella
 ciudad ? &c. lo que yo os , &c. fue , porque los
 Chinos viendo aquellas offertas no pensaren , que
 los Christianos sentian , o entendian , como ellos , o
 ya que las offertas se hazian a los mesmos difun-
 dos , como ellos las hazian , o ya que las almas
 comen y beven , como otros creen , &c. Lo qual
 trabe el M. R. P. Superior Antonio de Govea en su
 historia , error que tuvieron otros gentiles , como se
 ve en el Concil. Eliberit. 2. c. 17. y en S. August.
 Serm. 15. de Sanctis , &c.

Quis non videt animi gratiâ fuisse pro-
 nuntiatum exemplum ab eo (dixo el , que
 hablava) qui docens grammaticam , à suis
 discipulis quondam munera exceptit ! quod
 autem hæc materia non habeat aliam diffi-
 cultatem , quam la que se muestra en los argu-
 mentos , patet ex ipsis argumentis & ratio-
 nibus suprà allatis , non autem duntaxat ex
 eo quod dixit , el que hablava .

Quòd fecit in suâ Ecclesiâ Macaensi Epis-
 copus D. Jacobus Valente , id etiam alii

Prælati in Europâ sæpè faciunt in suis Diebus, ob fines & circumstantias pro tempore & locis recurrentibus, & quidem eos laudamus, quod, quantum possunt semper velint ut Ecclesia sua sine ullâ maculae umbrâ, aut rugâ tota decora appareat præcipue cum habeant vim coactivam, & pro se quoque sæcularium principum favorem.

Quod verò spectat ad dapes offerri solitas in Sinis ante sepulcra defunctorum, si pia mater Ecclesia permittit ac tolerat in quibusdam Europæ Regnis ut P. V. fatetur, ubi habet vim coactivam, & Principum favorem, quid mirum si toleret in Sinis, ubi mos est honorare defunctos eo modo, quo eos honorabant cum viverent? cum itaque suis temporibus, annique festivitatibus mos sit honoris gratia Magistris, amicis, vel parentibus munera dapesque parare, nec mirum, si mortuos eodem prosequantur honore! Sinenses autem gentiles communiter loquendo, quidquid sit de figmentis alicuius sectæ specialis, & multò minus christiani, non putant, vel imaginantur ad sepulcra defunctorum, cum dapes parantur, animas advolare, ibique comedere, aut bibere, ut supra probavimus; tantum signa illa honoris exhibent in grati animi memoria juxta gentis morem: quæ si non exhibeant statutis temporibus, non modò inobedientes reputantur posteri erga suos progenitores, sed ingrati quoque, avari, & parum memores beneficiorum à pa-

gentibus quondam acceptorum.

Citat. P. V. historiam Patris Antonii de Govea, quæ nondum typis data est nec nobis contraria videtur, si P. V. legat, quæ ipse Pater dicit explicans declaransque mentem suam, quam nos supra exposuimus.

Nec vim faciat P. V. super illa verba *por que razon, o con que fundamento el señor Obispo D. Diego Valente prohibio, que en los entierros de Macao no se pusiesen offrendas, &c.* Lo que yo oí, &c. fue, porque los Chinos viendo aquellas offertas, no pensassen, que los Christianos sentian, o entendian lo que ellos, o ya que las offertas se hazian a los mismos difuntos, como ellos las hazian, &c. Nam si vim faciat in hoc, quod Sinenses oblationes faciant dapum, &c. suis defunctis: jam ex supra dictis constat, oblationem, quamvis fiat ipsis defunctis, esse merum cultum politicum. Nec latuit sacram Congregationem hoc ipsum: Pater enim Martinus expressis verbis declaravit, cum ait: *Triplex est modus, quibus suos defunctos honorant, &c.* Et cum agit de Aulâ progenitorum verbo ipso offerre utitur? in hac Aulâ bis in anno conveniunt consanguinei, ex quibus ditiones offerunt carnes, vinum, candelas, odoramenta, &c. Cum vero agit de iis, quæ sunt ad sepulcra mortuorum, ait: ad hæc filii aut affines accedunt semel saltem in anno circa initium Maij, herbas ac gramina circa sepulturam nata eradicant, purgant, plorant deinde, genuflexiones faciunt, cibos coctos, vinumque disponunt, mox fi-

nitis lacrymis edunt ac bibunt & cum hæc omnia non latuerint sacram Congregacionem ; tamen non obstantibus iis , quæ P. V. citat. (*error que tuvieron otros Gentiles , como se v'e en el Concil. Eliber. 2. c. 7. y en S. Augustin. Serm. 15. de Sanctis*) sensuit sacra Congregatio posse tolerari , si nas conversos adhibere predictas ceremonias erga suos defunctos.

Quæ igitur hâc nostrâ ætate pia Mater Ecclesia tolerat , non tolerabit P. V. Anne ista omnia , vel aliqua ex iis quæ P. Martinus proposuit à Sinis fieri solita erga defunctos erunt ea , quibus aptentur verba illa P. V. *solo lo , que nos parece , y ha parecido mal y intolerable ? an forte aliquid aliud quod adhuc in corde latet ? Si 1.apertè pugnat cum verbis sacræ Congregationis. Si 2.debuisset non occultum tenere , sed nobis exponere ad ejus indagendam veritatem , cum P. V. dixerit n°. 5°. id unum volumus , ut veritas innoscatur. El fin , que se pretende es saber la verdad. &c. Quomodo pateat veritas , si non percipimus , quid velit P. V. probare contra proxim Societatis in Sinis ?*

Quæ modò diximus , etiam demonstrant nullam contra nos habere vim verba illa P. V. quibus n°. huic 35°. finem imposuit : hîc autem est magna disparitas ; nam hîc quidem quod offertur , offertur Confucio ac defunctis : Illi sunt objecta terminativa & fines ultimi rerum oblatarum. Aca es mas diferente , pues lo que se ofrece , es al mismo Confucio y difuntos : estos son los objectos terminati-

yos, y fines ultimos de los ofrecimientos.

Non enim hoc latuit sacram Congregationem, quamvis meo judicio verius diceremus, quod finis ultimus gentilium horum sit complere ritum illum ex more Patriæ, ac deinde oblata munera festivè comedere, christianorum vero sit Deus, ad quem, uti omnia dirigenda esse docti sunt, ita ritus hosce politicos, aliaque opera indifferentia ad hoc, ut bene vel male fiant, dirigant, quoque necesse est.

De Consultatione Kiatinensi ait P.V. ibidem, si nulla major fuisset difficultas, quam quæ in ipso argumento appareat, quæ sanè nulla est, in illo congressu Kiatinensi non fuisset sententiarum ac judiciorum ea discrepantia quam fuisse refert P. Gabiani immo non erat materia congressus. Est igitur aliquid amplius. *Si este negocio no tuviera mas difficultad, que la que declara el argumento (que es ninguna) en la junta de kiati'm no huiviera inconveniencia, como huuo , segun refiriò el R. P. Gabiani ; immo no era materia de junta , luego algo mas hay.*

Pater Gabiani adhuc extat in vivis : nec ipse dixit Patres cœtus Kiatinensis habuisse inconvenientiam, sed post debitum examen, uti moris est in cœtibus, maximam convenientiam, sententiarumque concordiam adeoque *este negocio no tiene mas difficultad, que la que declara el argumento : an autem sic verè difficultas, vel es ninguna, qui utriusque paria argumenta rationesque serio expendet, judicabit.*

36. R^{di}. Patres antiqui hujus missionis operarii, in libris Sinicis evolvendis dignoscendisque moribus diu ac diligenter versati ; per annos 40. & amplius non permisere Neophytis suis, ut defunctos progenitores colerent. Atque hujus rei testimonium propriâ manu conscriptum , ac apposito nomine firmatum anno 1637. P. Roboredus Macensis Collegii Procurator Manilæ tradidit clarissimo viro D. Laurentio Lafo Hispanorum militum in Philippinis insulis Tribuno: Quod sanè indicium est non leve longè plus in eâ re difficultatis esse, quam ex allato argumento atque ex ejus confirmationibus intelligitur. Ita nos diceremus per hoc totum temporis spatium eos æternæ salutis aditum innumeris hominibus oclusisse ; quod profectò non licet de tot ac tantis viris leví de causa præsumere. Sed neque suspiciari quis potest eos tantoperè laborasse & tantam animi contentionem adhibuisse in eâ re , quæ nullius esset momenti.
Los Reverendos Padres Ministros antiguos , muy cozidos , y versados en los libros Sinicos , y sus costumbres, por espacio de mas de 40. años no permitieron a los Neófitos bonrar a sus difuntos y progenitores , como lo escribió de su letra el R. P. Robredo procurador del Colegio de Macao en Manila el año 1637. en un papel , que entregó a D. Lorenzo Laço maestro de Campo del tercio de aquellas islas : Luego señal clara es , que en esto se encierra mucho mas graue difficultad , que no la que concluye el argumento puesto con sus confirmaciones
definita

desta manera diríamos, que en todos aquellos años havian cerrado la puerta a muchas almas: lo qual ni presumirse levemente de tales, y tantos varones esticito: ni lo es tan poco el sospechar havian de reparar, ni poner la praza en esa, que no importase mucho.

Hic imprimis P. V. non modò dormientem testem adhiber, sed qui dum viveret, de rebus Sinicis tam parum sciverit, ut dormientis instar fuisse dici possit: quare non adhibeat P. V. fidem potius reliquis Patribus Societatis, qui Sinas ingressi cum Sinis tot annorum decadadas vixerunt, libros ritusque gentis examinarunt, & primis quoque Patribus proximiores fuerunt, quam fuerit ipse Pater Roboredus, qui nunquam Sinas ingressus, statim ac Macaum pervenit rei temporalis Procurator constitutus post aliquot menses Maniliam missus, quo fundamento dixerit aut scripsiterit, que P. V. narrat, nescimus?

Prædecessorum Patrum monumenta aliqua in archivio extant, ex quibus colligitur, primos missionis Patres 20. circiter annis; libros, mores, ritusque Sinicos serìd examinasse, priusquam de quibusdam rebus dubiis sententiam statuerint, ita doctrinâ eorum, prudentiâque dictante: Postquam vero mature omnia expenderant, consultis semper quibusdam ex primoribus literatorum Sinensium, & politicis à superstitionis probè distinctis, sententiam tandem suam tot sudoribus laboribusque firmatam

P P P

nobis posteris ac successoribus communicare dignati sunt, ut fusiū alibi dicetur. Sed demus P.V. primos Patres Missionis Sinicæ per annos 40. & amplius examinasse ritus Sinicos, numeremus Patres qui ingressi sunt in hanç missionem & tempore examinatis uoi aliis successerunt. Post sanctum Franciscum Xaverium ingressus est P. Michaël Rogerius Italus anno 1581. post hunc P. Franciscus Pacio & P. Matthæus Riccius 1583. ab his duobus incipere possumus examen.

Extat namque memoria cujusdam Epistolæ Patris Pacii, quam contra nos citat P. Franciscus Antonius à Sancta Maria in suo manuscripto; sed non advertit dictus Pater F. Antonius quod Pater Pacius scripsit quidem, quando res Sinicæ incipiebant examinari, nec ibi statuat sententiam, nec ejus opinio de rebus Sinicis possit prævalere contra Doctrinam Patris Mathæi Ricci; nam hujus typis data & approbata est, illius non ita.

Riccius item quam præ Pacio in libris Sinicis, controversiis & ritibus peritior fuerit, non solum nobis constat, sed Sinensium cum Christianorum, tum Gentilium ora librique deprædicant adeoque tantam vim Epistola illa contra nos & doctrinam Patris Ricci habere videtur, quantum habet Pater Fr. Anton. de Sancta Maria, quando opponitur sententiæ communis Patrum cœtus Quantoniensis.

Idem proportione servatā dicendum de

manuscripto Patris Longobardi, qui ingressus est Sinas anno 1597. post quem alii patres controversistæ, qui typis controversias suas dederunt, & quorum sententia semper in Sinis sine ullâ oppositione prævaluit, secuti sunt doctrinam Patris Riccii, eamque misericorditer confirmarunt adeoque si incipiamus numerare ab anno 1581. usque ad annum 1621. (quando ingressus est Pater Franciscus Furtado, & quem deinde secutus est P. Joannes Adamus) compleatum erit tempus 40. annorum examinis & numerabimus 28. Patres, qui examinardis ritibus interfuerunt: è quibus si tres quae, tuorve excipias, quos citat Pater Longobardus, reliqui omnes una statuerunt ea, quæ ipsi prius in praxi, deinde nos successores secuti sumus quoad permissionem aut tolerationem quorundam rituum civilium erga Confucium & defunctos, &c.

Nunc autem Patres Sacri Ordinis, quia ante paucos annos ad manus habuerunt quaterniones relictos à Patre Longobardo (quos misit ad eos P. Fr. Antonius à Sancta Maria) illis pugnant contra nos eodem modo ac si quis e venturis Missionariis post 40. annos ad manus habeat tractatus P. Fr. Antonii aut alterius quibus contradicit sententiæ communis Patrum cœtus hujus Quantoniensis, & quidem sententiæ jam stabiliter, & quam in praxi sequantur omnes reliqui Missionarii præterquam unicus ille, & his inquam tractatibus velit pugnare cap-

ppp ij

300 De cultu Sinensium.
tra sententiam & praxim reliquorum Ra-
trum cœtus.

Distinguenda igitur tempora, expenden-
di recte tractatus hujuscemodi, nec parvi
pendenda autoritas omnium reliquorum
Patrum Societatis. Sed deinceps P. V. 40. &
amplius annos primos patres in examinan-
dis rebus Sinicis infudasse: quo enim stric-
tius præcessit exarctio, eo securior ac tutior
erit Patrum nostrorum doctrina de rebus
Sinicis: ideoque reliquis qui illorum vesti-
gia sunt infecati, semper placuit eorum
dem praxis & doctrina, quam cum scriptis
tum typis datam reliquetunt, insuper nos
liberum studio, litterorum consultatio-
ne, & experientia ipsâ docti, quod vera &
solida essent ea, quæ primores Patres do-
cuerunt, securi unam, eamdemque viam de-
currere non dubitavimus.

Collige primò nullum fundamentum ha-
bere illa, quæ citantur supra, Patres scili-
cket primos missionis mas de 40. años no per-
mitieron à los Néophytes honrar à sus difuntos &
progenitores, &c. Ex scriptis enim & ex li-
bris eorum contrarium constat: item ex
praxi, quam per traditionem patrum anti-
quorum ad patres moderniores in hac mis-
sione accepimus, & mos fuit servare: nam
incipiendo ab anno 1601. quando in mis-
sionem ingressus est Pater Emanuel Dias Se-
nior (P. Mathæus Riccius, à quo librorum
rituumque examen initium habuisse proba-
biliter censi potest, ingressus est anno 1583,

quem unus alterve præcesserunt) usque ad hæc nostra tempora, semper Patres permiserunt Christianis cultum politicum erga suos defunctos, superstitiosaque omnia interdixerunt.

Ex libris Patris Alphonsi, Vagnonij, P. Emmanuelis Dias junioris, P. Julij Alenij reliquorumque colligi hoc sane potest. Neque verum putamus ante annum 1601. Patres non permisisse Christianis, qui admodum pauci tunc erant, honorare defunctos ac progenitores, nam ex libris P. Mathæi Riccij contrarium colligitur de quibus igitur & pro quo tandem tempore verificabitur propositio illa más de 40 años no permitieron a los Neófitos honrar a sus difuntos y progenitores? Sed P. V. satis abundè & clare hanc meam solvit difficultatem sequenti numero.

37. Arque ex his facile est nostrorum hominum primum defendere, cum canorum virorum exempla secuti sint, etiam antequam ea cognovissent &c. I en este echo. Y con esta practica honesto ya lo que los nuestros praticaron, pues siguieron tan grandes ejemplares, aun antes de tener noticia los hubiese &c. Verificatur igitur propositio illa de Patribus Sacri Ordinis los nuestros practicaron.

Sed alia hic difficultas suboritur, quomodo Patres facri Ordinis sequi potuerunt exempla primorum Patrum nostrorum in hac re, de non honorandis defunctis ac progenitoribus, eum nec ex eorum libris illis constaret talis doctrina, neque ex pra-

xi aliorum Patrum Societatis., quasi in his vivum exemplar prædecessorum haberent; & quod magis auget difficultatem sunt verba illa. *Siguieron tan grandes exemplares, aun antes de tener noticia los hubiese.* Neque an dicti homines extiterint in rerum naturâ scientes , & multò minus quid egerint aut scripserint , eos tamen tanquam exemplar imitati sunt : quæ de influxu causæ exemplaris agunt Philosophi , insolubilem ferè reddunt difficultatem.

Collige 2^a cohonestationem istam , *honesto yo lo que los nuestros practicaron* , quamvis putato , & non vero , realique fundamento fundatam , reddere tamen nos certos de ptaxi PP. VV. quod no permitieren a los Néophytes honrar à sus difuntos cultu illo politico , quo permittunt Patres Societatis honorari , & quidem bono fine ; putabant enim honorem illum esse superstitiosum aut idololatricum (quam cohonestandi viam firmorem esse existimo quam sit illa de exemplari) quod dubium , aut opinionem jam abstulit sacra Congregatio .

Interim negari non potest debere tandem nos quiescere à calamis , nec toties ansas præbere ad renovandas priores , & jam emortuas amaritudines : *Messis quidem multa* , multâ igitur mutuâque charitate in hac Domini vineâ laboremus . An putamus tractatibus hisce nostris finem nos datus nos questionibus ? nisi amor intet nos , & pia quædam affectio , ut ita dicam , ad res Sinicas ,

seu potius prudens discretio malorum rituum à non malis (non enim omnis ritus qui non est Europaeus , aut Romanus , ideo damnandus tanquam supersticiosus aut vanus) temperate nos faciat à calamis , in vanum quidem laboramus : semper enim tractui tractatus opponetur , & responsio responsioni.

Relicto igitur testimonio Patris Roboredi , qui nihil testari poterat de rebus Sinicis cum nihil de illis sciverit , ad testimonium P. Joan. Adami accedamus. Ait P. V. ibidem: quod & confirmatur autoritate Patris Joannis Adami , qui scribens ad P. Fr. Timotheum de S. Antonino Vicarium Lankiensim circa annum 1659. planè sic habet : quamquam illud quod hactenùs PP. VV. securæ sunt , & magis probabile est & tutum , altera tamen sententia & praxis probabilitate non caret , atque eam nunc quidem omnino sequi convenit. *Lo qual confirmo con una carta que el mui Rever. R. Juan Adamo escrivio al P. F. Timotheo de S. Antonino Vicario de Lanki por los anos de 59. donde dice : aunque lo que VV. PP. an seguido es lo mas probable y seguro , pero esto es tambien probable , y conviene seguirse agora.*

Si verba hæc sint ita , ut referuntur , votum unicum jam obtinuit P. V. in favorem probabilitatis suæ sententiæ , quod votum nec nobis defuit , & non modo favet speculativæ probabilitati sententiæ nostræ , sed etiam praxi nostræ esto ro es tambien pro-

hable, y conviene seguirse qui enim de duabus sententiis ait, hanc convenit, ut sequamur: consequenter dicit, illam PP. VV. non convenit ut sequamur, Urbanitatis forte aut reverentiae causâ Patribus Sacri Ordinis debitæ, noluerit alio modo scribendi uti, quam illo. Aunque lo que VV. PP. han seguido, es lo mas probable y seguro: Si ita sic dubitamus, an verba illa mas probable y seguro dicta sint ironice. Nam Tò Seguro magis ad praxim spectat, quam ad speculativam, adeoque apparet oppositio cum illis verbis Pero estoiro es tan bien probable, quod pertinet ad speculativam, y conviene seguirse quod pertinet ad praxim.

Quis dubitet, securius, imo securissimum fore, si Sinas ad religionem votis obstrictos induceremus aut ad vitam eremiticam aut ad Europea Seminaria mitteremus? tunc enim Christiani nostri Sinenses nullo Sinensi ritu urgerentur, & nos de eorum rituum puritate securiores quoque essemus: & magis pulchra ac decora & sine ullâ rugâ foret Ecclesia Sinensis, si ad amissim sese conformaret usque quaque ritibus Romanis tum religiosis, tum civilibus: sed velle hanc securitatem ac formositatem in Sinis nunc quando nullam vim coactivam hic habet Ecclesia, neque principes Christianos sibi autoritate aut armis faventes, est rem sanè arduam ac moraliter impossibilem postulare & hoc quidem sensu conciliari possunt priora illa verba dubia P. Adami: *Aunque*

lo , que V. P. han seguido , es lo mas probable, y seguro ; cum illis posterioribus quibus clarissime mentem suam declarat però esto ro es tan bien probable y conviene seguirse agora. Si enim esset quid superstitionum , aut idololatricum , in nullâ circumstantiâ temporis illud sequi possemus. Ergo signum est , quod agatur de illis cærimoniis ac ritibus erga Confucium & defunctos , quos permittit ac tolerat ipsa sacra Congregatio , & PP. VV. putabant , permitti ac tolerari non posse , quod est velle Ecclesiam Sinicani ita decoram , & sine rugâ ullâ tum religiosè , tum politicè , ac est decora ipsa Ecclesia Romana : sufficiat nobis si quoad cultum Religiosum sit Ecclesia hæc nostra æquè decora ac Romana ; quoad politicum verò permittamus gentem hanc ritus suos politicos exercere.

AdditP:V.ad cohonestandam praxim suam nostræ contrariam ; dans rationem , quare cum nostra praxis probabilis esset , tamen non nobiscum convenerint ; ait enim , nos ut istam probabilitatem perspectam haberemus consuluimus Patrem Julium Aleni , & difficultates nostras ipsi ac dubia proposuimus , quibus ille nihil respondit : Deinde P. Dominicus Gonzalez Provincialis Philippinarum ; & sancti Officii Commissarius de eadem re Macaumi scripsit ad Rev^{dum}. P. Provincialemi Societatis , rogavitque ut se docere vellet ; quibus rationibus atque argumentis ducta Societas hanc praxim elegisset quò nimisunt

q q q

eandem omnes agendi rationem inirent. Sed neque ille quidquam respondit : Quare cum eas rationes hic non invenisset , tam ipse quam alii Patres , Romam consuluerunt ut eas invenirent , quâ de re conqueri prorsùs nemo potest. Para enterarnos desta probabilidad , consultaron los nuestros al R. P. Julio Aleni proponiendole las difficultades y dudas que tenian , y dicho Padre no respondio. Despues el P. F. Domingo Gonçalez Provincial de Philippinas , y commissario del S. Officio escrivio lo mesmo al M. R. P. Provincial de la Compañia à Macao , suplicandole le diese las razones , que havia en estos puntos para ajustarse todos a lo mismo tan poco se las dio : y no bollandolas , dicho Padre , y otros recurrieron à Roma à buscarlas. De que nadie en el mundo puede formar quejas , &c.

Hic iterum refricantur amaritudines, quas P. V. jam nuper significavit P. Petrus Canevari de epistolâ illâ Patrum Societatis super hæc dubia , missa in respositionem ad Patres sacri ordinis , qui morabantur in provincia Fô kie'n , significavit inquam , quo modo epistolam illam parvi penderint , ac fregetint in præsentia ipsorum Christianorum , & hi scandalizati de illâ actions publicè peractâ cùcurrerint ad metropolitanam urbem Fô chen ubi P. Julius Aleni morabatur , &c omnia narraverint quæ ipsi suis met oculis vide runt.

Sciat item P. V. responsum etiam fuisse epistolæ adm. R^{di}. P. F. Dominici Gonça-

Iez Provincialis in urbe Manilâ, & commis-
farii S. Officii, in nostro archivio extat ad-
huc responsonis transcriptum. Sed de his
alibi fusius.

Ad verba igitur illa : *y no hallandolas ; dicho Padre y otros recurrieron à Roma à buscarlas , de que nadie en el mundo puede formar quejas.* Et reliqua , quæ de recursu ad Romanum Pon-
tificem in confirmationem P. V. adducit in
fine hujus numeri 37. respondemus nostro-
rum neminem conquestum esse de recursu
absolutè ad Romanum Pontificem ; sed
quod rationes nostras ac Epistolas parvi pen-
derint ac festinantiùs , quam par erat , pro-
cesserint de qua re alibi pluribus agemus.

38. Fuit etiam qui diceret ea omnia jam diù
Romæ discussa esse atque à Patre Martinio
proposita , &c. Tambien se dixo , que todas estas
cosas estavan yà miradas en Roma , y las havia ya
propuesto el P. Martino , &c. Huic propositioni
supra satisfecimus.

39. Dixit alter quidam idolum haberi non
posse nisi illud cui tribuatur dominium vitæ
& mortis , &c. Otro dixo , que para ser idolo , es
necessario se reconosca en el dominium vita &
mortis , &c.

Respondeo non fuisse hanc propositio-
nen dictam , sed aliam , de quâ jam supra
satis dictum , in demonstratione , I.

40. Atque ut hic fideliter exponam omnia,
adverto fuisse in nostro congressu qui dice-
ret si ea peragerentur in cultu Confucii quæ
ego dixeram , tunc fore ut Christianis ad eas

qqq ij

cærimonias convenire non licet, verum si esset dubium an superstitione iis inesset necne, tum sanè tolli dubitationem facta protestatione fidei. Ast ego illud quæro, num hæc de qua dixi, superstitione dubia sit, an potius clara & manifesta. *para que vaya esto con toda fidelidad, advierzo que tambien se dixo en la junta de aqui, que si lo que yo dije, se hacia a este maestro, no podian acudir los Christianos a ello: si pero se hacia duda de ser supersticioso, o no, se quitava esta haciendo la protestacion de la fe. Si es solo duda de supersticion, o lo es clara, esto es que yo pregunto.*

Ut responsio quoque nostra cum omni fidelitate procedat, dico, non esse verum quod in cœtu nostro dictum sit, que si lo que yo dije se hacia a este maestro, no podian los Christianos acudir a ello.

Dicendum tamen fuit si verum esset id quod P. V. narrabat de cæremoniâ illâ infundendi vinum super auriculas porci, & servandi aliquos pilos porci, & offerendi solemniter cum parte sanguinis à præfecto ipsi Confucio, ac deinde sepeliendi pilos & sanguinem effusis ad Confucium precibus, &c. Quod P. V. vocabat *Sacrificium*, si, inquam, hoc verum esset, non permitteremus Christianis ea facere, quia ea speciem aliquam superstitionis præse ferebant, præcipue eo modo quo P. V. narrabat ea fieri: Nemo autem dixit Christianos non posse assistere, si necessitas urgeat merè assistendi,

Petit insuper P. V. si illa quæ narrata fuerunt à P. V. habeant solo duda de superstition, a lo es clara. Dubitavimus supra an ita revera essent, & eo modo fierent, quo illa P. V. repræsentabat ex supra dictis igitur patet responsio ad hoc quæsitus.

41. Dictum etiam est ex iis quæ proposui, & quæ supra exscripta sunt, colligi validissimum argumentum, quo probetur litteratos non esse Atheos; ex hypothesi scilicet quod sacrificent defunctis, atque ab iis aliquid petant, &c. Tambien se dixò que de lo que yo propuse, y queda escrito, se haze fuerte argumento para provar que los letrados no son Atheos, supuesto que sacrifican, y piden a los difuntos, &c. Quibusdam deinde authoritatibus & confirmationibus statuit Sinas esse Atheos sed nos quam valida argumenta ex ipsissimis P. V. verbis & rationibus attulerimus ad probandum Sinas non esse Atheos, ex supra dictis patet & quidem pluribus in locis.

42. Manuscripto tandem suo P. V. coronidem imponens, ait: Dubitate nemo potest quin nos cum è regnis non minus remotis quam alii ad vineam hanc nostro labore excolendam advenierimus, cupiamus vehementer ut omnes ad sacram Baptismi fontem accedant, cupimus illud certè tum maximè Dei causa, tum etiam eis salutem animarum, Ecclesiæ matris nostræ bonum, honorem & Religionis, & missionis & nostrum, omnia ad gloriam Dei

& suæ sanctæ fidei exaltationem , unde se-
quitur nos etiam non minùs optare media
ad illud consequendum necessaria, nimirum
ut via ac janua baptismi dilatetur , amplifi-
cetur , & quantum quidem poterit fieri , su-
avior reddatur. Hæc enim non potest non
optare, qui animarum conversionem optat,
sed tamen cum occurrunt materiæ graves &
quæ ad conscientiam pertinent , quales istæ
sunt , displicere nemini debet quod aliqui
sint , qui non ita facilè ad sententiam suæ
contrariam adduci se patientur , maximè
vero si difficultas eadem ad assentiendum in
aliis quoque rebus cernitur , in quibus lon-
gè nimus est periculi. Certissimum est ar-
ctam esse viam quæ ducit ad cœlum , angus-
tamque portam. *Arcta est via* , inquit Christus.
Si arctam viam Dominus esse voluit ,
non possum ego eam dilatare. Præsertim
cum sciamus totius mundi conversionem
tanti non esse, ut vel minimum veniale pec-
catum admittamus. Nadie puede dudar , que
viniendo nosotros de no menos lexos Reinos , que
otros , à trabajar en esta viña , deseamos que
todos se bautizen , &c. deseamoslo por Dios ,
por el provecho de las almas , por la Iglesia
nuestra madre , por honra de la Religion ;
de la mission , y nuestra y todo para gloria de
Dios , y exaltacion de su Santa fe de aqui se si-
gue haver tambien de desear los medios , y que
el camino y puerta del bautismo se dilate , ensan-
che , suavize , y extienda lo que fuere posible :
todo esto cae debaxo del deseo de convertir al-

mas : pero quando hay materias graves , y de conciencia como estas , no se que se pueda estrañar , de que haya quien con difficultad se allane a lo contrario ; y mas quando en otras cosas , donde no hay tanto peligro se ve y palpa la misma difficultad . Certissimo es ser estrecho el camino del cielo , y angosta su puerta ; arcta via dixo Christo . Si su magestad dexo este camino , mal podre yo ensancharle : y mas sabiendose , que por la conversion de todo el mundo , no es licito cometer ni un minimo peccado venial : quid prodest homini , &c.

Expendamus prius paulatim hæc verba , deinde ad alia descendemus , dessear los medios , y que el camino y puerta del bautismo se dilate , ensanche , &c. lo que fuere possible : todo esto cae debaxo del desseo de convertir almas , efficax deberet esse desiderium , non autem velleitas : si enim est desiderium de re bonâ & optimâ , dilatandi scilicet viam & portam baptismi , non potest hoc desiderium , non opponi desiderio illi restringendi efficaciter viam salutis : arcta via dixo Christo , si su magestad dexo este caminio , mal podre yo ensancharle : videtur enim P. V. sententiam Christi Domini nostro casui applicare sed dicet : cum loquerer de desiderio aperiendi portam Baptismi & illam dilatandi , ideo addidi verba illa : lo que fuere possible , &c. pero quando hay materias graves y de conciencia como estas , no se que se pueda estrañar de que haya , quien con difficultad se allane a lo contrario .

Sed contra est : in ordine ad aperiendam

aliis januam salutis , cum verè probabili s
sententia favet pænitenti aut baptizando ;
docti sumus à Theologis , debere nos dilat-
are januam salutis , seu stare sententiæ illi ;
quæ favet pœnitenti aut Baptizando , & ta-
men Theologi hoc docentes non contra-
dicunt sententiæ Christi Domini *arcta est*
via , &c: & alrei , quid prodest homini , &c:
Ergo verba Christi non belli applicantur
nostro casui.

Adde quod res & ritus controversos ini-
ter nos Sacra Congregatio declaravit posse
permitti , ac tolerari : ergo *lo que fuere pos-
sible* , declaratum est esse possibile ergo de-
siderium efficax dilatandi viam salutis Si-
nensibus est in casu nostro de re & modo
possibili , seu sine ullo peccato nec veniali
ergo non debet illi opponi desiderium effi-
cax restringendi viam hanc salutis anima-
tum. *Si su magestad dexd este camino , mal po-
dré yo ensancharle.* Timendum ne , dum in
Sinis requiri mus illam omnimodam pul-
chritudinem & conformitatem rituum etiam
civilium cum ritibus Romanis ; id velimus ;
quod ille in Galliâ , qui *de frequenti commu-
nione libri sui titulum inscripsit* , cum reve-
ra in praxi tantam puritatem (quæ vel An-
gelicam , si non superaret , saltem adæqua-
ret) requireret in Sacram Eucharistiam reci-
pientibus , ut à receptione Eucharistiæ re-
moveret potius homines , quam ad frequen-
tiā incitaret.

**Medium semper nobis tenendum , extre-
maque**

maque vitanda præsertim cum de ritibus Sinicis inter nos controversis regulam Sacræ Congregationis obtinuerimus, contra quam potius quam contra nos pugnant verba quæ P. V. assert certissima es ser estrecho el camino del cielo y angosta su puerta: arcta via, dix Christo; si su magestad dexò este camino, mal podre yo ensancharle, &c. Anne Sacra Congregatio arctam cœli viam (eo sensu quo P. V. casui nostro applicat) dilatavit, adeoque male permisit, ac toleravit quæ permittenda tolerandaque esse tam piò, sancte que censuit! quare igitur P. V: de se ait: mal podre yo ensancharle!

Optamus sane ut opus istud, conversionis Sinarum ad fidem, quantum fieri poterit, promoveatur, atque edò pertinent tum ea quæ retulimus media, tum ea omnia, quæ hic exscriptimus. En quanto se pudiere hazer, desseamos se haga (sucta verba quæ sequuntur) y los medios referidos se han ordenado à esa y lo, que aqui ya escrito se ordena a lo mismo.

Utinam efficax fuisset, Tò desseamus se haga! Nam Doctissimi Patres Sacri Ordinis, suâ quâ pollent doctrinâ & prudentiâ dic jam neverunt, quod ritus qui permittebantur à Patribus Societatis ministros antiquos mui coçidos y versados en los libros Sinicos y sus costumbres ut ait P. V. numi. 36. essent tales, ut possent permitti ac tolerari: adeoque quantum fieri potuit, efficaciter optarunt Patres Societatis J e s u , ut aperiret ac dilataretur janua salutis innumeris

nensibus ; neque tamen contradixere Christo dicenti , arcta est via. En quanto se podía hacer efficazmente desfearon Los Padres de la Compañia se bixiesse para abrir , y dilatar la puerta de la salvacion à muchos Chinos ; sin contradeçir à la sentencia de Christo : arcta est via. Utinam efficax fuisset Tò desseamos se haga ; omitti enim poterant renovationes præteriorum amariitudinum , y todo lo que aqui ya escrito.

Non abolemus obedientiam quam filii parentibus debent , neque præceptum quartum Divinæ Legis , quemadmodum scripsit R. Pater Acunha qui jam hanc vitam cum meliori commutavit , neque etiam cultum politicum & civilem tollimus , sed illud unum studuimus abolere quod malum esse nobis visum est , neque posse tolerari. No quitamos (inquit P. V. in fine operis (La obediencia de los hijos à los Padres , ni el 4. mandato de la Ley de Dios , como nos escrivio el R.P. Acunha que este en gloria , ni tampoco el culto político y civil , sólo lo , que nos parece , y ha parecido mal , y intolerable hemos procurado quitar. Ad hæc supra Respondimus.

Abolita ista sunt in urbibus fo-nim & fo-ngam , vicinisque pagis , ac nuperrimè in urbe Lan-ki , neque tamen ulla inde insecuta est persecutio , nulla seditio , nullæ turbæ. Y en Fō nim , y Fō ngān , y sus partidos , y ultimamente en Lân kī se quid , sin seguirse persecucion , ni alvoroto por esto , Sed non adiugit P. V. el alvoroto , y persecucion del scan-

Allo, proper diffimitatem doctrinæ inter nos Evangelii præcones in eâdem Christi vineâ.

Testetur P. Joan. Franciscus de Ferrariis, quem nolebant oves Christi cognoscere tanquam verum gregis Pastorem, ex eo quia audierant à quodam famulo Patrum Dominicanorum Patres Societatis in Siniis *el buen kido pa rhim*, hoc est, docere ac promulgare legem non recte, seu non festam; testetur ipse Pater Fr. Antonius à sancta Maria, quem tunc adiit dictus P. Ferrarius ad indagandum, undeum ortum habuerit seditio ac persecutio tam immanis ac fera, *el alvorazo, y persecucion tan cruel y fiera,* ut oves rebelarent contra proprium Pastorem, & Societas Patribus tam grave crimen imponeatur.

*V*e vobis, qui ædificatis sepulcra Prophetarum, &c. ait Christus ad Pharisæos at nonne ædificare sepulchra & sepelire mortuos, opera sunt pietatis? Ita sanè quomodo igitur ea Christus reprehendit. Non ædificatio inquit S. Ambrosius, sed æmulatio loco criminis æstimatur. Condemnat Christus peccatum quod admirerant occidendo Prophetas, non illud improbat, quod eos sepelirent atque iis ædificarent sepulcra. Et nos quoque damnavimus malum, quod & à filiis & à litteratis admittitur in suis erga parentes magistrumque suum cærimoniis, reliqua non damnamus, quia damnanda non esse credimus. Qui damnat jejunia, ab

stinentias & mortificationes superstitiones ; non continuò censendus est damnare , jejunum, abstinentiam & mortificationem, sed tantum id quod malum & superstitionis est. dixo Christo a los Fariseos Luca II. El hazerse sepulchros , y enterrar muertos , no son obras de piedad y misericordia ? Si ; pues como lo reprehende Christo ? S. Ambroso : non adificatio sed emulatio loco criminis estimatur. El pecado , que hacian en matar a los Prophetas condena Christo , no el enterrarlos , y darles sepulcro. Lo malo , que los hijos hacen y llevados en las ceremonias de sus padres , y maestros , hemos condenado , lo demás no , porque no es condenable ; quien condena ayunos , abstinencias , y mortificaciones superstitiones , no condena ayuno , abstinencia , y mortificacion , sino lo malo y supersticioso.

Hæc verba nisi ad res inter nos hinc controverias alludant , & præcipue ad ea quæ Pater Martinus de Martinis circa ritus Confucianos , & defunctorum proposuit sacrae Congregationi , quæque Patres Societatis non damnarunt ut superstitionis , sed uti sacra Congregatio censuit permittenda ac toleranda Sinensibus Christianis censuerunt , & quidem iij censuerunt , qui erant Ministros antiguos nui cocidos y versados en los libros Sinicos y sus costumbres , adeoque distinguere probè noverant superstitionis & idololatrica à merè politiciis , seu non superstitionis & idololatriasis ; nisi , inquam ad hasce res inter nos controverias verba V. P. alludant , & inde ad nos ministros reflectantur (alios , Patres

scilicet Societatis, qui permisimus Christianis eos ritus; alios, qui non, & dicunt *hemos condenadu*,) neque ad rem dicta, neque vim ullam habere videntur.

Si igitur P. V. velit ea verba sanè ad rem allata esse & magnam vim habere ad cohonestandam praxim Patrum sacri Ordinis contra praxim Patrum Societatis, sequitur (ne loquamur de ipsâ sacrâ Congregatione, contra quam præcipue verba illa reflecti necesse est) sequitur, inquam, nil remanere nobis aliud agendum, quam deplorare, ac dicere: *væ nobis*, qui permisimus in eo sensu quem accipie Sanctus Ambrosius, ædificari sepulcra Prophetarum. *Væ nobis*, qui latam viam perditionis ambulavimus, & noluimus in his rebus controversis arctam viam quæ ducit ad vitam ambulare, per quam tam securi Patres Sacri Ordinis ambularunt; *væ, væ nobis*. Quid tandem proderit Sinensium tot millia cœlo dedisse, & quidem in undecim hujus vastissimi imperij provinciis, si animarum nostrarum passuri tandem simus detrimentum? nonne satius nobis fuisset paucis urbibus *Fō nim, Fō ngän & Lân K'ü* contentos, paucisque Christianis cum his paucis deinde ad cœlum evolare; quam missis ad cœlum multis millibus Christianorum nosmetipsos in præceps deturbare? defideravimus quidem efficaciter mundi hujus conversionem; sed apta media ad nostram ipsorum salutem videmur non adhi-

buisse, quoniam verborum Christi arcta est
via non meminimus, uti ad nostram cor-
rectionem hic meminit adm. R. P. Domini-
cus de Navarrette, qui casui nostro verba
applicans ait: *Si su magestad dexò este camino,
mal podrè yo ensancharle.*

Non valui aptiorem responzionem ulti-
mis hisce verbis generalibus aptare, quam
verbis generalibus generalia verba oppone-
re. Ex iis tamen quæ in totâ hac nostrâ
responfione apologeticâ dicta sunt, non erit
sanè difficile serio illam legenti suam quo-
que specialem responzionem huic ultimo
manuscripti numero adinvenire.

F I N I S.



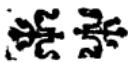
INDEX CAPITUM

Testimonij P. Prosperi Intorcessor.

P ars Responsonis ad manuscriptum R. P. F. Dominici Navarretta.	pag. 5
R esponsio ad sex primos numeros.	p. 6
R esponsio ad seqq. numeros usque ad 20 ^{um} inclusive.	p. 16
I. <i>Demonstratio pro ritibus Confucianis adversus narrationem & argumenta R. P. Nayarrette.</i>	
	p. 17
II. <i>Demonstratio,</i>	p. 22
III. <i>Demonstratio.</i>	p. 30
IV. <i>Demonstratio.</i>	p. 48
E xcerpta ex R. P. Francisco Brancato.	p. 51
§. I. <i>Constitutiones Imperatorum Sinensium de ritibus Confucianis,</i>	p. 54
§. II. <i>Explicatio litterarum seu vocum quarundam Sinicarum.</i>	p. 65
Nota I. Circa litteras xē çāi lí.	ibid.
Nota II. Circa litteras chō veñ.	p. 66
Nota III. Circa litteram çien.	p. 67
Nota IV. circa litteram Sú.	p. 69
Nota V. Circa litteras Sím Seth.	p. 71
Nota VI. circa litteras ym xín, vel sám xín.	
	p. 72
Nota VII. circa litteras fó çieu.	p. 75
Nota VIII. Circa litteras Xíñ Guéi.	p. 79
Nota IX. Circa litteram y', & litteras Hivé Maõ.	p. 81
Nota X. Circa litteras Xē ç'ui y'.	p. 86

Index Capitum.

<i>Nota X I. Circa litteram Xim, & Chi Ximè</i>	
<i>p. 87</i>	
<i>Nota X I I. Circa litteram Cao.</i>	<i>p. 92</i>
<i>Nota X I I I. Circa litteras Mō chū.</i>	<i>p. 93</i>
<i>Nota X I V. Circa litteram Miáo.</i>	<i>p. 97</i>
<i>Nota X V. De littera fō significatione, & an Sina perant felicitates, vel adhibeant preces in ob- lationibus progenitorum.</i>	<i>p. 101</i>
<i>Nota X VI. Circa litteram Xi.</i>	<i>p. 106</i>
<i>Nota X VII. Circa litteram qī.</i>	<i>p. 112</i>
<i>Quinta demonstratio pro ritibus Confucianis ad- versus narrationem & argumenta Navarretta.</i>	
<i>p. 143</i>	
<i>Sexta demonstratio.</i>	<i>p. 147</i>
<i>Septima demonstratio.</i>	<i>p. 151</i>
<i>Octava demonstratio.</i>	<i>p. 177</i>
<i>Responsio ad reliquos omnes numeros.</i>	<i>p. 184</i>
<i>Responsio ad reflexiones.</i>	<i>p. 261</i>



INDEX

INDEX ALPHABETICZ'S

*Rerum præcipuarum que continen-
tur in Testimoniis R. P. Prof.
peri Intorcessione.*

A

- P. Adami sententia de ritibus Sinensibus:
p. 303. & seqq.
- P. F. Antonius à S. Mariâ male exposuit
sententias Sinicas. p. 100
- Ejus testimonium nihil nocet causæ Patrum
Societatis. p. 177. p. 218. & seqq.
- P. Antonii de Goveâ circa præsentem con-
troversiam testimonium. p. 204
- Athei nec fuere olim, nec sunt hodie om-
nes Litterati Sinenses. p. 201
Item. p. 211. & seqq.
- P. Navarretta sibi non constat in eo quod
asserit litteratos Sinenses esse atheos,
nec credere esse spiritus. p. 205

B

- P. Bartholomæi de Roboredo testimonium
nihil probare potest in hac causâ. p. 223
Item. p. 297



Index Alphabeticus

C

Cœlum materiale à supremo cœli Imperatore distinxerunt prisci Sinenses. p. 117. & seqq. item p. 215 & seqq.

Confucij cultus immutatus in primâ suâ institutione perseveravit, hoc est, merè civilis. p. 8. & seqq.

Confucius ut Regni magister, non ut idolum à Sinensibus colitur. p. 17. & seqq. Item. p. 253. & seqq.

Confuciani ritus aliquique Sacrae Congregationi planè innotuerant, antequam de his decerneret. p. 7. Item p. 23. Item. p. 26. & seqq.

Confuciani ritus bis in anno fieri soliti à Patribus Societatis non permittuntur Christianis, & quâ de causâ. p. 141. & seqq.

Confucium pro Deo à Sinis haberi, ex libris Sinicis colligi non potest. p. 144.

Confuciani cultus origo, ostendit eum esse merè civilem, eique deferri honorem velut totius regni Magistro defuncto. p. 151. & seqq.

Confucio nunquam divini honores habiti sunt in templis idolorum, nisi fortè à paucis sectariis, contra imperatorias leges, usumque communem litteratorum. p. 168. & seqq.

De Confucii salute aut damnatione æternâ

Rerum precipuarum.

nihil à nobis statuendum , sed relinquendū Divinæ sapientiæ & Dei iudicio inscrutabili. p.264. Item. p. 275. & seqq.

D

Defunctis etiam infidelibus honores politici deferri possunt. p. 283. & seqq.

A quibus Defunctis Sinæ petant , ut intercedant pro populo apud supremum cœli Imperatorem. p. 162. Item. p.210

Regula ac principium fundamentale omnis ritus civilis erga defunctos apud Sinas. p. 257

P. F. Dominicus Coronado , & P. F. Dominicus Sarpetrus è Dominicanâ Familiâ cum Patribus Societatis senferunt. p.224

F

Fovea in quâ sepeliuntur pili , sanguis & adeps animalium Confucio oblatorum. p. 81. & seqq. Item p. 139. Item p.308

P. Francisci Pacii sententia nullam habet vim in hâc causâ. p. 298

Funebres ritus quem in finem instituti sint. p. 110

G

Quo sensu S. Gregorij in simili causâ decretum sit intelligendum. p.264. & seqq

III ij

Index Alphabeticus

I

Cur D. Jacobus Valente Episcopus Macaënsis vetuerit ne in sepeliendis Macaënsibus Christianis apponenterentur oblationes. p. 291. & 292

P. Ignatius à Costâ quid senserit de his quæ à P. Martino proposita fuerunt
p. 29

P. Ignatii Lobo testimonium nullius est auctoritatis. p. 223

K

In cœtu Kiatinensi maxima fuit sententiarum concordia circa ritus Sinenses. p. 295

L

Libri Lí Kí auctoritates ejus sint ponderis
p. 251

Litterati Sinenses qui gradum accipiunt, quem cultum teneantur exhibere Confucio. p. 30. & seqq.

P. Longobardi manuscripta quam auctoritatem habeant in hâc causâ. p. 203
Item. p. 214. Item. p. 221. & seqq. Item. p. 292

M

P. Martinus nihil Romæ proposuit quod ei-

Rerum precipuarum.

set à veritate alienum. p. 43. & seqq.
Item p. 237. & seqq. Item 280. & seqq.
Item p. 293

N

Naaman Syri exemplum favet cultui Confuciano.
p. 262

O

Oblatio olerum Confucio facta quid sibi velit, & quem in finem instituta. p. 86
Oblationum quæ in usu sunt apud Sinenses principaliores species. p. 116. & seqq.

P

De Papyro quam cremant aliqui Sinenses in honorem defunctorum. p. 256. & seqq.

Panegyri non vero precibus Confucius honoratur à Sinensibus. p. 25. Item p. 48
Item p. 67. Item p. 135

Preces non adhibent Sinae in oblationibus progenitorum neque quidquam ab illis petunt. p. 101 & seqq. Item p. 75. & seqq. p. 237. & seqq.

Punctum superius cur apponatur litteræ Chù in tabellâ defunctorum post ritus funebres peractos. p. 248. & seqq.

R

Ritus Sinenses diu ac mature examinati

Index Alphabeticus

sunt à primis Patribus Missionis Sinicæ,
ab illisque tolerati. p. 297. &c seqq.

S

Sacrificium verum nullum intervenit in ritibus Confucianis & honoribus defunctorum apud Sinas. p. 48. & seqq. Item p. 68. & seqq. Item. p. 112. Item p. 143. & seqq. Item p. 191. & seqq,

Sanctitas vera non attribuitur Confucio per vocem *Xim*, sed tantum sapientia quædam humana & eximia. p. 87. & seqq.

Spiritum illius cui honores funebres exhibent, non arbitrantur Sinæ verè adesse præsentem in aulâ vel tabellâ. p. 72. & seqq. Item, p. 79. & seqq. Item p. 242

Superstitionis ritus aut superstitionis speciem aliquam habentes semper à Patribus Societatis interdicti fuere Christianis. p. 150
Item p. 164. & seqq. Item p. 178

T

Tabella Confucij aut defunctorum in ritibus funebris Sinensium nihil continet superstitionis. p. 93. & seq. Item p. 106. & seqq. Item p. 197. Item p. 207. & seqq.
Item p. 228. & seqq. Item p. 243. & seqq.
Templum non est aula in qua Confucius à litteratis colitur, sed litterarum tribunal,

Recum præcipuarum.

nal, aut Gymnaſium. p. 34. & seqq. Item
p. 185. & seqq.

Testimonia trium Sinensium Christianorum
à P. Navarrettâ adducta nihil nocere
Confuciano cultui. p. 178. & seqq.

P. F. Timotheus à S. Antonio è Domini-
canâ Familiâ favet sententiæ Patrum So-
cietatis. p. 224.

X

Xam tñ litteræ ad Deum Sinis annuntian-
dum idoneæ. p. 213. & seqq. Item p. 218.
& seqq.

F I N I S.

E R R A T A

- Página 4. linea 2. cam. lego meā.
p. 9. l. 18. tibi. l. ibi.
p. 12. l. 18. qui. l. quæ.
p. 22. l. 7. eudein. l. eos-
dem.
Idem l. 30. scedē. l. sedes.
p. 41. l. 23. pauci scilicet sine.
l. paucis scilicet sine.
p. 42. l. 28. fuit. l. fit.
p. 68. l. 29. cum se. l. se of-
ferens.
p. 103. l. 1. præferens. l. pro-
ferens.
p. 154. l. 11. scililitet. l. sci-
licet.
p. 124. l. 30. in munus. l. id
munes.
p. 140. l. 10. aut. l. uide.
- Página 144. linea 1. aut sci-
vit Confucium. lege aut sci-
vit, aut putavit, aut finxit
Confucium.
p. 145. l. 16. Xlolōsericum.
l. Holoësticum.
p. 151. l. 9. permiserant.
l. permiserunt.
p. 160. l. 1. factu. l. factz.
p. 172. l. 18. hocce. l. hōcce.
p. 188. l. 24. P. idolorum
tempia.
p. 226. l. 13. per se. l. per sex.
Idem l. 17. intentione. l. men-
tione.
Idem l. 27. exemplum. l. exame-
plo.
p. 233. l. 32. semina. l. service.

